

برنامه توسعه اقتصادی و اشتغالزایی روستایی

استان زنجان

بخش دوم و سوم

شهرستان: زنجان
بخش: زنجانرود

سید محمد
نور محمد
نور محمد

جمهوری اسلامی ایران

سازمان برنامه و بودجه کشور

سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان زنجان

برنامه توسعه اقتصادی و اشتغال زایی روستایی استان زنجان سال ۱۳۹۷

گزارش ۹۰ روستا

ویرایش مقدماتی - غیر قابل استناد

معاونت برنامه و بودجه

معاونت عمران روستایی

بخش اول : کلیات برنامه توسعه اقتصادی و اشتغال زایی روستایی *

۱	بخش دوم: شناخت کلیات وضع موجود در مقیاس
۲-۱	موقعیت جغرافیایی بخش زنجانرود شهرستان زنجان و روستاهای هدف
۲-۲	توصیف، تحلیل و تبیین اسناد بالادستی و ارزیابی طرحها و برنامههای اجراشده و در حال انجام مرتبط با
۶	موضوع و مکان برنامه
۶-۱-۲-۲	اصل ۴۴ قانون اساسی
۶-۲-۲	سیاستهای کلی اصل ۴۴ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران
۸-۲-۲-۳	سند چشم‌انداز جمهوری اسلامی ایران در افق ۱۴۰۴ هجری شمسی
۹-۲-۲-۴	برنامه ششم توسعه اقتصادی-اجتماعی و فرهنگی کشور (۱۳۹۶-۱۴۰۰)
۱۲-۲-۲-۵	قانون حمایت از توسعه و ایجاد اشتغال پایدار در مناطق روستایی و عشایری
۱۳-۲-۲-۶	جهت‌گیری‌های ملی آمایش سرزمین
۱۴-۲-۲-۷	مطالعات برنامه آمایش منطقه البرز جنوبی
۱۵-۲-۲-۸	مطالعات برنامه آمایش استان زنجان
۲۴-۲-۲-۹	بازنگری در مطالعات طرح جامع ناحیه زنجان
۲۹-۲-۲-۱۰	سند ملی توسعه استان زنجان
۳۳-۲-۲-۱۲	برنامه راهبردی توسعه استان زنجان
۳۳-۲-۲-۱۳	سند توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری استان زنجان
۳۴-۲-۳	توصیف، تحلیل و تبیین وضعیت منابع طبیعی و زیستی بخش زنجانرود شهرستان زنجان
۳۴-۲-۳-۱	ساختار زمین‌شناسی
۳۵-۲-۳-۲	ویژگیهای ریخت‌شناسی (مورفولوژیک)
۳۸-۲-۳-۳	لرزه‌خیزی و گسل
۴۱-۲-۳-۴	توپوگرافی
۴۱-۲-۳-۵	شیب و جهت شیب
۴۵-۲-۳-۶	مطالعات آب و هوایی
۴۹-۲-۳-۷	پوشش گیاهی
۵۱-۲-۳-۸	کاربری اراضی
۵۱-۲-۳-۹	اراضی تاکنون مساحتی برابر با ۵۲۹۸ هکتار را اشغال نموده است که درختان مثمر و غیرمثمر را در برمی‌گیرد.
۵۳-۲-۳-۱۰	منابع آبی
۵۷-۲-۳-۱۰	عرصه‌های بارش زیست‌محیطی (با تأکید بر منابع و گونه‌های گیاهی و جانوری)
۵۹-۲-۴	توصیف، تحلیل و تبیین وضعیت انسانی، اجتماعی، اقتصادی و زیرساختی بخش زنجانرود شهرستان زنجان
۵۹-۲-۴-۱	شناخت وضعیت انسانی و اجتماعی بخش زنجانرود شهرستان زنجان
۵۹-۲-۴-۱-۱	اجتماعی-فرهنگی
۶۱-۲-۴-۱-۲	ساختار و ترکیب جمعیت
۶۸-۲-۴-۲	توصیف، تحلیل و تبیین منابع اقتصادی بخش زنجانرود شهرستان زنجان
۷۲-۲-۴-۳	توصیف، تحلیل و تبیین منابع زیرساختی بخش زنجانرود شهرستان زنجان

۷۴.....	۲-۵- توصیف، تحلیل و تبیین وضعیت نظام تولیدی (کشاورزی، صنایع، خدمات و گردشگری)
۷۴.....	۲-۵-۱- بخش کشاورزی
۷۷.....	۲-۵-۲- بخش خدمات
۷۹.....	۲-۵-۳- بخش گردشگری
۸۷.....	۲-۵-۴- بخش صنعتی و معدنی
۹۴.....	۲-۶- توصیف، تحلیل و تبیین فضایی و سلسله‌مراتب سکونتگاهی
۹۴.....	۲-۶-۱- تراکم فضایی جمعیت
۹۶.....	۲-۶-۲- سلسله‌مراتب سکونتگاهی
۱۰۰.....	۲-۷- شناسایی جریانات و پیوندهای بین سکونتگاه‌ها
۱۰۲.....	۲-۸- توصیف، تحلیل و تبیین قوانین و مقررات محدودیت ساز و محدودیت نهادی در توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی روستاهای بخش زنجانرود شهرستان زنجان
۱۰۷.....	۲-۹- قابلیت‌ها و تنگناهای طبیعی، اجتماعی-فرهنگی، زیرساختی و فضایی، منابع تولید و نظام فعالیتی جهت تولید و عرضه در بخش کشاورزی، صنعت و خدمات در بخش زنجانرود
۱۱۱.....	۳-۱- شناسایی و امکان‌سنجی ایجاد زنجیره‌های ارزش، تولید و خوشه‌های کسب و کار در روستای هدف
۱۱۲.....	۳-۱-۱- فعالیت‌های پشتیبان زنجیره ارزش فعالیت‌های کشاورزی
۱۱۴.....	۳-۱-۲- فعالیت‌های اصلی زنجیره تولید و عرضه فعالیت‌های کشاورزی
۱۱۷.....	۳-۲- شناسایی، توصیف و اولویت‌بندی قابلیت‌ها و تنگناهای طبیعی، اجتماعی، اقتصادی و فضایی منابع تولید و نظام فعالیتی جهت تولید و اشتغال روستا
۱۱۷.....	۳-۲-۱- وضع طبیعی روستاهای هدف
۱۱۸.....	۳-۲-۲- وضع اجتماعی روستاهای هدف
۱۱۸.....	۳-۲-۳- وضع اقتصادی روستاهای هدف
۱۲۲.....	۳-۳- ظرفیت‌شناسی نیروی انسانی از طریق شناسایی جوانان و سرپرستان خانوار جویای کار
۱۲۲.....	۳-۳-۱- خانوارهای تحت حمایت کمیته امداد
۱۲۸.....	۳-۵- جمع‌آوری ایده‌های مرتبط با طرح‌های کارآفرینی قابل‌اجراء توسط افراد بومی و غیربومی، مرتبط با ظرفیت‌ها، مزیت‌ها و محورهای تولید
۱۳۲.....	۳-۶- تعیین نتایج کیفی و کمی مورد انتظار برنامه توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی روستا
۱۳۳.....	۳-۷- تعیین اقدامات مناسب برای ارتقاء ظرفیت فعالیت‌های اقتصادی و اشتغال‌زایی موجود روستا
۱۳۳.....	۳-۷-۱- ارتقاء عوامل زیرساختی روستاها
۱۳۴.....	۳-۷-۲- عوامل سیاسی-مدیریتی
۱۳۴.....	۳-۷-۳- ارتقاء عوامل اجتماعی-آموزشی
۱۳۵.....	۳-۷-۴- عوامل اقتصادی و مالی
۱۳۵.....	۸-۳- تعیین برنامه‌های توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی برای ارتقاء سطح فعالیت‌های اقتصادی و اشتغال‌زایی روستا
۱۳۶.....	۹-۳- تعیین و اولویت‌بندی طرح‌ها و پروژه‌های سرمایه‌گذاری توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی با مقیاس کارکردی در سطح روستا
۱۳۶.....	۱-۹-۳- سازگاری و تطابق ویژگی‌ها و توان‌های روستاهای هدف با برنامه‌ها و طرح‌های پیشنهادی طرح

- ۳-۹-۲- اولویت بندی برنامه‌ها و طرح‌های پیشنهادی برای روستاهای هدف ۱۳۷
- ۳-۹-۳- تعیین برنامه‌ها و طرح‌های پیشنهادی برای روستاهای هدف ۱۳۷

فهرست جداول

عنوان	صفحه
جدول ۱: تعداد و جمعیت سکونتگاه‌های بخش زنجانرود شهرستان زنجان.....	۲
جدول ۲: لیست روستاهای هدف بخش زنجانرود برای سال ۹۷.....	۳
جدول ۳: تعداد و نسبت جمعیت روستاهای هدف نسبت به کل جمعیت روستایی بخش.....	۳
جدول ۴: سطح‌بندی کانون‌های روستایی شهرستان زنجان.....	۲۳
جدول ۵: مساحت و درصد طبقات ارتفاعی بخش زنجانرود شهرستان زنجان.....	۴۱
جدول ۶: طبقات درصد شیب بخش زنجانرود شهرستان زنجان.....	۴۱
جدول ۷: میانگین و درصد بارش فصل‌های زنجان.....	۴۵
جدول ۸: اطلاعات مجموع بارش ماهانه (سال ۴۸-۹۶).....	۴۶
جدول ۹: مشخصات دمای شهرستان زنجان در سال‌های ۹۶-۴۸.....	۴۸
جدول ۱۰: دسته‌بندی اقلیمی در روش دومارتن.....	۴۹
جدول ۱۱: نوع و مساحت پوشش گیاهی در بخش زنجانرود از شهرستان زنجان.....	۵۱
جدول ۱۲: تأمین آب از طریق ایستگاه‌های پمپاژ.....	۵۳
جدول ۱۳: منابع آب زیرزمینی بخش زنجانرود از شهرستان زنجان.....	۵۵
جدول ۱۴: برداشت از منابع آب زیرزمینی (چاه، چشمه و قنات) در روستاهای هدف بخش زنجانرود.....	۵۵
جدول ۱۵: ویژگی‌های قومی - زبانی روستاهای هدف در بخش زنجانرود.....	۶۰
جدول ۱۶: تعداد و جمعیت سکونتگاه‌های بخش زنجانرود شهرستان زنجان.....	۶۱
جدول ۱۷: تعداد روستاها و جمعیت روستایی دهستان چاپاره بالا در سال ۱۳۹۵.....	۶۱
جدول ۱۸: تعداد روستاها و جمعیت روستایی دهستان چاپاره پایین در سال ۱۳۹۵.....	۶۲
جدول ۱۹: تعداد روستاها و جمعیت روستایی دهستان زنجانرود پایین در سال ۱۳۹۵.....	۶۲
جدول ۲۰: تعداد روستاها و جمعیت روستایی دهستان غنی بیگو در سال ۱۳۹۵.....	۶۴
جدول ۲۱: نسبت جنسی بخش زنجانرود به انضمام استان زنجان و کشور.....	۶۵
جدول ۲۲: وضعیت گروه‌های سنی جمعیت در شهرستان زنجان ۱۳۹۵.....	۶۶
جدول ۲۳: مشخصات وضعیت جمعیتی و نرخ رشد جمعیت شهرستان زنجان و بخش زنجانرود از ۱۳۴۵ تا ۱۳۹۵.....	۶۷
جدول ۲۴: نرخ رشد جمعیت روستاهای هدف بخش زنجانرود شهرستان زنجان بین سال‌های ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۵.....	۶۸
جدول ۲۵: جمعیت فعال و غیرفعال.....	۶۹
جدول ۲۶: شاغلان برحسب جنس، گروه‌های عمده شغلی و سطح سواد.....	۷۰
جدول ۲۷: جمعیت بیکار برحسب جنس، سن و سطح سواد (زنجان).....	۷۱
جدول ۲۸: جمعیت بیکار دارای تحصیلات عالی برحسب گروه‌های عمده رشته تحصیلی و دوره تحصیلی (زنجانرود).....	۷۱
جدول ۲۹: تعداد و مساحت بهره‌برداری‌های با زمین برحسب استان و شهرستان زنجان.....	۷۴
جدول ۳۰: تعداد و مساحت بهره‌برداری‌های با زمین آبی و دیم برحسب استان و شهرستان زنجان.....	۷۴
جدول ۳۱: تعداد و مساحت بهره‌برداری‌های دارای اراضی زراعی برحسب استان و شهرستان زنجان.....	۷۴
جدول ۳۲: تعداد و مساحت اراضی زراعی بهره‌برداری‌ها به تفکیک آبی و دیم برحسب استان و شهرستان زنجان.....	۷۵
جدول ۳۳: تعداد و مساحت بهره‌برداری‌های با زمین آبی و دیم برحسب استان و شهرستان زنجان.....	۷۵

جدول ۳۴: تعداد بهره‌برداری و سطح کاشت برنج (شلتوک) برحسب استان و شهرستان زنجان.....	۷۵
جدول ۳۵: سطح زیر کشت و تولید برخی از محصولات سالانه شهرستان زنجان.....	۷۶
جدول ۳۶: اطلاعات خدمات آموزشی مربوط به روستاهای هدف.....	۷۸
جدول ۳۷: لیست شرکت تعاونی روستایی بخش زنجانرود از شهرستان زنجان.....	۷۹
جدول ۳۸: نوع و سطوح گردشگری بخش زنجانرود.....	۸۰
جدول ۳۹: آثار تاریخی ثبت‌شده در بخش زنجانرود.....	۸۰
جدول ۴۰: اطلاعات مسیر زنجان-مشمپا.....	۸۵
جدول ۴۱: اطلاعات مسیر زنجان-روستای حاج‌سیران.....	۸۶
جدول ۴۲: وضعیت شهرک‌ها و نواحی صنعتی موجود در شهرستان زنجان، ۱۳۹۷.....	۸۷
جدول ۴۳: اطلاعات پروانه بهره‌برداری معادن فعال به تفکیک شهرستان.....	۸۸
جدول ۴۴: معادن بخش زنجانرود شهرستان زنجان سال ۱۳۹۵.....	۸۸
جدول ۴۵: اطلاعات معدنی بخش زنجانرود شهرستان زنجان.....	۹۰
جدول ۴۶: طبقه‌بندی جمعیت روستایی بخش زنجانرود.....	۹۶
جدول ۴۷: روستاهای با جمعیت بیشتر از ۴۰۰ نفر در بخش زنجانرود.....	۹۶
جدول ۴۸: عوامل اصلی تأثیرگذار بر جریان‌ات و پیوندهای مختلف بخش زنجانرود شهرستان زنجان.....	۱۰۰
جدول ۴۹: جریان‌ات اقتصادی، براساس محل عرضه محصولات عمده تولید شده.....	۱۰۱
جدول ۵۰: سهم بخش‌های هدف براساس ماده ۴ آیین‌نامه اجرایی.....	۱۰۴
جدول ۵۱: سهم تسهیلات اعطایی به طرح‌های سرمایه‌گذاری مناطق هدف براساس ماده ۱۳ دستورالعمل آیین‌نامه اجرایی.....	۱۰۵
جدول ۵۲: قابلیت‌ها و تنگناهای بخش زنجانرود شهرستان زنجان.....	۱۰۷
جدول ۵۳: محصولات عمده روستاهای هدف منتخب به صورت کلی.....	۱۱۱
جدول ۵۴: تامین آب از طریق ایستگاه‌های پمپاژ.....	۱۱۲
جدول ۵۵: فعالیت‌های پشتیبان موجود برای زنجیره محصولات کشاورزی (طبق مدل پورتر) در روستاهای هدف منتخب.....	۱۱۴
جدول ۵۶: زنجیره تولید و عرضه محصولات اصلی زراعی روستاهای هدف منتخب.....	۱۱۶
جدول ۵۷: زنجیره تولید و عرضه محصولات اصلی باغی روستاهای هدف منتخب.....	۱۱۷
جدول ۵۸: زنجیره تولید و عرضه محصولات اصلی دامی روستاهای هدف منتخب.....	۱۱۷
جدول ۵۹: وضع طبیعی روستاهای هدف طرح توسعه اقتصادی و اشتغالزایی.....	۱۱۸
جدول ۶۰: وضعیت روستاهای هدف به لحاظ نرخ رشد جمعیت.....	۱۱۸
جدول ۶۱: بهره‌برداری‌های کشاورزی بر حسب نوع فعالیت.....	۱۱۹
جدول ۶۲: میزان مساحت و برداشت از فعالیت زراعی.....	۱۲۰
جدول ۶۳: میزان مساحت و برداشت از فعالیت باغی.....	۱۲۱
جدول ۶۴: آمار تولیدات دامی روستاهای هدف منتخب.....	۱۲۲
جدول ۶۵: تسهیلات روستایی پرداختی کمیته امداد امام خمینی (ره) از سال ۱۳۹۲ الی ۷ ماهه سال ۱۳۹۷ بر اساس گروه فعالیت (مبالغ به میلیون ریال).....	۱۲۳

- جدول ۶۶: برنامه‌های آموزشی و خدمات خاص ارائه شده برای زنان سرپرست خانوار تحت پوشش اداره بهزیستی. ۱۲۳
- جدول ۶۷: برنامه‌های آموزشی و خدمات خاص ارائه شده برای زنان سرپرست خانوار تحت پوشش اداره بهزیستی. ۱۲۴
- جدول ۶۸: شناسایی جوانان و سرپرستان خانوار جویای کار روستاهای هدف از بخش زنجارود..... ۱۲۴
- جدول ۶۹: درصد جوانان و سرپرستان خانوار جویای کار روستاهای هدف از بخش زنجارود..... ۱۲۵
- جدول ۷۰: طبقه بندی ویژگی‌های اصلی روستاهای هدف..... ۱۲۵
- جدول ۷۱: مهمترین ظرفیت‌های روستاهای هدف برای توسعه اقتصادی و اشتغالزایی..... ۱۲۶
- جدول ۷۲: اقدامات مناسب برای ارتقای ظرفیت اقتصادی روستا در مقوله‌های مختلف..... ۱۳۳
- جدول ۷۳: برنامه‌های توسعه اقتصادی و اشتغالزایی روستای هدف بخش زنجارود شهرستان زنجان..... ۱۳۵
- جدول ۷۴: سازگاری و انطباق روستاهای هدف با برنامه‌های کلی طرح توسعه اقتصادی و اشتغالزایی..... ۱۳۶
- جدول ۷۵: سازگاری و انطباق روستاهای هدف با برنامه‌های کلی طرح توسعه اقتصادی و اشتغالزایی..... ۱۳۷
- جدول ۷۶: اولویت‌بندی برنامه‌های پیشنهادی برای روستاهای هدف..... ۱۳۷
- جدول ۷۷: تعیین طرح‌ها و پروژه‌های پیشنهادی برای هر یک از روستاهای هدف..... ۱۳۸

فهرست نقشه

عنوان	صفحه
نقشه ۱: موقعیت بخش زنجارود شهرستان زنجان.....	۴
نقشه ۲: توزیع فضایی روستاهای هدف در بخش زنجارود شهرستان زنجان.....	۵
نقشه ۳: مناطق برنامه‌ریزی استان زنجان در طرح مطالعه برنامه آمایش استان زنجان.....	۱۸
نقشه ۴: منطقه برنامه‌ریزی نیک‌پی.....	۱۹
نقشه ۵: تخصص‌های اصلی منطقه برنامه‌ریزی نیک‌پی.....	۲۲
نقشه ۶: تخصص‌های اصلی مناطق برنامه‌ریزی استان زنجان / طرح آمایش استان زنجان.....	۲۳
نقشه ۷: نظام سلسله‌مراتبی مراکز سکونتگاهی ناحیه زنجان.....	۲۴
نقشه ۸: سطح‌بندی خدمات پیشنهادی در ناحیه زنجان.....	۲۸
نقشه ۹: نقشه مقطع زمین‌شناسی از بخش زنجارود.....	۳۵
نقشه ۱۰: زمین‌شناسی بخش زنجارود شهرستان زنجان.....	۳۷
نقشه ۱۱: پهنه‌بندی خطر لرزه‌خیزی بخش زنجارود شهرستان زنجان.....	۳۹
نقشه ۱۲: گسل و زمین لغزش بخش زنجارود شهرستان زنجان.....	۴۰
نقشه ۱۳: طبقات ارتفاعی بخش زنجارود شهرستان زنجان.....	۴۲
نقشه ۱۴: شیب بخش زنجارود شهرستان زنجان.....	۴۳
نقشه ۱۵: جهت شیب بخش زنجارود شهرستان زنجان.....	۴۴
نقشه ۱۶: پوشش گیاهی بخش زنجارود شهرستان زنجان.....	۵۰
نقشه ۱۷: کاربری اراضی بخش زنجارود شهرستان زنجان.....	۵۲
نقشه ۱۸: موقعیت آب سطحی و منابع آب زیرزمینی بخش زنجارود شهرستان زنجان.....	۵۶
نقشه ۱۹: مناطق حفاظت شده بخش زنجارود شهرستان زنجان.....	۵۸

نقشه ۲۰: وضعیت زیرساختی بخش زنجارود شهرستان زنجان.....	۷۳
نقشه ۲۱: وضعیت گردشگری بخش زنجارود شهرستان زنجان.....	۸۲
نقشه ۲۲: وضعیت گردشگری بخش زنجارود شهرستان زنجان.....	۸۴
نقشه ۲۳: پراکنش فضایی معادن بخش زنجارود در شهرستان زنجان.....	۹۳
نقشه ۲۴: عوامل تأثیرگذار بر شکل‌گیری روستاهای بخش زنجارود.....	۹۵
نقشه ۲۵: نحوه پراکنش روستاهای بخش زنجارود بر اساس میزان جمعیت.....	۹۵
نقشه ۲۶: پراکنش فضایی روستاهای بخش زنجارود شهرستان زنجان.....	۹۹
نقشه ۲۷: پهنه بندی روستاهای هدف بخش زنجارود شهرستان زنجان به لحاظ توان‌ها و ویژگی‌های اصلی.....	۱۲۷

فهرست نمودار

عنوان	صفحه
نمودار ۱: میانگین و درصد بارندگی فصلی شهرستان زنجان.....	۴۵
نمودار ۲: میانگین دما در ایستگاه آب و هواشناسی زنجان.....	۴۸
نمودار ۳: هرم سنی شهرستان زنجان.....	۴۸
نمودار ۴: وضعیت جمعیت روستاهای هدف در بخش زنجانرود در سال ۱۳۹۵.....	۶۸
نمودار ۵: فرایند اعطای تسهیلات طبق دستورالعمل.....	۱۰۶
نمودار ۶: جوانان و سرپرستان خانوار جویای کار روستاهای هدف از بخش زنجانرود.....	۱۲۵

فهرست تصاویر

عنوان	
تصویر ۱: کوههای رنگی آلاداغ	۸۳
تصویر ۲ و ۳: نقشه منابع روستاهای حصار و مشمپا	۱۲۸
تصویر ۴: نقشه منابع روستای قره بوطه	۱۳۰
تصویر ۵: نقشه منابع روستای قره اوغلانلو	۱۳۱

بخش دوم

بررسی اسناد و توصیف و تحلیل وضع موجود

۲-۱- موقعیت جغرافیایی بخش زنجانرود شهرستان زنجان و روستاهای هدف

بخش زنجانرود با وسعت ۲۷۶۶ کیلومترمربع بین طول جغرافیایی ۲۱ ۲۵ ۴۷ تا ۲۶ ۰۷ ۴۸ شرقی از نصف‌النهار گرینویچ و بین عرض جغرافیایی ۴۵ ۵۸ ۳۶ تا ۵۰ ۱۱ ۳۷ شمالی از خط استوا در شمال استان زنجان و جنوب استان آذربایجان شرقی واقع شده است. بخش زنجانرود از طرف شرق با بخش قره پشتلو، از جنوب با بخش مرکزی شهرستان زنجان، از طرف شمال با شهرستان میانه و از طرف غرب با بخش ماهنشان زنجان همسایه است. این بخش به‌صورت متوسط ۱۶۵۰ متر از سطح آب‌های آزاد ارتفاع دارد. بلندترین نقطه آن با ارتفاع ۲۹۰۰ متر در سمت جنوب غربی بخش و پست‌ترین نقطه آن با ارتفاع ۴۰۰ متر در قسمت جنوب شرقی بخش زنجانرود در دهستان چایپاره بالا قرارگرفته است.

دهستان چایپاره بالا دارای ۹ آبادی، ۸ آبادی دارای سکنه و ۴۰۳۳ نفر جمعیت روستایی است. همچنین دهستان زنجانرود پایین دارای ۵۵ آبادی؛ ۳۷ آبادی دارای سکنه و ۸۳۴۸ نفر جمعیت روستایی دارد و دهستان چایپاره پایین دارای ۱۳ آبادی؛ ۱۲ آبادی دارای سکنه و ۳۷۹۷ نفر جمعیت روستایی است. در دهستان غنی بیگلو ۳۴ آبادی وجود دارد که ۱۹ آبادی آن دارای سکنه است و ۶۶۷۴ نفر جمعیت دارد. شهر نیک پی به‌عنوان مرکز بخش دارای ۴۵۵ نفر جمعیت است که کل جمعیت شهری بخش را شامل می‌شود. در مجموع بخش زنجانرود بر طبق سرشماری جمعیتی سال ۱۳۹۵ دارای ۲۳۳۰۷ نفر جمعیت است. روستاهای هدف بخش زنجانرود در مجموع با جمعیت ۴۷۷۵ نفر، حدود ۲۰٫۸۹ درصد از جمعیت ۲۳۳۰۷ نفری جمعیت روستایی بخش را شامل می‌شوند و روستاهای قره بوطه و مشمپا بزرگ‌ترین روستاهای این بخش می‌باشند.

جدول ۱: تعداد و جمعیت سکونتگاه‌های بخش زنجانرود شهرستان زنجان

نام	آبادی دارای سکنه	آبادی خالی از سکنه	جمعیت
جمعیت روستایی بخش زنجانرود	۷۶	۳۵	۲۳۳۰۷
دهستان چایپاره بالا	۸	۱	۴۰۳۳
دهستان چایپاره پایین	۱۲	۱	۳۷۹۷
دهستان زنجانرود پایین	۳۷	۱۸	۸۳۴۸
دهستان غنی بیگلو	۱۹	۱۵	۶۶۷۴
شهر نیک پی	-	-	۴۵۵

منبع: مرکز آمار ایران، نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۹۵

بر اساس لیست اولویت‌بندی دهستان‌ها و روستاهای هدف استان زنجان (۱۳۹۶-۹۷) مربوط به «تدوین برنامه توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی روستایی» بند الف ماده ۲۷ قانون برنامه ششم، برای بخش زنجانرود ۴ روستای هدف تعریف شده است که از این میزان، ۲ روستا در دهستان چایپاره بالا، ۲ روستا در دهستان چایپاره پایین واقع شده است که این روستاها شامل روستای قره بوطه و قره‌اوغلانلو، در دهستان چایپاره پایین شامل روستای حصار و مشمپا می‌شود.

جدول ۲: لیست روستاهای هدف بخش زنجانرود برای سال ۹۷

بخش	دهستان	۱۳۹۷
زنجانرود	چاپاره بالا ۲ روستا	قره بوطه
		قره اوغلانلو
	چاپاره پایین	حصار
		مشمپا

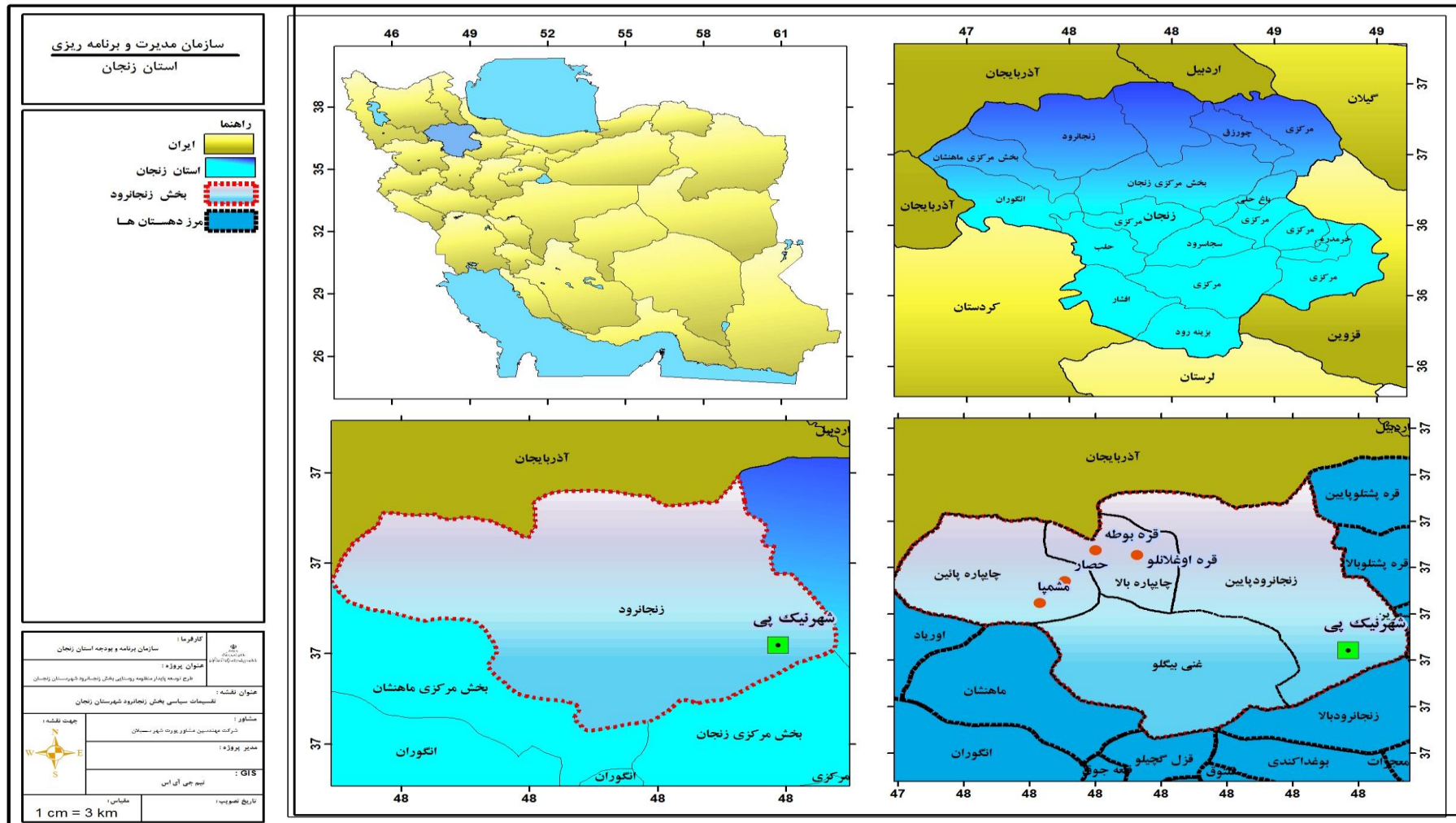
روستاهای هدف بخش زنجانرود در مجموع با جمعیت ۴۷۷۵ نفر، حدود ۲۰,۸۹ درصد از جمعیت ۲۲۸۵۲ نفری (جمعیت روستایی) بخش زنجانرود را شامل می‌شوند. این روستاها عموماً بزرگ‌ترین روستاهای بخش زنجانرود بوده و متکی به اقتصاد کشاورزی و گردشگری هستند.

جدول ۳: تعداد و نسبت جمعیت روستاهای هدف نسبت به کل جمعیت روستایی بخش

نام روستا	جمعیت	درصد از جمعیت روستایی بخش
قره بوطه	۲,۵۹۴	۱۱,۳
قره اوغلانلو	۴۲۷	۱,۸
حصار	۵۵۱	۲,۴
مشمپا	۱۲۰۳	۵,۲
مجموع جمعیت روستاهای هدف	۴۷۷۵	۲۰,۸۹
مجموع جمعیت روستایی بخش زنجانرود	۲۲۸۵۲	

منبع: مشاور، ۱۳۹۷

نقشه ۱: موقعیت بخش زنجانرود شهرستان زنجان

مأخذ: مشاور، ۱۳۹۷

نقشه ۲: توزیع فضایی روستاهای هدف در بخش زنجانرود شهرستان زنجان

مأخذ مشاور، ۱۳۹۷

۲-۲-۲- توصیف، تحلیل و تبیین اسناد بالادستی و ارزیابی طرح‌ها و برنامه‌های اجرا شده و در حال انجام مرتبط با موضوع و مکان برنامه

یکی از ضروریات در تهیه و تدوین طرح‌ها، بررسی مطالعات و مصوبات فرادست است. در این بخش از مطالعات طرح‌ها و اسناد فرادست که مربوط به شهرستان زنجان بوده و الزاماتی را برای طرح‌های رده پایین‌تر به همراه دارند، آورده می‌شود. در بررسی طرح‌های فرادست موارد زیر مد نظر قرار گرفته است:

- ✓ اصل ۴۴ قانون اساسی
- ✓ سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران
- ✓ سند چشم‌انداز جمهوری اسلامی ایران در افق ۱۴۰۴ هجری شمسی
- ✓ برنامه ششم توسعه اقتصادی-اجتماعی و فرهنگی کشور
- ✓ قانون حمایت از توسعه و ایجاد اشتغال پایدار در مناطق روستایی و عشایری
- ✓ جهت‌گیری‌های ملی آمایش سرزمین
- ✓ مطالعات برنامه آمایش استان زنجان
- ✓ بازنگری در مطالعات طرح جامع ناحیه زنجان
- ✓ سند ملی توسعه استان زنجان
- ✓ نظریه پایه توسعه استان زنجان
- ✓ برنامه راهبردی توسعه استان زنجان
- ✓ سند توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری استان زنجان

۲-۲-۱- اصل ۴۴ قانون اساسی

نظام اقتصادی جمهوری اسلامی ایران بر پایه سه بخش دولتی، تعاونی و خصوصی با برنامه‌ریزی منظم و صحیح استوار است.

بخش دولتی شامل کلیه صنایع بزرگ، صنایع مادر، بازرگانی خارجی، معادن بزرگ، بانکداری، بیمه، تأمین نیرو، سدها و شبکه‌های بزرگ آبرسانی، رادیو و تلویزیون، پست و تلگراف و تلفن، هواپیمایی، کشتیرانی، راه و راه‌آهن و مانند این‌ها است که به‌صورت مالکیت عمومی و در اختیار دولت است. بخش خصوصی شامل آن قسمت از کشاورزی، دامداری، صنعت، تجارت و خدمات می‌شود که مکمل فعالیت‌های اقتصادی دولتی و تعاونی است. مالکیت در این سه بخش تا جایی که با اصول دیگر این فصل مطابق باشد و از محدوده قوانین اسلام خارج نشود و موجب رشد و توسعه اقتصادی کشور گردد و مایه زیان جامعه نشود مورد حمایت قانونی جمهوری اسلامی است. تفصیل ضوابط و قلمرو و شرایط هر سه بخش را قانون معین می‌کند.

۲-۲-۲- سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران

با توجه به ذیل اصل ۴۴ قانون اساسی و مفاد اصل ۴۳ و به‌منظور شتاب بخشیدن به رشد اقتصاد ملی، گسترش مالکیت در سطح عموم مردم به‌منظور تأمین عدالت اجتماعی، ارتقاء کارایی بنگاه‌های اقتصادی و بهره‌وری منابع

مادی و انسانی و فناوری، افزایش رقابت‌پذیری در اقتصاد ملی، افزایش سهم بخش‌های خصوصی و تعاونی در اقتصاد ملی، کاستن از بار مالی و مدیریتی دولت در تصدی فعالیت‌های اقتصادی، افزایش سطح عمومی اشتغال، تشویق اقشار مردم به پس‌انداز و سرمایه‌گذاری و بهبود درآمد خانوارها مقرر می‌گردد:

الف- سیاست‌های کلی توسعه بخش‌های غیردولتی و جلوگیری از بزرگ شدن بخش دولتی

۱- دولت حق فعالیت اقتصادی جدید خارج از موارد صدر اصل ۴۴ را ندارد و موظف است هرگونه فعالیت (شامل تداوم فعالیت‌های قبلی و بهره‌برداری از آن) را که مشمول عناوین صدر اصل ۴۴ نباشد، حداکثر تا پایان برنامه پنج‌ساله چهارم (سالیانه حداقل ۲۰٪ کاهش فعالیت) به بخش‌های تعاونی و خصوصی و عمومی غیردولتی واگذار کند.

با توجه به مسئولیت نظام در حسن اداره کشور، تداوم و شروع فعالیت ضروری خارج از عناوین صدر اصل ۴۴ توسط دولت، بنا به پیشنهاد هیأت وزیران و تصویب مجلس شورای اسلامی برای مدت معین مجاز است. اداره و تولید محصولات نظامی، انتظامی و اطلاعاتی نیروهای مسلح و امنیتی که جنبه محرمانه دارد، مشمول این حکم نیست.

۲- سرمایه‌گذاری، مالکیت و مدیریت درزمینه‌های مذکور در صدر اصل ۴۴ قانون اساسی به شرح ذیل توسط بنگاه‌ها و نهادهای عمومی غیردولتی و بخش‌های تعاونی و خصوصی مجاز است.

۱-۲- صنایع بزرگ، صنایع مادر (ازجمله صنایع بزرگ پایین‌دستی نفت و گاز) و معادن بزرگ (به‌استثنای نفت و گاز)

۲-۲- فعالیت بازرگانی خارجی در چارچوب سیاست‌های تجاری و ارزی کشور.

۳-۲- بانکداری توسط بنگاه‌ها و نهادهای عمومی غیردولتی و شرکت‌های تعاونی سهامی عام و شرکت‌های سهامی عام مشروط به تعیین سقف سهام هریک از سهامداران با تصویب قانون.

۴-۲- بیمه.

۵-۲- تأمین نیرو شامل تولید و واردات برق برای مصارف داخلی و صادرات.

۶-۲- کلیه امور پست و مخابرات به‌استثنای شبکه‌های مادر مخابراتی، امور واگذاری فرکانس و شبکه‌های اصلی تجزیه و مبادلات و مدیریت توزیع خدمات پایه پستی.

۷-۲- راه و راه‌آهن.

۸-۲- هواپیمایی (حمل و نقل هوایی) و کشتیرانی (حمل و نقل دریایی).

سهم بهینه بخش‌های دولتی و غیردولتی در فعالیت‌های صدر اصل ۴۴، با توجه به حفظ حاکمیت دولت و استقلال کشور و عدالت اجتماعی و رشد و توسعه اقتصادی، طبق قانون تعیین می‌شود.

ب- سیاست‌های کلی بخش تعاونی

۱- افزایش سهم بخش تعاونی در اقتصاد کشور به ۲۵٪ تا آخر برنامه پنج‌ساله پنجم.

۲- اقدام مؤثر دولت در ایجاد تعاونی‌ها برای بیکاران در جهت اشتغال مولد.

۳- حمایت دولت از تشکیل و توسعه تعاونی‌ها از طریق روش‌هایی از جمله تخفیف مالیاتی، ارائه تسهیلات اعتباری حمایتی به‌وسیله کلیه مؤسسات مالی کشور و پرهیز از هرگونه دریافت اضافی دولت از تعاونی‌ها نسبت به بخش خصوصی.

۴- رفع محدودیت از حضور تعاونی‌ها در تمامی عرصه‌های اقتصادی از جمله بانکداری و بیمه.

۵- تشکیل بانک توسعه تعاون با سرمایه دولت باهدف ارتقاء سهم بخش تعاونی در اقتصاد کشور.

۶- حمایت دولت از دستیابی تعاونی‌ها به بازار نهایی و اطلاع‌رسانی جامع و عادلانه به این بخش.

۷- اعمال نقش حاکمیتی دولت در قالب امور سیاست‌گذاری و نظارت بر اجرای قوانین موضوعه و پرهیز از مداخله در امور اجرایی و مدیریتی تعاونی‌ها.

۸- توسعه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و سایر حمایت‌های لازم به‌منظور افزایش کارآمدی و توانمندسازی تعاونی‌ها.

۹- انعطاف و تنوع در شیوه‌های افزایش سرمایه و توزیع سهام در بخش تعاونی و اتخاذ تدابیر لازم به نحوی که علاوه بر تعاونی‌های متعارف امکان تأسیس تعاونی‌های جدید در قالب شرکت سهامی عام با محدودیت مالکیت هر یک از سهامداران به سقف معینی که حدود آن را قانون تعیین می‌کند، فراهم شود.

۱۰- حمایت دولت از تعاونی‌ها متناسب با تعداد اعضا.

۱۱- تأسیس تعاونی‌های فراگیر ملی برای تحت پوشش قرار دادن سه دهک اول جامعه به‌منظور فقرزدایی.

بندهای ج (سیاست‌های کلی توسعه بخش‌های غیردولتی از طریق واگذاری فعالیت‌ها و بنگاه‌های دولتی)، د (سیاست‌های کلی واگذاری) و هـ (سیاست‌های کلی اعمال حاکمیت و پرهیز از انحصار) برای جلوگیری از طولانی شدن مطالب آورده نشده است.

۲-۳- سند چشم‌انداز جمهوری اسلامی ایران در افق ۱۴۰۴ هجری شمسی

باتصال به قدرت لایزال الهی و در پرتو ایمان و عزم ملی و کوشش برنامه‌ریزی‌شده و مدبرانه‌ی جمعی و در مسیر تحقق آرمان‌ها و اصول قانون اساسی، در چشم‌انداز بیست ساله:

ایران کشوری است توسعه یافته با جایگاه اول اقتصادی، علمی و فناوری در سطح منطقه، با هویت اسلامی و انقلابی، الهام‌بخش در جهان اسلام و با تعامل سازنده و مؤثر در روابط بین‌الملل.

جامعه ایرانی در افق این چشم‌انداز چنین ویژگی‌هایی خواهد داشت:

- توسعه یافته، متناسب با مقتضیات فرهنگی، جغرافیایی و تاریخی خود و متکی بر اصول اخلاقی و ارزش‌های اسلامی، ملی و انقلابی، با تأکید بر مردم‌سالاری دینی، عدالت اجتماعی، آزادی‌های مشروع، حفظ کرامت و حقوق انسان‌ها و بهره‌مند از امنیت اجتماعی و قضایی
- برخوردار از دانش پیشرفته، توانا و تولید علم و فناوری، متکی بر سهم برتر منابع انسانی و سرمایه اجتماعی در تولید ملی
- امن، مستقل، مقتدر با سامان دفاعی مبتنی بر بازدارندگی همه‌جانبه و پیوستگی مردم و حکومت

- برخوردار از سلامت، رفاه و امنیت غذایی، تأمین اجتماعی، فرصت‌های برابر، توزیع مناسب نهاد مستحکم خانواده، به دور از فقر، فساد، تبعیض و بهره‌مند از محیط زیست مطلوب
 - فعال، مسئولیت‌پذیر، ایثارگر، مؤمن، رضایت‌مند، برخوردار از وجدان کاری، انضباط، روحیه‌ی تعاون و سازگاری اجتماعی، متعهد به انقلاب و نظام اسلامی و شکوفایی ایران و مفتخر به ایرانی بودن
 - دست یافته به جایگاه اول اقتصادی، علمی و فناوری در سطح منطقه‌ی آسیای جنوب غربی (شامل آسیای میانه، قفقاز، خاورمیانه و کشورهای همسایه)، با تأکید بر جنبش نرم‌افزاری و تولید علم، رشد پرشتاب و مستمر اقتصادی، ارتقای نسبی سطح درآمد سرانه و رسیدن به اشتغال کامل
 - الهام‌بخش، فعال و مؤثر در جهان اسلام، با تحکیم الگوی مردم سالاری دینی، توسعه‌ی کارآمد، جامعه اخلاقی، نواندیشی و پویایی فکری و اجتماعی، تأثیرگذار بر همگرایی اسلامی و منطقه‌ای بر اساس تعالیم اسلامی و اندیشه‌های امام خمینی (ره)
 - دارای تعامل سازنده و مؤثر با جهان بر اساس اصول عزت، حکمت و مصلحت
- ملاحظه:

در تهیه، تدوین و تصویب برنامه‌های توسعه و بودجه‌های سالیانه، این نکته مورد توجه قرار گیرد که: شاخص‌های کمی کلان آن‌ها، از قبیل: نرخ سرمایه‌گذاری، درآمد سرانه، تولید ناخالص ملی، نرخ اشتغال و تورم، کاهش فاصله درآمد میان دهک‌های بالا و پایین جامعه، رشد فرهنگ و آموزش و پژوهش و توانایی‌های دفاعی و امنیتی، باید متناسب با سیاست‌های توسعه و اهداف و الزامات چشم‌انداز، تنظیم و تعیین گردد و این سیاست‌ها و هدف‌ها به‌صورت کامل مراعات شود.

۲-۲-۴- برنامه ششم توسعه اقتصادی-اجتماعی و فرهنگی کشور (۱۳۹۶-۱۴۰۰)

در ماده ۲۷ برنامه ششم توسعه، موضوع توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی روستایی در دستور کار قرار گرفته است. در این برنامه موضوعات خاص در مورد آب و محیط زیست، معدن و صنایع معدنی، کشاورزی، گردشگری، عبوری (ترانزیت) و حمل و نقل ریلی، فناوری نوین، توسعه و کاربست علم و فناوری و انرژی، بهبود محیط کسب‌وکار، اشتغال و توانمندسازی محرومان و فقرا (با اولویت زنان سرپرست خانوار) مورد توجه قرار گرفته است که می‌تواند در زمینه اقتصادی و اشتغال‌زایی تأثیرگذار باشد. از این رو برخی از مهم‌ترین ماده‌های قانونی و اقدامات مهم مرتبط با زمینه فوق، به شرح زیر است:

اقدامات اقتصادی و بخشی در رابطه با ماده ۲۷ برنامه ششم

۱- دولت مکلف است در راستای برنامه‌ریزی منطقه‌ای و تقویت اقتصاد روستایی و توسعه اقتصاد صادرات محور در طول اجرای قانون برنامه هرسال، در پنج هزار روستا با توجه به استعدادها و ظرفیت‌های بومی و محیطی و قابلیت محلی- اقتصادی آن منطقه، با مشارکت نیروهای محلی و با بهره‌گیری از تسهیلات بانکی، حمایت‌های دولتی و سرمایه‌گذاری بخش خصوصی، برنامه توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی آن روستاها را به‌وسیله سازمان استان تهیه کند و به تصویب شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان مربوطه برساند. سازمان موظف است تعداد روستاهای سهمیه استانی را تا سه ماه اول سال اول اجرای قانون برنامه اعلام نماید.

- ۲- تنظیم و ارائه هدفمند و شفاف اعتبارات مربوط به عمران و توسعه روستایی و عشایری در بودجه سنواتی، تحت پیوستی با عنوان «عمران و توسعه روستایی» و اختصاص بودجه عمرانی مربوط به این فصل انجام پذیرد.
- ۳- کاهش مدت زمان پاسخ به استعلام‌ها و صدور پروانه ساخت بنگاه‌های اقتصادی روستایی و عشایری از هرکدام از دستگاه‌های ذی‌ربط، حداکثر پانزده روز است.
- ۴- توسعه حداقل پنجاه و چهار خوشه کسب‌وکار روستایی، بهره‌برداری و ساخت نود و هشت ناحیه صنعتی روستایی و ایجاد یک میلیون و نه صد و چهارده هزار فرصت شغلی در روستاها و مناطق عشایری از طریق احداث توسعه بنگاه‌های اقتصادی رقابت‌پذیر و صادرات گرا از طریق بخش‌های خصوصی و تعاونی.
- ۵- تهیه طرح‌های هادی و طرح‌های توسعه و بازنگری آن‌ها برای همه روستاها و آبادی‌های بالای بیست خانوار و مناطق عشایری در طول اجرای قانون برنامه با اولویت مناطق کمتر برخوردار.
- ۶- آموزش صدهزار نفر از روستاییان و عشایر به‌عنوان عناصر پیشرو و تسهیل‌گر در زمینه برنامه‌ریزی محلی، توسعه فعالیت‌های اقتصادی و برنامه‌های فرهنگی، بهبود خدمات‌رسانی، جلب مشارکت‌های مردمی و نظارت بر اثربخشی طرح‌های دستگاه‌های اجرایی.

اقدامات اقتصادی مربوط به بخش کشاورزی

- ۱- توسعه کشاورزی حفاظتی، توسعه کشت نشایی، بهنژادی و به‌زراعی، تولید و تأمین و به‌کارگیری ارقام مقاوم، خوداتکایی در تولید بذر و نهال، افزایش ضریب ماشینی کردن سالانه حداقل دوازده صدم (۰,۱۲) اسب بخار در هکتار.
- ۲- افزایش تولید محصولات راهبردی و تبدیل پانصد هزار هکتار از اراضی شیب‌دار به باغات
- ۳- فراهم نمودن امکانات مصرف بهینه سموم، دفع آفات نباتی و کودهای شیمیایی و استفاده بیشتر از کود آلی (کم پوشت) و مبارزه زیستی و تدوین ضوابط ورود، ساخت و ترکیب ساخت (فرمولاسیون) کود و سم.
- ۴- سرمایه‌گذاری مورد نیاز جهت انجام امور تحقیقاتی و نظام نوین ترویج و انتقال فناوری، تقویت شرکت‌های دانش‌بنیان، استقرار مدیریت دانش و تجهیز مراکز جهاد کشاورزی.
- ۵- توسعه کشت محصولات سالم و محصولات زیستی (ارگانیک)، اعمال استانداردهای ملی کنترل کیفی تولیدات و فرآورده‌های کشاورزی گسترش مبارزه تلفیقی با آفات و بیماری‌های گیاهی، مصرف بهینه نهاده‌ها از جمله انواع سم و کود و حمایت از درمانگاه‌های گیاه‌پزشکی در راستای ارتقای سلامت انسان و جامعه.
- ۶- حمایت از توسعه ظرفیت صادراتی صنایع تبدیلی و تکمیلی بخش کشاورزی مانند کارخانه‌ها خوراک دام، طیور و آبزیان و صنایع بسته‌بندی محصولات کشاورزی با توجه به مزیت‌های طبیعی، نسبی و رقابتی این صنایع.
- ۷- تکمیل زنجیره تولید محصولات کشاورزی از طریق اعطای کمک‌های فنی- اعتباری به تشکلهای فراگیر کشاورزی و روستایی.
- ۸- ایجاد زمینه گسترش و تکمیل زنجیره‌های ارزش، صنایع تبدیلی، تکمیلی و نگهداری محصولات اساسی کشاورزی در قطب‌های تولیدی، سردخانه و انبارهای فنی چندمنظوره.

۹- تخصیص حداقل بیست درصد (۲۰٪) منابع صندوق‌های حمایت از بخش کشاورزی جهت تسهیلات برای صادرات این بخش.

۱۰- ایجاد خوشه‌های صادراتی، نشان‌های تجاری و اختصاص مشوق‌های صادراتی به صادرات محصولات کشاورزی.

۱۱- تولید و پخش برنامه‌های آموزشی، ترویجی، مدیریت مصرف آب، بهبود کمی و کیفی محصولات کشاورزی و فرآوری تولیدات، حفاظت از محیط‌زیست و منابع طبیعی کشور، بهره‌وری و انتقال یافته‌های علمی به بهره‌برداران، به سفارش و تأمین مالی وزارت جهاد کشاورزی توسط سازمان صدا و سیما.

اقدامات اقتصادی مربوط به بخش آب

۱- افزایش عملکرد در واحد سطح و افزایش بهره‌وری در تولید محصولات کشاورزی با اولویت محصولات دارای مزیت نسبی و ارزش صادراتی بالا و ارقام با نیاز آبی کمتر و سازگار با شوری، مقاوم به خشکی و رعایت الگوی کشت مناسب با منطقه.

۲- توسعه روش‌های آبیاری نوین، اجرای عملیات آب‌و خاک (سازه‌ای و غیر سازه‌ای)، توسعه آب‌بندها و سامانه (سیستم)‌های سطوح آبیگر حداقل به میزان ششصد هزار هکتار در سال.

تبصره- برای توسعه روش‌های آبیاری نوین حداقل هشتاد و پنج درصد (۸۵٪) هزینه‌ها به‌عنوان کمک بلاعوض توسط دولت در قالب بودجه سالانه تأمین و پرداخت می‌شود.

۳- حمایت از توسعه گلخانه‌ها و انتقال کشت از فضای باز به فضای کنترل‌شده و بازچرخانی پساب‌ها، مدیریت آب‌های نامتعارف و مدیریت آب مجازی.

۴- طراحی و اجرای الگوی کشت با تأکید بر محصولات راهبردی و ارتقای بهره‌وری آب در چهارچوب سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی و تأمین منابع و الزامات مورد نیاز در قالب بودجه سالانه و اعمال حمایت و مشوق‌های مناسب فقط در چهارچوب الگوی کشت.

۵- ایجاد زیرساخت مورد نیاز برای پرورش دویست هزار تن ماهی در قفس تا پایان اجرای قانون برنامه و توسعه فعالیت‌های شیلاتی و ایجاد تأسیسات زیربنایی در سواحل کشور.

۶- برق‌دار کردن چاه‌های کشاورزی دارای پروانه بهره‌برداری

۷- استفاده از آب استحصالی سدها، با اولویت تأمین آب شرب مورد نیاز در حوضه آبریز محل استقرار سد.

- تأمین حقابه کشاورزان از رودخانه‌ها، چشمه‌ها و قنات‌ها از آب سدهای حادثی بر روی این رودخانه‌ها، قنات‌ها و چشمه‌ها.

اقدامات اقتصادی مربوط به بخش محیط زیست و منابع طبیعی

احیای رویشگاه‌های مرتعی و توسعه و فرآوری گیاهان دارویی به میزان حداقل نه میلیون و ششصد هزار هکتار و افزایش حداقل یکصد هزار هکتار به سطح زیر کشت گیاهان دارویی به نحوی که در پایان اجرای قانون برنامه به دویست و پنجاه هزار (۲۵۰,۰۰۰) هکتار برسد.

۲-۵-۲- قانون حمایت از توسعه و ایجاد اشتغال پایدار در مناطق روستایی و عشایری

در اجرای اصل یکصد و بیست و سوم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، "قانون حمایت از توسعه و ایجاد اشتغال پایدار در مناطق روستایی و عشایری با استفاده از منابع صندوق توسعه ملی" در هفت ماده و پنج تبصره در جلسه علنی مورخ سی و یکم مردادماه یک هزار و سیصد و نود و شش مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۹۶/۶/۸ به تأیید شورای نگهبان رسیده است.

در ماده یک این قانون آمده است؛ به منظور تحقق اهداف سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی به صندوق توسعه ملی اجازه داده می‌شود تا باهدف ارتقای تولید و ایجاد اشتغال پایدار در مناطق روستایی و عشایری با تصویب هیأت امنای صندوق، معادل ریالی یک میلیارد و پانصد میلیون (۱۵۰۰۰۰۰۰۰) دلار از منابع صندوق را به صورت قرض‌الحسنه نزد بانک‌های کشاورزی، پست‌بانک و توسعه تعاون و صندوق کارآفرینی امید و صندوق حمایت از توسعه سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی سپرده‌گذاری کند تا این منابع صرف اعطای تسهیلات به اشخاص حقیقی و حقوقی غیردولتی برای ایجاد اشتغال در روستاها و شهرهای زیر ده هزار نفر جمعیت با اولویت روستاها و شهرهای زیر ده هزار نفر جمعیت واقع در مناطق مرزی و مناطق عشایری شود.

در ماده ۴ ذکر شده که تسهیلات موضوع این قانون به طرح‌های غیردولتی در حوزه کشاورزی، منابع طبیعی، معادن کوچک، فناوری اطلاعات، گردشگری، صنایع دستی، کلیه فعالیت‌های مربوط به فرش دستباف و خدمات در مناطق روستایی و عشایری و همچنین برای تأمین سرمایه در گردش واحدهای تولیدی مستقر در نواحی صنعتی روستایی و شهرهای زیر ده هزار نفر جمعیت اختصاص می‌یابد.

در ماده ۶، به منظور حسن اجرای این قانون و ارزیابی میزان پیشرفت کار، سازمان برنامه و بودجه کشور موظف شده تا با به کارگیری سامانه مناسب، بر نحوه اعطای تسهیلات و اشتغال ایجاد شده نظارت کند.

هیئت وزیران در جلسه ۱۳۹۶/۸/۱۷ با استناد به ماده ۷ قانون فوق، با پیشنهاد سازمان برنامه و بودجه و با همکاری وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و معاونت توسعه روستایی و مناطق محروم کشور "آیین اجرایی قانون حمایت از توسعه و ایجاد اشتغال پایدار در مناطق روستایی و عشایری با استفاده از منابع صندوق توسعه ملی" را به تصویب رساند.

پس از آن به منظور تسهیل امور و وحدت رویه، "دستورالعمل اجرایی واحد" (از آیین‌نامه اجرایی قانون حمایت از توسعه و ایجاد اشتغال پایدار مناطق روستایی و عشایری با استفاده از منابع صندوق توسعه ملی) به انضمام برگه‌ها، چک فهرست‌ها و شیوه‌نامه‌های مربوطه، جهت اجرا در مناطق روستایی، عشایری و شهرهای زیر ۱۰ هزار نفر جمعیت، در ۱۳۹۶/۸/۲۳ به تصویب کمیسیون تخصصی شورای عالی اشتغال (کارگروه ملی تخصصی مدیریت و راهبری توسعه اشتغال پایدار ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی) رسید و به دستگاه‌های بخشی، مؤسسات عامل، فرمانداران و اعضای کارگروه اشتغال در سطح استان ابلاغ گردیده است.

۲-۲-۶- جهت‌گیری‌های ملی آمایش سرزمین

شورای عالی آمایش سرزمین در جلسه مورخ ۱۳۹۶/۵/۲ به استناد ماده ۳۲ قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه جهت‌گیری‌های ملی آمایش سرزمین را به تصویب رساند. برخی مواد و بندهایی که بیشترین ارتباط محتوایی را با طرح حاضر دارند به شرح زیر استخراج شده است:

ماده ۱- جهت‌گیری‌های ملی آمایش سرزمین در راستای توسعه و بالندگی اقتصادی و پیشرفت و اقتدار همه‌جانبه و پایدار کشور، تحقق اهداف سند چشم‌انداز ایران ۱۴۰۴ و نیل به سازمان فضایی مطلوب و مناسب کشور، در چارچوب اصول هشت‌گانه آمایش سرزمین (کارایی و بازدهی اقتصادی، وحدت و یکپارچگی سرزمین، گسترش عدالت اجتماعی و تعادل‌های منطقه‌ای، حفاظت محیط زیست و احیای منابع طبیعی، حفظ هویت اسلامی-ایرانی و حراست از میراث فرهنگی، تسهیل و تنظیم روابط درونی و بیرونی اقتصاد کشور و رفع محرومیت‌ها به‌خصوص در مناطق روستایی کشور و ملاحظات امنیتی، دفاعی و پدافند غیرعامل)، مشتمل بر موارد زیر است:

۱. رعایت تناسب بین نیازهای استقرار فعالیت در یک قلمرو با امکانات و قابلیت‌های آن و رعایت مقیاس مناسب اقتصادی برای فعالیت در یک مکان با توجه به ظرفیت و کشش بازارهای داخلی و خارجی

۹. سازمان‌دهی شبکه سکونتگاهی کشور باهدف ارتقاء بهره‌وری از سرزمین با ملاحظات زیست محیطی و کاهش مشکلات و چالش‌های موجود

۱۱. تقویت و سازمان‌دهی سکونتگاه‌ها و عرصه‌های روستایی باهدف حفظ ارتباط پویا و سازنده بین نواحی شهری و روستایی و تقویت زنجیره‌های ارزش با تأکید بر استقرار صنایع کوچک و اشتغال‌زا

۱۲. انتظام‌بخشی به فرایندها و رویه‌های تبدیل و الحاق سکونتگاه‌های روستایی به شهر باهدف ماندگاری جمعیت مولد در روستاها و حفظ و بهره‌وری از اراضی قابل کشت.

۱۴. ممنوعیت تغییر کاربری زمین خارج از برنامه‌ها و طرح‌های مصوب و مغایر با ملاحظات زیست‌محیطی از طریق اتخاذ تدابیر، ضوابط و مقررات و سازوکارهای نظارتی مؤثر و کارآمد و بازنگری ضوابط و معیارهای تغییر کاربری اراضی متناسب با ویژگی‌های بوم‌شناختی هر قلمرو

۲۴. توسعه زیرساخت‌های ارتباطی و خدماتی گردشگری باهدف تسهیل دسترسی و استفاده از اماکن، ابنیه و محوطه‌های با ارزش تاریخی ثبت جهانی و ثبت ملی شده و قطب‌ها و مناطق نمونه گردشگری (از جنبه میراث فرهنگی و طبیعی)

۲۸. اعمال مدیریت یکپارچه بر منابع آب

۲۹. ممنوعیت برداشت بی‌رویه و ناپایدار از منابع آب‌های زیرزمینی و سطحی کشور

۴۰. سازمان‌دهی بخش کشاورزی در پهنه سرزمین به‌منظور ایجاد تحول متناسب با مقتضیات اقلیمی، ارتقاء بهره‌وری و تأمین امنیت غذایی

۴۱. تدوین الگوهای بهینه کشت در دشت‌ها (واحدهای هیدرولوژیکی) با تأکید بر ارزش اقتصادی آب

۴۲. ارتقای بهره‌وری آب و به‌کارگیری روش‌های مناسب آبیاری متناسب با شرایط اقلیمی و منطقه‌ای در راستای صرفه‌جویی و استفاده بهینه از منابع آب با توجه به محدودیت‌های ناشی از تغییرات آب و هوایی

۴۴. محدودیت کشت محصولات با نیاز آبی بالا در فضاهای باز و جایگزینی در موارد ممکن از طریق کشت گلخانه‌ای
۴۵. مدیریت جامع و یکپارچه حوضه‌های آبخیز برای بهره‌برداری بهینه از منابع پایه (آب، خاک و پوشش گیاهی)
۴۶. ایجاد و توسعه مجتمع‌های کشت و صنعت متناسب با قابلیت‌های قلمروهای مختلف کشور
۴۷. ساماندهی روابط بین بخش کشاورزی و صنعت متناسب با نیازهای پسمین و پیشین بخش کشاورزی و مقتضیات سرزمینی
۴۹. توسعه، حفاظت و احیاء جنگل‌ها و مراتع کشور
۵۲. الزام به رعایت ملاحظات زیست محیطی (توان اکولوژیک و ظرفیت تحمل محیط زیست) در استقرار فعالیت‌های توسعه‌ای در پهنه سرزمین
۵۳. حفاظت از تنوع زیستی و حفظ ذخائر ژنتیکی و زمینه‌سازی برای بهره‌مندی جوامع محلی از آن در زمینه‌هایی مانند گردشگری طبیعی
۵۵. شناسایی و ایجاد خوشه‌های صنعتی با توجه به مزیت‌های نسبی و رقابتی و تکمیل زنجیره ارزش فعالیت‌های مبتنی بر منابع در قلمروهای جغرافیایی
۵۷. ساماندهی مجتمع‌های صنعتی اعم از شهرک‌ها و نواحی صنعتی در پهنه سرزمین متناسب با مقتضیات و ظرفیت‌های هر یک از قلمروهای جغرافیایی
۶۰. استقرار صنایع فراوری اولیه منابع معدنی در جوار ذخائر معدنی، استقرار صنایع واسطه‌ای و سرمایه‌ای در مکان مناسب و استقرار صنایع مصرفی متناسب با موقعیت مکانی بازارهای نهاده و محصول
۶۷. توسعه آموزش‌های فنی-حرفه‌ای و مهارت‌آموزی متناسب با عملکرد تخصصی هر قلمرو به‌ویژه در نواحی مرزی و حاشیه شهرها باهدف زمینه‌سازی برای توسعه مشاغل متناسب با مقتضیات محلی و کاهش مهاجرت‌ها
۷۶. توسعه رفاه و تأمین اجتماعی در نواحی مختلف کشور و زمینه‌سازی تحقق عدالت فراگیر در پهنه سرزمین، کاهش فقر، نابرابری و آسیب‌های اجتماعی با تأکید بر توانمندسازی و حداکثر استفاده از مشارکت مردم
۷۷. صیانت و استفاده بهینه از ظرفیت‌ها و جاذبه‌های طبیعی، تاریخی، مذهبی، فرهنگی، علمی ورزشی و سلامت در هر منطقه برای رونق و ارتقای جایگاه صنعت گردشگری در اقتصاد ملی و دستیابی به سهم مناسب در اقتصاد بین‌المللی.

۲-۷- مطالعات برنامه آمایش منطقه البرز جنوبی

- بر اساس ماده یک از آیین‌نامه ماده ۷۷ قانون برنامه چهارم موضوع مصوبه شماره ۲۷۸۸۹۰/ت ۴۰۵۵۲ ک مورخ ۹۰/۱۲/۷ هیئت وزیران کشور به ۹ منطقه برنامه‌ریزی تقسیم شده است. طبق این تقسیم‌بندی استان زنجان به همراه استان‌های تهران، مرکزی، سمنان، قم و قزوین در منطقه البرز جنوبی واقع شده است.
- تعدادی از اصلی‌ترین جهت‌گیری‌های آمایش سرزمین برای منطقه البرز جنوبی با توجه به اسناد کلان توسعه کشور و ضوابط ملی آمایش سرزمین و در نظر گرفتن ارتباط با استان زنجان به شرح زیر در نظر گرفته شده است:
- لزوم کاهش تمرکز و تراکم جمعیت و فعالیت از محدوده‌های پرتراکم منطقه چون استان تهران و البرز...

- زمینه‌سازی برای هدایت سرمایه‌گذاری از استان‌های پرتراکم و متمرکز منطقه به استان‌های هم‌جوار و ایجاد فرصت‌های شغلی جدید صنعتی و خدماتی در استان‌های سمنان، قزوین، قم و زنجان.
- توسعه و تجهیز محورهای ارتباطی در کریدورهای شمال، جنوب (در محورهای شرق، شرق میانی، مرکز و غرب)، شرقی-غربی در محورهای دامنه شمالی البرز، دامنه جنوبی البرز، جنوب شرقی-غرب، جنوب شرقی-جنوب غربی به‌عنوان کریدورهای بین‌المللی حمل و نقل به‌عنوان محورهای اولویت‌دار توسعه.
- تحول ساختار بخش کشاورزی منطقه جهت دستیابی به کشاورزی مدرن و رقابتی
- استفاده حداکثر از توان‌های طبیعی و امکانات آب‌و‌خاک استان‌های زنجان و قزوین جهت دستیابی به امنیت غذایی و توسعه صادرات محصولات کشاورزی
- تأکید بر توان‌های گردشگری طبیعی (بوم‌گردی و زمین گردشگری) در استان‌های منطقه جهت توسعه این فعالیت.
- زمینه‌سازی برای استفاده حداکثر از ظرفیت توان محیط‌های روستایی در حفظ و نگهداشت جمعیت جهت برقراری تعادل در الگوی استقرار جمعیت از طریق متنوع سازی فعالیت‌ها در محیط‌های روستایی به‌طوری‌که نسبت شهرنشینی و روستانشینی در افق طرح به ترتیب در حد ۷۵ درصد و ۲۵ درصد حاصل شود.

۲-۸- مطالعات برنامه آمایش استان زنجان

مطالعات برنامه آمایش استان زنجان به کارفرمایی سازمان برنامه و بودجه و از طریق دانشگاه زنجان انجام شده است. این مطالعه از دو بخش تشکیل شده است: در بخش نخست مطالعات به تحلیل وضعیت و ساختار و در بخش دوم به برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری در سطح استان پرداخته شده است.

طبق طرح آمایش سرزمین استان زنجان اهداف بنیادین توسعه استان زنجان در ۷ مقوله تعریف شده است. ایجاد تعادل در توزیع جمعیت و فعالیت متناسب با تنگناها و توان‌های توسعه پایدار منابع طبیعی و ظرفیت تحمل زیست‌بوم‌ها - تأمین زیرساخت‌های تولید و سکونت در استان - سرزمین آرای بی‌بدون سرزمین آلائی - تأمین و تجهیز و حفظ منابع تولید در استان - ارتقاء شاخص‌های توسعه انسانی، سرمایه اجتماعی، هویت فرهنگی و احیاء میراث معنوی متناسب با مقتضیات و قابلیت‌های توسعه استان - ارتقاء درآمد و تولید سرانه استان در مقایسه با کشور و درنهایت تقویت نقش استان در تعاملات منطقه‌ای، ملی و فراملی هفت هدف بنیادین تعریف شده برای استان در آمایش سرزمین استان است.

طبق طرح آمایش استان:

- زنجان هفت دشت استان شامل دشت‌های ابهر خرمدره، سجاس حلب، سلطانیه زنجان، طارم، قیدار، ماهنشان انگوران، گل تپه زرین آباد، مهمترین قطب‌های توسعه اقتصاد کشاورزی و فعالیت‌های وابسته به آن هستند به ویژه در این محدوده‌ها امکان توسعه باغداری، کشاورزی مکانیزه، آبی‌پروری، دامداری صنعتی و پرورش طیور فراهم است.

- محدوده‌های و عرصه‌ها و اکوسیستم‌های طبیعی استان که عموماً منطبق بر منطقه حفاظت شده انگوران، منطقه حفاظت‌شده سرخ‌آباد، پناهگاه‌های حیات‌وحش و مناطق شکار ممنوع انگوران، خراسانلو، خرمنه‌سر و فیله خاصه است. این محدوده‌ها دارای قابلیت کشت و پرورش گیاهان دارویی و صنعتی است.
- مهمترین محدوده‌های دارای اولویت برای توسعه کشاورزی و فعالیتهای وابسته به شرح زیر است:
 - الف) محور ۱۱ شکل گرماب-بزینه رود-دوتپه سفلی-سجاس-زرین آباد-بوغدا کندی
 - ب) محور توسعه کشاورزی خطی دشت ابهر-خرمدره و دشت سلطانیه-زنجان
 - ج) محور توسعه کشاورزی خطی دشت رودخانه‌ای طارم
- شهرستان طارم به دلیل توان‌های کشاورزی خود مستعد توسعه واحدهای صنعتی فرآوری و بسته‌بندی مواد غذایی متکی به محصول زیتون است.
- شهر زنجان به دلیل ویژگی‌های فرهنگی و تاریخی دارای توان و قابلیت توسعه صنایع دستی سنتی شامل چاقو، ملیله، چارق، فرش و گلیم است.
- محدوده‌های زیر از جمله مناسب‌ترین محدوده‌های گسترش فعالیتهای صنعتی در استان زنجان است:
 - الف) شهرک‌های صنعتی استان؛
 - ب) محور زنجان-ابهر به عنوان محور درجه ۱ توسعه صنعتی
 - ج) ادامه محور درجه ۱ توسعه صنعتی استان از شهر زنجان به سمت غرب منتهی به منتهی سرچم واقع در غرب استان، محور زنجان-زرین باد منتهی به استان کردستان، محور سلطانیه-قیدار-زرین‌رود، محور زنجان-دندی و محور طارم به عنوان محورهای درجه ۲ توسعه صنعتی
 - د) محور قیدار-ابهر به عنوان محور درجه ۳ توسعه صنعتی
 - ه) محور سجاس-زرین‌آباد، محور رودخانه قزل‌اوزن در شهرستان ماهنشان و محور قیدار-خورخوره در شهرستان خدابنده به عنوان محورهای درجه ۴ توسعه صنعتی
- محدوده‌های دارای ذخیره‌گاه جنگلی و پوشش گیاهی نادر، بومی و باارزش ژنتیکی برتر به‌ویژه در ارتفاعات شمالی و جنوبی روز قزل اوزن در شهرستان طارم، ارتفاعات شمال غربی شهرستان زنجان، ارتفاعات شمال شرقی ماهنشان و ارتفاعات شمال شرقی ابهر و خرمدره جهت توسعه اکوتوریسم و گردشگری پایدار مناسب است.
- محدوده‌ها و عرصه‌های طبیعی استان شامل منطقه حفاظت‌شده انگوران، منطقه حفاظت‌شده سرخ‌آباد، پناهگاه‌های حیات وحش و مناطق شکار ممنوع انگوران، خراسان‌لو، خرمنه‌سر و فیله خاصه با مساحتی در حدود ۵۰۳۳۲۲ هکتار برابر با ۲۲,۷۱ درصد مساحت استان به‌عنوان اکوسیستم‌های طبیعی استان از یک‌سو دارای توان بالا برای توسعه کارکردهای اکوتوریستی و ژئوتوریستی در مقیاس منطقه‌ای و ملی است و از سوی دیگر مناسب برای ایجاد مراکز پژوهشی و تحقیقاتی زیست محیطی و ژنتیک می‌باشد.
- محورهای گردشگری زنجان-سلطانیه-قیدار-کته خور-همدان، زنجان-ابهر (محور شرق)، زنجان-مرز میانه (محور غرب)، طارم-تهم-ماسوله و زنجان-دندی-تخت سلیمان، محور گردشگری طبیعی-تاریخی منطقه طارم و محور گردشگری عبوری زنجان-ایجرود محورهای مناسب توسعه گردشگری در استان هستند.

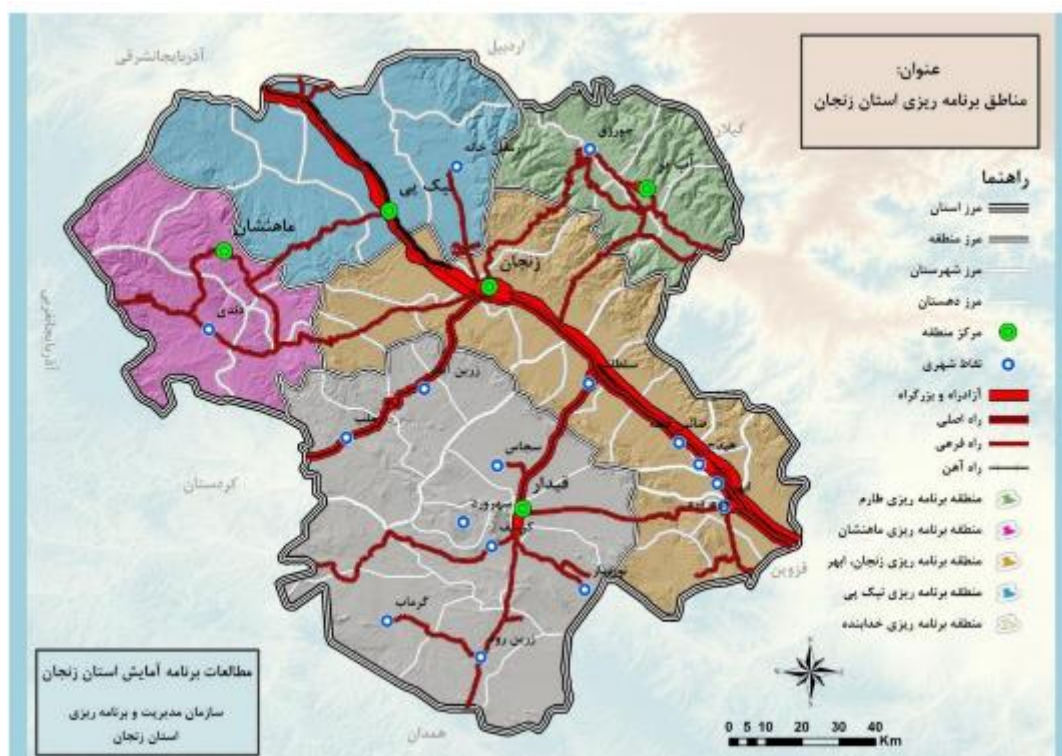
- قطب‌های مستعد توسعه فعالیت‌های گردشگری استان نیز شامل قطب آب‌بر (قطب شمالی)، قطب انگوران، دندی (قطب جنوبی)، قطب حلب (قطب جنوبی ۲) و قطب بازار شهر زنجان (قطب مرکزی) است.
- در طرح آمایش سرزمین استان زنجان، چشم‌انداز استان به شرح زیر اعلام شده است:
- زنجان در افق ۱۴۱۴ استانی است با هویت اصیل ایرانی، اسلامی؛ برخوردار از شرایط زندگی مناسب برای زندگی؛ بهره‌مند از زیرساخت‌های موردنیاز در عرصه فعالیت‌های اقتصادی کشاورزی، صنعتی و معدنی، خدمات بازرگانی گردشگری؛ ساختاری همگرا با توسعه پایدار و توازن نسبی در توزیع جمعیت و فعالیت در پهنه جغرافیایی؛ پویا و سازنده در تعاملات منطقه‌ای، ملی و فراملی.
- استانی توسعه یافته در منطقه شمال غرب و دارای جایگاه برتر در کشاورزی، صنعت، معدن و گردشگری؛
- ارائه‌کننده خدمات نوین بازرگانی و پشتیبان صادرات در مرکز و شمال غرب کشور؛
- ایفاگر عملکرد و نقش‌های فعال و تعاملات سازنده و پایدار در عرصه‌های ملی و فراملی؛
- استانی پایدار، ایمن و مقاوم در برابر آسیب‌های اجتماعی و مخاطرات و سوانح طبیعی؛
- برخوردار از امکانات و منابع عادلانه برای زندگی و فعالیت، با حداقل نابرابری در مناطق و سکونتگاه‌های شهری و روستایی؛
- دارای اقتصادی مدرن، دانش بنیان و مناسب زیست و فعالیت و مهاجرپذیری (به‌گونه‌ای که سهم جمعیت استان از کل کشور اندکی افزایش یافته است)؛
- برخوردار از کشاورزی و صنعتی پایدار و مدرن بر پایه‌ی فناوری‌های نوین و با بهره‌برداری مناسب و متعادل از منابع آب‌و خاک؛
- مرکزی برای ارائه خدمات تخصصی و فوق تخصصی درمانی به استان‌های هم‌جوار؛
- تقویت پیوندهای بین بخشی جهت فراهم‌سازی شرایط بهینه فعالیت و زیست با تأکید بر مناطق دورافتاده و کمتر توسعه یافته؛
- برخوردار از خوشه‌های صنعتی به‌ویژه در صنایع شیمیایی، معدنی، برق و الکترونیک و IT؛
- از جمله قطب‌های توسعه‌یافته کشور در زمینه اقتصادی گردشگری تاریخی، باستانی، فرهنگی، اکوتوریسم و ژئوتوریسم.

معرفی مناطق برنامه‌ریزی استان زنجان

به‌منظور تعیین مناطق برنامه‌ریزی استان و باهدف ساماندهی الگوهای سکونت شهری و روستایی و فعالیت‌ها در سطح استان و درعین‌حال بهره‌برداری منطقی از تمام امکانات و توان طبیعی و انسانی، استان زنجان به پنج منطقه به ذیل قبل تقسیم است:

منطقه برنامه‌ریزی زنجان، ابهر / منطقه برنامه‌ریزی طارم / منطقه برنامه‌ریزی خدابنده، ایجرود / منطقه برنامه‌ریزی ماهنشان / منطقه برنامه‌ریزی نیک‌پی

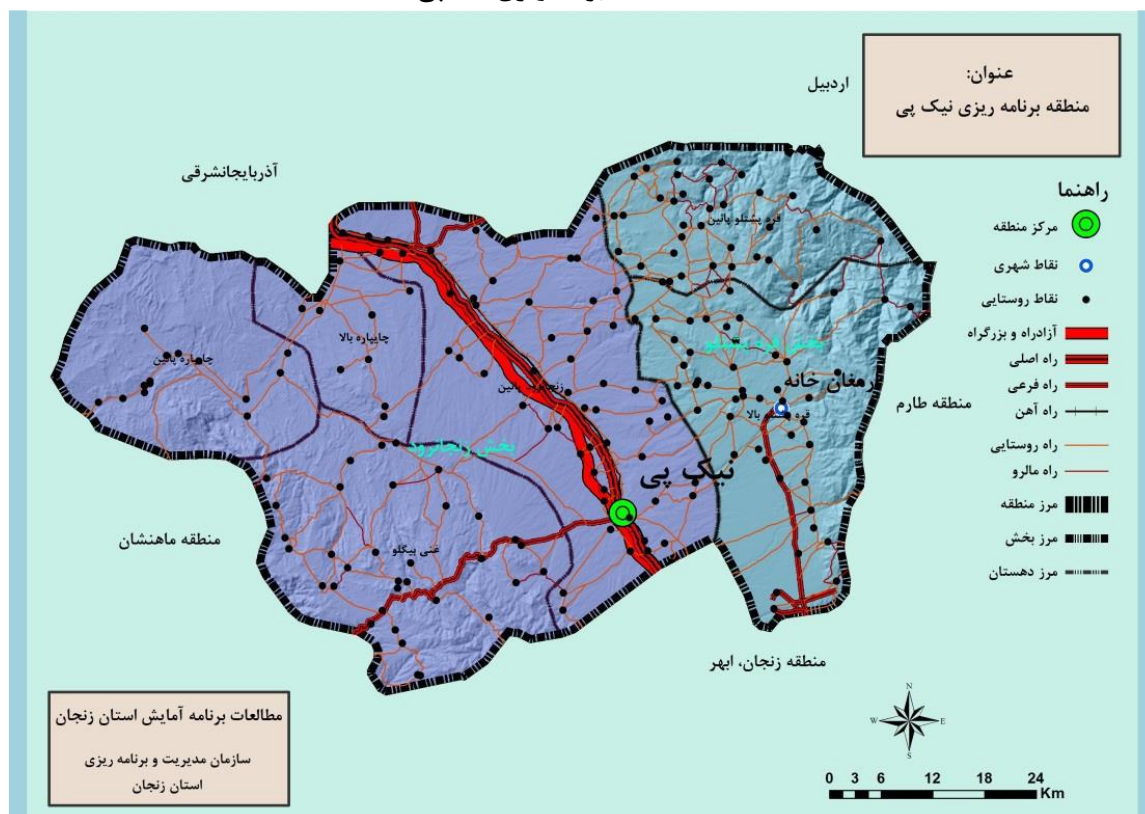
نقشه ۳: مناطق برنامه‌ریزی استان زنجان در طرح مطالعه برنامه آمایش استان زنجان

منطقه برنامه‌ریزی نیک‌پی: منطقه برنامه‌ریزی نیک‌پی از نظر تقسیمات سیاسی و اداری بر بخش‌های شمالی شهرستان زنجان منطبق است. این منطقه در شمال استان زنجان واقع شده است و از شمال به استان‌های اردبیل و آذربایجان شرقی، از سمت غرب به منطقه ماهشان، از سمت شرق به منطقه طارم و از سمت جنوب به منطقه زنجان، ابهر محدود می‌شود. منطقه نیک‌پی ۴۰۹۳ کیلومترمربع وسعت دارد و مرکز آن شهر تازه تأسیس نیک‌پی است. منطقه نیک‌پی از نظر تقسیمات اداری شامل بخش‌های قره‌پشتلو و زنجانرود از شهرستان زنجان است که بر دهستان‌های چاپپاره پایین و بالا، غنی بیگلو، قره‌پشتلوی بالا و پایین و زنجانرود پایین منطبق است.

بر اساس آخرین سرشماری در سال ۱۳۹۰ حدود ۷۶۷۷۴ نفر جمعیت داشته است که تنها ۷.۵۵ درصد جمعیت کل استان را شامل می‌شود. چهره غالب سکونت‌گزینی در این منطقه روستایی است و حدود ۹۶.۸۴ درصد از جمعیت این منطقه در روستاها به سر می‌برند و تنها ۳.۱۶ درصد جمعیت این منطقه در دو شهر کوچک موجود در این محدوده یعنی ارمغانخانه و نیک‌پی ساکن هستند. شهرهای ارمغانخانه و نیک‌پی روستا شهرهایی هستند که از نظر اندازه جمعیت بین سایر شهرهای استان در رتبه‌های آخر جای می‌گیرند. شهر ارمغانخانه ۱۹۴۵ نفر و شهر نیک‌پی تنها ۴۷۴ نفر جمعیت را در خود جای داده‌اند. تراکم جمعیت در این منطقه ۱۹ نفر در هر کیلومترمربع است که در مقایسه با متوسط تراکم جمعیت در استان بسیار ناچیز است. متوسط نرخ رشد جمعیت در این محدوده در آخرین دوره سرشماری ۹۰-۱۳۸۵ حدود ۰.۷۸- درصد بوده است و این منطقه طی این دوره بخشی از جمعیت خود را از دست داده است. نرخ رشد جمعیت شهری این محدوده ۰.۱۶- و نرخ رشد جمعیت روستایی آن ۱.۴۱- درصد است.

نقشه ۴: منطقه برنامه‌ریزی نیک‌پی

از مهم‌ترین توان‌های منطقه نیک‌پی موارد زیر حائز اهمیت است:

- بخش وسیعی از مساحت منطقه نیک‌پی در بخش شمالی و شرقی آن به دلیل تنوع بالای زیستی و جانوری و گیاهی به‌عنوان مناطق حفاظت‌شده و مناطق شکار ممنوع تعریف‌شده‌اند. منطقه حفاظت‌شده سرخ‌آباد یکی از دو منطقه حفاظت‌شده موجود در پهنه استان زنجان در شمال و شمال غرب این منطقه واقع شده است، این منطقه دارای دو زون زیستی دشت و کوهستان است. مناطق دشتی آن زیستگاه اصلی آخرین بازماندگان آهوان غرب و شمال غرب کشور است و مناطق کوهستانی آن زیستگاه کل، بز و پلنگ است. منطقه شکار ممنوع فیله خاصه نیز در حاشیه شمالی منطقه حفاظت‌شده سرخ‌آباد قرار گرفته است و محل مهاجرت آهوان مناطق دشتی در زمستان است.
- در بخش‌هایی از شمال غربی منطقه نیک‌پی به‌ویژه در ارتفاعات، پوشش‌های پراکنده‌ای از جنگل دیده می‌شود که از نوع جنگل‌های مخروطی است.
- منطقه نیک‌پی از نظر میزان ذخیره‌ی مواد معدنی، معادن فعال و غیرفعال حائز اهمیت است.

ازجمله چالش‌ها و محدودیت‌های منطقه نیک‌پی می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

- باوجود اینکه منطقه نیک‌پی از نظر تقسیمات اداری و سیاسی جزء شهرستان زنجان است، اما یکی از مناطق محروم و توسعه نیافته در سطح استان به شمار می‌رود و شکاف مرکز پیرامون بین این منطقه و مناطق جنوبی شهرستان بسیار عمیق‌تر از شکاف بین شهر زنجان و پیرامون آن در کل پهنه استان است.

- بخش‌هایی از شمال و غرب و شمال غرب منطقه نیک‌پی شمال محدوده‌هایی است که به دلیل فرسایش بالای خاک با محدودیت توسعه فعالیت به‌ویژه فعالیت کشاورزی (کشت دیم (و دامپروری) چرای دام روبروست.
- بخش‌های از شمال غرب و مرکز منطقه نیک‌پی از جمله محدوده‌های مستعد وقوع حرکات دامنه‌ای به‌ویژه زمین لغزش است.
- بخش‌هایی از شمال شرق منطقه نیک‌پی شامل اراضی است که شیبی بالای ۱۵ درصد دارند و از نظر استقرار فعالیت‌های امکانات زیر بنایی با محدودیت‌هایی مواجه می‌باشند.
- منطقه نیک‌پی از جمله مناطق در معرض خطر حاشیه‌ای شدن زندگی و فعالیت روستایی است. بسیاری از روستاهای موجود در این محدوده با کاهش جمعیت و رکورد زندگی و فعالیت مواجه است. مهاجرت‌های شدید روستایی و تخلیه روستاها سبب رشد منفی و کاهش پرشتاب جمعیت روستایی این محدوده شده است و طی ۴۵ سال گذشته این منطقه شاهد کاهش تعداد و بالاترین رشد منفی جمعیت روستایی بوده است.
- منطقه نیک‌پی از جمله مناطق استان است که کمترین واحدهای صنعتی استان را در خود جای داده است بنا به مراتب فوق مهم‌ترین اولویت‌های توسعه منطقه نیک‌پی به شرح زیر است:
- با توجه به تنوع بالای زیستی و جانوری و گیاهی در مناطق حفاظت‌شده سرخ‌آباد و مناطق شکار ممنوع فیله خاصه و همچنین وجود پوشش‌های جنگلی در بخش‌هایی از این منطقه، از جمله اولویت‌های توسعه این منطقه توسعه فعالیت‌های گردشگری به‌ویژه گردشگری طبیعی است.
- با توجه به اهمیت این منطقه از نظر معادن و ذخایر معدنی، از جمله اولویت‌های توسعه این منطقه، توسعه فعالیت‌های معدنی و استقرار صنایع و واحدهای فراوری مواد معدنی است.
- با توجه به عبور قزل‌اوزن از این منطقه یکی دیگر از اولویت‌های توسعه این منطقه توسعه کشاورزی و به‌ویژه اراضی کشاورزی آبی با به رهگیری از شیوه‌های نوین آبیاری است، در این صورت زمینه برای استقرار صنایع وابسته به بخش کشاورزی نیز در آن فراهم می‌شود. از آنجاکه یکی از چالش‌های اصلی این محدوده، محرومیت شدید سکونتگاه‌های روستایی و مهاجرت وسیع روستاییان آن است، اتخاذ تدابیر مناسب برای توسعه کشاورزی، زمینه را برای نگه داشت و جذب جمعیت فراهم خواهد ساخت.

تخصص‌های اصلی منطقه برنامه‌ریزی نیک‌پی

با توجه به توان‌ها و ظرفیت‌های منطقه برنامه‌ریزی نیک‌پی و با در نظر گرفتن سناریوی مطلوب توسعه فضایی، مهم‌ترین تخصص‌های این منطقه به شرح زیر است: همان‌گونه که پیشتر اشاره شد محور توسعه اصلی و ممتاز استان دارای پیوند بسیار قوی با منطقه کلان‌شهری تهران و درعین‌حال پیوند فضایی ضعیف با منطقه کلان‌شهری تبریز است. با توجه به پیشنهاد محور درجه ۲ توسعه صنعتی در منطقه سرچم و با در نظر گرفتن پیوندهای برون استانی در منطقه سرچم با استان‌های هم‌جوار و در نتیجه تقویت موقعیت فرا استانی این محدوده، این منطقه به‌عنوان کانون توسعه صنعتی جدید پیشنهاد می‌شود، همچنین قرارگیری این منطقه بین دو پهنه معدنی مهم استان، قابلیت‌های آن را جهت توسعه صنعت به‌ویژه صنایع وابسته به معادن برجسته می‌کند. همچنین با توجه به پروژه انتقال شرکت

ملی سرب و روی ایران به محل مذکور و احداث شهرک صنعتی خصوصی وابسته به آن، انتظار می‌رود زنجیره صنعتی سرب و روی در نزدیکی این کانون شکل گیرد که به تقویت این کانون در فرایند توسعه صنعتی استان کمک خواهد کرد.

استقرار کانون توسعه صنعتی سرچم (غرب منطقه زنجان، ابهر)

منطقه برنامه‌ریزی زنجان، ابهر به سبب قرارگیری بین دو منطقه کلان‌شهری توسعه‌یافته منطقه تهران و تبریز، پیوند بسیار قوی با منطقه کلان‌شهری تهران دارد اما پیوندهای فضایی آن با منطقه کلان‌شهری تبریز بسیار ضعیف است. با توجه به ضرورت تقویت سازمان فضایی این محور از یک‌سو و همچنین تحولات ایجادشده در منتهی‌الیه غربی منطقه زنجان، ابهر شامل عبور بزرگراه زنجان، تبریز و همچنین پروژه‌های راه‌سازی فرا استانی (جاده اردبیل، میاندوآب و تقاطع آن با بزرگراه مذکور در منطقه سرچم)، همچنین با توجه به پیشنهاد محور درجه ۲ توسعه صنعتی در منطقه سرچم و با در نظر گرفتن پیوندهای برون استانی در این منطقه با استان‌های هم‌جوار و در نتیجه تقویت موقعیت فرا استانی این محدوده، این منطقه به‌عنوان کانون توسعه صنعتی جدید پیشنهاد می‌شود. همچنین قرارگیری این منطقه بین دو پهنه معدنی مهم استان، قابلیت‌های آن را جهت توسعه صنعت به‌ویژه صنایع وابسته به معادن برجسته می‌کند. لازم به ذکر است در فرایند جابجایی کارخانه سرب و روی زنجان از محل فعلی آن واقع در شرق زنجان مقرر شد تا کارخانه مذکور به موقعیت مذکور منتقل گردد که عملیات اجرایی آن در دست انجام است، بنابراین انتقال این کارخانه به‌عنوان واحد صنعتی با مقیاس بزرگ و با قابلیت برقراری پیوندهای قوی با محدوده کانون صنعتی پیشنهادی این طرح، نقش مهمی در توسعه این محدوده خواهد داشت. همچنین با توجه به احداث شهرک صنعتی خصوصی وابسته به کارخانه سرب و روی، انتظار می‌رود زنجیره صنعتی سرب و روی در نزدیکی این کانون شکل گیرد که به تقویت این کانون در فرایند توسعه صنعتی استان کمک خواهد کرد. همچنین شهرک صنعتی سرچم نیز در انطباق با این کانون جدید پیشنهاد می‌شود.

محور درجه ۲ توسعه صنعتی

محور درجه ۲ توسعه صنعتی در ادامه محور درجه ۱ توسعه صنعتی استان از شهر زنجان به سمت غرب منتهی به منطقه سرچم واقع در غرب استان واقع شده است. این محور در پیوند با منطقه توسعه‌یافته صنعتی کلان‌شهری تبریز با اولویت صنایع با برد ملی و منطقه‌ای تعیین می‌گردد. استقرار صنایع معدنی در منتهی‌الیه این محور (منطقه سرچم) با توجه به قرارگیری بین دو پهنه معدنی مهم استان حائز اهمیت بسیار است.

محور درجه ۱ خدماتی

بخش غربی محور درجه ۱ خدماتی استان که در مسیر کریدور بین‌المللی حمل‌ونقل قرار گرفته است بر منطقه نیک‌پی منطبق است. این محور دارای توان استقرار خدمات با عملکرد ملی و بین‌المللی است. با توجه به عملکردهای تعریف شده برای این محور در ضلع شرقی آن، استقرار مناطق ویژه اقتصادی و بازرگانی شامل مناطق آزاد تجاری و بازرگانی در مقیاس ملی و فراملی در ضلع غربی آن در منطقه سرچم زنجان پیشنهاد می‌گردد، چراکه این منطقه در

آینده محل تقاطع راه‌های ارتباطی استان‌های اردبیل، آذربایجان شرقی و آذربایجان غربی خواهد بود که در این محدوده به بزرگراه زنجان تبریز متصل می‌شوند.

محور گردشگری عبوری درجه استان (محور درجه شرقی، غربی)

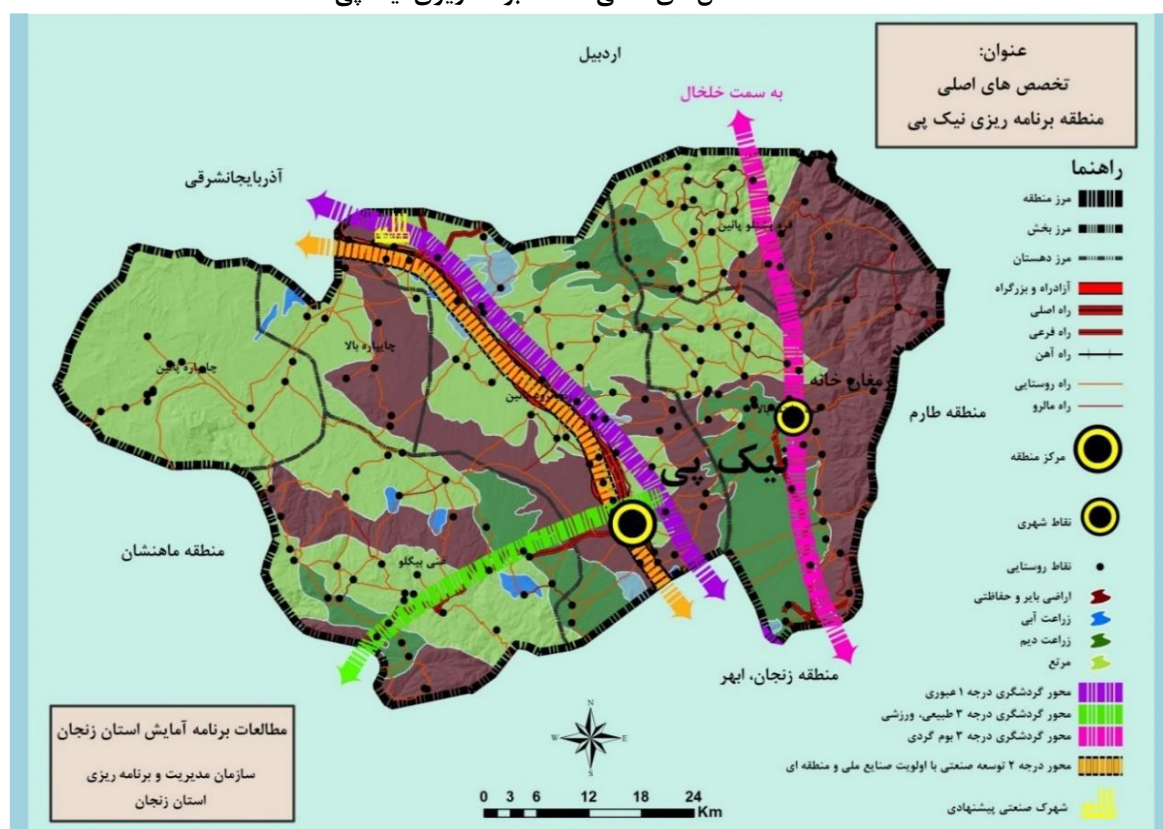
بخش غربی محور گردشگری عبوری درجه ۱ استان (محور شرقی، غربی) در محدوده‌ی منطقه نیک‌پی واقع شده است. همان‌گونه که اشاره شد اهمیت این محور در توسعه گردشگری استان از طریق جذب و افزایش ماندگاری گردشگران عبوری این محور در استان زنجان است.

در حال حاضر این محور تجهیز یافته‌ترین بخش استان از لحاظ برخورداری از امکانات و خدمات زیرساختی و شبکه‌ای به‌ویژه راه‌های ارتباطی است، اما توسعه زیرساخت‌های گردشگری موجود در این محور باهدف افزایش ضریب ماندگاری گردشگران یک ضرورت محسوب می‌شود. ضمن اینکه به نظر می‌رسد با افتتاح مسیرهای ارتباطی استان‌های مجاور شمار گردشگران عبوری این محور افزایش قابل توجهی پیدا کند.

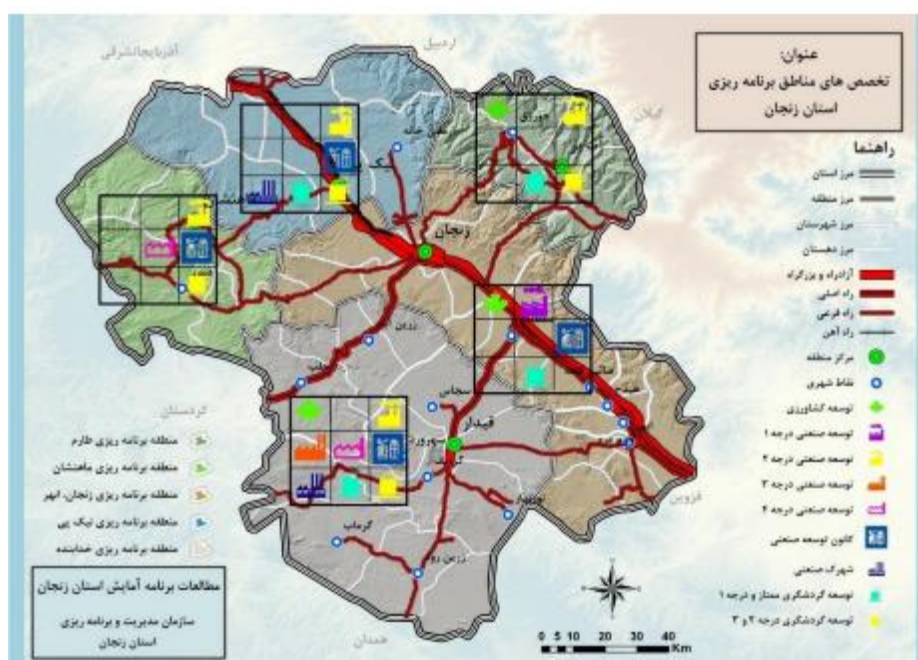
محور گردشگری درجه ۳ استان

محور گردشگری منطقه سهرین که از شهر زنجان شروع و در امتداد کوهپایه‌ای ارتفاعات البرز جنوبی به شهرستان خلخال واقع در استان اردبیل ختم می‌شود، از دیگر محورهای پیشنهادی درجه ۳ استان است. این محور بیشتر گردشگری طبیعی و بومگردی است، منابع گردشگری شاخص این محور منطقه حفاظت‌شده سهرین و دشت آهوان سهرین و بخشی از منطقه حفاظت‌شده سرخ‌آباد و همچنین ظرفیت‌های بوم گردی منطبق بر گردشگری کوهستان به‌ویژه در فصل تابستان است.

نقشه ۵: تخصیص‌های اصلی منطقه برنامه‌ریزی نیک‌پی

نقشه ۶: تخصص‌های اصلی مناطق برنامه‌ریزی استان زنجان / طرح آمایش استان زنجان

تعیین شکل‌بندی کلی الگوی استقرار و نظام سلسله‌مراتبی مراکز سکونتگاهی (نظام اسکان جمعیت) الگوی استقرار جمعیت و نظام سکونتگاهی استان روی دیگر سکه در تفضیلی کردن طرح پایه آمایش استان است، زیرا در حالی که تعیین تخصص‌های نواحی و قلمروهای اصلی فعالیت، بخشی از ارکان شکل‌بند سازمان فضایی استان به حساب می‌آیند، تخصص‌های نواحی سکونتگاهی در نظام سلسله‌مراتبی اسکان جمعیت و ظرفیت‌های جمعیت‌پذیری سکونتگاه‌های استان روی دیگر این سکه را نشان خواهد داد.

طبق این طرح شهرستان زنجان دارای چهار منظومه زنجان، نیک‌پی، ارمغانخانه و قره‌بوته است. منظومه زنجان دارای ۶ مجموعه همایون، زنجان، بناب، بوغداکندی، چورزق و آزاد سفلی است. منظومه نیک‌پی مجموعه‌های نیک‌پی، اسفناج، اندآباد علیا و امین آباد را شامل می‌شود. منظومه ارمغانخانه شامل مجموعه‌های حاج سیران، ارمغانخانه و سهرین است و در نهایت منظومه قره‌بوته مجموعه‌های حصار، قره‌بوته و رجین را در برمی‌گیرد.

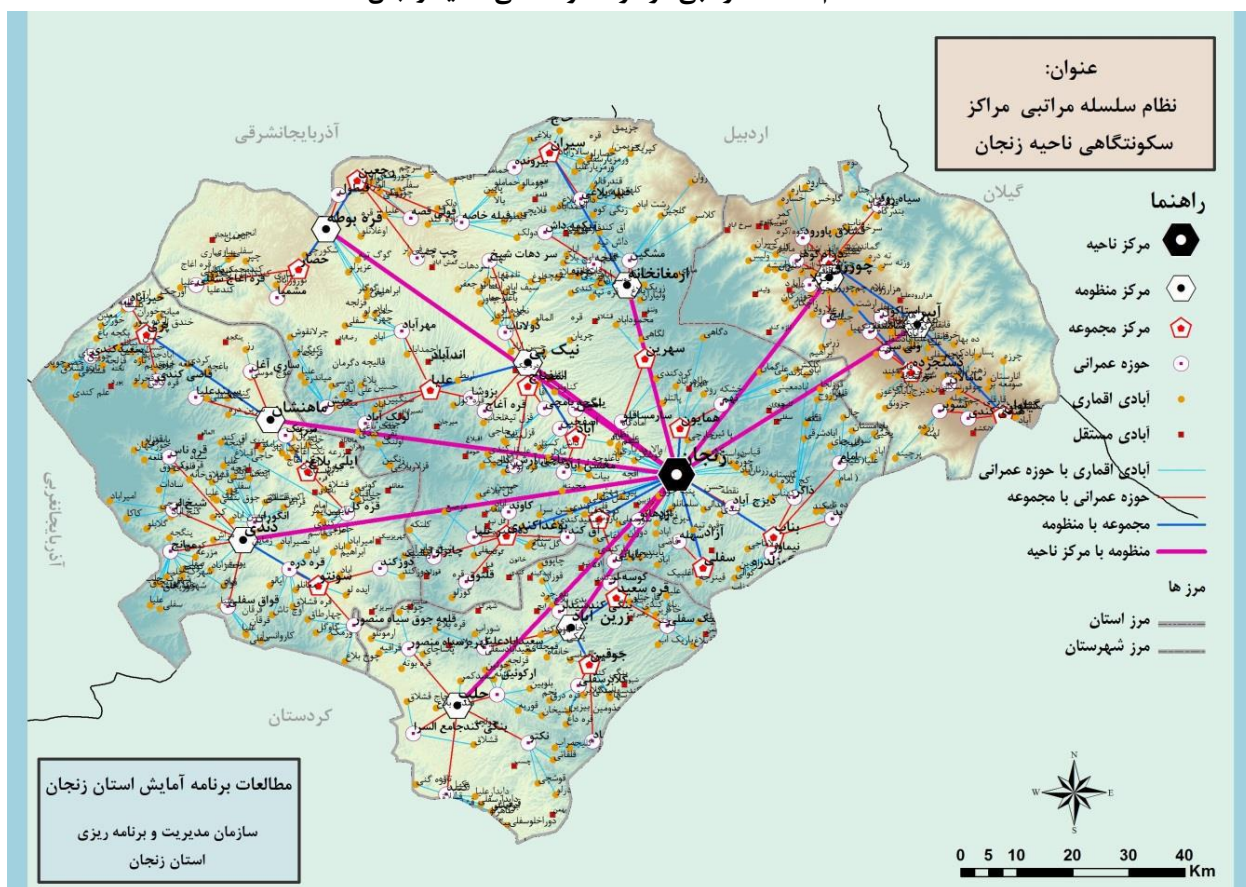
جدول ۴: سطح‌بندی کانون‌های روستایی شهرستان زنجان

منظومه	مجموعه	حوزه عمرانی (روستایی)	روستای مستقل
زنجان	همایون	همایون، تهم	گلهرود، چلگان
	زنجان	زنجان، دیزج آباد، اژدهاتو	رازمین، گلیجه سفلی
	بناب	بناب، نیماور، مروارید، امام، ذاکر	-
	بوغداکندی	بوغداکندی، دهشیر علیا، کاوند، آق کند، قلتوق، چایرلو	قوزلو، خاتون کندی، گلته، تلخاب، گوگجه قیا
	چورزق	چورزق، پاپایی	-
نیک‌پی	آزاد سفلی	آزاد سفلی، سهله	رامین
	نیک‌پی	نیک‌پی، دولاب، قره آغا، سردهات شیخ	دره لیک، کزیر
	اسفناج	یامچی، حاجی آرش	آقبلاغ حومه
	اندآباد علیا	اندآباد علیا، بزوشا، لولک آباد، حبش، مهرآباد	نصیرآباد، اندآباد سفلی، رضا

آباد، میرجان			
-	امین آباد، محسن آباد، ینگجه و اسفجین	امین آباد	
آقچه قلعه	حاج سیران، بیرونده، قبله بلاغی	حاج سیران	ارمغانخانه
قشلاق، بهرام بیک،	ارمغانخانه، مشکین، گلجه، تیکمه داش	ارمغانخانه	
ونق	سهرین، سارمساقلو	سهرین	
ایلجاق	حصار، مشمپا، قره آغاچ	حصار	قره بوطه
-	قره بوطه، قیطول	قره بوطه	
گمش آباد	رجعین، قولی قصه، چپ چپ، فیله خاصه	رجعین	

مأخذ اداره کل راه و شهرسازی استان زنجان، ۱۳۸۵

نقشه ۷: نظام سلسله‌مراتبی مراکز سکونتگاهی ناحیه زنجان

۹-۲-۲- بازنگری در مطالعات طرح جامع ناحیه زنجان

بر اساس طرح برنامه آمایش استان زنجان، کل استان به دو ناحیه زنجان و ابهر تقسیم شده است. ناحیه زنجان شامل شهرستان‌های زنجان، طارم، ماهنشان و ایجرود است. آمار و اطلاعات پایه جمعیتی-اقتصادی مورد استفاده در این مطالعات بر اساس سرشماری سال ۱۳۷۵ بوده است.

در این طرح با توجه به برخورداری استان از پتانسیل فراتر از ۴ میلیارد مترمکعب آب‌های سطحی، برخورداری از قابلیت‌های مطلوب جهت ارتقای عملکرد در هکتار و تولید محصولات زراعی گندم و باغی زیتون و انگور و... نیز وجود امکانات مطلوب جهت پرورش دام، طیور آبزیان و امکان صدور محصولات دامی به استان‌های دیگر و نزدیکی استان به عمده‌ترین کانون‌های جمعیتی سبب گردیده که تاکنون این استان یکی از مهم‌ترین قطب‌های دامپروری و

کشاورزی کشور به شمار آید، به‌طوری‌که در سال ۱۳۷۵ بیشترین درصد شاغلان ۱۰ ساله و بیشتر استان را شاغلان بخش کشاورزی تشکیل می‌داده‌اند (حدود ۳۸,۳ درصد). این شاخص برای نقاط روستایی حدود ۶۶,۹ درصد به‌دست‌آمده است. بر همین بخش کشاورزی به‌عنوان مهم‌ترین نقش اقتصادی استان تعیین‌شده است.

در بخش صنعت علیرغم وجود برخورداری از امکانات لازم جهت توسعه صنعتی در استان نظیر

- وجود کانسارهای غنی و وجود محصولات قابل توجه کشاورزی (مواد اولیه مورد نیاز صنعت)
- وجود پتانسیل کافی از قبیل آب، انرژی، نیروی انسانی و سایر تأسیسات زیربنایی
- نزدیکی به قطب‌های صنعتی در راستای تکمیل زنجیره‌های تولید
- ممنوعیت استقرار صنایع در شعاع ۱۲۰ کیلومتری استان تهران
- تقاضای زیاد برای کالاهای صنعتی

متأسفانه در حد قابلیت‌های موجود استان، توسعه صنعت به شکوفایی و رونق لازم دست نیافته است.

ضرورت گسترش سیستم حمل و نقل و شبکه ارتباطات، بسط و گسترش خدمات آموزشی و بهداشتی، اهمیت یافتن صنعت گردشگری و قابلیت‌های موجود طبیعی و تاریخی استان، توسعه آموزش عالی و تمایل به ادامه تحصیل و... مجموعه‌ای از دست عوامل در آینده نقش خدمات را در اقتصاد استان برتر می‌سازد.

در این مطالعات پروژه‌های اولویت‌دار برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی در ناحیه زنجان مورد توجه قرار گرفته است. بر اساس نیازهای جامعه روستایی در زمان تهیه طرح و همچنین نوع نگاه برنامه‌ریزی مبتنی بر تأمین خدمات آموزشی-بهداشتی-رفاهی-زیرساختی برای ساکنین پروژه‌های تأمین و لوله‌کشی آب آشامیدنی روستاها، مطالعه و احداث کانال دفع فاضلاب روستایی، تهیه و اجرای طرح‌های هادی روستایی، احداث واحدهای اداری مورد نیاز، احداث دبستان، احداث مدرسه راهنمایی، احداث دبیرستان، پروژه احداث کتابخانه‌های عمومی روستایی، احداث خانه بهداشت و احداث فضاهای ورزشی به‌عنوان ۱۰ اولویت اصلی برای اجرا در سطح ناحیه مدنظر قرار گرفته است.

در این مطالعه موانع عمده توسعه اقتصادی در سطح ناحیه به شرح زیر مورد شناسایی قرار گرفته است:

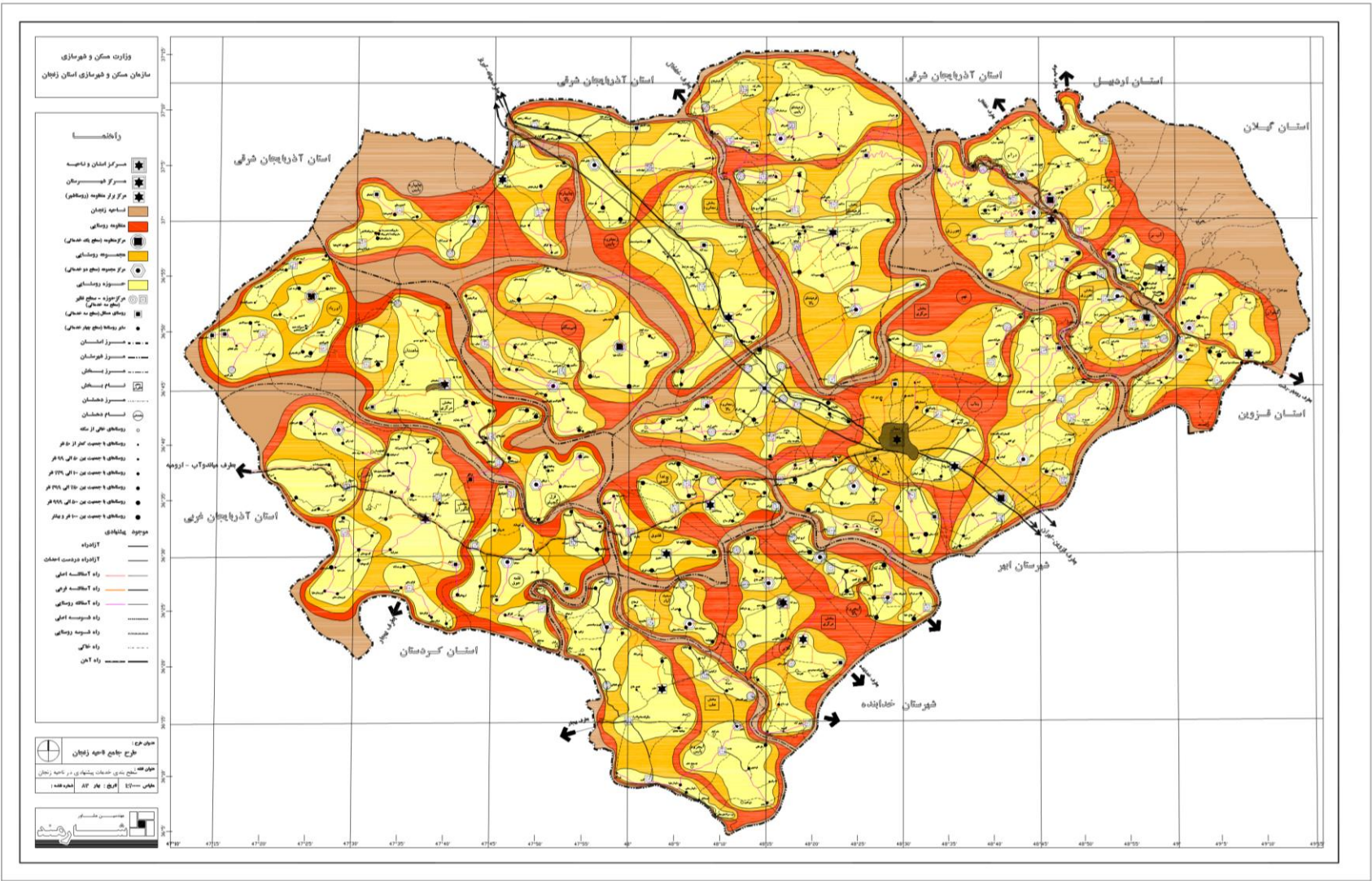
- سازمان فضایی نامتعادل در ناحیه و گسترش خطی فعالیت‌های اقتصادی در حول جاده ارتباطی تهران-زنجان-تبریز
- ضعف شبکه‌های ارتباطی بین منطقه‌ای
- عدم وجود امکانات زیربنایی و تأسیسات خدماتی و... جهت توسعه صنعت گردشگری
- اقلیم نیمه‌خشک و فراسرد و تعداد روزهای یخبندان زیاد در اکثر بخش‌های ناحیه
- بالابودن سطح اراضی کشاورزی نسبت به بستر رودخانه‌ها که منجر به بالا رفتن هزینه‌های انتقال آب و آبیاری می‌گردد.
- عدم سرمایه‌گذاری لازم در امر شناسایی و فراآوری مواد معدنی
- ضعف قابل ملاحظه خدمات پشتیبان تولید
- بهره‌وری پایین در بخش‌های تولیدی و خدماتی

- عدم وجود طرح‌های مطالعاتی پایه از جمله طرح آمایش سرزمین
 - کوچک بودن قطعات اراضی کشاورزی که امکان استفاده از کشت مکانیزه را با مشکل مواجه می‌سازد.
 - غالب بودن روش سنتی دامداری بر روش صنعتی
- اولویت اجرایی پیشنهادات طرح ناحیه با توجه به اهداف چهارگانه آن تدوین شده است. اهداف چهارگانه طرح ناحیه زنجان: دستیابی به توسعه متوازن ناحیه به توجه به قابلیت‌های موجود آن؛ ساماندهی نظام فعالیت و اشتغال؛ ساماندهی نظام خدمات‌رسانی و دستیابی به محیطی پایدار با تأکید بر منابع طبیعی، آب‌و‌خاک هرکدام بر اساس راهبردهای مشخص‌شده برای رفع کمبودها و نواقص ناحیه پیشنهاد شده است.
- بر اساس راهبرد تقویت و گسترش شبکه‌های ارتباطی بین منطقه‌ای اقدامات اجرایی و اولویت‌دار طرح با توجه به راهبرد مذکور عبارت است از:
- ارتقاء محور زنجان، تهم، چورزق به راه اصلی و اتصال آن به ماسوله
 - ارتقاء محور زنجان-گیلوان-منجیل به راه اصلی
 - ایجاد و ارتقاء محور زنجان، دندی، تخت سلیمان، تکاب به راه اصلی
 - ارتقاء محور زنجان-قره‌پشتلو و ارتباط آن به خلخال
 - برخورداری از راه فرعی برای ارتباط مراکز مجموعه روستایی به مراکز منظومه ضمن آنکه تکمیل آزادراه زنجان- تبریز و برقراری ارتباط ریلی از طریق گسترش شبکه راه‌آهن به غرب ناحیه به طرف ماهنشان، دندی و استان‌های غربی و نیز ایجاد پایانه‌های حمل و نقل به‌صورت جدی مورد تأکید می‌باشد.
- در راهبرد توجه به بخش کشاورزی به‌عنوان یکی از محورهای توسعه اقدامات اجرایی متعددی پیش‌بینی شده است که به ذکر چند اقدام اکتفا می‌شود:
- توسعه اراضی کشاورزی آبی به میزان ۱۱۴۳۸,۶۱ هکتار
 - توسعه فعالیت کندوداری و پرورش زنبورعسل
 - توسعه کشت‌های گلخانه‌ای
 - اجرای طرح‌های به‌زراعی و بهنژادی به‌منظور افزایش راندمان
 - اجرای طرح‌های اصلاح و احیاء باغات میوه
 - اجرای طرح‌های مربوط به اصلاح و توسعه باغات زیتون
 - اجرای طرح‌های مربوط به آبی‌پروری با توجه به وجود منابع آبی غنی در ناحیه
 - تغییر شیوه از دامداری سنتی به صنعتی
- در راهبرد توسعه صنعت به اقداماتی چون تکمیل ظرفیت شهرک‌های صنعتی موجود؛ ایجاد نواحی صنعتی در کنار مراکز منظومه روستایی؛ ایجاد و توسعه صنایع دستی با توجه به سابقه و پیشینه‌ای که در منطقه دارا می‌باشد نظیر فرش‌بافی، چاقوسازی، مليله‌کاری و...؛ گسترش صنایع تبدیلی و فرآوری محصولات؛ تهیه طرح‌های شناسایی منابع کانی ناحیه و سرمایه‌گذاری جهت اکتشاف ذخایر کانی شناخته شده مورد تأکید قرار گرفته است.

همچنین در راهبرد توجه به خدمات اقدام اجرایی برای ساماندهی و تجهیز کانون‌ها و محورهای جاذب گردشگری و گذران اوقات فراغت جهت رونق صنعت گردشگری در کنار تجهیز مراکز اصلی جمعیت و گسترش مراکز آموزش عالی در شهرستان‌ها مورد توجه قرار گرفته است. ایجاد مجموعه‌های فرهنگی-هنری و ورزشی در شهرهای ناحیه؛ ایجاد و گسترش مجتمع‌های پذیرایی بین‌راهی در محورهای موجود در ناحیه مخصوصاً در محورهای «زنجان-گیلوان-رودبار»، «زنجان-خلخال» و...؛ توسعه و گسترش فضاهای اقامتی در مکان‌های مستعد و جاذب گردشگر و ضرورت تعجیل در تهیه طرح جامع گردشگری برای شهرستان‌های موجود در ناحیه از دیگر اقدامات مهم توصیه‌شده برای تحقق راهبرد توجه به بخش خدمات مورد تأکید بوده است.

در راهبرد ضرورت توجه به منابع آبی و مدیریت بهره‌برداری آن اقداماتی اجرایی چون تکمیل و اجرای سدهای خاکی که بر اساس مطالعات انجام شده ضرورت اجرای آن‌ها تأیید گردیده است، نظیر سد خاکی روستای جوهره خان در شهرستان زنجان، سدهای خاکی روستاهای جوقین، دهنه، شهرک و...؛ اجرای طرح‌های آبیاری تحت فشار؛ مطالعه و اجرای شبکه‌های آبیاری؛ مطالعه و اجرای طرح‌های کوچک تأمین آب و پمپاژ ساحلی؛ اجرای طرح‌های لایروبی و مرمت قنوات و ... مورد توجه قرار گرفته است.

نقشه ۸: سطح‌بندی خدمات پیشنهادی در ناحیه زنجان

۲-۲-۱۰- سند ملی توسعه استان زنجان

سند ملی توسعه استان زنجان، مصوب هیأت وزیران (۲۵۷۹۸/ت/۳۳۱۱۱ هـ مورخ ۱۳۸۴/۵/۹)، یکی از اسناد ملی تعریف شده در ماده ۱۵۵ قانون برنامه چهارم توسعه می‌باشد که رویکرد توسعه استان را در طول حداقل دو برنامه توسعه مشخص می‌نماید.

این سند حاوی اصلی‌ترین قابلیت‌ها و عمده‌ترین تنگناهای توسعه استان بوده و با ارائه اصلی‌ترین مسائل و اهداف بلند مدت توسعه، راهبردهای بلند مدت توسعه استان را مشخص می‌کند.

سند ملی توسعه استان زنجان که در ادامه ارائه شده است پس از طی مراحل قانونی به تصویب هیأت محترم وزیران رسیده و جهت اجرا ابلاغ گردیده است.

الف- اصلی‌ترین قابلیت‌های توسعه

- ۱- بهره‌مندی از موقعیت مکانی و جغرافیایی ممتاز به‌عنوان گلوگاه متصل کننده غرب و شمال غرب کشور با شمال با توجه به استقرار در کریدور شمال - جنوب و واقع شدن در محدوده شعاع ۱۲۰ کیلومتری تهران
- ۲- وجود زیرساخت‌های صنعتی تجهیز شده در مقیاس ملی و منطقه‌ای و توان جذب سرریزهای صنعتی تهران
- ۳- برخورداری از تنوع اقلیمی و پتانسیل مطلوب (آب‌و‌خاک) در کشت و تولید محصولات زراعی- باغی
- ۴- برخورداری از ظرفیت‌های بالای آب‌های سطحی
- ۵- وجود ذخایر و منابع قابل توجه سرب و روی و کانی‌های غیر فلزی
- ۶- نزدیکی به عمده‌ترین کانون‌های جمعیتی و قطب‌های صنعتی و وجود بازار مصرف برای محصولات کشاورزی و صنعتی استان
- ۷- برخورداری از زمینه‌های مناسب فرهنگی و جاذبه‌های گردشگری تاریخی، طبیعی و اکوتوریسم
- ۸- بهره‌مندی از شبکه ارتباطی تجهیز شده در محور ترانزیت
- ۹- زمینه گسترش خدمات بازرگانی با تأکید بر ترانزیت، تخلیه و بار توزیع کالا
- ۱۰- وجود مراکز دانشگاهی متعدد و احراز قطب علمی در رشته فیزیک
- ۱۱- وجود زمینه‌های قانونی برای توسعه ورزش، نگرش مثبت جامعه به فعالیت‌های ورزشی، گرایش بخش خصوصی و تشکل‌های داوطلب غیردولتی (NGO) به سرمایه‌گذاری و خدمات‌رسانی در توسعه ورزش

ب- عمده‌ترین تنگناها و محدودیت‌های توسعه

- ۱- محدودیت منابع مالی بخش خصوصی استان جهت سرمایه‌گذاری و بهره‌گیری از ظرفیت‌های استفاده نشده تولیدی
- ۲- کوچک مقیاس بودن تولید در بخش کشاورزی و ضعف مکانیزاسیون و کافی نبودن مراکز نگهداری محصولات زراعی و باغی
- ۳- شیب زیاد اراضی در بیش از نیمی از قلمرو استان
- ۴- کافی نبودن تأسیسات مهار و بهره‌برداری از منابع آب‌های سطحی
- ۵- ضعف خدمات برتر و خدمات پشتیبان تولید

- ۶- ضعف شبکه‌های ارتباطی درون استانی و بین منطقه‌ای
- ۷- ضعف زیربنایها و تأسیسات خدماتی کانون‌های برخوردار از جاذبه‌های توریستی
- ۸- وابستگی شدید منابع مالی بخش ورزش به درآمدهای عمومی

ج- اصلی‌ترین مسائل

- ۱- عدم انتشار توسعه یافتگی در سطح استان و گسترش خطی آن در امتداد ترانزیت
- ۲- توسعه یافتگی اندک بخش صنعت و معدن باوجود قابلیت‌های طبیعی و اجتماعی و ظرفیت‌های زیربنایی موجود
- ۳- پیوند ضعیف درون بخشی و بین بخشی در فعالیت‌های صنعتی و کشاورزی
- ۴- تطابق نامناسب بین منابع آب‌های سطحی و خاک و بیلان منفی آب‌های زیرزمینی در شرق استان
- ۵- خروج سرمایه‌های انسانی و مالی از استان
- ۶- پایین بودن بهره‌وری تولید در بخش کشاورزی
- ۷- کافی نبودن سرمایه‌گذارهای لازم برای بهره‌گیری مطلوب از جاذبه‌های گردشگری استان
- ۸- ضعف تعامل مؤثر اقتصادی مرکز استان با برخی از نواحی استان و استان‌های هم‌جوار
- ۹- پایین بودن شاخص‌های توسعه انسانی، فرهنگی و هنری و اقتصادی
- ۱۰- فقدان نظام شناسایی استعدادهای ورزشی از جمله اصلی‌ترین موضوعات در توسعه استان است .

د- اهداف بلندمدت

- با توجه به قابلیت‌ها و تنگناها توسعه استان بر پایه توسعه هماهنگ بخش‌های کشاورزی، صنعت و معدن، خدمات بازرگانی و گردشگری استوار خواهد بود. بدین ترتیب اهداف بلند مدت توسعه استان عبارت‌اند از:
۱. توسعه صنعتی و معدنی استان متناسب با ظرفیت‌ها و قابلیت‌های استان و ارتقاء نقش و جایگاه آن در اقتصاد ملی با حفظ تعادل در محیط زیست
 ۲. بهره‌برداری مطلوب از آب‌های سطحی با رعایت حقوق ذینفعان حوزه آبریز و تقویت منابع آب‌های زیرزمینی با اولویت آبخوان‌های با بیلان منفی
 ۳. حفظ و احیاء و بهره‌برداری بهینه از منابع طبیعی استان
 ۴. گسترش اراضی آبی کشاورزی، ارتقاء فن‌آوری و نوین‌سازی فعالیت‌های این بخش و توسعه دامداری‌های صنعتی و مجتمع‌های آبی‌پروری
 ۵. ارتقاء شاخص‌های توسعه انسانی متناسب با مقتضیات و قابلیت‌های استان
 ۶. ساماندهی نظام مراکز زیست و فعالیت، نظام خدمات‌رسانی و تقویت پیوندهای درون استانی
 ۷. اعتلای معرفت دینی، ارزش‌های فرهنگی و ویژگی‌های هویتی استان و گسترش تعاملات اقتصادی و فرهنگی با استان‌های هم‌جوار

۱. تقویت و تجهیز تأسیسات و امکانات زیربنایی در راستای فعالیت‌های محوری و اولویت‌دار در توسعه استان و تأکید بر فناوری اطلاعات و ارتباطات
۲. افزایش نقش بخش خصوصی و نظام بانکی در گسترش فعالیت‌های اقتصادی با توجه به قابلیت‌های استان
۳. توسعه فعالیت‌های بازرگانی با تأکید بر خدمات بازرگانی نوین با توجه به موقعیت جغرافیایی (مزیت مکانی) استان
۴. توسعه ظرفیت‌های گردشگری استان با سطوح عملکرد استانی، ملی و فراملی
۵. نهادهای بهره‌وری و افزایش آن در بخش‌های اقتصادی و عوامل تولید
۶. ارتقاء نقش ورزش در تأمین سلامت جسمی و روحی و تقویت توانمندی‌های افراد و گروه‌های اجتماعی
۷. دستیابی به هدف‌های توسعه هزاره (M.D.G) در استان
۸. توانمندسازی بخش تعاونی برای ایفای فعالیت‌های گسترده و اداره بنگاه‌های اقتصادی بزرگ
۹. توسعه نقش و جایگاه زنان در سطوح تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری استان

هـ - راهبردهای بلند توسعه

۱. ایجاد خوشه‌های صنعتی با تأکید بر صنایع متالوژی، نساجی، ذوب فلزات و صنایع مرتبط با انرژی و قطعه‌سازی و ماشین‌آلات و توسعه صنایع شیمیایی و پتروشیمی، صنایع تبدیلی، تکمیلی، غذایی، فلزی، خودروسازی، برق و الکترونیک
۲. ایجاد زمینه مناسب برای افزایش سرمایه‌گذاری بخش خصوصی اعم از داخلی و خارجی در توسعه استان
۳. ایجاد و توسعه واحدهای صنعتی فرآوری مواد معدنی
۴. مهار و بهره‌برداری از منابع غنی آب‌های سطحی با رعایت حقوق تام دینفعان حوزه آبریز و هماهنگی با نیازهای پایین‌دست و در چارچوب ظرفیت حوزه آبریز و حفاظت و بهره‌برداری متعادل و مجاز از منابع آب‌های زیرزمینی
۵. یکپارچه‌سازی اراضی و تبدیل اراضی دیم به آبی مکانیزه در چارچوب نظام تخصیص منابع آب در حوزه آبریز و در نظر گرفتن نیازهای پایین‌دست، توسعه باغداری با تأکید بر زیتون، انگور و سیب، توسعه فعالیت‌های آبی‌پروری و تبدیل دامداری‌های سنتی به صنعتی
۶. ایجاد و توسعه امکانات و خدمات نوین بازرگانی به‌منظور بهره‌گیری از مزیت‌های تولیدی و فضای استان
۷. ایجاد و توسعه زیرساخت‌های گردشگری و تجهیز کانون‌های تفریحی و سیاحتی در عرصه‌های گردشگری استان
۸. تقویت مراکز آموزش عالی استان در جهت تمرکززدایی دوره‌های کارشناسی دانشگاه‌های تهران و توسعه تحصیلات تکمیلی و مراکز تحقیقاتی و فناوری اطلاعات و ارتباطات
۹. ارتقاء شاخص‌های بهداشتی و درمانی، آموزشی، فرهنگی و گذران اوقات فراغت
۱۰. تمهید زمینه‌های لازم جهت دستیابی به نظام متعادل سلسله‌مراتب شهری و روستایی و ارتقا سطح خدمات برتر در شهر زنجان و تجهیز کانون‌های شهری به خدمات پشتیبان تولید
۱۱. گسترش شبکه‌های خطوط انتقال انرژی متناسب با توزیع جمعیت و فعالیت

۱۲. توسعه، تقویت و بهسازی شبکه‌های ارتباطی استان با استان‌های هم‌جوار به‌منظور گسترش پیوندهای اقتصادی درون استانی و بین منطقه‌ای و بهره‌گیری از وضعیت ممتاز استان در تسریع ارتباطات غرب و شمال غرب با مناطق شمالی کشور

۱۳. اجرای طرح‌های زیست محیطی در نقاط و مناطق بحرانی و صیانت از منابع طبیعی استان

۱۴. استفاده از انرژی باد برای تولید برق

۱۵. ایجاد سازوکارهای لازم و حمایت از افزایش بهره‌وری در بخش‌های اقتصادی و عوامل تولید

اسپت گسترش ورزش‌های پرورشی، همگانی، تفریحی، قهرمانی و حرفه‌ای در استان

۱۷. ریشه‌کنی فقر شدید و گرسنگی و بهره‌مندی همگانی از مواهب اقتصادی و اجتماعی

۱۸. دستیابی همگانی به آموزش ابتدایی و ترویج و بهبود برابری جنسیتی و توانمندسازی زنان

۱۹. کاهش مرگ‌ومیر مادران و کودکان

۲۰. مبارزه با بیماری‌های عمده (ایدز / HIV، سل، مالاریا و ...)

۲۱. حمایت مؤثر از تشکیل و توسعه تعاونی‌ها و ایجاد و گسترش شهرک‌ها و مجتمع‌های تعاونی

۲۲. بسترسازی برای افزایش مشارکت اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و سیاسی زنان در روند توسعه استان

۲۳. نهادینه کردن رویکرد مدیریت عرضه و تقاضا و افزایش سطح آگاهی عمومی در مدیریت بهینه مصرف آب

۲۴. ایجاد زمینه‌های لازم برای جلب مشارکت مردمی و بخش خصوصی در بهره‌برداری و مدیریت آب

۲۵. گسترش پوشش بیمه‌های اجتماعی و کاهش تلفات انسانی در اثر حوادث

۱۱-۲-۲- نظریه پایه توسعه استان زنجان / مصوب جلسه ۱۳۸۵/۵/۳ شورای آمایش سرزمین نامه ۱۰۰/۸۷۱۲۸ مورخ ۱۳۸۵/۵/۲۴

در راستای تحقق اهداف چشم‌انداز بلندمدت توسعه کشور، نظریه پایه توسعه ملی و جهت‌گیری‌های آمایش سرزمین و با توجه به ویژگی‌های استان، مأموریت‌ها و وظایف اصلی استان به ترتیب بر پایه توسعه صنعت، معدن و کشاورزی، استفاده حداکثر از قابلیت‌های بازرگانی و گردشگری استوار خواهد بود. تکیه بر اولویت‌های فوق مانع بهره‌گیری از سایر توانمندی‌ها و ظرفیت‌های استان نخواهد بود؛ بنابراین اصلی‌ترین راهبردهای توسعه استان به شرح زیر می‌باشد:

۱- توسعه بخش صنعت و ایجاد خوشه‌های صنعتی با تأکید بر صنایع متالورژی و ذوب فلزات، قطعه‌سازی و

ماشین‌آلات، صنایع شیمیایی و پتروشیمی، صنایع نساجی و گسترش صنایع تبدیلی و تکمیلی

۲- گسترش و بهره‌برداری از مواد معدنی و توسعه واحدهای صنعتی فراوری آن با توجه به قابلیت‌های استان

درزمینه مواد معدنی شیمیایی با تأکید بر معادن سرب، روی و مس

۳- توسعه کشاورزی با بهره‌برداری از پتانسیل منابع آب، اقلیم و ارتقاء سطح فناوری و نوین‌سازی ساختار بخش در

استان با اولویت زیر بخش باغداری (با تأکید بر محصولات نظیر زیتون و میوه‌های سردسیری) و زراعت (با

تأکید بر نباتات علوفه‌ای) و توسعه دامپروری صنعتی، زراعت چوب

۴- حفاظت و بهره‌برداری متعادل و اقتصادی از منابع آب‌های زیرزمینی، مهار و بهره‌برداری مناسب از جریان‌های

سطحی (دائمی و فصلی) در چارچوب راهبردهای ملی توزیع منابع آب

۲-۲-۱۲- برنامه راهبردی توسعه استان زنجان

برنامه راهبردی توسعه استان زنجان برای اولین بار جهت تدوین برنامه پنجم توسعه استان از سال ۱۳۸۸ در دستور کار شورای برنامه رزی و توسعه استان قرار گرفت؛ بر اساس فرایند طراحی شده، اسناد راهبردی در دو سطح کلان و بخش‌های توسعه تدوین گردید. همچنین از سال ۱۳۹۲ باهدف ارائه اطلاعات مفید و مؤثر در راستای برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری مبتنی بر شواهد و مصداق‌های موجود برنامه‌ها، اسناد پایش و ارزشیابی به‌منظور ایجاد سندی راهنما برای پایش کلیه پروژه‌ها و فعالیت‌های در حال اجرا و ارزشیابی دستاوردهای برنامه‌های راهبردی توسعه، تدوین گردید.

برنامه‌های راهبردی توسعه استان زنجان در ۱۰ سرفصل آب، آموزش، آموزش عالی، بازرگانی، انرژی، حمل و نقل، کشاورزی، صنعت، تربیت‌بدنی و محیط زیست تدوین شده است که در اینجا به ارائه موضوعاتی از سرفصل‌های مربوط به کشاورزی، آب، حمل و نقل، صنعت و محیط زیست اشاره می‌شود.

در سند پایش و ارزشیابی برنامه راهبردی توسعه بخش کشاورزی استان زنجان ۹۴-۱۳۹۰ وضعیت استان به شرح زیر تشریح شده است:

سهم استان از مساحت کل کشور ۱,۳۴ درصد می‌باشد در حالی که سهم استان از کل اراضی زیر کشت کشور نزدیک به ۴ درصد است. در استان زنجان انواع محصولات و فرآورده‌های کشاورزی توسط حدود ۹۰ هزار بهره‌بردار تولید می‌گردد. در سال ۱۳۸۶ حدود ۱۷۰۰ هزار تن انواع محصولات زراعی و باغی در استان زنجان تولید شده است که ۱,۹ درصد از کل تولیدات باغی کشور را تشکیل می‌دهد. در همین سال، میزان تولید انواع محصولات دامی و شیلاتی در استان برابر با ۱۸۶,۵ هزار تن گردیده است که ۱,۶ درصد از تولید این محصولات در کل کشور را شامل می‌گردد. عمده‌ترین محصولات زراعی استان را گندم، جو، نباتات علوفه‌ای، حبوبات، سیب‌زمینی، گوجه‌فرنگی و پیاز تشکیل می‌دهد. عمده محصولات باغی شامل انگور، زیتون، سیب و میوه‌های دانه‌دار و هسته‌دار است. استان زنجان از نظر میزان تولید زیتون رتبه اول و از نظر انگور در رتبه ششم کشوری می‌باشد.

۲-۲-۱۳- سند توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری استان زنجان

سند توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری استان زنجان از طرف جهاد دانشگاهی واحد استان زنجان تهیه و در سال ۱۳۹۰ به تصویب رسیده است. سال ۱۳۸۶ به‌عنوان سال پایه آمار و اطلاعات مورد استفاده در سند آورده شده است. در این سند موضوعاتی چون جمعیت، ارزیابی و تحلیل عرضه نیروی کار و نرخ مشارکت طی مهر و موم‌های ۸۸-۱۳۷۵، بررسی پیش‌بینی تحولات تقاضای نیروی کار استان به تفکیک شهرستان‌ها و مناطق شهری و روستایی، بازار کار غیر رسمی استان زنجان، محیط کسب‌وکار و... مورد بررسی قرار گرفته است. در خروجی مطالعات علاوه بر تدوین سند دستگاهی توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری در استان برای دوران برنامه پنجم توسعه (۱۳۹۰-۹۴)، نقاط قوت، ضعف، فرصت و تهدید شهرستان استخراج شده است و دفترچه راهنمای فرصت‌ها و مشوق‌های سرمایه‌گذاری برای کارآفرینان خصوصی برای هر یک از شهرستان‌های استان زنجان تدوین شده است.

طبق این مطالعات فعالیت‌های دارای مزیت رقابتی آشکار شده استان زنجان در سال ۱۳۸۶ به شرح زیر است:

ساخت منسوجات، ساخت ماشین‌آلات، ساخت چوب و محصولات چوبی، زراعت و باغداری، دامداری، مرغداری، پرورش کرم ابریشم، زنبورعسل و شکار، جنگلداری، سایر معادن، ساخت محصولات غذایی و انواع آشامیدنی‌ها و رستوران.

در شهرستان زنجان شهرک صنایع‌دستی و گردشگری نور، منطقه نمونه گردشگری حاشیه سد گلابر، منطقه نمونه گردشگری حاشیه زنجانرود، طرح گردشگری مجموعه فرهنگی تفریحی گاوازندگ، منطقه نمونه گردشگری حاشیه سد تهم و... جزو پروژه‌های بارز اشتغال‌زای شهرستان زنجان ذکر شده است.

در این طرح برای پروژه‌ها و فعالیت‌های اولویت‌دار در زمینه‌های مختلف طبقه‌بندی صورت گرفته است. در زمینه کشاورزی تولید بذر یونجه، تولید بذر گندم (دیمی و آبی)، تولید بذر جو، تولید بذر کلزا، تولید بذر گلرنگ، سردخانه سیب زمینی حومه نیک‌پی، ارمغانخانه، تولید بذر سیب‌زمینی حومه نیک‌پی، ارمغانخانه دارای اولویت محسوب شده است. همچنین تولید محصولات گلخانه‌ای، احداث مجتمع پرورش ماهیان سرد آبی در سیستم مداربسته، مطالعات تفصیلی سد تهم جهت اجرای طرح پرورش ماهیان سرد آبی از دیگر اولویت‌های بخش کشاورزی شهرستان ذکر شده است.

در بخش معدن ایجاد واحد سنگ‌بری سخت‌بر، تولید جداول سنگی و سنگ‌فرش از ضایعات و سنگ‌بری گرانیتی صرفاً صادراتی پروژه‌های دارای اولویت هستند.

در بخش صنعت عمل‌آوری میوه و سبزیجات به روش انجماد سریع، فرآوری محصولات جالیزی (پیاز و... به صورت پودر، گرانول و خلال)، چیپس انواع میوه، تولید فرآورده‌های لبنی، قطعه‌بندی و دسته‌بندی گوشت (قرمز، سفید و ماهی)، فرآورده‌های سیب‌زمینی (چیپس)، بسته‌بندی کشمش، تهیه قیسی، لواشک، بسته‌بندی حبوبات، بسته‌بندی میوه و سبزیجات، پوست‌گیری و بسته‌بندی خشکبار (گردو)، کارخانه تبدیل برنج در روستاهای زنجانرود از پروژه‌های اولویت‌دار در قسمت مواد غذایی، آشامیدنی‌ها و دخانیات ذکر شده است.

در زمینه گردشگری شهرستان منطقه گردشگری گاوازندگ (فاز اول) و طرح تفریحی و گردشگری زنجان کوه دو پروژه دارای اولویت ذکر شده است.

۲-۳- توصیف، تحلیل و تبیین وضعیت منابع طبیعی و زیستی بخش زنجانرود شهرستان زنجان

۲-۳-۱- ساختار زمین‌شناسی

در این ناحیه رسوبات تبخیری از جنس مارن و رس سیلتی گچ دار قهوه‌ای و زرد همراه با لایه‌های ماسه‌ای مربوط به دوره پلیوسن و به ضخامت ۲۰۰ متر قابل رؤیت است. رسوبات عهد حاضر به شکل پادگانه‌های آبرفتی متشکل از گراول، ماسه و رس با تراکم پایین در سطح دشت و در امتداد زنجانرود گسترش یافته است. بر اساس مطالعات ژئوفیزیکی حداکثر ضخامت آبرفت در این دشت بیش از ۱۵۰ متر می‌باشد سنگ کف در قسمت شمال‌غربی عمدتاً از جنس کنگلومرا و آندزیت بوده و در بخش مرکزی و نواحی شرقی از رسوبات دانه‌ریز سیلتی و رسی و در حاشیه از جنس سازندهای اطراف است.

Pr = سنگ آهک توده‌ای تا متوسط

Pck = شیل اسلیتی با میان لایه‌های فرعی ماسه سنگ کوارتزیتی

- Pcgn = میگماتیت، گنیس و گرانیت - گنیس
- plms = گل‌سنگ، ژئپسو ماسه سنگ
- Al = سنگ آهک توده‌ای - نازک لایه خاکستری روشن
- Pcgr = گرانیت پر کامبرین شامل گرانیت دوران
- Murm = مارن و مارن ژئپس دار، با میان لایه‌های ماسه سنگ
- Pck = شیل اسلیتی با میان لایه‌های فرعی ماسه سنگ کوارتزیتی
- Ek = شیل تیره توف دار با میان لایه‌های از توف
- TRe = سنگ آهک الیتی، سنگ آهک شیلی، دولومیت، سنگ آهک دولومیتی
- Qft1 = ذخایر تراسیو مخروط افکنه‌های کوه‌پایه‌ای قدیمی مرتفع
- Trjs = ماسه سنگ، سیلیستون و گل‌سنگ و تناوب لایه‌های از زغال سنگ
- Trjs = شیل توفی با میان لایه‌هایی از توف
- OMql = سنگ آهک ریفی توده‌ای تا ضخیم لایه
- Pd = پریدوتیت شامل: هارزبورژیت، دونیت، لرزولیت و وبستریت
- Qft2 = ذخایر تراسی و مخروط افکنه‌های کوه پایه‌ای جدید کم ارتفاع
- Mur = مارن، مارن ژئپس دار، ماسه سنگ و کنگلومرا
- MIgs = آنیدریت، نمک، مارن‌های دگرسان شده خاکستری و قرمز با انیدریت، آهک‌های آرژیلی و آهک (سازند گجساران)
- Plms = گل‌سنگ، ژئپس و ماسه سنگ
- Qal = کانال جریانی، نهشته‌های سیلابی
- = کنگلومرای پلی متال و ماسه سنگ

نقشه ۹: نقشه مقطع زمین‌شناسی از بخش زنجانرود

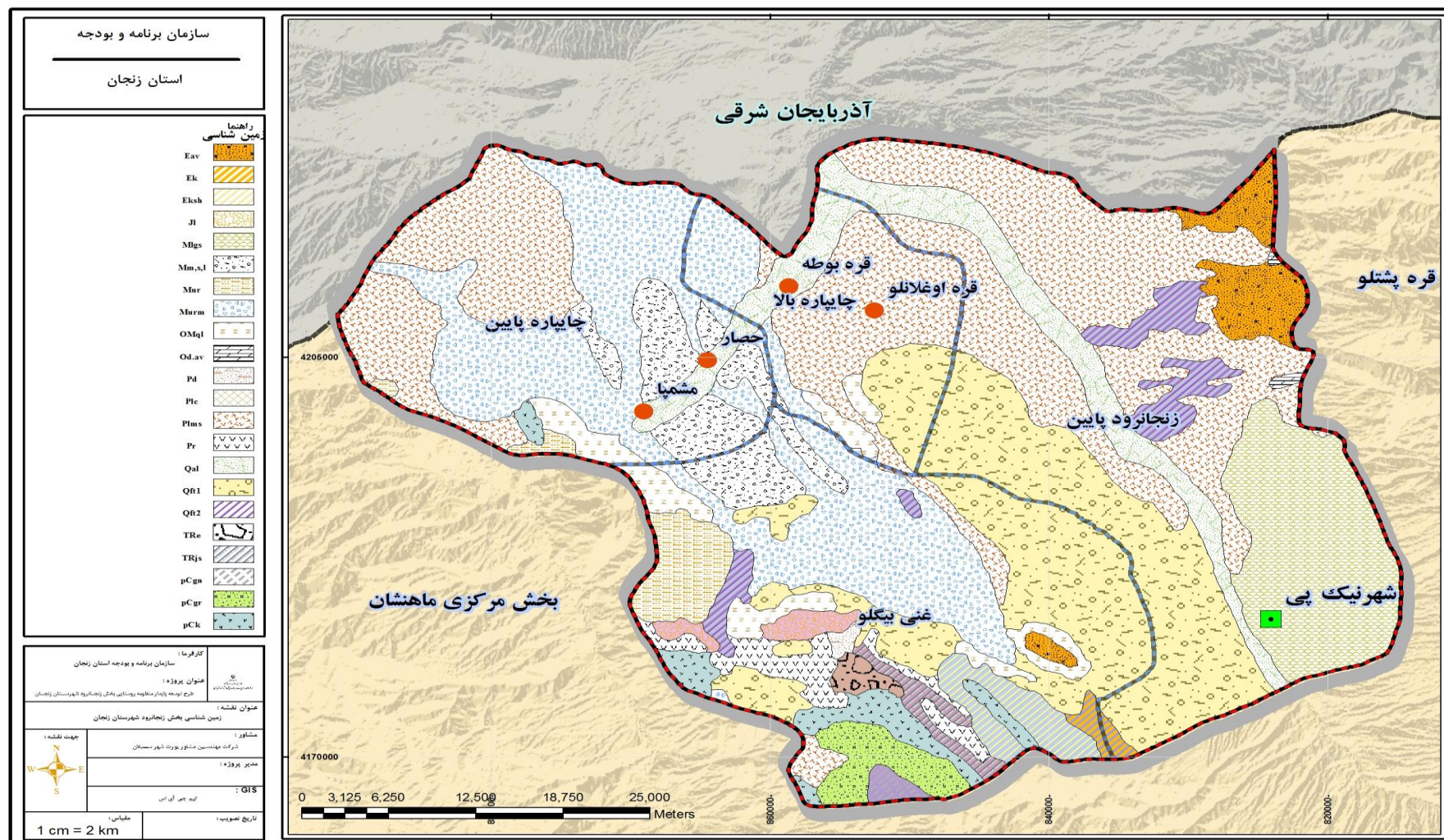

۲-۳-۲ ویژگی‌های ریخت‌شناسی (مورفولوژیک)

بخش زنجانرود یکی از بخش‌های شهرستان زنجان می‌باشد. یکی از خصوصیات منحصر به فرد این بخش، وجود رودخانه قزل اوزن و زنجانرود است. حوضه زنجانرود موجود در این بخش یکی از حوضه‌های بزرگ رودخانه قزل اوزن و یکی از هفده حوضه آبی استان زنجان است. امتداد کلی این حوضه آبخیز جنوب شرقی، شمال غربی بوده است، از شمال به سلسله کوه‌های طارم و از جنوب به ارتفاعات سلطانیه محدود می‌شود. خط تقسیم در شرق سلطانیه است و عارضه مشخصی ندارد دشت به تدریج ارتفاع یافته و در آن خط تقسیم نیز به تدریج فرو می‌آید. در شرق زنجان ارتفاعات به هم نزدیک شده است و عرض فرورفتگی به ۳ تا ۴ کیلومتر تقلیل می‌یابد. زنجانرود رسوبات دوران چهارم را از بین برده است و لایه‌های پیلوسن بیشتر کف دشت را تشکیل می‌دهد.

از نظر مشخصه‌های ریخت‌شناسی چهار ریخت یا شکل بیش از همه در منطقه قابل مشاهده است که شامل نهشته‌های آبرفتی، مخروطه افکنه‌های کوه پایه ای قدیمی مرتفع، مناطق تپه ماهوری و کوه‌ها هستند. بر اساس نقشه زیر روستاهای قره بوطه، حصار و مشمپا در قسمت نهشته‌های آبرفتی واقع شده‌اند که آن بر زراعت و باغداری قوی سه روستا تاثیر گذاشته و روستای قره اوغلانلو در قسمت گلسنگ و ژیپسو ماسه سنگ قرار گرفته است.

نقشه ۱۰: زمین‌شناسی بخش زنجانرود شهرستان زنجان

مأخذ: مشاور، ۱۳۹۷

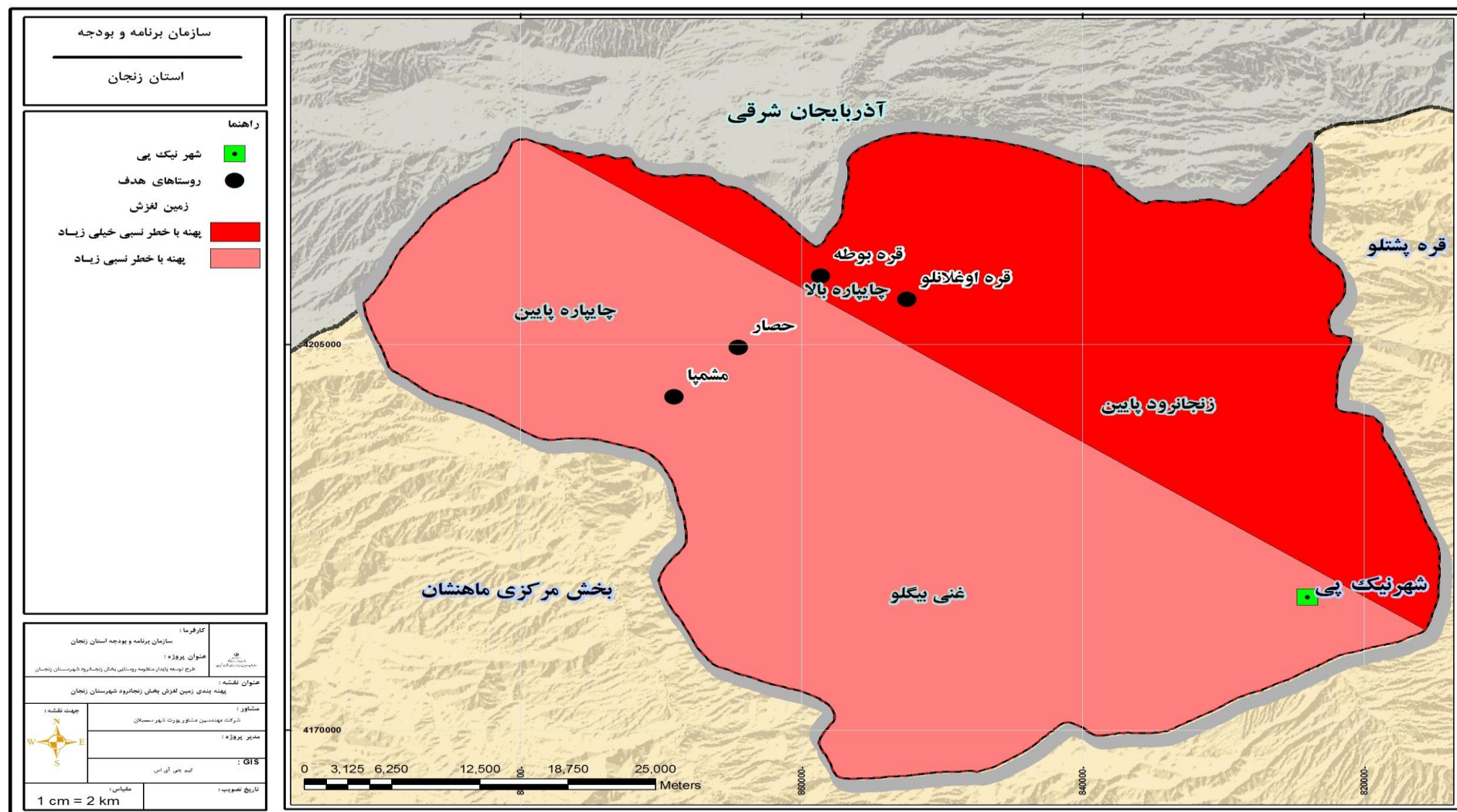
۲-۳-۳- لرزه‌خیزی و گسل

استان زنجان بر روی کمربند زلزله آلپ - هیمالیا قرار گرفته و تقریباً به غیر از محدوده‌هایی از بخش گرماب و بزینه رود که خطر زلزله پذیری نسبتاً کمتری دارند. بقیه نقاط استان از زلزله پذیری بالایی برخوردارند. در بررسی پدیده زلزله در استان زنجان با توجه به قرار گرفتن استان بر روی کمربند شمالی زلزله و نیز به علت وجود گسل‌های متعدد از جمله گسل سلطانیه در گستره آن و همچنین با توجه به زلزله‌های گذشته و آمار تلفات و خسارات آن (زلزله ۶۹ طارم)، در آئین‌نامه ۲۸۰۰ یکی از استان‌های با خطر نسبی زیاد تعریف شده است. از این‌رو توان بالقوه استان جهت رخداد زلزله‌های با قدرت بالا به دلایل وجود بیش از ۴۰ گسل بزرگ در داخل و اطراف استان تأثیرپذیری از این حادثه طبیعی را افزایش می‌دهد. در نقشه لرزه‌خیزی کشور هر هفت شهرستان استان زنجان (کل استان) در منطقه زلزله‌خیز با خطر نسبی بالا قرار دارد. بر اساس نقشه پهنه‌بندی خطر زمین لرزه، بخش زنجانرود به دو پهنه با خطر نسبی خیلی زیاد و پهنه با خطر نسبی زیاد تقسیم شده است. بخش زیادی از دهستان چایپاره بالا و زنجانرود پایین در پهنه با خطر نسبی بالا قرار گرفته که ۳۸ درصد بخش زنجانرود را شامل می‌شود. شهر نیک پی به‌عنوان مرکز بخش زنجانرود و روستای قره بوطه به‌عنوان پرجمعیت‌ترین نقطه سکونتگاهی در این پهنه قرار گرفته است. دهستان‌های چایپاره پایین و غنی بیگلو به‌طور کامل در پهنه با خطر نسبی زیاد قرار دارند که این پهنه حدود ۶۲ درصد بخش زنجانرود را در بر گرفته است. در نقشه زیر خطر پهنه‌بندی لرزه‌خیزی بخش زنجانرود نشان داده شده است.

گسل فعال زنجان با روند شمال غرب - جنوب شرق از گسل‌های مهم استان است که از کنار شهر زنجان و سلطانیه می‌گذرد. از دیگر گسل‌های مهم منطقه گسل شمال البرز با روند شمال غرب - جنوب شرق با شیب زیاد به سمت جنوب غرب و گسل رودبار با روند شرق - غرب با شیب زیاد به سمت شمال می‌باشد.

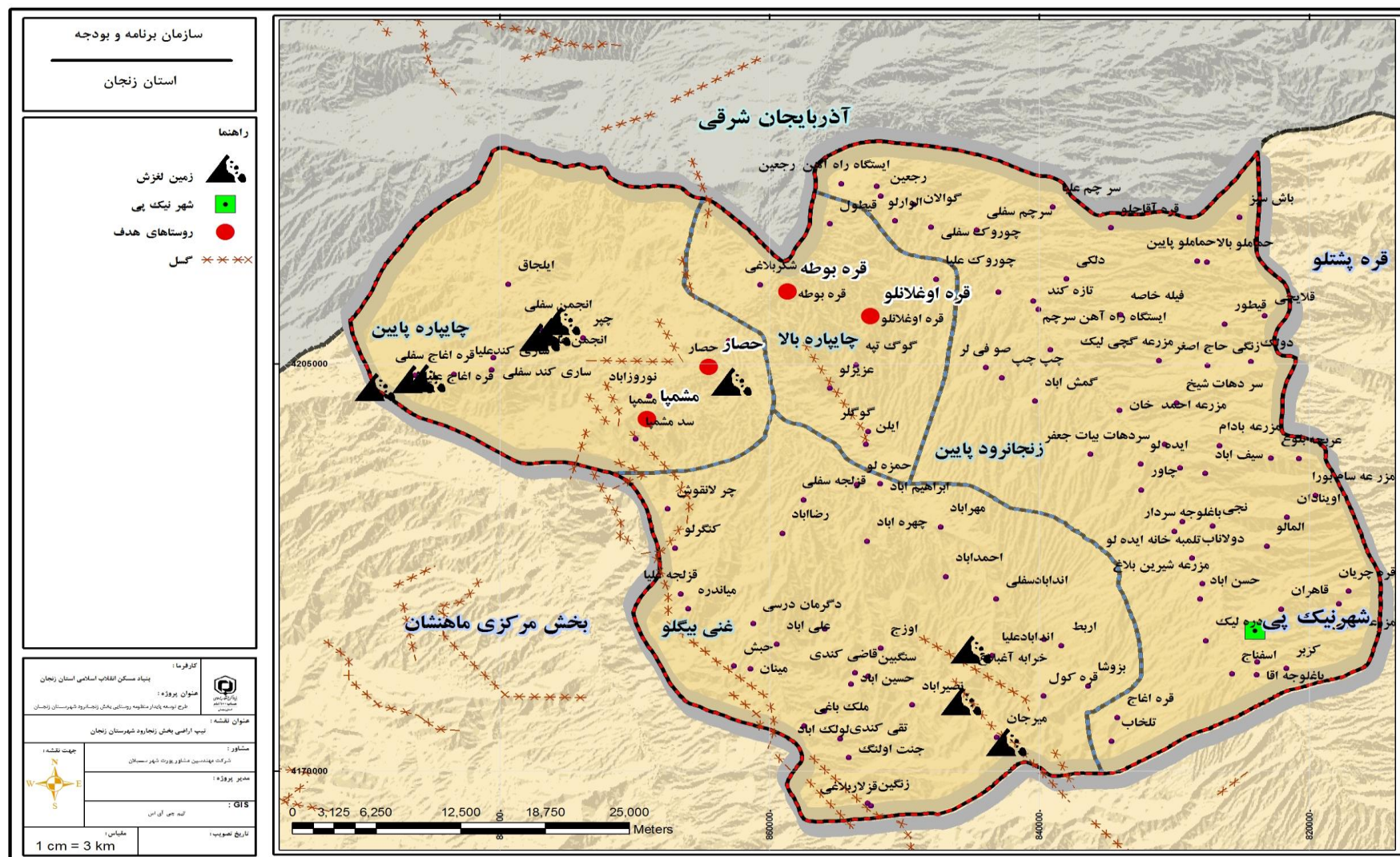
گسل‌های موجود در بخش زنجانرود، در قسمت شمال غرب، غرب و جنوب غرب گسل قرار گرفته‌اند که می‌تواند خطر زلزله را در پی داشته باشد. گسل‌های موجود در سه دهستان چایپاره بالا و پایین و دهستان غنی بیگلو مشاهده می‌شود. از بین چهار روستای هدف در بخش زنجانرود، روستای مشمپا به گسل‌ها نزدیک می‌باشد که در نقشه زیر نشان داده شده است. بر اساس نقشه زیر خطر زمین لغزش در دهستان‌های چایپاره پایین و غنی بیگلو مشاهده می‌شود.

نقشه ۱۱: پهنه‌بندی خطر لرزه‌خیزی بخش زنجانرود شهرستان زنجان

مأخذ: مشاور، ۱۳۹۷

نقشه ۱۲: گسل و زمین لغزش بخش زنجانرود شهرستان زنجان

مأخذ مشاور، ۱۳۹۷

۲-۳-۴- توپوگرافی

با استفاده از نقاط ارتفاعی، نقشه طبقه‌بندی شیب و پس از آن جهت شیب تهیه شده که بر این اساس در نقشه طبقات درصد شیب، ۵۱ درصد اراضی بخش زنجانرود در شیب ۰ تا ۶ درصد و ۲۸ درصد اراضی در شیب ۶ تا ۱۴ درصد قرار گرفته‌اند و ۲۲ درصد اراضی در شیب ۱۴ تا ۲۴ درصد و ۶,۰۸ درصد اراضی در شیب ۲۴ تا ۳۶ درصد واقع شده‌اند و کمترین اراضی (حدود ۱,۶۸ درصد) در شیب ۳۶ تا ۱۰۰ درصد قرار دارد. روستاهای هدف در شیب بین ۰ تا ۶ و ۶ تا ۱۴ درصد قرار دارند؛ به این معنی که روستاهای حصار، قره بوطه و قره اوغلانلو در شیب ۰ تا ۶ درصد واقع شده‌اند و روستای مشمپا در شیب ۶ تا ۱۴ درصد قرار گرفته است که در نقشه درصد شیب مشاهده می‌شود.

جدول ۵: مساحت و درصد طبقات ارتفاعی بخش زنجانرود شهرستان زنجان

طبقه	طبقه‌بندی ارتفاعی	مساحت (هکتار)	درصد مساحت
۱	۱۰۹۴-۱۳۴۹	۸۷۳۸۶,۸۱	۳۱,۵۹
۲	۱۵۵۳-۱۳۴۹	۹۱۳۳۸,۵۲	۳۳,۰۲
۳	۱۸۳۳-۱۵۵۳	۵۳۲۴۰,۳۶	۱۹,۲۴
۴	۲۱۶۸-۱۸۳۳	۳۱۳۹۷,۸۳	۱۱,۳۵
۵	۲۸۶۰-۲۱۶۸	۱۳۲۱۶,۳۷	۴,۷۷

منبع: مشاور، ۱۳۹۷

۵-۳-۲- شیب و جهت شیب

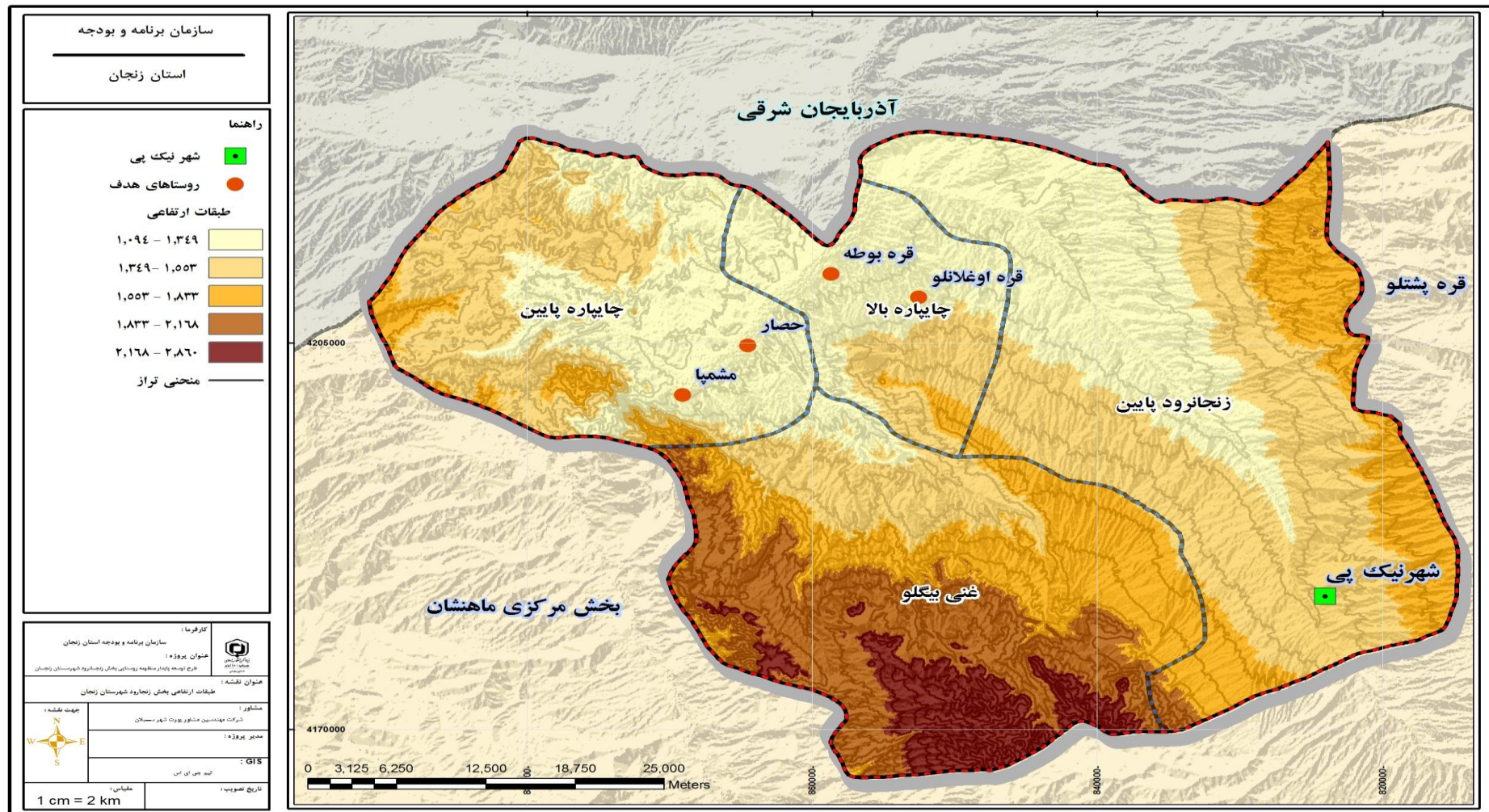
با استفاده از نقاط ارتفاعی، نقشه طبقه‌بندی شیب و پس از آن جهت شیب تهیه شده که بر این اساس در نقشه طبقات درصد شیب، ۵۱ درصد اراضی بخش زنجانرود در شیب ۰ تا ۶ درصد و ۲۸ درصد اراضی در شیب ۶ تا ۱۴ و ۲۲ درصد مساحت در اراضی ۱۴ تا ۲۴ درصد و ۶,۰۸ درصد مساحت اراضی در شیب ۲۴ تا ۳۶ درصد قرار دارند. کمترین درصد مساحت اراضی حدود ۱,۶۸ درصد است که در شیب ۳۶ تا ۱۰۰ درصد قرار دارد. روستاهای هدف در شیب بین ۰ تا ۶ و ۶ تا ۱۴ درصد قرار دارند؛ به این معنی که روستاهای حصار، قره بوطه و قره اوغلانلو در شیب ۰ تا ۶ درصد واقع شده‌اند و روستای مشمپا در شیب ۶ تا ۱۴ درصد قرار گرفته است که در نقشه درصد شیب مشاهده می‌شود.

جدول ۶: طبقات درصد شیب بخش زنجانرود شهرستان زنجان

طبقه	محدوده شیب (درصد)	مساحت (هکتار)	درصد مساحت
۱	۰-۶	۱۴۱۲۳۶,۰۴	۵۱,۰۷
۲	۶-۱۴	۷۸۸۸۵,۴۵	۲۸,۵۲
۳	۱۴-۲۴	۳۴۹۲۱,۵۱	۱۲,۶۲
۴	۲۴-۳۸	۱۶۸۴۱,۶۰	۶,۰۸
۵	۳۸-۱۰۰	۴۶۶۹,۱۷	۱,۶۸

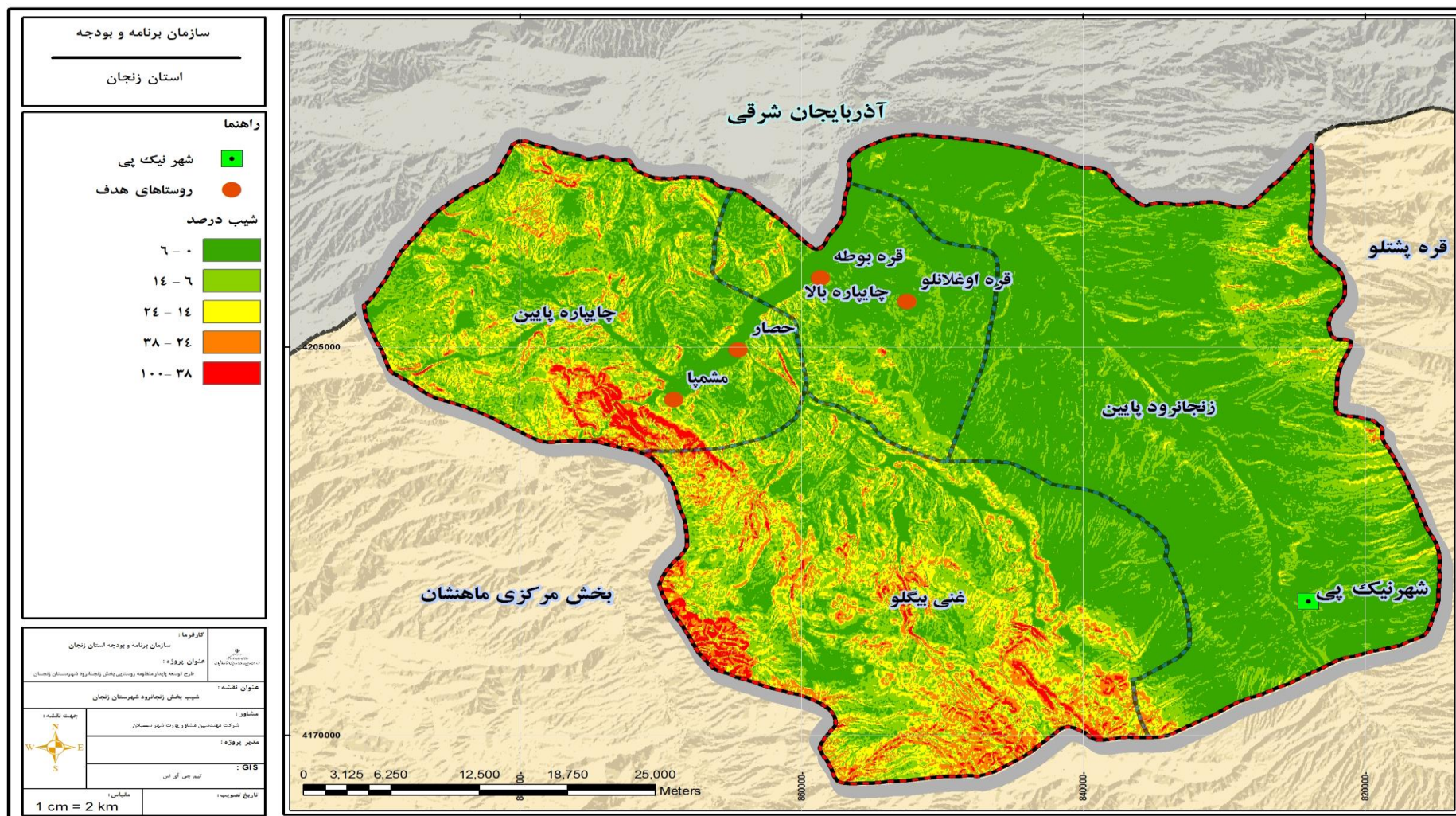
منبع: مشاور، ۱۳۹۷

نقشه ۱۳: طبقات ارتفاعی بخش زنجانرود شهرستان زنجان

مأخذ: مشاور، ۱۳۹۷

نقشه ۱۴: شیب بخش زنجانرود شهرستان زنجان

مأخذ: مشاور، ۱۳۹۷

۲-۳-۶- مطالعات آب و هوایی

-بارش

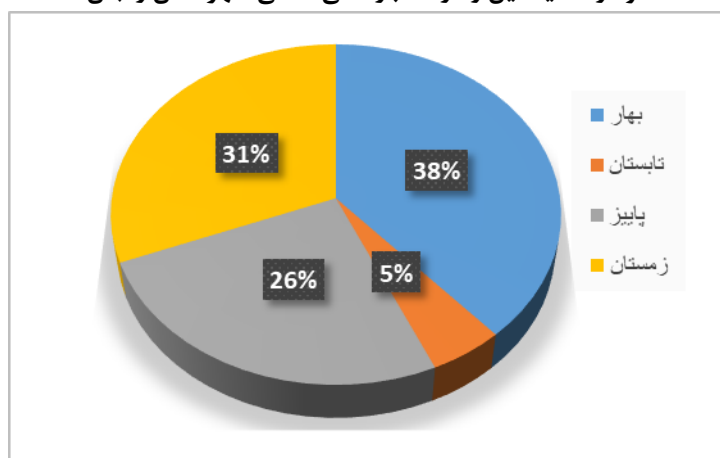
بر اساس اطلاعات جدول بارندگی، میانگین مجموع بارندگی سالیانه در محدوده مورد مطالعه ۲۹۴,۱ میلی‌متر است. بیشترین میزان بارش در فصل بهار (۳۸ درصد) در ماه‌های فروردین و اردیبهشت و کمترین میزان بارش در فصل تابستان (۵ درصد) در شهریورماه می‌باشد که در جدول و نمودار زیر نشان داده شده است. میزان بارش در سال‌های اخیر تا حدی کاهش یافته است به‌طوری‌که مجموع بارش در سال ۱۳۴۸ از ۳۷۵,۸ میلی‌متر بوده که در سال ۱۳۹۶ به ۲۱۴,۳ میلی‌متر کاهش یافته است.

جدول ۷: میانگین و درصد بارش فصل‌های زنجان

بهار	تابستان	پاییز	زمستان
۱۱۳,۲	۱۴,۴	۷۵,۳	۹۱,۲
۳۸,۴۹	۴,۹	۲۵,۶	۳۱,۰۱

مأخذ: سازمان آب و هواشناسی، ایستگاه سینوپتیک شهر زنجان

نمودار ۱: میانگین و درصد بارندگی فصلی شهرستان زنجان

منبع: مشاور، ۱۳۹۶

-دما

طبق جدول داده‌های دما، بیشترین میانگین دمای ماهانه مربوط به ماه‌های مرداد (۲۳,۷ درجه سانتی‌گراد) و تیر (۲۲,۹ درجه سانتی‌گراد) می‌باشد. حداکثر مطلق دما در طی سال‌های ۴۸ تا ۹۶، حدود ۴۰,۵ درجه سانتی‌گراد در تیرماه ۱۳۹۴ و حداقل مطلق دما با ۲۸,۶- درجه سانتی‌گراد در بهمن‌ماه ۱۳۶۷ به ثبت رسیده است. داشتن حداقل و حداکثر مطلق دما در نوع استقرار تأسیسات کمک شایانی می‌کند. نمودار زیر مشخصات کلی میانگین دمای ایستگاه زنجان را در طی سال‌های ۱۳۷۸-۱۳۹۶ نشان داده است.

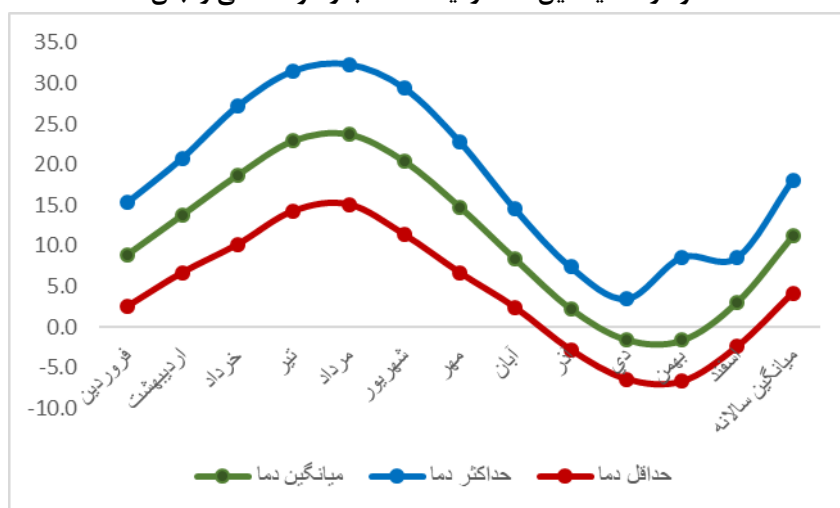
جدول ۸: اطلاعات مجموع بارش ماهانه (سال ۴۸-۹۶)

سال	فروردین	اردیبهشت	خرداد	تیر	مرداد	شهریور	مهر	آبان	آذر	دی	بهمن	اسفند	مجموع
۱۳۹۶	۳۹,۸	۲۲,۱	۰,۰	۱,۳	۴,۸	۰,۰	۰,۰	۱۱,۷	۲۰,۰	۱۷,۵	۷۰,۳	۲۶,۸	۲۱۴,۳
۱۳۹۵	۶۲,۰	۲۸,۱	۱۵,۹	۱,۶	۰,۰	۰,۰	۰,۱	۲۲,۶	۲۱,۹	۹,۷	۲۷,۲	۴۲,۲	۲۳۱,۳
۱۳۹۴	۸۳,۲	۶,۶	۰,۵	۱,۱	۰,۰	۲,۹	۱۶,۶	۷۳,۶	۱۴,۶	۱۵,۹	۳۱,۸	۳۱,۶	۲۷۸,۴
۱۳۹۳	۴۳,۹	۴۰,۷	۱۹,۸	۱۸,۳	۰,۱	۰,۰	۴۸,۴	۱۹,۹	۳۵,۹	۴,۲	۴۳,۶	۳۱,۱	۳۰۵,۹
۱۳۹۲	۱۳,۹	۴۸,۳	۶,۱	۰,۰	۲,۰	۳,۰	۰,۴	۶۸,۶	۸۰,۷	۴,۸	۱۶,۲	۴۵,۵	۲۸۹,۵
۱۳۹۱	۹۴,۳	۵۵,۰	۱۷,۷	۳۳,۴	۵,۴	۶,۰	۵,۷	۵۸,۲	۱۷,۴	۱۸,۵	۵۰,۳	۲۹,۸	۳۹۱,۷
۱۳۹۰	۶۹,۱	۵۱,۲	۲۲,۴	۸,۰	۳۰,۳	۷,۴	۱,۰	۸۲,۱	۱,۱	۲۶,۵	۴۵,۳	۲۱,۵	۳۶۵,۹
۱۳۸۹	۴۳,۷	۹۹,۴	۴,۶	۰,۰	۰,۰	۰,۰	۴,۶	۲,۱	۲۰,۸	۲۷,۶	۶,۶	۲۳,۷	۲۳۳,۱
۱۳۸۸	۵۱,۵	۳۸,۴	۲۲,۵	۱۷,۴	۰,۰	۹,۶	۱۳,۲	۷۲,۲	۱۵,۲	۱۱,۰	۴۳,۳	۳۰,۷	۳۲۵,۰
۱۳۸۷	۸,۹	۸,۲	۲,۵	۱۰,۲	۱,۴	۱۹,۶	۹,۷	۴۰,۲	۱,۲	۱۴,۱	۲۳,۶	۱۲,۷	۱۵۲,۳
۱۳۸۶	۸۷,۷	۸۳,۵	۲۳,۸	۱۷,۷	۱۲,۶	۱۰,۰	۱,۸	۹,۶	۴۷,۶	۹,۵	۱۹,۱	۳۴,۶	۳۵۷,۵
۱۳۸۵	۷۴,۵	۵۲,۸	۲۰,۲	۲,۷	۰,۰	۰,۰	۳۳,۳	۲۵,۵	۱۱,۹	۲۲,۴	۳۴,۹	۲۹,۶	۳۰۷,۸
۱۳۸۴	۲۰,۴	۶۴,۵	۷,۲	۰,۰	۹,۰	۱,۵	۰,۱	۶۳,۵	۴,۷	۲۷,۰	۶۵,۰	۱۰,۶	۲۷۳,۵
۱۳۸۳	۴۰,۱	۵۴,۵	۳۲,۳	۳۴,۴	۰,۰	۰,۰	۱۰,۶	۵۱,۱	۲۶,۴	۲۸,۴	۲۲,۴	۱۷,۴	۳۱۷,۶
۱۳۸۲	۸۸,۴	۳۲,۷	۷۲,۹	۰,۰	۱۷,۷	۱,۷	۱,۴	۲۸,۹	۳۹,۸	۳۵,۴	۳۷,۰	۶,۰	۳۶۱,۹
۱۳۸۱	۶۲,۳	۱۹,۵	۱,۲	۲۱,۳	۷,۵	۰,۶	۲,۵	۲۰,۷	۵۸,۶	۳,۸	۲۸,۷	۳۰,۳	۲۵۷,۰
۱۳۸۰	۴۲,۶	۲۶,۷	۹,۷	۲۶,۲	۰,۲	۰,۰	۱۷,۲	۳۸,۵	۱۷,۴	۱۴,۷	۱۶,۲	۲۲,۴	۲۳۱,۸
۱۳۷۹	۷۱,۵	۳۱,۹	۰,۶	۴,۴	۲,۰	۱۵,۴	۲۵,۰	۳۶,۶	۳۳,۰	۱۲,۹	۱۲,۶	۹,۷	۲۵۵,۶
۱۳۷۸	۲۶,۰	۲۱,۰	۰,۹	۴,۲	۱۸,۷	۰,۰	۰,۰	۲۴,۱	۲۳,۵	۲۱,۹	۲۴,۵	۳۳,۳	۱۹۸,۱
۱۳۷۷	۳۲,۰	۲۵,۵	۱۴,۱	۴,۹	۵,۷	۱,۲	۴,۸	۲۱,۹	۴,۰	۳۱,۳	۲۳,۳	۱۷,۶	۱۸۶,۳
۱۳۷۶	۴۲,۱	۳۲,۷	۱۱,۲	۱۶,۲	۰,۰	۰,۴	۱۱,۰	۴۷,۵	۳۵,۵	۲۸,۳	۳۷,۲	۶۹,۳	۳۳۱,۴
۱۳۷۵	۶۱,۶	۴۷,۰	۱۲,۲	۱۷,۹	۰,۰	۴,۲	۱۸,۷	۱۲,۴	۱۳,۹	۲۳,۱	۱۴,۱	۲۶,۴	۲۵۱,۵
۱۳۷۴	۳۰,۷	۶۶,۷	۵۲,۹	۱,۱	۰,۰	۰,۶	۶,۷	۳,۴	۱,۴	۱۴,۱	۳۵,۴	۵۳,۰	۲۶۶,۰
۱۳۷۳	۲۹,۶	۶۴,۷	۲,۱	۰,۰	۰,۰	۰,۸	۳۴,۰	۷۱,۱	۴۰,۲	۲۷,۸	۲۸,۴	۳۶,۱	۳۳۴,۸
۱۳۷۲	۱۲,۰	۵۶,۸	۱۱,۴	۰,۰	۱۵,۳	۹,۲	۰,۸	۱۲۰,۰	۵۳,۲	۴۸,۴	۲۹,۸	۶۸,۰	۴۲۴,۹

۳۱۱,۶	۵۹,۷	۶,۳	۲۱,۷	۳۶,۵	۴,۳	۰,۱	۱۴,۹	۰,۰	۲,۸	۴۱,۲	۶۳,۲	۶۰,۹	۱۳۷۱
۲۸۵,۴	۴۰,۳	۱۵,۷	۳۵,۷	۶۰,۱	۱,۰	۳۰,۸	۰,۰	۰,۰	۱,۶	۳۲,۷	۶,۰	۶۱,۵	۱۳۷۰
۲۳۸,۵	۸۴,۰	۶,۹	۳۷,۱	۴,۶	۱۵,۷	۵,۹	۰,۵	۱,۰	۰,۰	۰,۰	۴۹,۹	۳۲,۹	۱۳۶۹
۱۶۷,۲	۴۱,۵	۳۸,۷	۲۰,۱	۲۱,۳	۱۸,۷	۴,۶	۰,۱	۲,۱	۰,۰	۰,۰	۶,۶	۱۳,۵	۱۳۶۸
۲۶۷,۰	۴۶,۸	۲۵,۶	۱۸,۴	۲۶,۴	۲۲,۳	۸,۰	۱۰,۸	۱۴,۶	۹,۱	۵,۴	۴۱,۰	۳۸,۶	۱۳۶۷
۳۴۶,۵	۲۴,۱	۳۵,۱	۶۰,۹	۱۷,۳	۴۴,۲	۶۸,۴	۰,۰	۱۶,۵	۰,۳	۵,۵	۱۵,۲	۵۹,۰	۱۳۶۶
۳۳۷,۷	۳۱,۲	۲۸,۰	۱۲,۶	۲۵,۰	۵۰,۳	۳۱,۲	۱,۴	۰,۰	۳,۴	۱۰,۸	۸۰,۶	۶۳,۲	۱۳۶۵
۲۹۰,۷	۱۲,۱	۴۴,۷	۷,۲	۴۰,۸	۴۸,۵	۲۵,۷	۰,۲	۱,۸	۰,۰	۱۷,۵	۵۹,۲	۳۳,۰	۱۳۶۴
۴۰۶,۰	۲۲,۳	۲۰,۴	۲۶,۷	۴۷,۵	۵۹,۰	۳۳,۹	۰,۰	۰,۷	۰,۴	۵,۱	۱۴۹,۸	۴۰,۲	۱۳۶۳
۲۳۱,۸	۲۶,۶	۱۹,۴	۶,۹	۳۱,۹	۴,۰	۰,۰	۳,۰	۰,۱	۰,۰	۱۶,۸	۱۱۵,۶	۷,۵	۱۳۶۲
۳۰۸,۱	۲۰,۹	۲۱,۲	۴۸,۸	۲۷,۵	۲۵,۱	۶۸,۶	۰,۴	۰,۰	۴,۸	۲۰,۳	۵۰,۷	۱۹,۸	۱۳۶۱
۳۰۴,۰	۲۰,۱	۳۹,۰	۴۴,۹	۶,۸	۱۲,۸	۲۷,۶	۰,۰	۲,۴	۱۳,۳	۲۱,۶	۴۷,۵	۶۸,۰	۱۳۶۰
۳۱۹,۱	۸۳,۳	۴۲,۳	۴۰,۲	۸,۲	۴۰,۹	۱۸,۶	۰,۰	۰,۰	۶,۷	۰,۵	۳۰,۶	۴۷,۸	۱۳۵۹
۲۱۶,۹	۳۷,۲	۱۹,۶	۱۹,۱	۱۲,۲	۲۰,۳	۰,۶	۰,۰	۰,۰	۰,۰	۲۲,۳	۳۶,۵	۴۹,۱	۱۳۵۸
۲۹۱,۸	۲۴,۷	۵۵,۶	۱۵,۵	۵۶,۹	۴۶,۱	۰,۲	۰,۰	۰,۰	۰,۰	۴۴,۷	۳۰,۶	۱۷,۵	۱۳۵۷
۳۶۰,۲	۵۷,۴	۱۰,۸	۲۵,۲	۳۶,۳	۲۸,۷	۱۸,۰	۰,۰	۰,۰	۰,۰	۴۶,۰	۹۶,۶	۴۱,۲	۱۳۵۶
۳۲۷,۷	۲۷,۶	۳۰,۳	۴۲,۹	۳۲,۲	۳,۹	۲۳,۱	۶,۳	۱,۶	۰,۲	۸,۰	۱۰۶,۸	۴۴,۸	۱۳۵۵
۲۸۹,۰	۴۱,۰	۴۹,۰	۳۱,۵	۱۷,۹	۰,۰	۲۰,۷	۰,۰	۰,۰	۰,۰	۸,۹	۹۵,۶	۲۴,۴	۱۳۵۴
۳۵۰,۸	۸۴,۶	۱۰,۷	۲۴,۶	۳۲,۸	۱۰,۴	۰,۰	۱۸,۰	۱۱,۷	۳۷,۳	۰,۲	۱۸,۵	۱۰۲,۰	۱۳۵۳
۲۶۷,۸	۱۰۰,۶	۳۵,۴	۴۷,۶	۱۰,۲	۰,۷	۰,۲	۰,۰	۶,۵	۰,۸	۳,۵	۱۷,۰	۴۵,۳	۱۳۵۲
۳۸۹,۶	۲۰,۳	۲۳,۴	۳۳,۱	۶۸,۵	۴۳,۸	۳,۹	۵,۸	۰,۰	۳,۴	۳۸,۲	۹۳,۷	۵۵,۵	۱۳۵۱
۳۴۷,۸	۴۰,۷	۳۹,۵	۳۱,۶	۳۴,۹	۲۷,۷	۳,۰	۰,۰	۱۸,۴	۰,۰	۱۲,۵	۶۹,۴	۷۰,۱	۱۳۵۰
۲۳۷,۴	۲۰,۹	۵۷,۵	۲۲,۷	۶۷,۲	۲,۸	۰,۰	۰,۰	۴,۶	۰,۲	۰,۰	۴۳,۷	۱۷,۸	۱۳۴۹
۳۷۵,۸	۴۰,۳	۱۶,۵	۴۸,۰	۳,۹	۵۲,۹	۵۰,۷	۸,۷	۰,۰	۱,۷	۹,۱	۵۴,۸	۸۹,۲	۱۳۴۸
۲۹۴,۱	۳۶,۱	۳۰,۲	۲۴,۹	۲۷,۹	۳۲,۹	۱۴,۵	۳,۴	۴,۴	۶,۷	۱۵,۴	۵۰,۲	۴۷,۶	میانگین بارش

مأخذ: سازمان آب و هواشناسی، ایستگاه سینوپتیک شهر زنجان

نمودار ۲: میانگین دما در ایستگاه آب و هواشناسی زنجان

منبع: مشاور، ۱۳۹۷

جدول ۹: مشخصات دمای شهرستان زنجان در سال‌های ۹۶-۴۸

میانگین سالانه دما	اسفند	بهمن	دی	آذر	آبان	مهر	شهریور	مرداد	تیر	خرداد	اردیبهشت	فروردین	
۱۱,۲	۳,۱	۱,۶-	۱,۵-	۲,۳	۸,۴	۱۴,۸	۲۰,۴	۲۳,۷	۲۲,۹	۱۸,۷	۱۳,۸	۸,۹	میانگین دما
۱۸,۱	۸,۶	۸,۶	۳,۵	۷,۴	۱۴,۵	۲۲,۸	۲۹,۴	۳۲,۳	۳۱,۵	۲۷,۲	۲۰,۸	۱۵,۳	حداکثر دما
۴۰,۵	۲۵,۸	۱۷,۴	۱۹,۲	۲۱,۴	۲۷,۳	۳۳,۶	۳۸,۷	۴۰,۰	۴۰,۵	۳۷,۰	۳۱,۹	۲۷,۳	حداکثر مطلق دما
۴,۲	۲,۴-	۶,۷-	۶,۴-	۲,۸-	۲,۴	۶,۷	۱۱,۴	۱۵,۱	۱۴,۳	۱۰,۲	۶,۷	۲,۵	حداقل دما
۲۸,۶-	۲۱,۸-	۲۸,۶	۲۵,۶	۲۱,۶-	۱۵,۲-	۴,۰-	۰,۰	۶,۶	۲,۴	۰,۸-	۵,۰-	۹,۸-	حداقل مطلق دما

مأخذ: سازمان آب و هواشناسی، ایستگاه سینوپتیک شهر زنجان، ۱۳۹۷

✓ طبقه‌بندی اقلیمی بر اساس روش دومارتن

دومارتن با استفاده از دو پارامتر میانگین درجه حرارت سالانه و میزان بارندگی سالانه ضریبی برای خشکی تعریف می‌شود که این ضریب از فرمول زیر به‌دست می‌آید:

$$AI = \frac{P}{T + 10}$$

که بر این اساس ۷ نوع اقلیم را می‌توان مشخص کرد که عبارت‌اند از:

p: میانگین بارندگی سالانه

T: میانگین درجه حرارت سالانه

AI: ضریب خشکی

بر این اساس ۷ نوع اقلیم قابل تشخیص است.

جدول ۱۰: دسته‌بندی اقلیمی در روش دومارتن

نام اقلیم	محدوده ضریب خشکی دومارتن (I)
خشک	کوچک‌تر از ۱۰
نیمه خشک	۱۰ تا ۱۹/۹
مدیترانه‌ای	۲۰ تا ۲۳/۹
نیمه مرطوب	۲۴ تا ۲۷/۹
مرطوب	۲۸ تا ۳۴/۹
بسیار مرطوب	بزرگ‌تر از ۳۵

طبق آمار از سال ۹۶-۱۳۴۸، و بر اساس روش دومارتن، منطقه زنجان در محدوده نیمه خشک قرار دارد:

$$AI = \frac{294.1}{11.2 + 10} = 13.9$$

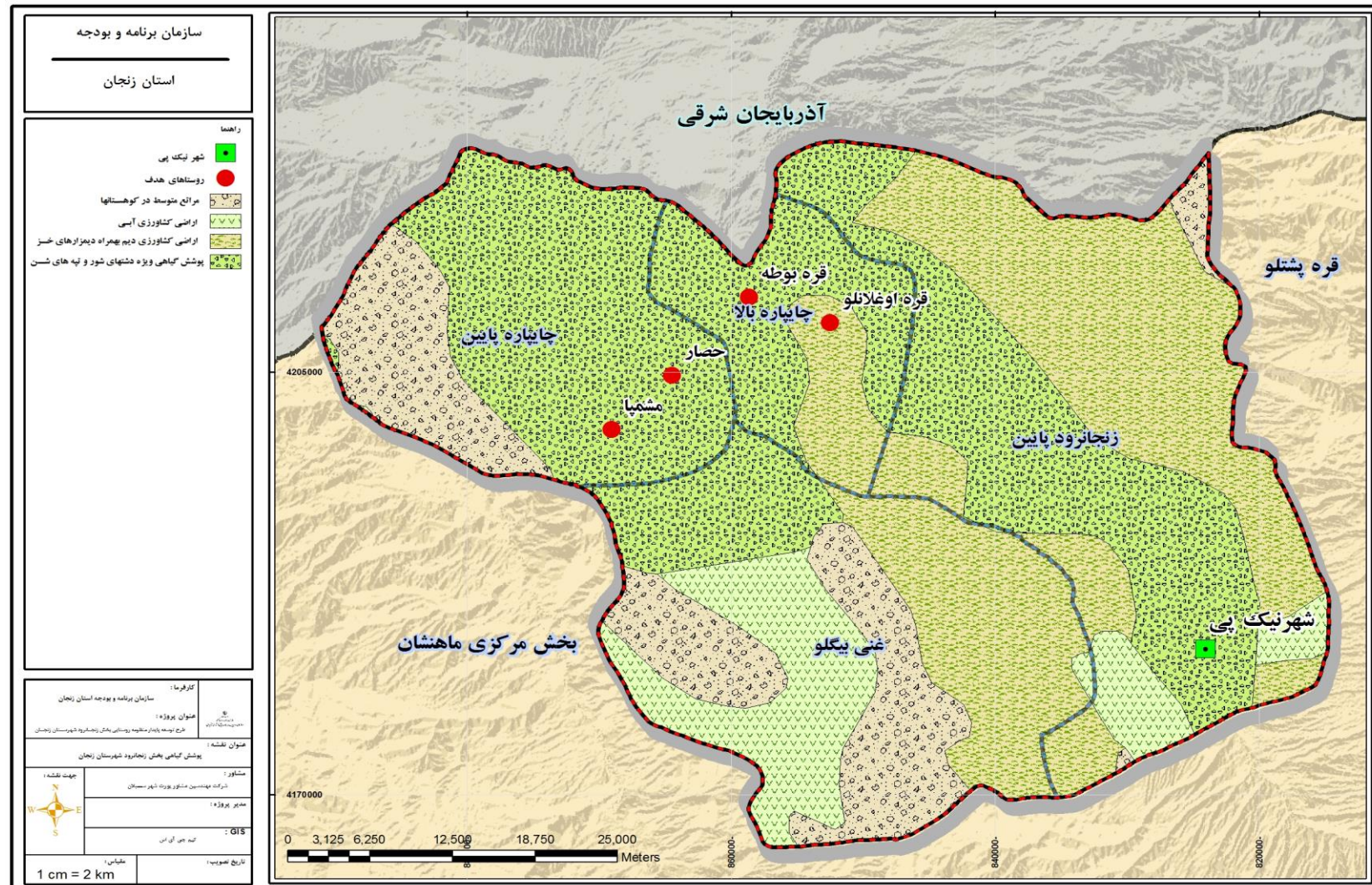
۲-۳-۷- پوشش گیاهی

از لحاظ پوشش گیاهی، این منطقه دارای انواع گیاهان دارویی مانند بومادران، پای غاز، گل بابونه، کاکوتی، پونه، امن کمنجی، بزوشا، خاکشیر و ... است و جانوران اهلی از قبیل گاو و گوسفند و گاو میش، مرغ و خروس، غاز و اردک و ... و جانوران وحشی از قبیل گرگ، روباه و گراز و ... دارد. همچنین شرایط آب و هوایی این بخش به گونه‌ای است که شرایط پیدایش جنگل را ندارد.

پوشش گیاهی این بخش در چهار بخش؛ پوشش گیاهی ویژه دشت‌های شور و تپه‌های شن، اراضی کشاورزی دیم به همراه دیمزارهای خز، اراضی کشاورزی آبی، مراتع متوسط در کوهستان‌های نسبتاً سرد، دسته‌بندی شده است. بیشترین پوشش گیاهی مربوط به پوشش گیاهی ویژه دشت‌های شور و تپه‌های شن است که مساحتی حدود ۴۳ درصد اراضی بخش را به خود اختصاص داده است. از بین ۴ روستای هدف، روستاهای قره بوطه، حصار و مشمپا، در این نوع از پوشش گیاهی قرار گرفته‌اند.

بعد از آن اراضی کشاورزی دیم با ۳۱ درصد در مرتبه دوم، دارای بیشترین مساحت می‌باشد که در سمت جنوب و شرق بخش گسترده شده است. روستای قره اوغلانلو در همین نوع پوشش گیاهی واقع شده و توضیحات مربوط به بخش پوشش‌های گیاهی در جدول زیر آورده شده که نمایش ترسیمی آن در نقشه زیر نشان داده شده است.

نقشه ۱۶: پوشش گیاهی بخش زنجانرود شهرستان زنجان

مأخذ: مشاور، ۱۳۹۷

۲-۳-۸- کاربری اراضی

بخش زنجانرود شهرستان زنجان از نظر کاربری اراضی عبارت است از: سکونت، اراضی زراعی و باغی، صنعت کاربری، جنگل و مرتع و سایر کاربری‌ها.

-سکونت:

اراضی شهری این بخش شامل شهر نیک‌پی است که مساحتی حدود ۱۳,۹۴ هکتار از اراضی بخش زنجانرود را اشغال کرده است.

اراضی زراعی آبی و باغی:

اراضی زراعی آبی و باغی این بخش مساحتی بالغ بر ۳۹۰۰۹ هکتار از اراضی را به خود اختصاص داده است. حدود ۲۳۰۶۹ هکتار از این اراضی را اراضی زراعی دیم، ۱۸۸۰ هکتار را اراضی زراعی آبی و ۱۳۹۴۵ هکتار را اراضی زراعی و باغی آبی تشکیل می‌دهند. با توجه به نقشه زیر و نقشه زمین‌شناسی، کاربری زراعی آبی و کاربری مخلوط زراعت آبی و باغ در اطراف رودخانه‌های قزل اوزن و زنجانرود که دسترسی به آب کافی و خاک از نوع نهشته‌های آبرفتی دارند، شکل گرفته است.

صنعت:

در بخش زنجانرود، شهرک صنعتی و نواحی صنعتی وجود ندارد و همه صنایع در بخش مرکزی زنجان تمرکز یافته است.

جنگل و مرتع:

مراعات موجود در بخش زنجانرود مساحتی برابر با ۷۵۷۵۵ را در بر گرفته که از این میزان، مساحتی حدود ۶۵۶۳۱ هکتار را اراضی مخلوط دیم و مرتع و ۱۰۱۲۴ هکتار را مرتع تشکیل داده است که در نقشه زیر نشان داده شده است. سایر کاربری‌ها:

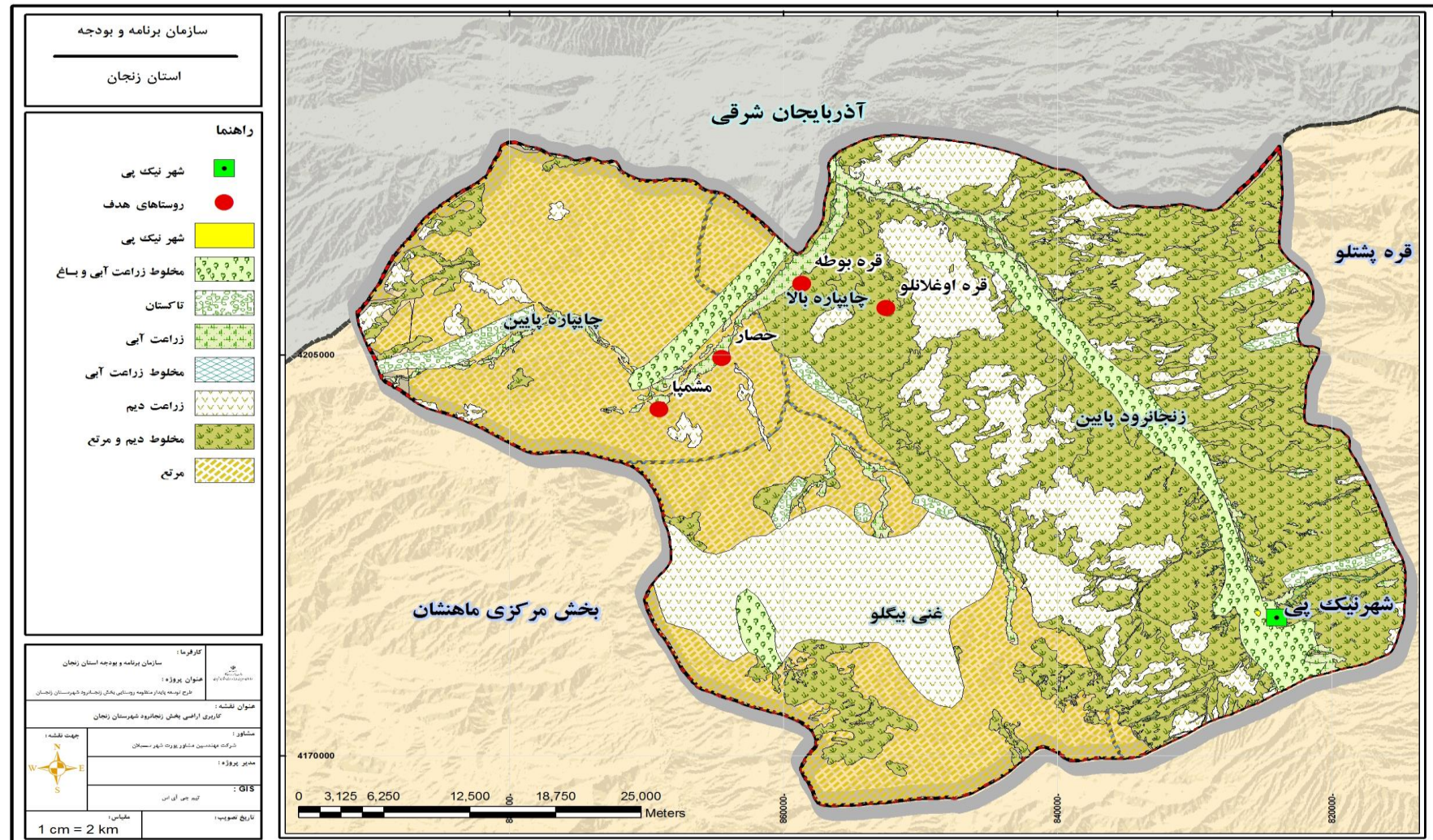
جدول ۱۱: نوع و مساحت پوشش گیاهی در بخش زنجانرود از شهرستان زنجان

پوشش گیاهی	مساحت به هکتار	درصد
پوشش گیاهی ویژه دشت‌های شور و تپه‌های شن	۱۲۰۳۶۸	۴۳
اراضی کشاورزی دیم به همراه دیمزارهای خز	۸۶۸۴۷	۳۱
اراضی کشاورزی آبی	۲۸۶۷۶	۱۰
(مراعات متوسط در کوهستان‌ها (نسبت‌آسرد)	۴۰۹۶۵	۱۵
مجموع	۲۷۶۸۵۶	۱۰۰

منبع: مشاور، ۱۳۹۷

اراضی تاکستان مساحتی برابر با ۵۲۹۸ هکتار را اشغال نموده است که درختان مثمر و غیرمثمر را در بر می‌گیرد.

نقشه ۱۷: کاربری اراضی بخش زنجانرود شهرستان زنجان

مأخذ: مشاور ۱۳۹۷

۲-۳-۹ منابع آبی

بخش زنجانرود شهرستان زنجان از نظر هیدرولوژی در حوزه آبخیز قزل اوزن و رودخانه زنجانرود قرار دارد. رود بزرگ قزل اوزن یکی از دو شاخه اصلی سپیدرود و از رودهای بزرگ کشور است که در سمت غرب بخش زنجانرود جریان دارد و در سمت شرق بخش زنجانرود، رودخانه زنجانرود به صورت طولی در جریان است. رودخانه قزل اوزن از دو دهستان چایپاره بالا و پایین می‌گذرد و رودخانه زنجانرود در طول دهستان زنجانرود پایین در جریان است و از شهر نیک پی می‌گذرد.

همان‌گونه که در نقشه زیر مشاهده می‌شود علاوه بر رودخانه زنجانرود و قزل اوزن، رودخانه‌های فرعی دیگر نظیر تلخه رود، میرجان چای، بیوک چای، قلعه چای در بخش زنجانرود وجود دارد که در دهستان‌های چایپاره بالا و پایین و غنی بیگلو در جریان هستند. هر چهار روستای هدف از این منابع آب سطحی تغذیه می‌شود؛ سه روستای قره بوطه، حصار، مشمپا و قره اوغلانلو از رود قزل اوزن و رودخانه‌های فرعی بهره می‌برند.

در بخش زنجانرود ۳۸ ایستگاه پمپاژ در مدار مورد استفاده قرار می‌گیرد که از این تعداد ۸ ایستگاه پمپاژ در دهستان چایپاره بالا، ۴ ایستگاه پمپاژ در دهستان چایپاره پایین و ۲۴ ایستگاه پمپاژ در دهستان زنجانرود پایین واقع شده است. ظرفیت برداشت ایستگاه‌های پمپاژ در مدار، ۲۵۹۳۱ مترمکعب در روز است.

در روستاهای هدف نیز ایستگاه‌های پمپاژ آب وجود دارد که در روستاها به ترتیب قره بوطه، قره اوغلانلو، حصار و مشمپا حدود ۱، ۱، ۲ و ۱ ایستگاه موجود است. بر اساس اعلام اداره آب و فاضلاب روستایی، حجم هر یک از ایستگاه‌های پمپاژ آب، ظرفیت‌شان متفاوت است؛ حجم ایستگاه پمپاژ آب در روستای قره بوطه حدود ۳۴۶ متر مکعب در روز است، در ایستگاه موجود روستای قره اوغلانلو حدود ۲۵۹ متر مکعب آب در روز پمپاژ می‌شود، ایستگاه پمپاژ روستای حصار برابر ۵۱۸ متر مکعب در روز برآورد شده است و در نهایت در دو ایستگاه پمپاژ روستای مشمپا، ۷۷۸ مترمکعب آب به ثبت رسیده است.

جدول ۱۲: تأمین آب از طریق ایستگاه‌های پمپاژ

ردیف	نام بخش	نام دهستان	نام روستا	تعداد ایستگاه پمپاژ در مدار	حجم ایستگاه پمپاژ در مدار - مترمکعب در روز
۱	زنجانرود	چایپاره بالا	کنگرلو	۱	۳۴۶
۲	زنجانرود	چایپاره بالا	چوروک علیا	۱	۴۳۲
۳	زنجانرود	چایپاره بالا	قره اوغلانلو	۱	۲۵۹
۴	زنجانرود	چایپاره بالا	قره بو ته	۱	۳۴۶
۵	زنجانرود	چایپاره بالا	قیطول	۲	۹۵۰
۶	زنجانرود	چایپاره بالا	گوگ تپه	۱	۲۵۹
۷	زنجانرود	چایپاره بالا	ایلن - گوگلر	۱	
جمع					۲۵۹۲
۱	زنجانرود	زنجانرودپائین	اسفناج	۱	۵۱۸
۲	زنجانرود	زنجانرودپائین	باغلوچه آقا	۱	۳۴۶
۳	زنجانرود	زنجانرودپائین	باغلوچه سردار	۱	۴۳۲
۴	زنجانرود	زنجانرودپائین	تلخاب	۲	۲۶۴

۵	زنجانرود	زنجانرودپائین	چوروک سفلی	۱	۳۴۶
۶	زنجانرود	زنجانرودپائین	دلکی	۱	۲۵۹
۷	زنجانرود	زنجانرودپائین	رجعین	۲	۲۵۹
۸	زنجانرود	زنجانرودپائین	سر دهات شیخ	۲	۹۵۰
۹	زنجانرود	زنجانرودپائین	سرچم سفلی	۱	۲۶۰
۱۰	زنجانرود	زنجانرودپائین	سیف آباد	۲	۸۶۴
۱۱	زنجانرود	زنجانرودپائین	قاهران	۱	۳۴۶
۱۲	زنجانرود	زنجانرودپائین	قره آغاج	۲	۹۵۰
۱۳	زنجانرود	زنجانرودپائین	قولی قصه /سلطان آباد	۱	۴۳۲
۱۴	زنجانرود	زنجانرودپائین	کزبر	۱	۲۵۹
۱۵	زنجانرود	زنجانرودپائین	کهاب /قهاب /	۱	۴۳۲
۱۶	زنجانرود	زنجانرودپائین	گمش آباد	۳	۷۷۸
۱۷	زنجانرود	زنجانرودپائین	نیک پی	۱	۵۱۸
جمع			۲۴	۸۲۱۳	
۱	زنجانرود	چاپاره پائین	حصار	۱	۵۱۸
۲	زنجانرود	چاپاره پائین	شکورچی	۱	۲۵۹
۳	زنجانرود	چاپاره پائین	مشمپا	۲	۷۷۸
جمع			۴	۱۵۵۵	
۱	زنجانرود	غنی بیگلو	لولک آباد	۱	۳۴۶
۲	زنجانرود	غنی بیگلو	مهرآباد	۱	۲۵۹
جمع			۲	۶۰۵	

منبع: اداره آب و فاضلاب روستایی، ۱۳۹۷

طبق استعلام از آب و فاضلاب روستایی استان زنجان، روستاهای هدف را می‌توان به لحاظ بهره‌مندی از برداشت منابع آب زیرزمینی در سه دسته اصلی دارای چاه، قنات و چشمه تقسیم کرد. روستای مشمپا یک رشته قنات در حال آبدهی دارد و روستاهای قره بوطه (۲ حلقه چاه)، مشمپا (یک حلقه چاه) و حصار (یک حلقه چاه) از طریق چاه‌های در اختیار، از منابع زیرزمینی بهره‌برداری می‌کند که در جداول زیر آورده شده است. روستای قره اوغلانلو دارای یک خط انتقال آب از مجتمع چروک علیا است. علاوه بر منابع آبی فوق، در روستای مشمپا سدی احداث شده با نام سد مشمپا که مخزنی حدود ۷۰۰,۰۰۰,۰۰۰ مترمکعب دارد و برای آب شرب شهر زنجان و آبیاری اراضی کشاورزی پایین دست تا دشت رجعین مورد استفاده قرار می‌گیرد. همچنین این سد برق مورد نیاز شهر زنجان را تأمین می‌نماید.

جدول ۱۳: منابع آب زیرزمینی بخش زنجانرود از شهرستان زنجان

نوع آب زیرزمینی	بخش زنجانرود	روستاهای هدف	درصد
چاه	۲۴	۳	۱۲,۵
چشمه	۴	-	۰
قنات	۱۳	۱	۷,۷
انتقال از خط آب تصفیه شده مجتمع‌ها	۴	۲	۵۰
سد	۱	۱	۱۰۰

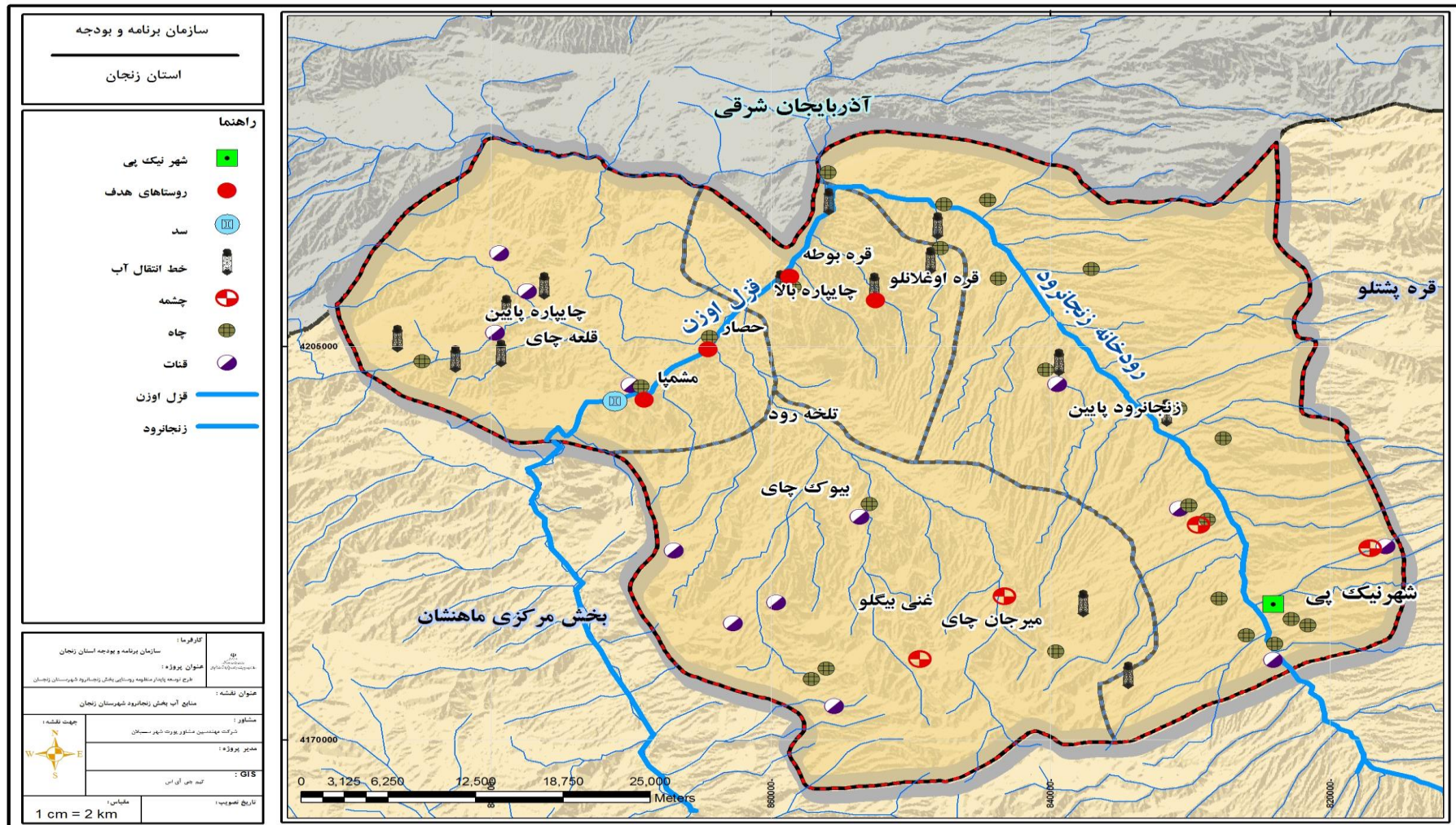
منبع: اداره آب و فاضلاب روستایی، ۱۳۹۷

جدول ۱۴: برداشت از منابع آب زیرزمینی (چاه، چشمه و قنات) در روستاهای هدف بخش زنجانرود

روستا مجتمع	چاه، چشمه، قنات و...	نام منبع	تولید به مترمکعب	وضعیت بهره‌برداری از چاه، چشمه، قنات و خط انتقال	وضعیت استحصال و برداشت
قره بوطه	چاه	چاه مجتمع قره بوطه	۴۶۷۰۰۱	در مدار بهره‌برداری	-
		چاه مجتمع حصار	۳۲۹۲۰	در مدار بهره‌برداری	-
حصار	چاه	چاه مجتمع قره بوطه	۸۶,۲۱۴	در مدار بهره‌برداری	عادی (۳۴۶)
مشمپا	چاه	جاده جدید روستای مشمپا	-	-	-
	قنات	قنات مشمپا	۳۰۱۸۹	در مدار بهره‌برداری	عادی (۳۲۷)
قره اوغلانلو	دریافت از خط انتقال آب	دریافت از خط انتقال آب مجتمع چورک علیا	-	در مدار بهره‌برداری	-

مأخذ: استعلام از آب و فاضلاب روستایی

نقشه 18: موقعیت آب سطحی و منابع آب زیرزمینی بخش زنجانرود شهرستان زنجان

مأخذ: مشاور، ۱۳۹۷

۲-۳-۱۰- عرصه‌های باارزش زیست‌محیطی (با تأکید بر منابع و گونه‌های گیاهی و جانوری)

عرصه‌های حفاظت‌شده^۱

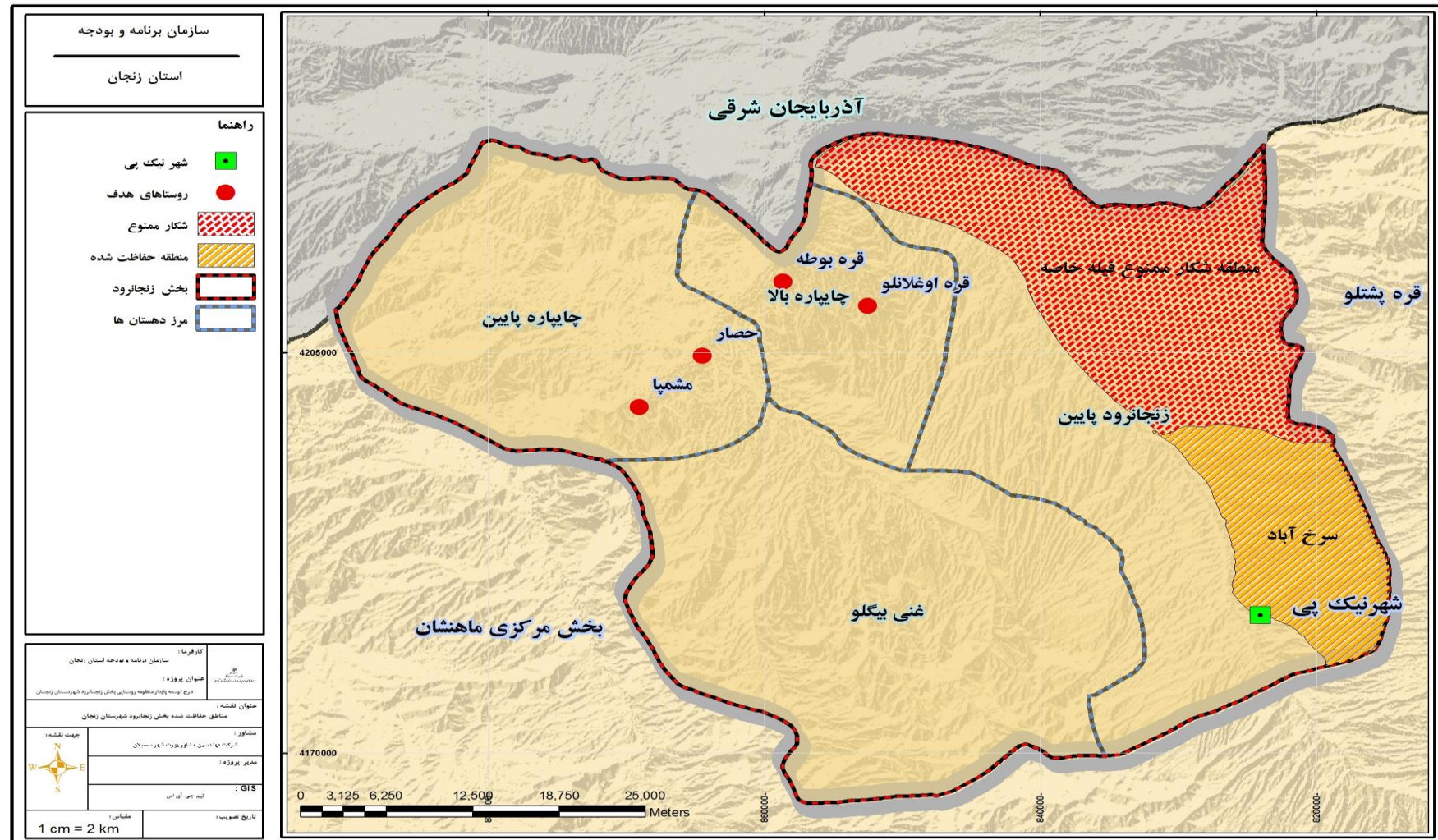
مناطق حفاظت شده استان زنجان عبارت است از: منطقه حفاظت شده سرخ آباد و منطقه حفاظت شده انگوران. همچنین مناطق شکار ممنوع استان زنجان عبارت است از: منطقه شکار ممنوع خرمنه سر، منطقه شکار ممنوع خراسانلو و منطقه شکار ممنوع فیله خاصه.

منطقه حفاظت شده سرخ آباد: به مساحت یکصد هزار هکتار در سی کیلومتری شمال غرب شهر زنجان، شهرستان طارم علیا و بخش قره پشتلو قرار دارد و در سال ۱۳۷۵ ه.ش در شورای عالی حفاظت محیط زیست به تصویب رسیده است. منطقه حفاظت شده سرخ آباد در حد فاصل شهرستان طارم-زنجان و جنوب غربی شهرستان طارم در امتداد رودخانه قزل اوزن و شمال غربی شهرستان زنجان در دشت سهرین واقع شده است. این منطقه حفاظت شده دارای پنج جامعه گیاهی درختان و درختچه‌ها، گون‌ها و بوته‌ها، گندمیان و شبه گندمیان و جو، فورب‌ها و پهن برگ‌ها و بالشتکی‌ها است که علاوه بر این موارد، ۴۰۰ گونه گیاهی نیز در این منطقه شناسایی شده است. منطقه سرخ آباد شامل حیوانات وحشی و پرندگان بسیاری از جمله آهو، بز، خوک، پلنگ، خرس، خرگوش، گرگ، روباه، لاک پشت و ۱۴ گونه خزنده و مار می‌باشد. انواع پرندگان منطقه سرخ آباد را کبک دری، تیهو، کبک، کلاغ، کرکس، عقاب طلایی، زنگوله بال، باقری قره، جغد، سهره، انواع مرغابی و پرندگان شکاری تشکیل می‌دهند. از آبزیان نیز می‌توان به انواع دوزیستان و ۶ گونه ماهی اشاره کرد. سرخ آباد با توجه به وسعت و پوشش گیاهی و جانوری گوناگون به‌عنوان یکی از مهم‌ترین زیستگاه‌های حیات وحش استان محسوب شده و یکی از مراکز جذب گردشگر به شمار می‌آید.

منطقه حفاظت شده آق داغ: این محدوده در سال ۱۳۷۸ با عنوان منطقه شکار ممنوع آق داغ به ثبت رسید. با توجه به قابلیت‌های منطقه، در دور دوم سفرهای استانی هیأت محترم دولت با پیشنهاد این اداره کل منطقه شکار ممنوع آق داغ نیز طی مصوبه شماره ۳۸۷۰۶/۴۵۵۹۲ مورخ ۸۶/۹/۱۰ به منطقه حفاظت شده ارتقا پیدا کرد و طی مصوبه ۳۲۲ مورخ ۸۹/۹/۱۴ شورای عالی حفاظت محیط زیست ثبت گردید. این منطقه در جنوب شرقی شهرستان خلخال (جنوب استان) واقع شده است و از طریق جاده ارتباطی، حدود ۳۴ کیلومتر از شهر خلخال و ۵ کیلومتر از جاده خلخال-هشتجین فاصله دارد. درخت ارس گونه گیاهی غالب و دارای اهمیت منطقه آق داغ می‌باشد. به‌طور کلی عوامل طبیعی شامل شرایط آب و هوایی، توپوگرافی و نوع خاک در تشکیل گونه‌های گیاهی متراکم و متنوع نقش اساسی دارند. در گستره این منطقه سه تیپ مراتع بیلاقی، مراتع قشلاقی و جنگلی را می‌توان یافت. بر اساس نقشه زیر محدوده حفاظت شده سرخ آباد و منطقه شکار ممنوع فیله خاصه در شرق بخش زنجانرود واقع شده است و هیچ یک از روستاهای هدف در محدوده‌های حفاظت شده و شکار ممنوع قرار نگرفته‌اند.

^۱ عرصه‌های حفاظت شده بر اساس اسناد سازمان محیط زیست در سطح منظومه تعیین شود.

نقشه 19: مناطق حفاظت شده بخش زنجانرود شهرستان زنجان

ماخذ: مشاور، ۱۳۹۷

۲-۴- توصیف، تحلیل و تبیین وضعیت انسانی، اجتماعی، اقتصادی و زیرساختی بخش زنجانرود

شهرستان زنجان

۲-۴-۱- شناخت وضعیت انسانی و اجتماعی بخش زنجانرود شهرستان زنجان

۲-۴-۱-۱- اجتماعی-فرهنگی

سابقهٔ یکجانشینی و قدمت سکونتگاه‌های بخش زنجانرود

به لحاظ تاریخی منطقه مورد مطالعه به استناد متون کتیبه‌های آشوری در قرن نهم قبل از میلاد آندیا نام داشته و به احتمال زیاد اقوام ساکن در آن با اقوام لولوبیان و گوتیان مستقر در زاگرس ارتباط داشته‌اند.^۲ در دوره اشکانیان و ساسانیان، دره قزل اوزن همانند دره زنجانرود از رونق زیادی برخوردار بوده است.

زنجان رود که در ترکی به زنگان چایی معروف است یکی از شعب رودخانه قزل اوزن است که از شهر زنجان می‌گذرد. این رودخانه با طول تقریبی ۱۲۰ کیلومتر از حدود سلطانیه واقع در جنوب شرق زنجان سرچشمه می‌گیرد و بعد از عبور از جنوب شهر زنجان در حدود روستای رجعین در ۸۴ کیلومتر شمال غربی زنجان به رودخانه قزل اوزن می‌ریزد. حمدا... مستوفی در نزهه الغلوب می‌نویسد آب زنجان رود که آن را ناج رود، ماج رود، ماخ رود، ناجر رود و ناخرو خوانند از توابع سلطانیه بر می‌خیزد و با آب کوه‌های زنجان جمع شده بر ولایت زنجان می‌گذرد و به سفید رود می‌ریزد. طول آن ۲۰ فرسنگ باشد و در این رود نیز از آغاز تا ۱۰ فرسنگ زاینده است.

این رود که در خاک شهر زنجان از میان باغات جنوبی شهر می‌گذرد در دو طرف بستر خود و تقریباً^۳ در تمام طول خود دره سرسبز باغات زنجانرود را تشکیل می‌دهد که از سلطانیه شروع و در روستای رجعین پایان می‌یابد و در این مسیر نه تنها باغات طرفین بستر رودخانه از آب این رودخانه مشروب می‌شوند بلکه با بستن سدهای محلی موسوم به "باستیان" آب رودخانه را به نهادهای منشعبه از آن هدایت می‌نمایند و بوسیله آن نه‌رها باغات و مزارع شهر را مشروب می‌نماید. در گذشته بسیار نزدیک این نه‌رها در محدوده خاک شهر زنجان که از روستای سایان واقع در ۶ کیلومتری شرق زنجان با باستیان‌های محلی شروع و در قریه کوشکان واقع در ۸ کیلومتری غرب زنجان پایان می‌یافت، از شرق به غرب عبارت بودند از: نه‌ر خراب، نه‌ر زرتان، هر گلجین، نه‌ر خساغ، نه‌ر اکبر، نه‌ر رامین، نه‌ر فولاد، نه‌ر توپ آغاجی، نه‌ر مال دره، نه‌ر دفترخانه، نه‌ر خلول، نه‌ر سرداب، نه‌ر زنجان، نه‌ر اسحق. نحوه ساخت باستیان یا سد محلی به این گونه بوده است که مالکین باغات جنوب شرقی باستیان یا سد محلی اولیه جلو جریان آب را می‌گرفتند و با تشکیل دادن حوضچه‌های آب رودخانه را بالا می‌آوردند و در نتیجه قسمتی از آب زنجان رود را به نه‌ر خراب (سایان ارخی) بسته سوار می‌کردند و با آن باغات و اراضی زراعی خود را مشروب می‌کردند. بعد آب زنجانرود پس از پر شدن حوضچه در بستر خود جریان می‌یافت و با آب‌های زائد از بستر رودخانه به‌سوی باستیان دوم (نه‌ر زرتان) بسته که چند صد متر پایین‌تر از آن احداث شده بود جاری می‌شد؛ و در مبدأ نه‌ر ورتان باز قسمتی از آب رودخانه زنجانرود سوار نه‌ر وران می‌شد؛ و اراضی و باغات اطراف خود را مشروب میکرد و بقیه آن باز در بستر

^۲ زنجان از دیروز تا امروز (تحلیلی تاریخی بر رشد کالبدی و پویای شهرنشینی در شهر زنجان)، محمدرضا پورمحمدی، محمدجواد حیدری، فاطمه لطفی - فصل‌نامه جغرافیا و برنامه ریزی شهری چشم انداز زاگرس، سال سوم، شماره ۷ بهار ۱۳۹۰

رودخانه جاری می‌شد و این روش تا آخر باستان (مبدأ نهر اسحق) ادامه می‌یافت و به‌این ترتیب کلیه باغات نهر را از آب رودخانه زنجانرود مشروب می‌شدند و دره سرسبز را به وجود می‌آوردند

زیبایی و سرسبزی طبیعت اطراف زنجانرود در مجاورت شهر زنجان و جنوب این شهر با سه پل آجری زیبا موسوم به پل حاج سلمان، میربها الدین، و سردار که توسط افراد خیر در سه قرن گذشته احداث شده، ادغام شده و حاصل این ترکیب ایجاد فضای بسیار مناسب برای گردشگری است که در طول ده‌ها سال محل تفریح و تفرج اهالی زنجان و میهمانان بوده بطوری‌که سابقه گردشگری در این منطقه به اندازه سن و قدمت پل‌ها می‌باشد.

باوجود قدمت سکونتگاه در منطقه، بخش زنجانرود شهرستان زنجان به لحاظ تاریخی ۷ تپه و یک کاروانسرای تاریخی دارد. تپه‌های تاریخی موجود در این بخش عبارت است از: تپه داشلی تپه، حاجی پیر، کلیسا، منجیق تپه، چاناق بلاغی، قایالی اسفناج، اوراجی، بلوغ.

ساختار قومی و طایفه‌ای بخش زنجانرود

ایلات و قبائل ساکن در استان زنجان عمدتاً شامل ایلات خمسه (شاهسون، اوصانلو، مقدم، بیات و خدابنده) می‌باشند. ایل شاهسون از دو ایل بزرگ افشاری و دویرانی تشکیل شده است. این ایلات ترک زبان هستند. گستردگی ایل افشار در استان زنجان به حدی است که نام این استان با همین ایل گره خورده است. کتاب دکتر محمد خالقی مقدم با عنوان "شناخت استان زنجان: استان زنجان، سرزمین اقوام افشار" ناشی از همین نکته است.^۳ ایل افشار که از بزرگ‌ترین قومیت‌های ایرانی است و یکی از شاخه‌های این قوم ترک در استان زنجان و به نام افشارهای ایرلو به سر می‌برد. هیچ قومی در ایران به بزرگی و اهمیت تاریخی ایل افشار نیست و حتی در بین اقوام ترک‌ها نیز از مهم‌ترین قومیت‌های ترک می‌باشد. افشارهای ایرلو بیشتر در استان زنجان ساکن و در منطقه طارم زنجان و ایجرود و سعیدآباد، زنجانرود و... پخش هستند.^۴

در بخش زنجانرود، ایل افشار یکی از بزرگ‌ترین ایلات می‌باشد. در این بخش ایل شاهسون نیز زندگی می‌کنند که در روستاهای رجعین، قره اوغلانلو، مشمپا، و انجمن علیا استقرار دارند. روستاهای هدف، اغلب به زبان ترکی تکلم دارند که در جدول زیر نشان داده شده است.

جدول ۱۵: ویژگی‌های قومی - زبانی روستاهای هدف در بخش زنجانرود

ردیف	نام روستا	قوم و طایفه
۱	قره بوطه	ترکی
۲	قره اوغلانلو	ترکی
۳	حصار	ترکی
۴	مشمپا	ترکی

مأخذ: پرسشنامه از مسئولین محلی، ۱۳۹۷

کنسرسیوم محتوای ملی <http://icnc.ir/index.aspx?pid=289&metadataId=257dc2cf-b05e-4d1c-8e25-0ccf5e4271fc>

۴مردم شناسی افشارهای ایرلوی زنجان، دکتر محمد خالقی مقدم، ماهنامه فرهنگی اجتماعی بایرام- شماره ۱۸- سال سوم - ۱۳۸۸ ص ۳

باورها و هنجارهای دینی - مذهبی

در حال حاضر اکثریت قریب به اتفاق اهالی پیرو مذهب شیعه اثنی عشری بوده و ارادت اهالی به خاندان عصمت و طهارت به‌طور کامل مشهود است. از کل جمعیت استان زنجان ۹۹/۹۱ درصد را مسلمانان تشکیل می‌دهند که این نسبت در نقاط شهری ۹۹/۸۷ درصد و در نقاط روستایی ۹۹/۹۴ درصد است.^۵

بر اساس نتایج پرسشنامه، تقریباً همه روستاهای بخش زنجانرود مذهب شیعه دارند که مذهب روستاهای هدف نیز به مذهب شیعه گرایش دارند.

۲-۴-۱-۲- ساختار و ترکیب جمعیت

جدول ۱۶: تعداد و جمعیت سکونتگاه‌های بخش زنجانرود شهرستان زنجان

جمعیت	آبادی	آبادی دارای سکنه	
۲۳۳۰۷	۱۱	۷۶	بخش زنجانرود
۴۰۳۳	۹	۸	دهستان چایپاره بالا
۸۳۴۸	۵۵	۳۷	دهستان زنجانرود پایین
۳۷۹۷	۱۳	۱۲	دهستان چایپاره پایین
۶۶۷۴	۳۴	۱۹	دهستان غنی بیگلو
۴۵۵	-	۱	شهر نیک پی

منبع: مرکز آمار ایران، نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن، ۱۳۹۵

جدول ۱۷: تعداد روستاها و جمعیت روستایی دهستان چایپاره بالا در سال ۱۳۹۵

جمعیت	خانوار	نام آبادی	ردیف
۰	۰	شکر بلاغی	۱
۱۸	۷	عزیزلو	۲
۳۶۰	۹۶	گوگ تپه	۳
۸۹	۲۰	ایلن	۴
۶۹	۱۵	گوگلر	۵
۲,۵۹۴	۸۳۲	قره بوطه	۶
۴۲۷	۱۰۸	قره اوغلانلو	۷
۲۴۲	۷۹	قیطول	۸
۲۳۴	۶۰	چوروک علیا	۹
۴۰۳۳	۱۲۱۷	مجموع جمعیت دهستان چایپاره بالا	

منبع: مرکز آمار ایران، نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن، ۱۳۹۵

جدول ۱۸: تعداد روستاها و جمعیت روستایی دهستان چایپاره پایین در سال ۱۳۹۵

ردیف	نام آبادی	خانوار	جمعیت
۱	ایلجاق	۱۴۸	۵۴۷
۲	ساری کندعلیا	۲۹	۱۰۷
۳	ساری کند سفلی	۵۶	۱۹۸
۴	قره آغاج سفلی	۶۶	۲۳۷
۵	قره آغاج علیا	۶۶	۲۶۰
۶	مشمپا	۳۸۲	۱,۲۰۳
۷	سد مشمپا	*	*
۸	انجمن سفلی	۵۵	۱۹۵
۹	انجمن علیا	۴۷	۱۷۵
۱۰	چپر	۱۷	۶۳
۱۱	حصار	۱۷۹	۵۵۱
۱۲	نوروزآباد	۵	۱۹
۱۳	شکورچی	۳۵	۱۱۳
مجموع جمعیت دهستان چایپاره پایین		۱,۰۸۶	۳,۷۹۷

منبع: مرکز آمار ایران، نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن، ۱۳۹۵

جدول ۱۹: تعداد روستاها و جمعیت روستایی دهستان زنجانرود پایین در سال ۱۳۹۵

ردیف	نام آبادی	خانوار	جمعیت
۱	الوارلو	۱۱	۴۷
۲	ایستگاه راه آهن رجین	۰	۰
۳	چوروک سفلی	۶۳	۲۲۸
۴	سرچم سفلی	۴۵	۱۴۶
۵	سرچم علیا	۷	۲۱
۶	گوالان	۶۶	۲۲۲
۷	قره آقاجلو	۲۳	۵۵
۸	رجین	۵۴۱	۱,۶۴۰
۹	باش سیز	*	*
۱۰	حماملو پایین	۱۹	۵۴
۱۱	حماملو بالا	۸	۱۶
۱۲	ایستگاه راه آهن سرچم	۰	۰
۱۳	تازه کند	۶	۱۷
۱۴	دلکی	۳۰	۹۹
۱۵	فیله خاصه	۲۸	۷۴
۱۶	قو لی قصه /سلطان آباد	۲۰۰	۶۲۸

۱۷	قیطور	۲۵	۹۰
۱۸	قلایچی	۲۱	۶۷
۱۹	بلوغ	۹	۳۱
۲۰	چپ چپ	۱۷۳	۶۲۱
۲۱	زنگی حاج اصغر	۰	۰
۲۲	سر دهات شیخ	۳۷	۱۱۲
۲۳	صوفی لر	*	*
۲۴	عربچه	۱۰	۳۳
۲۵	کهاب / قهاب /	۴۹	۱۵۷
۲۶	مزرعه احمدخان	۰	۰
۲۷	مزرعه گچی لیک	۰	۰
۲۸	دولک	۵	۹
۲۹	مزرعه بادام	۰	۰
۳۰	مجتمع خدماتی رفاهی عدل	۰	۰
۳۱	ایده لو	۰	۰
۳۲	ایستگاه راه آهن آذر پی	۰	۰
۳۳	باغلوچه سردار	۱۲	۵۱
۳۴	تلمبه‌خانه ایده لو	۱۰	۵۱
۳۵	چاور	۰	۰
۳۶	سردهات بیات جعفر	۱۷	۶۲
۳۷	سیف‌آباد	۱۴	۵۱
۳۸	گمش آباد	۲۱۳	۷۲۶
۳۹	نجی	۰	۰
۴۰	اوینادان	۰	۰
۴۱	مزرعه سام بورا	۰	۰
۴۲	آمالو	۲۱	۷۴
۴۳	حسن‌آباد	۶	۲۱
۴۴	دولا ناب	۱۶۱	۵۲۹
۴۵	قاهران	۶۸	۲۰۶
۴۶	قره چوپان	۱۰۸	۳۵۹
۴۷	مزرعه امینی	۰	۰
۴۸	مزرعه شیرین بلاغ	۰	۰
۴۹	اسفناج	۹۰	۲۳۹
۵۰	ایستگاه راه آهن نیک پی	۰	۰
۵۱	باغلوچه آقا	۳۰	۹۹

۵۲	کزبر	۲۱۲	۶۴۱
۵۳	تلخاب	۹۶	۲۹۵
۵۴	دره لیک	۹۹	۳۳۰
۵۵	قره آغاج	۷۵	۲۳۴
مجموع جمعیت دهستان چاپاره پایین		۲,۶۱۱	۸,۳۴۸

منبع: مرکز آمار ایران، نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن، ۱۳۹۵

جدول ۲۰: تعداد روستاها و جمعیت روستایی دهستان غنی بیگلر در سال ۱۳۹۵

ردیف	نام آبادی	خانوار	جمعیت
۱	اربط	۳۳	۱۱۴
۲	اندآبادسفلی	۱۹۱	۵۷۰
۳	خرابه آغبلاغ	۰	۰
۴	قره کول	۷۰	۲۱۵
۵	احمدآباد	۰	۰
۶	اندآبادعلیا	۱۳۱	۴۷۷
۷	مهرآباد	۱۴۷	۴۱۶
۸	ابراهیم‌آباد	۳۴	۱۱۷
۹	چهره آباد	۹۵	۲۶۲
۱۰	حمزه لو	۶	۱۹
۱۱	رضاآباد	۱۳۷	۴۳۳
۱۲	قزل جه سفلی	۱۴	۴۶
۱۳	حبش	۲۳	۸۲
۱۴	دگرمان درسی	۷۰	۱۹۳
۱۵	علی‌آباد	۳۸	۱۰۷
۱۶	قزلجه علیا	۵۱	۱۹۸
۱۷	کنگرلو	۰	۰
۱۸	میاندره	۱۳	۴۶
۱۹	مینان	۲۴	۸۵
۲۰	چر لانقوش	۴۰	۱۲۸
۲۱	اوزج	۰	۰
۲۲	حسین‌آباد	۲۰	۶۵
۲۳	سنگبین	۱۸	۶۱
۲۴	قاضی کندی	۰	۰
۲۵	قالیچه بلاغ	*	*
۲۶	لولک آباد	۴۷	۱۴۷
۲۷	ملک باغی	۵۶	۱۶۹

۴۷۰	۱۲۴	نصیرآباد	۲۸
۱۵۲	۴۱	تقی‌کندی	۲۹
۱۶	۶	جنت‌اولنگ	۳۰
۱۱۳	۲۹	زنگین	۳۱
۳۹	۱۱	قزلاربلاغی	۳۲
۶۵۵	۱۷۰	بزوشا	۳۳
۱,۲۷۰	۴۱۵	میرجان	۳۴
۶,۶۷۴	۲,۰۵۷	مجموع جمعیت دهستان غنی بیگلو	

منبع: مرکز آمار ایران، نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۹۵

ساختار سنی و جنسی

نسبت جنسی شهرستان زنجان در سال‌های ۱۳۸۵، ۱۳۹۰ و ۱۳۹۵ به ترتیب ۱۰۰، ۱۰۱ و ۱۰۱ مرد در مقابل ۱۰۰ زن بوده است. آمار فوق حاکی از افزایش تعداد مردان نسبت به تعداد زنان در طول ۱۰ سال است. میزان نسبت جنسی شهرستان زنجان در مقایسه با استان زنجان و کل کشور رقم پایین‌ترین را نشان می‌دهد. در سطح کل کشور نسبت جنسی از ۱۰۴ در سال ۱۳۸۵ به ۱۰۲ در سال ۱۳۹۰ کاهش یافته است و در سرشماری سال ۱۳۹۵، با افزایش، به ۱۰۳ مرد در مقابل ۱۰۰ زن رسیده است.

نسبت جنسی بخش زنجانرود در سال‌های ۱۳۸۵، ۱۳۹۰ و ۱۳۹۵ به ترتیب ۹۷، ۹۸ و ۱۰۵ مرد در مقابل ۱۰۰ زن بوده است. آمار فوق حاکی از برابر بودن تقریبی تعداد مردان نسبت به تعداد زنان در طول ۱۰ سال است. میزان افزایش نسبت جنسی بخش زنجانرود در مقایسه با استان زنجان، نشان‌دهنده افزایش شدید تعداد مردان نسبت به زنان است. در سطح کل کشور نسبت جنسی از ۱۰۳ در سال ۱۳۸۵ به ۱۰۱ در سال ۱۳۹۰ و ۱۰۲ در سال ۱۳۹۵ کاهش یافته است. بر اساس سرشماری ۱۳۹۵، در مقابل هر ۱۰۰ زن حدود ۱۰۲ مرد متولد شده است.

جدول ۲۱: نسبت جنسی بخش زنجانرود به انضمام استان زنجان و کشور

نسبت جنسی	۱۳۸۵	۱۳۹۰	۱۳۹۵
کل کشور	۱۰۳	۱۰۱	۱۰۲
استان زنجان	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۲
شهرستان زنجان	۱۰۰	۱۰۱	۱۰۱
بخش زنجانرود	۹۷	۹۸	۱۰۵

منبع: مرکز آمار، سال‌های ۸۵، ۹۰ و ۹۵

گروه‌های سنی

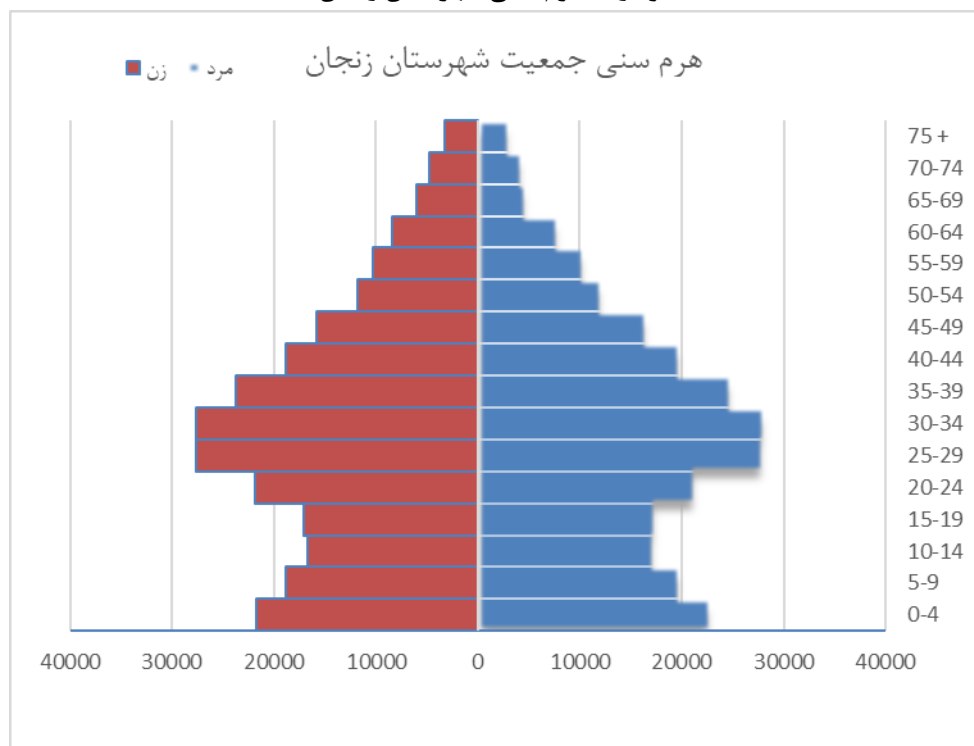
براساس آمار مستخرج از سرشماری ۱۳۹۵ (مربوط به کل شهرستان زنجان)، ۲۲,۹۶ درصد از جمعیت شهرستان زنجان کمتر از ۱۵ سال، ۷۰,۹۰ درصد بین ۱۵ تا ۶۵ سال و ۶,۵۷ درصد بالاتر از ۶۵ سال سن دارند. جدول زیر و هرم سنی جمعیت، نحوه توزیع جمعیت در گروه‌های سنی را نشان می‌دهد.

جدول ۲۲: وضعیت گروه‌های سنی جمعیت در شهرستان زنجان ۱۳۹۵

نقاط روستایی			نقاط شهری			جمع			سن
درصد	طبقه‌بندی	تعداد	درصد	طبقه‌بندی	تعداد	درصد	طبقه‌بندی	تعداد	
۱۰۰	۴۴۲۶۷		۱۰۰	۴۳۳۴۷۵		۱۰۰	۵۲۱۳۲۹		تمامی سنین
۲۵,۵۱	۱۱۲۹۵	۴۲۱۸	۲۲,۰۲	۹۵۴۶۵	۳۶۵۲۵	۲۲,۹۶	۱۱۷۴۱۰	۴۴۶۴۷	۰-۴ ساله
		۳۷۵۷			۳۱۳۴۸			۳۸۷۴۵	۵-۹ ساله
		۳۳۲۰			۲۷۵۹۲			۳۴۰۱۸	۱۰-۱۴ ساله
۶۶,۹۷	۲۹۶۴۷	۲۸۶۲	۷۱,۷۰	۳۱۰۸۰۳	۲۸۵۸۷	۷۰,۹۰	۳۶۹۶۳۹	۳۴۵۹۲	۱۵-۱۹ ساله
		۴۸۷۸			۳۴۱۶۸			۴۳۲۶۹	۲۰-۲۴ ساله
		۴۵۹۳			۴۶۸۳۶			۵۵۷۶۸	۲۵-۲۹ ساله
		۳۸۰۱			۴۸۳۲۷			۵۵۸۶۶	۳۰-۳۴ ساله
		۳۵۳۵			۴۰۹۶۱			۴۷۹۷۸	۳۵-۳۹ ساله
		۳۰۹۰			۳۲۸۲۲			۳۸۷۴۳	۴۰-۴۴ ساله
		۲۳۶۵			۲۷۵۵۴			۳۲۳۸۲	۴۵-۴۹ ساله
		۱۶۹۳			۲۰۶۲۱			۲۴۰۰۶	۵۰-۵۴ ساله
		۱۶۱۴			۱۷۳۸۱			۲۰۷۱۳	۵۵-۵۹ ساله
		۱۲۱۶			۱۳۵۴۶			۱۶۲۹۵	۶۰-۶۴ ساله
۷,۹۶	۳۵۲۵	۸۳۴	۶,۲۷	۲۷۲۰۷	۸۷۱۹	۶,۵۷	۳۴۲۸۰	۱۰۷۵۰	۶۵-۶۹ ساله
		۱۰۰۸			۷۰۷۹			۹۱۳۷	۷۰-۷۴ ساله
		۷۴۶			۵۰۵۷			۶۴۱۴	۷۵-۷۹ ساله
		۵۷۹			۳۸۰۲			۴۷۷۷	۸۰-۸۴ ساله
		۲۴۶			۱۷۱۲			۲۱۵۳	۸۵-۸۹ ساله
		۱۰۲			۷۵۲			۹۳۵	۹۰-۹۴ ساله
		۹			۶۱			۸۱	۹۵-۹۹ ساله
		۱			۲۵			۳۳	۱۰۰+ سال

منبع: مرکز آمار، سال ۹۵

نمودار ۳: هرم سنی شهرستان زنجان

منبع: مشاور، ۱۳۹۷

رشد جمعیت (نرخ رشد، میزان باروری، مرگ و میر و مانند آن)

جمعیت روستایی شهرستان زنجان از ۱۰۴۳۹ نفر در سال ۱۳۴۵ به ۱۱۵۷۰۸ نفر در سال ۱۳۷۵ و بعد از آن به ۴۴۲۷۲۸ نفر در سال ۱۳۸۵ و ۵۲۱۳۰۲ نفر در سال ۱۳۹۵ افزایش یافته است.

بخش زنجانرود در سال ۱۳۴۵ حدود ۳۲۱۷۱ نفر جمعیت روستایی داشته است که با یک سیر صعودی به ۳۹۷۰۶ نفر در سال ۱۳۷۵ افزایش یافته است؛ و این بخش در سال ۱۳۸۵ کاهش جمعیت داشته؛ یعنی به ۳۰۴۲۶ نفر رسیده و در نهایت در سال ۱۳۹۵ با میزانی افزایش به ۲۳۳۰۷ نفر رسیده است.

بر اساس جدول زیر، نرخ رشد بخش زنجانرود در سال ۱۳۴۵-۱۳۵۵ حدود ۲.۳ درصد بوده و در سال ۱۳۹۵-۱۳۹۰ به ۰.۶- رسیده است. با توجه به سیاست‌های کلی، تغییرات جمعیتی زیادی در شهرها و روستاها اتفاق افتاده است که یکی از آن‌ها کاهش جمعیت روستاها و خالی شدن روستاها از جمعیت و افزوده شدن بر جمعیت شهرها بوده است. این تغییرات بر روند جمعیت روستایی بخش زنجانرود نیز تأثیر منفی (کاهش جمعیت روستایی) گذاشته است.

جدول ۲۳: مشخصات وضعیت جمعیتی و نرخ رشد جمعیت شهرستان زنجان و بخش زنجانرود از ۱۳۴۵ تا ۱۳۹۵

جمعیت سال							
۱۳۹۵	۱۳۹۰	۱۳۸۵	۱۳۷۵	۱۳۶۵	۱۳۵۵	۱۳۴۵	
۵۲۱۳۰۲	۴۸۶۴۹۵	۴۴۲۷۲۸	۱۱۵۷۰۸	۱۱۶۱۳۰	۱۱۸۷۴۵	۱۰۴۰۳۹	شهرستان زنجان
۲۳۳۰۷	۲۷۰۵۵	۳۰۴۲۶	۳۹۷۰۶	۳۹۱۸۷	۳۹۲۳۲	۳۲۱۷۱	جمع بخش زنجانرود

نرخ رشد								
۱۳۴۵-۹۵	۱۳۸۵-۹۵	۱۳۹۰-۹۵	۱۳۸۵-۹۰	۱۳۷۵-۸۵	۱۳۶۵-۷۵	۱۳۵۵-۶۵	۱۳۴۵-۵۵	
۳,۲۷	۶,۹	۱,۳۹	۱,۹	۱۴,۳۶	-۰,۰۳	-۰,۲	۱,۳۳	شهرستان زنجان
-۰,۶	-۲,۶۳	۲,۹۳	-۲,۳۲	-۲,۶۲	۰,۱۳	-۰,۰۱	۲,۳	جمع بخش زنجانرود

منبع: مشاور، ۱۳۹۷

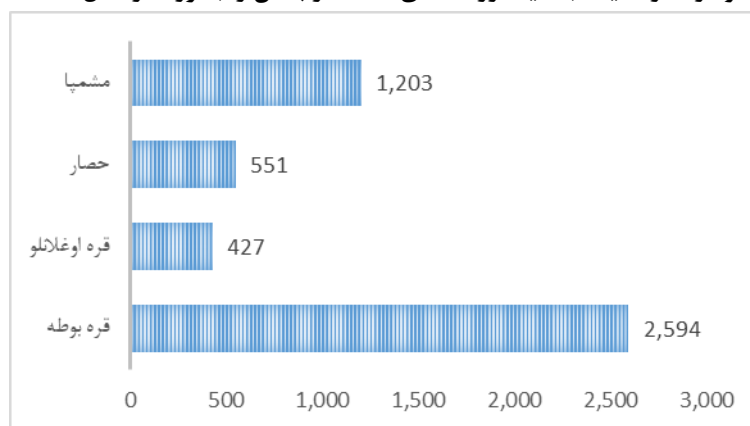
در میان روستاهای هدف انتخاب شده برای طرح توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی روستایی، روستای قره بوطه بین سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۵ نرخ رشد منفی داشته و طی همین زمان روستاهای قره اوغلانلو، حصار، مشمپا نرخ رشد مثبت دارند. بر اساس جدول زیر و محاسبات نرخ رشد جمعیت از سال ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۵، روستاهای قره بوطه و حصار نرخ رشد منفی داشته و روستاهای قره اوغلانلو و مشمپا، نرخ رشدشان مثبت بوده است. در نمودار زیر وضعیت جمعیتی روستاهای هدف نشان داده شده است.

جدول ۲۴: نرخ رشد جمعیت روستاهای هدف بخش زنجانرود شهرستان زنجان بین سال‌های ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۵

نام	جمعیت ۱۳۹۵	جمعیت ۱۳۹۰	جمعیت ۱۳۸۵	نرخ رشد ۸۵-۹۵	نرخ رشد ۹۰-۸۵	نرخ رشد ۹۵-۹۰
قره بوطه	۲۵۹۴	۲۶۹۱	۲۷۴۷	-۰,۷۳	-۰,۴	-۱,۱۳
قره اوغلانلو	۴۲۷	۴۱۶	۳۸۰	۱,۱۷	۱,۸۲	۰,۵۲
حصار	۵۵۱	۶۵۱	۷۳۱	-۲,۷۸	-۲,۲۹	۰,۵۲
مشمپا	۱۲۰۳	۱۲۲۹	۱۱۵۹	۱,۵۸	۱,۱۷	۰,۴۲

منبع: سرشماری عمومی نفوس و مسکن، سال‌های ۸۵، ۹۰، ۹۵

نمودار ۴: وضعیت جمعیت روستاهای هدف در بخش زنجانرود در سال ۱۳۹۵

منبع: مشاور، ۱۳۹۷

۲-۴-۲- توصیف، تحلیل و تبیین منابع اقتصادی بخش زنجانرود شهرستان زنجان

کیفیت و کمیت منابع انسانی (نیروی کار، مهارت‌ها و...)

طبق سرشماری سال ۱۳۹۰ کل جمعیت در سن فعالیت شهرستان زنجان ۴۱۵۱۱۵ نفر هست. از این میزان ۱۶۴۸۷۱ نفر (۳۹,۷۱ درصد) فعال و ۲۴۷۴۱۵ نفر (۵۹,۶۰ درصد) غیرفعال بوده‌اند. وضعیت ۲۸۲۹ نفر نیز به صورت

اظهارنشده قیدشده است. از ۱۶۴۸۷۱ نفر جمعیت فعال شهرستان زنجان، ۱۴۳۰۲۷ نفر (۸۶٫۷۵ درصد) شاغل و ۲۱۸۴۴ نفر (۱۳٫۲۴ درصد) بیکار بوده‌اند که در جدول زیر نشان داده شده است.

جدول ۲۵: جمعیت فعال و غیرفعال

جنس و سن	جمع	جمعیت فعال			جمعیت غیرفعال					اظهار نشده
		جمع	شاغل	بیکار	جمع	محصل	خانه‌دار	دارای درآمد بدون کار	سایر	
مرد و زن	۴۱۵۱۱۵	۱۶۴۸۷۱	۱۴۳۰۲۷	۲۱۸۴۴	۲۴۷۴۱۵	۸۵۷۷۱	۱۱۸۲۰۵	۲۱۹۰۳	۲۱۵۳۶	۲۸۲۹
۱۰-۱۴ ساله	۳۴۲۹۵	۴۷۶	۴۴۳	۳۳	۳۳۷۱۸	۳۲۰۹۲	۸۳۱	۲۰	۷۷۵	۱۰۱
۱۵-۱۹ ساله	۴۲۲۸۶	۶۱۳۰	۴۹۵۱	۱۱۷۹	۳۵۸۴۹	۲۶۵۰۶	۵۶۰۸	۴۳	۳۶۹۲	۳۰۷
۲۰-۲۴ ساله	۵۹۵۶۶	۲۲۶۹۳	۱۵۸۳۱	۶۸۶۲	۳۶۳۴۱	۲۰۳۵۲	۱۳۱۲۵	۸۶	۲۷۷۸	۵۳۲
۲۵-۲۹ ساله	۵۵۹۱۹	۳۱۲۳۹	۲۴۴۸۱	۶۷۵۸	۲۴۱۴۳	۵۱۸۰	۱۷۰۲۱	۱۲۸	۱۸۱۴	۵۳۷
۳۰-۳۴ ساله	۴۶۶۴۶	۲۷۹۷۶	۲۴۸۵۱	۳۱۲۵	۱۸۳۳۵	۹۴۴	۱۶۱۲۱	۲۶۲	۱۰۰۸	۳۳۵
۳۵-۳۹ ساله	۳۸۵۳۰	۲۲۶۴۸	۲۱۰۳۹	۱۶۰۹	۱۵۶۶۴	۲۲۵	۱۳۹۴۶	۳۳۶	۱۱۵۷	۲۱۸
۴۰-۴۴ ساله	۳۲۵۳۷	۱۸۳۰۵	۱۷۴۳۶	۸۶۹	۱۴۰۸۰	۶۴	۱۲۴۷۸	۸۵۹	۶۷۹	۱۵۲
۴۵-۴۹ ساله	۲۴۳۰۹	۱۲۰۵۳	۱۱۵۱۲	۵۴۱	۱۲۱۴۴	۱۷	۹۶۰۴	۱۹۸۴	۵۳۹	۱۱۲
۵۰-۵۴ ساله	۲۱۳۴۸	۸۴۶۶	۸۰۵۲	۴۱۴	۱۲۷۵۴	۶	۸۶۶۶	۳۳۰۶	۷۷۶	۱۲۸
۵۵-۵۹ ساله	۱۶۹۸۲	۵۵۲۶	۵۲۵۸	۲۶۸	۱۱۳۵۵	۱	۷۰۵۳	۳۴۴۹	۸۵۲	۱۰۱
۶۰-۶۴ ساله	۱۱۴۸۴	۲۸۳۱	۲۷۰۲	۱۲۹	۸۵۷۸	۴	۴۹۱۷	۲۸۵۱	۸۰۶	۷۵
۶۵ ساله و بیشتر	۳۰۶۷۵	۶۵۰۰	۶۴۴۴	۵۶	۲۳۹۶۳	۶	۸۸۲۸	۸۵۷۸	۶۵۵۱	۲۱۲
نامشخص	۵۳۸	۲۸	۲۷	۱	۴۹۱	۳۷۴	۷	۱	۱۰۹	۱۹

از جمع ۱۴۳۰۲۷ شاغل شهرستان زنجان ۵۹۵۱ نفر (۴٫۱۶ درصد) قانون‌گذاران، مقامات عالیرتبه و مدیران، ۷۳۷ نفر (۴٫۴ درصد) متخصصان، ۱۴۳۰۲۷ نفر (۱۰٫۴ درصد) تکنسین‌ها و دستیاران، ۷۸۸۰ نفر (۵٫۵ درصد) کارمندان اداری و دفتری، ۶۳۷۳ نفر (۴٫۴۵ درصد) کارکنان خدماتی و فروشندگان فروشگاه‌ها و بازارها، ۱۵۴۹۹ نفر (۱۰٫۸۳ درصد) کارکنان ماهر کشاورزی، جنگلداری و ماهیگیری، ۱۹۹۰۱ نفر (۱۳٫۹۱ درصد) صنعتگران و کارکنان مشاغل مربوط، ۲۷۱۶۴ نفر (۱۸٫۹۹ درصد) متصدیان و مونتاژکاران ماشین‌آلات و دستگاه‌ها و رانندگان وسایل نقلیه، ۱۴۰۵۰ نفر (۹٫۸۲ درصد) کارگران ساده ۲۰۴۳۹ نفر (۱۴٫۲۹ درصد) و ۱۰۸۶۶ نفر نیز اظهار نشده ذکر شده‌اند. گروه‌های صنعتگران و کارکنان مشاغل مربوط با ۱۸٫۹۹ درصد، کارگران ساده با ۱۴٫۲۹ درصد و کارکنان ماهر کشاورزی، جنگلداری و ماهیگیری با ۱۳٫۹۱ درصد و کارکنان خدماتی و فروشندگان فروشگاه‌ها و بازارها با ۱۰٫۸۳ درصد دارای بالاترین اشتغال در گروه‌های عمده شغالی هستند.

جدول ۲۶: شاغلان برحسب جنس، گروه‌های عمده شغلی و سطح سواد

جنس و گروه‌های عمده شغلی	جمع	باسواد								بی‌سواد	اظهار نشده
		جمع	ابتدایی	راهنمایی	متوسطه	پیش‌دانشگاهی	عالی	سوادآموزی بزرگسالان	سایر دوره‌های تحصیلی، دوره تحصیلی نامشخص و اظهار نشده		
مرد و زن	۱۴۳۰۲۷	۱۲۷۴۸۵	۳۰۵۷۰	۲۴۰۶۴	۳۳۵۸۶	۴۷۸	۳۴۸۸۲	۱۷۹۷	۲۱۰۸	۱۴۸۸۲	۶۶۰
قانون‌گذاران، مقامات عالی‌رتبه و مدیران	۵۹۵۱	۵۹۱۷	۲۵۲	۲۹۷	۱۲۸۳	۱۲	۴۰۱۸	۱۵	۴۰	۳۲	۲
متخصصان	۱۴۹۰۴	۱۴۸۹۹			۷۸۲	۲۲	۱۴۰۸۹		۶	۴	۱
تکنسین‌ها و دستیاران	۷۸۸۰	۷۶۹۸	۴۳۹	۷۱۸	۲۶۷۸	۳۱	۳۷۲۶	۳۵	۷۱	۱۷۷	۵
کارمندان امور اداری و دفتری	۶۳۷۳	۶۳۷۳	۲۲۴	۴۳۵	۲۲۰۱	۲۲	۳۴۳۷	۷	۴۷		
کارکنان خدماتی و فروشندگان فروشگاه‌ها و بازارها	۱۵۴۹۹	۱۴۱۸۸	۲۷۷۸	۲۹۰۱	۵۸۴۵	۵۹	۲۱۲۴	۱۶۷	۳۱۴	۱۲۷۶	۳۵
کارکنان ماهر کشاورزی، جنگلداری و ماهیگیری	۱۹۹۰۱	۱۲۸۵۲	۶۱۴۶	۲۶۱۷	۲۱۲۵	۶۲	۶۵۶	۵۸۱	۶۶۵	۶۹۳۴	۱۱۵
صنعتگران و کارکنان مشاغل مربوط	۲۷۱۶۴	۲۵۳۲۰	۸۱۸۰	۷۳۳۶	۷۳۷۵	۹۰	۱۶۱۴	۴۱۵	۳۱۰	۱۷۹۳	۵۱
متصدیان و مونتاژکاران ماشین‌آلات و دستگاه‌ها و رانندگان وسایل نقلیه	۱۴۰۵۰	۱۳۲۵۴	۴۱۵۳	۳۶۹۵	۴۰۹۰	۳۱	۹۴۵	۱۷۹	۱۶۱	۷۵۵	۴۱
کارگران ساده	۲۰۴۳۹	۱۶۹۶۷	۷۳۰۱	۴۳۲۹	۳۸۱۵	۵۴	۸۲۸	۳۵۹	۲۸۱	۳۴۳۲	۴۰
سایر و اظهار نشده	۱۰۸۶۶	۱۰۰۱۷	۱۰۹۷	۱۷۳۶	۳۳۹۲	۹۵	۳۴۴۵	۳۹	۲۱۳	۴۷۹	۳۷۰

منبع: سرشماری نفوس و مسکن، ۱۳۹۰

از گروه شاغلین در گروه‌های عمده حدود ۸۹,۱۳ درصد باسواد و ۴,۱۰ درصد بی‌سواد هستند. ۲۴,۳۸ درصد از شاغلان دارای تحصیلات عالی بوده‌اند. در گروه بیکاران ۹۵,۴۹ درصد افراد باسواد و ۴,۳۷ درصد بی‌سواد بوده‌اند. همچنین ۲۷,۵۱ درصد از بیکاران دارای تحصیلات عالی هستند.

جدول ۲۷: جمعیت بیکار بر حسب جنس، سن و سطح سواد (زنجان)

جنس و سن	جمع	با سواد							بی سواد	اظهار نشده	
		جمع	ابتدایی	راهنمایی	متوسطه	پیش دانشگاهی	عالی	سوادآموزی بزرگسالان			سایر دوره های تحصیلی، دوره تحصیلی نامشخص و اظهار نشده
مرد و زن	۲۱۸۴۴	۲۰۸۶۰	۲۸۱۵	۳۵۹۹	۷۹۵۵	۱۶۳	۶۰۱۱	۱۱۰	۲۰۷	۹۵۹	۲۵
۱۰-۱۴ ساله	۳۳	۳۲	۱۱	۱۳	۱				۷	۱	
۱۵-۱۹ ساله	۱۱۷۹	۱۱۷۲	۸۷	۲۷۶	۷۶۵	۱۹	۴		۲۱	۷	
۲۰-۲۴ ساله	۶۸۶۲	۶۸۰۱	۴۴۳	۱۱۷۱	۳۳۳۸	۸۴	۱۷۰۱	۵	۵۹	۵۲	۹
۲۵-۲۹ ساله	۶۷۵۸	۶۶۷۷	۵۳۶	۹۱۹	۲۱۲۸	۴۲	۳۰۱۳	۹	۳۰	۷۲	۹
۳۰ ساله و بیش تر	۷۰۱۱	۶۱۷۷	۱۷۳۸	۱۲۲۰	۱۷۲۳	۱۸	۱۲۹۳	۹۶	۸۹	۸۲۷	۷
نامشخص	۱	۱							۱		

منبع: سرشماری نفوس و مسکن، ۱۳۹۰

بر اساس جدول زیر، ۶۰۱۱ نفر از بخش زنجان‌رود جمعیت بیکار هستند که ۴۲۲۵ نفر از این تعداد بیکار را افراد دارای مدرک کارشناسی تشکیل می‌دهد. ۱۳۴۴ نفر از بیکاران مدرک فوق دیپلم دارند و ۴۲۹ نفر فوق لیسانس بیکار وجود دارد که در جدول زیر نشان داده شده است.

جدول ۲۸: جمعیت بیکار دارای تحصیلات عالی بر حسب گروه‌های عمده رشته تحصیلی و دوره تحصیلی (زنجان‌رود)

جنس و گروه‌های عمده رشته تحصیلی	جمع	فوق دیپلم	لیسانس	فوق لیسانس و دکترای حرفه‌ای	دکترای تخصصی	اظهار نشده
مرد و زن	۶۰۱۱	۱۳۴۴	۴۲۲۵	۴۲۹	۱۳	
علوم تربیتی	۱۴۰	۲۷	۱۰۸	۵		
علوم انسانی و هنر	۶۱۰	۱۴۳	۴۱۹	۴۸		
علوم اجتماعی، بازرگانی و حقوق	۱۷۴۲	۲۲۵	۱۴۲۷	۸۹	۱	
علوم، ریاضی و کامپیوتر	۸۱۴	۵۱	۶۴۹	۱۱۳	۱	
مهندسی، تولید و ساخت	۲۰۷۲	۷۲۶	۱۲۳۳	۱۱۱	۲	
کشاورزی و دامپزشکی	۳۲۳	۴۴	۲۴۲	۳۷		
بهداشت و رفاه (بهبود)	۱۵۸	۷۶	۷۴	۸		
خدمات	۹۶	۴۰	۵۴	۲		
نامشخص و اظهار نشده	۵۶	۱۲	۱۹	۱۶	۹	

۳-۴-۲- توصیف، تحلیل و تبیین منابع زیرساختی بخش زنجانرود شهرستان زنجان

بخش زنجانرود به لحاظ برخورداری از زیرساخت دارای خط راه آهن، بزرگراه، راه آسفalte می‌باشد. در این بخش حدود ۶۰,۲۲ کیلومتر به خط راه آهن متصل شده و ۵۸,۲۴ کیلومتر آن بزرگراه دارد و ۶۰,۸۱ کیلومتر از راه‌ها آسفalte می‌باشد. این بخش همچنین حدود ۶۱,۷۷ کیلومتر راه شوشه، ۸۰۱ کیلومتر راه خاکی و ۵۰,۹۳ کیلومتر راه مالرو دارد.

در بخش زنجانرود همچنین خطوط انتقال برق به‌صورت خط ۶۰ و ۲۳۰ کیلوولت و خط ۴۰۰ کیلوولت وجود دارد که خط از دهستان زنجانرود پایین عبور می‌کند و خط ۶۳ کیلوولت، از دهستان غنی بیگلو نیز عبور می‌کند که در نقشه نشان داده شده است.

از دیگر خدمات زیرساختی، عبور خط انتقال گاز است که به اندازه ۵۱ کیلومتر از سمت شرق بخش زنجانرود و از دهستان زنجانرود پایین عبور می‌کند. در بخش زنجانرود، ۹ جایگاه عرضه بنزین وجود دارد که از این تعداد ۳ جایگاه پمپ بنزین در روستاهای هدف؛ قره بوطه، حصار و مشمپا واقع شده است. علاوه بر آن، در بخش زنجانرود دو جایگاه عرضه مواد سوختی استقرار دارد که یکی در شهر نیک پی از دهستان زنجانرود پایین و یکی دیگر در دهستان غنی بیگلو مکان‌گزینی شده است.

۵-۲- توصیف، تحلیل و تبیین وضعیت نظام تولیدی (کشاورزی، صنایع، خدمات و گردشگری)

۵-۲-۱- بخش کشاورزی

در شهرستان زنجان حدود ۲۰۷۷۹۱ هکتار زمین توسط ۱۶۷۸۸ بهره‌بردار مورد استفاده قرار می‌گیرد که از این تعداد حدود ۱۳۸۶۷ بهره‌بردار زراعی وجود دارد که مساحتی بالغ بر ۱۹۶۴۷۲ هکتار را به‌منظور زراعت مورد بهره‌برداری قرار می‌دهند. همچنین حدود ۱۱۳۱۹ هکتار از اراضی به باغ و قلمستان اختصاص دارد که ۱۰۱۰۵ بهره‌بردار در این اراضی مشغول به کار هستند.

جدول ۲۹: تعداد و مساحت بهره‌برداری‌های با زمین برحسب استان و شهرستان زنجان

	کل		اراضی زراعی		باغ و قلمستان	
	تعداد	مساحت	تعداد	مساحت	تعداد	مساحت
جمع استان	۷۳۷۰۴	۸۱۶۸۳۰	۵۶۱۷۵	۷۶۹۸۸۳	۴۶۷۹۴	۴۶۹۴۷
شهرستان زنجان	۱۶۷۸۸	۲۰۷۷۹۱	۱۳۸۶۷	۱۹۶۴۷۲	۱۰۱۰۵	۱۱۳۱۹

منبع: سرشماری عمومی کشاورزی، ۱۳۹۳

از ۲۰۷۷۹۱ هکتار اراضی قابل بهره‌برداری در شهرستان زنجان، حدود ۴۰۲۰۵ هکتار آن جزء اراضی آبی است که از این میزان ۲۸۹۶۸ هکتار آن اراضی زراعی آبی بوده و ۱۱۲۳۷ هکتار دیگر باغ و قلمستان آبی است. همچنین ۱۶۷۵۸۶ هکتار از اراضی این شهرستان، زمین دیم است که ۱۶۷۵۰۴ هکتار آن اراضی دیم و ۸۲ هکتار باقیمانده باغ و قلمستان دیم می‌باشد که در جدول زیر آورده شده است.

جدول ۳۰: تعداد و مساحت بهره‌برداری‌های با زمین آبی و دیم برحسب استان و شهرستان زنجان

	کل		اراضی زراعی		باغ و قلمستان	
	تعداد	مساحت	تعداد	مساحت	تعداد	مساحت
اراضی آبی	۶۰۸۳۱	۱۵۴۱۸۱	۳۳۶۷۵	۱۰۷۷۰۴	۴۵۶۶۴	۴۶۴۷۷
شهرستان زنجان						
اراضی دیم	۴۳۲۷۸	۶۶۲۶۴۹	۴۲۸۱۶	۶۶۲۱۷۹	۱۷۸۸	۴۷۰
شهرستان زنجان						
جمع استان	۱۱۱۹۸	۱۶۷۵۸۶	۱۱۱۵۹	۱۶۷۵۰۴	۱۰۰	۸۲

منبع: سرشماری عمومی کشاورزی، ۱۳۹۳

بر اساس سرشماری کشاورزی سال ۱۳۹۳، شهرستان زنجان حدود ۱۹۶۴۷۲ هکتار اراضی زراعی دارد که از این میزان حدود ۱۱۲۳۲۱ هکتار آن به زیر کشت می‌رود و ۸۴۱۵۱ هکتار دیگر به آیش گذاشته می‌شود که در جدول زیر نشان داده شده است.

جدول ۳۱: تعداد و مساحت بهره‌برداری‌های دارای اراضی زراعی برحسب استان و شهرستان زنجان

	کل		اراضی زیر کشت		آیش	
	تعداد	مساحت	تعداد	مساحت	تعداد	مساحت
جمع استان	۵۶۱۷۵	۷۶۹۸۸۳	۵۲۲۹۱	۴۶۴۴۵۴	۳۲۶۸۸	۳۰۵۴۲۹
شهرستان زنجان	۱۳۸۶۷	۱۹۶۴۷۲	۱۲۷۳۰	۱۱۲۳۲۱	۸۷۷۹	۸۴۱۵۱

منبع: سرشماری عمومی کشاورزی، ۱۳۹۳

از ۱۹۶۴۷۲ هکتار اراضی زراعی در شهرستان زنجان، ۸۵۳۱ هکتار آن اراضی فقط آبی و ۷۵۳۵۲ هکتار اراضی فقط دیم می‌باشد و ۱۱۲۵۹۰ هکتار اراضی آبی و دیم توأم می‌باشد. جدول زیر تعداد و مساحت اراضی زراعی بهره‌برداری‌ها به تفکیک آبی و دیم برحسب شهرستان را نشان می‌دهد.

جدول ۳۲: تعداد و مساحت اراضی زراعی بهره‌برداری‌ها به تفکیک آبی و دیم برحسب استان و شهرستان زنجان

	جمع		فقط آبی		فقط دیم		آبی و دیم توأم		
	تعداد	مساحت	تعداد	مساحت	تعداد	مساحت	مساحت		
							دیم	آبی	جمع
استان زنجان	۵۶۱۷۵	۷۶۹۸۸۳	۱۳۳۶۰	۳۸۷۲۹	۲۲۵۰۱	۳۵۰۵۵۸	۲۰۳۱۵	۶۸۹۷۶	۳۸۰۵۹۷
شهرستان زنجان	۱۳۸۶۷	۱۹۶۴۷۲	۲۷۰۸	۸۵۳۱	۵۲۷۹	۷۵۳۵۲	۵۸۸۰	۲۰۴۳۷	۱۱۲۵۹۰

منبع: سرشماری عمومی کشاورزی، ۱۳۹۳

در سطح شهرستان زنجان حدود ۷۴۷۱۸ هکتار از اراضی زراعی به کاشت گندم و اختصاص یافته و ۱۱۷۰۴ هکتار به زیر کشت جو رفته است. بیشتر این اراضی زراعی به صورت دیمی به زیر کشت گندم و جو می‌رود که در اطلاعات آن در جدول زیر نشان داده شده است.

جدول ۳۳: تعداد و مساحت بهره‌برداری‌های با زمین آبی و دیم برحسب استان و شهرستان زنجان

	کل		آبی		دیم	
	تعداد	سطح کاشت	تعداد	سطح کاشت	تعداد	سطح کاشت
اراضی زیر کشت گندم	۳۸۱۳۱	۳۴۴۲۷۰	۶۶۰۴	۱۸۰۷۲	۳۴۸۲۲	۳۲۶۱۹۸
	۸۴۸۷	۷۴۷۱۸	۱۰۵۸	۲۷۳۱	۷۹۵۱	۷۱۹۸۷
اراضی زیر کشت جو	۱۳۶۹۹	۴۱۳۹۷	۴۰۳۶	۷۷۲۸	۱۰۳۰۰	۳۳۶۶۹
	۴۲۱۲	۱۱۷۰۴	۱۱۱۲	۲۱۵۸	۳۳۰۳	۹۵۴۶

منبع: سرشماری عمومی کشاورزی، ۱۳۹۳

محصول برنج یکی از محصولات زراعی مهم شهرستان زنجان به حساب می‌آید. در این شهرستان حدود ۱۹۹۱ هکتار از اراضی به کاشت برنج اختصاص یافته است که در جدول زیر آورده شده است.

جدول ۳۴: تعداد بهره‌برداری و سطح کاشت برنج (شلتوک) برحسب استان و شهرستان زنجان

	جمع		فقط آبی		فقط دیم	
	تعداد	سطح کاشت	تعداد	سطح کاشت	تعداد	سطح کاشت
استان زنجان	۱۲۵۹	۲۷۸۶	۱۲۵۹	۲۷۸۶	۰	۰
شهرستان زنجان	۹۳۹	۱۹۹۱	۹۳۹	۱۹۹۱	۰	۰

منبع: سرشماری عمومی کشاورزی، ۱۳۹۳

علاوه بر موارد فوق دیگر محصولات زراعی تولیدی شهرستان زنجان شامل ارزن، آفتابگردان خلیلی، انواع لوبیا، نخود، بادام زمینی است. در جدول زیر سطح زیر کشت برخی از محصولات سالانه شهرستان زنجان آورده شده است. با

توجه به آخرین آمار تولیدات کشاورزی استان، محصولات باغی شهرستان زنجان از نوع میوه‌های دانه‌دار (سیب، گلابی و به) و میوه‌های هسته‌دار (آلبالو، گیلان، آلو، هلو، زردآلو، شلیل و آلو قطره طلا) و میوه‌های دانه‌ریز (از قبیل انگور) و میوه‌های خشک (پسته، بادام، گردو) به میزان ۶۵۵۸۲٫۳ تن می‌باشد و به عبارت دیگر رتبه این شهرستان در بین شهرستان‌های دیگر در رابطه با تولید محصولات باغی رتبه اول را دارا می‌باشد.

جدول ۳۵: سطح زیر کشت و تولید برخی از محصولات سالانه شهرستان زنجان

نوع محصول	نام محصول	شاخص	میزان (هکتار / تن)
غلات	گندم	سطح زیر کشت	۵۷۸۰۰
		مقدار تولید	۵۴۵۹۰
	جو	سطح زیر کشت	۹۱۶۰
		مقدار تولید	۱۱۹۰۰
	شلتوک	سطح زیر کشت	۲۰۰۰
		مقدار تولید	۷۰۰۰
	ذرت دانه‌ای	سطح زیر کشت	۰
		مقدار تولید	۰
حبوبات	نخود	سطح زیر کشت	۳۶۰۰
		مقدار تولید	۱۶۹۲
	لوبیا	سطح زیر کشت	۲۹۰
		مقدار تولید	۷۸۳
	عدس	سطح زیر کشت	۶۴۰۵
		مقدار تولید	۱۹۸۹
	سایر حبوبات	سطح زیر کشت	۰
		مقدار تولید	۰
محصولات جالیزی	خریزه و طالبی	سطح زیر کشت	۲۷۰
		مقدار تولید	۲۱۰۰
	هندوانه	سطح زیر کشت	۸۵۰
		مقدار تولید	۴۶۷۵۰
	خیار	سطح زیر کشت	۲۷۴
		مقدار تولید	۱۰۴۱۲
	سایر محصولات جالیزی	سطح زیر کشت	۰
		مقدار تولید	۰
	سیب زمینی	سطح زیر کشت	۵۳۰
		مقدار تولید	۱۸۵۵۰
سبزی‌ها	پیاز	سطح زیر کشت	۳۳۵۰
		مقدار تولید	۲۰۱۰۰۰
	گوجه فرنگی	سطح زیر کشت	۱۰۹۰

۶۵۴۰۰	مقدار تولید		
۵۵۰	سطح زیر کشت	سایر سبزیجات	
۲۷۲۳۵	مقدار تولید		
۱۲۳۲۰	سطح زیر کشت	یونجه	نباتات علوفه‌ای
۷۱۲۵۰	مقدار تولید		
۳۹۷	سطح زیر کشت	سایر نباتات علوفه‌ای	
۱۹۷۳۹	مقدار تولید		
۱۴	سطح زیر کشت	دانه‌های روغنی	نباتات صنعتی
۲۰	مقدار تولید		

مأخذ اداره کل جهاد کشاورزی استان زنجان، ۱۳۹۳

قابلیت‌ها و امکانات بخش کشاورزی در شهرستان زنجان:

- مقام اول تولید برنج، سیب درختی، پیاز، کلزا در سطح استان و رتبه اول استانی در تولید محصولات دامی از جمله شیر، گوشت قرمز، گوشت مرغ صنعتی و عسل
- افزایش تولید در محصولات استراتژیک پیاز و سیب زمینی به میزان به ترتیب ۳۰ و ۲۵ درصد
- وجود ظرفیت‌های قابل توجه برای توسعه زیر بخش باغبانی (اراضی شیب‌دار و ناهموار، سنگلاخ، و...)
- استعداد مناسب و کم‌نظیر زیربخش باغبانی برای حفظ و ایجاد اشتغال مولد و جدید
- امکان افزایش عملکرد در واحد سطح در اکثر محصولات باغی
- مزیت نسبی اغلب محصولات باغی از نظر تولید و ارزش اقتصادی به ازای هر واحد آب مصرفی
- امکان ارتقاء ارزش صادراتی (قیمت فروش) اکثر محصولات صادراتی باغبانی از طریق ارتقاء کیفیت، بسته‌بندی، فرآوری و بازاریابی مناسب (مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی استان زنجان).
- در سطح شهرستان زنجان حدود ۷۴۷۱۸ هکتار از اراضی زراعی به کاشت گندم و اختصاص یافته و ۱۱۷۰۴ هکتار به زیر کشت جو رفته است. بیشتر این اراضی زراعی به‌صورت دیمی به زیر کشت گندم و جو می‌رود.

۲-۵-۲- بخش خدمات

❖ خدمات آموزشی

بر اساس استعلام از اداره آموزش و پرورش کل استان زنجان، مراکز فعال آموزشی در بخش زنجانرود شهرستان زنجان شامل ۱۹ پیش‌دبستانی، ۷۳ دبستان، ۲۰ متوسطه دوره اول، ۶ متوسطه دوره دوم است. ساکنان بخش زنجانرود، برای دریافت خدمات آموزشی در روستاهای خود و یا به روستاهای پیرامون مراجعه می‌کنند.

در بخش زنجانرود حدود ۱۱۸ مدرسه فعال است که از این تعداد ۹۸ مدرسه آن دولتی و ۲۰ مدرسه که در مقطع پیش دبستانی است غیردولتی می‌باشد و همه مدرسه از نوع عادی است. مدارس موجود به لحاظ جنسیت، حدود ۱۰۱ مدرسه مختلط بوده و ۵ مدرسه پسرانه و ۱۲ مدرسه دخترانه است.

در هر چهار دهستان بخش زنجانرود، مدارس پیش دبستانی، دبستان و متوسطه دوره اول وجود دارد و دانش‌آموزان می‌توانند در دهستان خود تحصیل کنند ولی برای تحصیل در مقطع متوسطه دوره دوم به جز روستای قره بوطه در دهستان چاپپاره بالا، در سایر دهستان‌ها متوسطه دوره دوم وجود ندارد و در جدول زیر نشان داده شده است.

جدول ۳۶: اطلاعات خدمات آموزشی مربوط به روستاهای هدف

دهستان	نام روستا	پیش دبستانی	ابتدایی	دوره اول متوسطه	دوره دوم متوسطه
چاپپاره بالا	قره بوطه	۲	۲	۳	۳
	قره اوغلانلو	۱	۱	۱	-
چاپپاره پایین	حصار	۱	۱	۱	-
	مشما	۱	۱	۱	-

منبع: اداره کل آموزش و پرورش استان زنجان، ۱۳۹۷

اغلب دانش‌آموزان مقطع متوسطه دوره دوم روستاهای حصار، مشمپا و قره اوغلانلو برای ادامه تحصیل در این مقطع، به روستای قره بوطه مراجعه می‌کنند.

جمع دانش‌آموزان روستاهای هدف حدود ۹۰۵ نفر است که ۳۷۶ دانش‌آموز دختر و ۵۲۹ دانش‌آموز پسر در حال تحصیل می‌باشند. از این تعداد دانش‌آموز، حدود ۸۸ نفر پیش‌دبستانی، ۵۱۰ نفر در دوره ابتدایی، ۲۶۵ نفر در دوره متوسطه اول و ۴۲ نفر در مقطع متوسطه دوره دوم تحصیل می‌کنند.

❖ خدمات ارتباطی (IT و ...) و حمل و نقل

در بخش زنجانرود تقریباً همه روستاها از نعمت جاده آسفalte برخوردارند. همچنین دسترسی عمومی به اینترنت ثابت در ۸ روستا فراهم است و ۱۰ روستا به تلفن خانگی دسترسی دارند. از بین روستاهای هدف، روستای قره بوطه، حصار و مشمپا به اینترنت ثابت و روستاهای قره بوطه و قره اوغلانلو به اینترنت پرسرعت دسترسی دارند. در این بخش در ۱۹ روستا دفتر ارتباط روستایی وجود دارد. علاوه بر آن، در ۵ روستا؛ روستاهای قره بوطه، رجعین، سلطان‌آباد، مشمپا و اندآباد علیا دستگاه‌های خودپرداز دارند که دو تا از این روستا در روستاهای هدف جای گرفته است.

❖ خدمات عمومی و پشتیبانی

در بخش زنجانرود شهرستان زنجان چهار شرکت تعاونی وجود دارد که به کشاورزان خدمات ارائه می‌نمایند. بر اساس استعلام اداره تعاون روستایی استان زنجان، شرکت تعاونی‌های موجود در روستاهای حصار، اندآباد علیا، مهرگان در بخش زنجانرود واقع شده‌اند و شرکت تعاونی روستای یامچی در بخش مرکزی زنجان قرار دارد ولی برخی از روستاهای تابعه آن در بخش زنجانرود واقع شده‌اند. یکی از شرکت تعاونی‌های موجود در روستای هدف؛ روستای حصار واقع شده است که این شرکت تعاونی دارای روستاهای تابعه؛ حصار- مشمپا-چرلانقوش-شکورچی-چپر-نوروزآباد-انجمن سفلی-انجمن علیا-ایلجاق-ساری کند سفلی-ساری کند علیا-قره آغاچ سفلی-قره آغاچ علیا-اورجک-ارزه خوران-خیرآباد-کلیسا-قلعه ارزه خوران-کردی-باغچه-ینگجه سینار-دادلو-اوغلانلو-گوگ تپه-قیطول-قره بوطه است. در این شرکت تعاونی ۵ نفر شاغل می‌باشند که مشخصات شرکت تعاونی‌های بخش زنجانرود در جدول و نقشه زیر نشان داده شده است.

جدول ۳۷: لیست شرکت تعاونی روستایی بخش زنجانرود از شهرستان زنجان

تعداد دهات حوزه عمل	بازن سرمایه میلیون ریال	تعداد شاغلین			تعداد اعضا	مهمترین خدمات در روستا	گروه‌های روستاهای تابعه	شرکت تعاونی روستایی
		مرد	زنان	کل مرد و زن				
۲۹	۳۳۹	۷	۲	۵	2,765	توزیع مواد سوختی - انواع کود و سموم شیمیایی - محصولات کشاورزی - آموزش	حصار - مشمپا - چرلانقوش - شکورچی - چپر - نوروزآباد - انجمن سفلی - انجمن علیا - ایلجاق - ساری کند سفلی - ساری کند علیا - قره آغاچ سفلی - قره آغاچ علیا - اورجک - ارزه خوران - خیرآباد - کلیسا - قلعه ارزه خوران - کردی - باغچه - ینگجه سینار - دادلو - اوغلانلو - گوگ تپه - قیطول - قره بوطه	حصار
۱۳	۱۷۴۲	۳	۰	۳	1,708	"	اندآباد علیا - اندآباد سفلی - قره کول - رضاآباد - اربط - مهرآباد - احمدآباد - قزلجه سفلی - حمزه لو - ابراهیم آباد - چهره آباد - بزوشا - میرجان	اندآباد
۱۶	۲۱۶	۱	۱	۰	917	"	حبش - میاندره - مینان - ملک باغی - تقی کندی - قالیچه بلاغ - کنگرلو - اوزج - قاضی کندی - سنگبین - قزلجه علیا - دگرمان درسی - لولک آباد - نصیرآباد - حسین آباد - علی آباد	مهرگان
۱۵	۳۲۵	۰	۰	۰	1,421	"	یامچی - اسفناج - قره آغاچ - تلخاب - دره لیک - حسن آباد (تازه کند) - داشکسن - ضیاء آباد - قزل تپه - حاجی کندی - حاجی آرش - قره بلاغ - ابدال - گلچیک - آقبلاغ	یامچی

منبع: اداره تعاون روستایی، ۱۳۹۷

۲-۵-۳- بخش گردشگری

جاذبه‌های گردشگری در استان زنجان به صورت یکنواخت توزیع نشده است بلکه توزیع فضایی جاذبه‌های استان در شهرستان‌ها تابع شرایط کلیماتولوژی، توپوگرافی و موقعیت سیاسی - اداری، صنعتی، خدماتی و بهداشتی در هریک از شهرستان‌های تابعه استان است. شهرستان زنجان ۳۹ درصد از کل جاذبه‌های موجود استان را در خود دارد (طرح آمایش استان زنجان).

در بخش زنجانرود دو محور گردشگری؛ محور گردشگری درجه یک عبوری در سمت شمال شرق و شرق بخش زنجانرود و محور گردشگری درجه ۳ طبیعی در قسمت جنوب و جنوب غرب بخش زنجانرود وجود دارد. محور گردشگری درجه یک عبوری، بیشتر گردشگری طبیعی و بومگردی است و منابع شاخص گردشگری این محور، منطقه حفاظت شده سرخ‌آباد و منطقه شکار ممنوع فیله خاصه است و همچنین ظرفیت‌های بوم گردی منطبق بر گردشگری کوهستان به‌ویژه در فصل تابستان است.

بر اساس کتابچه ظرفیت و توانمندی‌های بخش گردشگری و صنایع دستی استان زنجان، دهستان زنجانرود پایین به‌عنوان منطقه نمونه گردشگری در سطح استانی در نظر گرفته شده است. همچنین در طرح جامع توسعه گردشگری استان زنجان، جاذبه‌های گردشگری تاریخی و طبیعی در سطح محلی، منطقه‌ای، ملی و بین‌المللی تقسیم‌بندی شده است. جاذبه‌های گردشگری بخش زنجانرود (نقشه ۲۱) که در این سطح‌بندی در نظر گرفته شده و در جدول زیر نشان داده شده عبارت است از:

۱. کاروانسرای نیک پی به‌عنوان یک اثر تاریخی است که سطح گردشگری محلی برای آن تعریف شده است.
۲. معدن نمک چهرآباد-حمزه لوی زنجان در فاصله ۶۵ کیلومتری از جنوب غربی شهر زنجان واقع شده که به‌عنوان یک اثر طبیعی است و برای آن سطح گردشگری محلی تعیین شده است. در این معدن تاریخی در سال‌های اخیر اجساد مومیایی طبیعی و اسکلت‌هایی به‌دست‌آمده که در نوع خود در جهان بی‌نظیر است.
۳. روستای شکورچی یکی دیگر از جاذبه‌های گردشگری بخش زنجانرود به شمار می‌رود که به‌عنوان یک اثر طبیعی، برای آن سطح گردشگری محلی در نظر گرفته شده است.

جدول ۳۸: نوع و سطوح گردشگری بخش زنجانرود

نام جاذبه گردشگری	نوع جاذبه						سطح‌بندی	
	تاریخی	طبیعی	مذهبی	سایر	بین‌المللی	ملی	منطقه‌ای	محلی
کاروانسرای نیک پی	*							*
معدن نمک چهرآباد		*						*
روستای شکورچی		*						*

منبع: طرح جامع توسعه گردشگری استان زنجان

بر اساس استعلام سازمان میراث فرهنگی و گردشگری و صنایع‌دستی استان زنجان، در شهرستان زنجان حدود ۱۸۲ اثر تاریخی به ثبت رسیده است که از این تعداد ۸ اثر تاریخی در بخش زنجانرود قرار دارد که در جدول زیر آورده شده است.

جدول ۳۹: آثار تاریخی ثبت‌شده در بخش زنجانرود

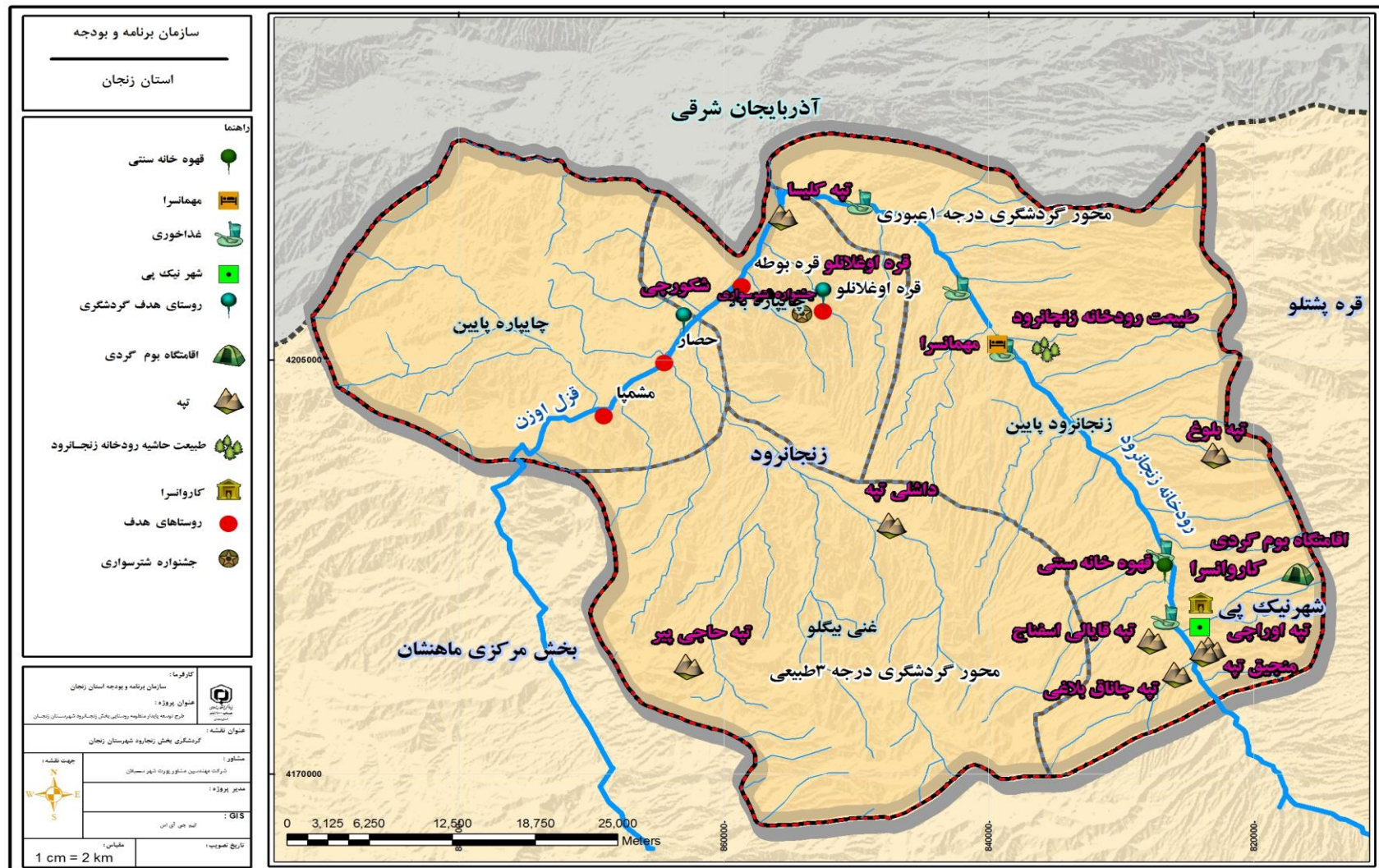
نام اثر	استان	نام شهرستان	شماره ثبت	تاریخ ثبت	قدمت	آدرس
داشلی تپه	زنجان	زنجان	۱۳۸۵	۱۹/۰۲/۱۳۵۶	قرن ۶ و ۷ ه. ق	شهرستان زنجان - بخش زنجانرود - روستای مهرآباد - روبروی سهرای چهر آباد در حاشیه جاده مهرآباد
تپه حاجی پیر	زنجان	زنجان	۱۳۹۰	۱۹/۰۲/۱۳۵۶	ساسانی-اسلامی	شهرستان زنجان - بخش زنجانرود - روستای حبش
تپه کلیسا	زنجان	زنجان	۱۳۹۳	۱۹/۰۲/۱۳۵۶	قرن ۶ و ۷ ه. ق	شهرستان زنجان - بخش زنجانرود - روستای قیطول
منجیق تپه	زنجان	زنجان	۴۲۳۳	۰۵/۰۹/۱۳۸۰	تاریخی-اسلامی	شهرستان زنجان - بخش زنجانرود - روستای دره لیک - حاشیه شمالی جاده زنجان میانه
تپه چاناق بلاغی	زنجان	زنجان	۴۲۳۴	۰۵/۰۹/۱۳۸۰	تاریخی و اسلامی	شهرستان زنجان - بخش زنجانرود - روستای دره لیک - ۵/۱ کیلومتری شرق سه راه ماهنشان
تپه قایالی اسفناج	زنجان	زنجان	۴۲۴۶	۰۵/۰۹/۱۳۸۰	تاریخی	شهرستان زنجان - بخش زنجانرود - روستای اسفناج - ۴۰۰ متری شمال روستا - ضلع شمالی اتوبان زنجان - تبریز
تپه اوراچی	زنجان	زنجان	۶۶۹۸	۱۰/۱۰/۱۳۸۱	هزاره ۵ ق. م	شهرستان زنجان - بخش زنجانرود - جنوب غرب روستای باغ
تپه بلوغ	زنجان	زنجان	۶۶۹۹	۱۰/۱۰/۱۳۸۱	هزاره ۴ و ۳ ق. م	شهرستان زنجان - بخش زنجانرود - شمال شرق روستای بلوغ

منبع: سازمان میراث فرهنگی، ۱۳۹۷

بیشتر آثار تاریخی بخش زنجانرود نظیر تپه بلوغ، تپه اوراجی، منجیق تپه و کاروانسرا در دهستان زنجانرود پایین واقع شده است و برخی از آنها به مانند داشلی تپه و تپه چاناق بلاغی در دهستان غنی‌بیگلو قرار دارد و یک اثر تاریخی (تپه کلیسا) در دهستان چاپپاره بالا قرار گرفته است (نقشه ۲۱).

با توجه به کتابچه ظرفیت و توانمندی‌های بخش گردشگری و صنایع‌دستی استان زنجان، دو روستای قره اوغلانلو و روستای شکورچی به عنوان روستاهای هدف گردشگری در نظر گرفته شده است. این روستاهای هدف گردشگری به محدوده‌ای اطلاق می‌شود که در آن مجموعه‌ای از جاذبه‌های تاریخی، طبیعی و فرهنگی وجود دارد. در روستای شکورچی، علاوه بر طبیعت روستا، وجود قلعه لک‌لک‌ها یکی از جاذبه‌های این روستا است که گردشگران را به سوی خود فرامی‌خواند. روستای قره اوغلانلو نیز علاوه بر طبیعت روستا، وجود دام که چیزی حدود ۳۰۰۰ رأس دام در روستا وجود دارد و همچنین در این روستا از ۷ نفر شتر نگهداری می‌شود و همه‌ساله در این روستا جشنواره شترسواری برگزار می‌گردد. هر دو روستای هدف گردشگری در بخش زنجانرود در دهستان چاپپاره پایین واقع شده است.

نقشه ۲۱: وضعیت گردشگری بخش زنجانرود شهرستان زنجان

ماخذ: مشاور، ۱۳۹۷

یکی دیگر از مناطق نمونه گردشگری حاشیه رودخانه زنجانرود و قزل اوزن می‌باشد، که جز مناطق اولویت‌های سرمایه‌گذاری در بخش گردشگری محسوب می‌شود. سه روستای قره بوطه، حصار و مشمپا در حاشیه رودخانه قزل اوزن قرار دارد که متکی بر کشاورزی از نوع زراعت آبی به ویژه شالیزار است. حاشیه رودخانه در این سه روستا پتانسیل‌های زیادی برای سرمایه‌گذاری گردشگری؛ به ویژه ایجاد رستوران، دارد. این روستا دارای جاذبه‌های گردشگری نظیر قلعه لک‌لک‌ها؛ روستای قره بوطه و روستای شکورچی، حاشیه زیبای رودخانه قزل اوزن و شالیزارها؛ در سه روستای قره بوطه، حصار و مشمپا، وجود کوه‌های رنگی آلاداغ؛ در روستاهای حصار و مشمپا، آبشار و سد مشمپا؛ در روستای مشمپا است (نقشه).

تصویر ۱: کوه‌های رنگی آلاداغ

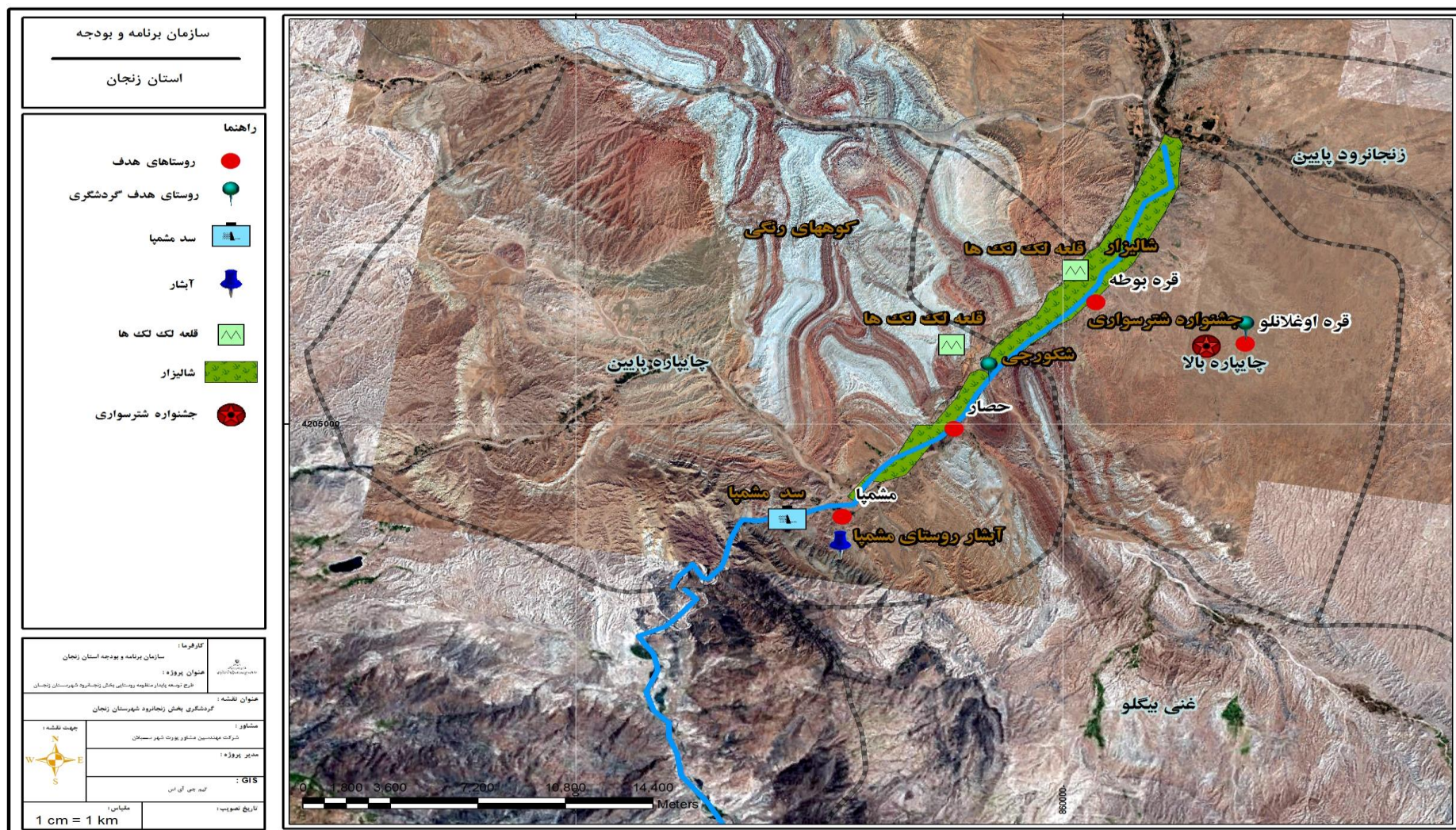
منبع: مشاور، ۱۳۹۷

شناسه مسیرهای عمومی گردشگری بخش زنجانرود

مسیر زنجان-مشمپا

براساس داده‌ها و اطلاعات موجود در سند شناسه مسیرهای گردشگری، مسیر زنجان به مشمپا با طول مسیر ۱۱۵ کیلومتر از زنجان تا روستای مشمپا، در فصول بهار، تابستان، پاییز و از طریق جاده‌ای قابل مراجعه است. مکان‌های طبیعی در طول مسیر منطقه سرسبز و چشم‌اندازهای زیبا و مکان‌های طبیعی در طول مقصد آشیانه لک‌لک‌ها در مشمپا، قلعه لک‌لک‌ها در حاشیه رود قزل اوزن می‌باشد. از جمله امکانات و تسهیلات در طول مسیر و در مقصد

نقشه ۲۲: وضعیت گردشگری بخش زنجانرود شهرستان زنجان

منبع: مشاور، ۱۳۹۷

می‌توان به مراکز اسکان، اغذیه‌فروشی، کبابی، پمپ بنزین، فوریت پزشکی، سرویس بهداشتی، امداد خودرو، مرکز خرید، پلیس‌راه، باجه خودپرداز اشاره کرد. لازم به ذکر است که محصولات و تولیدات مقصد برنج، محصولات کشاورزی به شمار می‌رود.

جدول ۴۰: اطلاعات مسیر زنجان-مشمیا

مسیر: زنجان-مشمیا	مبدأ: زنجان	مقصد: مشمیا	فاصله به کیلومتر: ۱۱۵
زمان پیشنهادی سفر: بهار، تابستان، پاییز	مدت به روز: یک	کد مسیر: ۰۹۵۵	نوع دسترسی: جاده‌ای

مکان‌های اصلی و جاذبه‌های پیرامونی طول مسیر	مکان‌ها و شهرهای اصلی مسیر:
	فرهنگی:
	طبیعی: منطقه سرسبز و چشم‌اندازهای زیبا
جاذبه‌های مقصد	فرهنگی:
	طبیعی: آشیانه لک‌ها در مشمیا، قلعه لک‌ها در حاشیه رود قزل اوزن

امکانات و تسهیلات طول مسیر	☐ هتل ☒ اغذیه‌فروشی ☐ پمپ‌گاز ☒ سرویس بهداشتی	☐ هتل آپارتمان ☒ رستوران ☒ پمپ بنزین ☐ امداد خودرو	☐ مهمان‌پذیر ☒ کبابی ☐ نمازخانه ☐ مرکز خرید	☐ متل ☐ فرودگاه ☐ بیمارستان ☒ پلیس راه	☐ مراکز اسکان موقت ☐ ایستگاه راه آهن ☐ درمانگاه ☐ دفتر اطلاع‌رسانی	☐ مجتمع بین راهی ☐ پایانه ☒ فوریت پزشکی ☐ باجه خودپرداز
امکانات و تسهیلات مقصد	☐ هتل ☒ اغذیه‌فروشی ☐ پمپ‌گاز ☐ سرویس بهداشتی	☐ هتل آپارتمان ☐ رستوران ☐ پمپ بنزین ☐ امداد خودرو	☐ مهمان‌پذیر ☐ کبابی ☐ نمازخانه ☐ مرکز خرید	☐ متل ☐ فرودگاه ☐ بیمارستان ☐ پلیس راه	☐ مراکز اسکان موقت ☐ ایستگاه راه آهن ☐ درمانگاه ☐ دفتر اطلاع‌رسانی	☐ مجتمع بین راهی ☐ پایانه ☐ فوریت پزشکی ☐ باجه خودپرداز

محصولات و تولیدات مقصد	برنج، محصولات کشاورزی
------------------------	-----------------------

مأخذ: سازمان میراث فرهنگی صنایع‌دستی و گردشگری استان زنجان، دفتر برنامه‌ریزی و توسعه گردشگری داخلی استان، ۱۳۹۷

مسیر زنجان-روستای حاج‌سیران

براساس داده‌ها و اطلاعات موجود در سند شناسه مسیرهای گردشگری، مسیر زنجان به حاج‌سیران با طول مسیر ۸۰ کیلومتر از زنجان تا روستای حاج‌سیران، در تمامی فصول سال و از طریق جاده‌ای قابل مراجعه است. مکان‌های فرهنگی در طول مسیر مناظر زیبا، منطقه حفاظت شده سهرین، آبگرم وتق و جاذبه‌های فرهنگی مقصد امامزاده روستای سیران و منابع طبیعی مناطق حفاظت شده سرخ آباد می‌باشد. از جمله امکانات و تسهیلات در طول مسیر و در مقصد می‌توان به مراکز اسکان، اغذیه‌فروشی، کبابی، پمپ بنزین، فوریت پزشکی، سرویس بهداشتی، امداد خودرو، مرکز خرید، پلیس‌راه، باجه خودپرداز اشاره کرد. لازم به ذکر است که محصولات و تولیدات مقصد محصولات کشاورزی به شمار می‌رود.

جدول ۴۱: اطلاعات مسیر زنجان-روستای حاج‌سیران

مسیر: زنجان-روستای حاج‌سیران	مبدأ: زنجان	مقصد: روستای حاج‌سیران	فاصله به کیلومتر: ۸۰
زمان پیشنهادی سفر: تمام فصول	مدت به روز: یک	کد مسیر: ۰۹۵۴	نوع دسترسی: جاده‌ای

مکان‌ها و شهرهای اصلی مسیر:	مکان‌های اصلی و جاذبه‌های پیرامونی
فرهنگی: مناظر زیبا، منطقه حفاظت شده سهرین، آبگرم و تق	طول مسیر
طبیعی:	
فرهنگی: امامزاده روستای سیران	جاذبه‌های مقصد
طبیعی: مناطق حفاظت شده سرخ آباد	

امکانات و تسهیلات طول مسیر	☐ هتل ☒ اغذیه فروشی ☐ پمپ گاز ☐ سرویس بهداشتی	☐ هتل آپارتمان ☐ رستوران ☒ پمپ بنزین ☐ امداد خودرو	☐ مهمان‌پذیر ☐ کبابی ☐ نمازخانه ☐ مرکز خرید	☐ متل ☐ فرودگاه ☐ بیمارستان ☐ پلیس راه	☐ مراکز اسکان موقت ☐ ایستگاه راه آهن ☐ درمانگاه ☐ دفتر اطلاع‌رسانی	☐ مجتمع بین راهی ☐ پایانه ☐ فوریت پزشکی ☐ باجه خودپرداز
امکانات و تسهیلات مقصد	☐ هتل ☒ اغذیه فروشی ☐ پمپ گاز ☒ سرویس بهداشتی	☐ هتل آپارتمان ☒ رستوران ☐ پمپ بنزین ☐ امداد خودرو	☐ مهمان‌پذیر ☐ کبابی ☐ نمازخانه ☐ مرکز خرید	☐ متل ☐ فرودگاه ☐ بیمارستان ☐ پلیس راه	☐ مراکز اسکان موقت ☐ ایستگاه راه آهن ☐ درمانگاه ☐ دفتر اطلاع‌رسانی	☐ مجتمع بین راهی ☐ پایانه ☒ فوریت پزشکی ☐ باجه خودپرداز

محصولات و تولیدات مقصد	محصولات کشاورزی
------------------------	-----------------

مأخذ: سازمان میراث فرهنگی صنایع‌دستی و گردشگری استان زنجان، دفتر برنامه‌ریزی و توسعه گردشگری داخلی استان، ۱۳۹۷

صنایع‌دستی استان زنجان و بخش زنجانرود

بر اساس استعلام سازمان میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی استان زنجان، در استان زنجان انواع صنایع‌دستی و هنری وجود دارد که توسط مردان و زنان هنرمند و صنعتگر تهیه می‌شود که لیست این صنایع‌دستی عبارت است از:

گلیم بافی و پیشه‌های وابسته، چلنگری (آهنگری سنتی)، معرق چوب، بافتنی‌های سنتی، پای‌پوش‌های سنتی، طراحی سنتی، سفال سنتی لعاب‌دار، لباس‌های محلی اقوام، تراش سنگ‌های قیمتی و نیمه قیمتی، منبت چوب، جاجیم‌بافی، نمدمالی سنتی، تولیدات چرمی دست‌دوز، دواتگری سنتی، رودوزی‌های الحاقی، سفال سنتی، قلم‌زنی، خراطی چوب، ماشه بافی، تراش روی شیشه، پته‌دوزی.

در بخش زنجانرود صنایع‌دستی مانند گلیم بافی، چلنگری، پای‌پوش‌های سنتی و بافتنی‌های سنتی وجود دارد که در روستاهای اندآباد علیا، ابراهیم آباد و ساری‌کند تمرکز یافته است. در روستاهای هدف نیز بین بانوان، صنایع دستی فرش‌بافی و خیاطی رایج است و افراد زیادی دوره‌های آموزشی این دو هنر را زیر نظر اداره فنی و حرفه‌ای گذرانده و مدرک آن را دریافت نموده‌اند.

۴-۵-۲- بخش صنعتی و معدنی

بر اساس استعلام شرکت شهرک‌های صنعتی استان زنجان، در شهرستان زنجان ۵ شهرک صنعتی و ۲ ناحیه صنعتی وجود دارد که همه آنها در بخش مرکزی زنجان واقع شده است (جدول ۴۱). بخش زنجانرود به غیر از یک مورد صنعتی که فعالیت بسته‌بندی دارد و در نزدیک روستای مشمپا- روستای ایلجاق- جنب معدن پتاس ایلجاق، قرار دارد. نام این واحد صنعتی گروه صنعتی و معدنی زرین خاورمیانه است که ظرفیتی برابر با ۷۰۰۰ تن دارد.

جدول ۴۲: وضعیت شهرک‌ها و نواحی صنعتی موجود در شهرستان زنجان، ۱۳۹۷

ردیف	آمار مورد نیاز						وضعیت	سال آخرین آمار موجود
	نام	مساحت زمین	مساحت بنا	مختصات جغرافیایی	نوع استفاده	شهرستان		
۱	ساختمان اداری مرکزی	۶۳۴۰	۱۹۸۶	زنجان- خیابان خرمشهر	ساختمان ستاد و اداری	زنجان	موجود	۱۳۹۷
۲	شهرک صنعتی زنجان ۱	۴۰۱	-	بر روی نقشه	جهت واگذاری به سرمایه گذران صنعتی	زنجان	موجود	۱۳۹۷
۳	شهرک صنعتی زنجان ۲	۲۸۷	-	بر روی نقشه	جهت واگذاری به سرمایه گذران صنعتی	زنجان	موجود	۱۳۹۷
۴	شهرک صنعتی سنگ شهر	۱۷۱	-	بر روی نقشه	جهت واگذاری به سرمایه گذران صنعتی	زنجان	موجود	۱۳۹۷
۵	شهرک صنعتی زنجان ۳	۱۰۰	-	بر روی نقشه	جهت واگذاری به سرمایه گذران صنعتی	زنجان	موجود	۱۳۹۷
۶	ناحیه صنعتی کارگاهی ظریفان	۲,۳	-	بر روی نقشه	جهت واگذاری به سرمایه گذران صنعتی	زنجان	موجود	۱۳۹۷
۷	ناحیه صنعتی کارگاهی نیکان	۳	-	بر روی نقشه	جهت واگذاری به سرمایه گذران صنعتی	زنجان	موجود	۱۳۹۷
۸	شهرک صنعتی زنجان ۴	۳۰۷	-	بر روی نقشه	جهت واگذاری به سرمایه گذران صنعتی	زنجان	موجود	۱۳۹۷

منبع: شرکت شهرک‌های صنعتی، ۱۳۹۷

طبق استعلامات به‌دست‌آمده از اداره صنعت، معدن و تجارت، ۱۱۵ معدن فعال در شهرستان زنجان وجود دارد که ذخیره قطعی معادن فعال شهرستان ۷۵۷۲۳۱۸۵ تن می‌باشد و در جدول زیر آورده شده است. در بخش زنجانرود ۳۴ معدن وجود دارد که از این تعداد ۳۱ معدن آن فعال بوده و ۳ معدن دیگر غیرفعال می‌باشد. در جدول شماره مشخصات (نام معدن، میزان استخراج و ذخیره معدن) معادن بخش زنجانرود آورده شده است.

جدول ۴۳: اطلاعات پروانه بهره‌برداری معادن فعال به تفکیک شهرستان

ردیف	شهرستان	تعداد معادن فعال	ذخیره قطعی	سرمایه‌گذاری	تعداد پروانه اکتشاف
			تن	میلیون ریال	
۱	ابهر	۵۴	۵۰۳۴۳۸۱۳	۱۴۱۰۶۴	۱۱
۲	ایجرود	۲۱	۱۱۸۱۸۳۵۰۰	۶۵۲۷۷	۹
۳	خدابنده	۳۵	۱۴۰۵۱۳۹۰۰	۹۱۲۷۰	۱۴
۴	خرمدره	۱۱	۱۲۶۸۴۳۳۰	۲۸۸۷۹	۲
۵	زنجان	۱۱۵	۷۵۷۲۳۱۸۵	۳۹۵۱۱۸	۳۴
۶	سلطانیه	۱۴	۳۲۲۱۱۳۲۴	۶۴۷۲۳	۸
۷	طارم	۱۱	۱۳۶۵۸۰۰۰۰	۳۰۷۴۹	-
۸	ماه‌نشان	۵۳	۴۶۶۴۱۴۱۷	۱۱۲۳۹۶۶	۱۹
۹	جمع	۳۱۴	۶۱۲۸۸۱۴۶۹	۱۹۴۱۰۴۶	۹۷

منبع: اداره صنعت، معدن و تجارت استان زنجان، ۱۳۹۷

بر اساس جدول زیر بیشترین میزان استخراج سالیانه از معادن، مربوط به معدن پتاس ایلچاق است که سالیانه حدود ۱۱۰۰۰۰ تن استخراج می‌کند و بعد از آن میزان استخراج از معدن شن و ماسه کوهی بزوشا در مرتبه دوم قرار دارد که از این معدن سالیانه حدود ۸۰۰۰۰ تن استخراج می‌گردد.

جدول ۴۴: معادن بخش زنجانرود شهرستان زنجان سال ۱۳۹۵

ردیف	نام معدن	میزان استخراج سالیانه اسمی (تن)	ذخیره معدن (تن)
۱	گرانیت حبش	۲۵۰۰	۲۰۰۰۰۰
۲	فلدسپات رحیم آباد	۱۵۰۰۰	۶۰۰۰۰۰
۳	فلدسپات جنت اولنگ ۱	۵۰۰۰	۹۶۷۱۹۰
۴	فلدسپات جنت اولنگ ۲	۳۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰
۵	فلدسپات رنگین	۱۰۰۰۰	۵۱۸۰۰
۶	فلدسپات تقی کندي	۱۰۰۰۰	۵۴۰۰۰۰
۷	گچ ابراهیم آباد	۷۵۰۰۰	۴۸۱۱۲۹۷۶
۸	گچ چیر	۵۰۰۰۰	۸۰۰۰۰۰
۹	گچ گونی-مهرآباد	۲۵۰۰۰	۲۵۰۰۰
۱۰	آهنگ آق‌بلاغ اربط	۶۰۰۰	۹۲۰۰۰۰
۱۱	آهک گوگ تپه	۱۰۰۰۰	۲۴۸۰۰۰
۱۲	برمشمپا	۲۰۰۰	۲۰۰۰۰

۱۴۰۰۰	۲۰۰۰	برساری کند	۱۳
۱۳۰۰۰	۱۳۰۰	برقره آغاج بالا	۱۴
۱۲۰۰۰	۱۲۰۰	برقره آغاج پایین	۱۵
۵۵۰۰۰۰	۵۵۰۰۰	شن و ماسه کوهی باغلو سردار	۱۶
۴۰۰۰۰۰	۵۰۰۰۰	شن و ماسه کوهی قره بوطه	۱۷
۱۰۰۰۰۰۰	۸۰۰۰۰	شن و ماسه کوهی بزوشا	۱۸
۷۵۰۰۰۰	۴۰۰۰۰	شن و ماسه حسن آباد تازه کند	۱۹
۳۵۰۰۰۰	۵۰۰۰۰	شن و ماسه کوهی اربط	۲۰
۱۴۰۰۰۰۰	۴۵۰۰۰	شن و ماسه کوهی قیطول یک	۲۱
۳۵۰۰۰۰	۳۰۰۰۰	شن و ماسه کوهی قیطول دو	۲۲
۲۰۰۰۰۰۰	۳۰۰۰۰	شن و ماسه کوهی حسن آباد تازه کند	۲۳
۱۶۰۰۰۰۰	۳۲۰۰۰	شن و ماسه کوهی دولا ناب	۲۴
۳۵۰۰۰۰۰	۲۰۰۰۰	خاک رس سرچم	۲۵
۱۶۰۰۰۰۰	۱۵۰۰۰	آهن حسن آباد	۲۶
۱۲۹۵۰۰۰	۳۵۰۰۰	آهن گلستان آباد	۲۷
۵۵۰۰۰	۲۰۰۰	منگنز ساری کند	۲۸
۲۰۰۰۰۰۰	۱۱۰۰۰۰	پتاس ایلچاق	۲۹

منبع: اداره صنعت، معدن و تجارت استان زنجان، ۱۳۹۷

اطلاعات تکمیلی مربوط به معادن موجود در بخش زنجانرود در جدول زیر آورده شده و همچنین در نقشه زیر پراکنش معادن موجود در این بخش نشان داده شده است.

جدول ۴۵: اطلاعات معدنی بخش زنجانرود شهرستان زنجان

ردیف	نام معدن	نام بهره‌بردار	مدت بهره‌برداری	نوع ماده معدنی	وضعیت معدن		هویت بهره‌بردار		تعداد پرسنل	شهرستان	موقعیت جغرافیایی معدن
					فعال	غیرفعال	تعاونی	خصوصی			
۱	'گرانیت کبریک	شرکت معدنی کانسار کاوان	۱۰	گرانیت	۱			۱	۴	زنجان	زنجان - جاده حاجی سیران - روستای کبریک
۲	گرانیت حبش	شن‌گداز سنگ غرب	۱۰ سال	گرانیت	۰	۱	۰	۰	۰	زنجان	۹۳ کیلومتری شمال زنجان (جاده زنجان، حاجی سیران، قبله بلاغی - حبش)
۳	رحیم آباد	شرکت کانسار سنگ سندروس	۱۰	فلدسپات	۱			۱	۶	زنجان	شهرستان زنجان - روستای میرجان
۴	فلدسپات جنت اولنگ ۱	پردیس درخشان	۱۰ سال	فلدسپات	۱			۱	۴	زنجان	۸۳ کیلومتری غرب زنجان - فاصله تا جنت اولنگ ۵۴۰ متر
۵	فلدسپات جنت اولنگ ۲	مهدی حمدی	۱۰ سال	فلدسپات	۱			۱	۳	زنجان	۱۲۰ زنجان کیلومتری جنوب شرق
۶	فلدسپات زنگین	سلب صلاحیت		فلدسپات	۰	۱		۰	۰	زنجان	زنجان - بخش نیک پی - روستای زنگین - فاصله تا زنجان ۸۰ کیلومتر
۷	فلدسپات تقی کندی	شرکت سنگ کاوان صبا	۱۰ سال	فلدسپات	۱			۱	۴	زنجان	زنجان - بخش نیک پی - روستای تقی کندی - فاصله تا زنجان ۸۵ کیلومتر
۸	گچ چپر	ش تولیدی آیدین گچ زنجان	۱۰ سال	گچ	۱	۰	۰	۱	۵	زنجان	۹۰ کیلومتری جاده زنجان تبریز
۹	گچ گونی - مهرآباد	ولی اله منصوری	۸ سال	گچ	۱	۰	۰	۱	۴	زنجان	زنجان - نیک پی - روستا مهرآباد - فاصله تا زنجان ۷۰ کیلومتر
۱۰	آهک آقبلاغ اربط	شرکت زنجان ره ساز	۱۰ سال	آهک	۱	۰	۰	۱	۳	زنجان	۵۱ کیلومتری جنوب غرب زنجان
۱۱	آهک گوگ تپه	شرکت سنگ کاوان صبا	۱۰	آهک	۱	۰	۰	۱	۵	زنجان	۱۰۴ کیلومتری شمال غرب زنجان

		سال								
بر مشمپا	شرکت بردانه پردازان دامون	۱۰ سال	بر	۱	۰	۰	۱	۷	زنجان	۱۰۰ کیلومتری شمال غرب زنجان
بر ساری کند	حاتم رحمتی	۷ سال	بر	۱	۰	۰	۱	۷	زنجان	زنجان-نیک پی -روستای ساری کند
۱۲	بر قره آغاچ بالا	۱۰	بر	۱				۵	زنجان	
۱۳	بر قره آغاچ پایین	۱۰	بر	۱				۵	زنجان	
۱۴	بهرام بیگ شمالی	۶		۱				۳	زنجان	زنجان - جاده قدیم اردبیل - روستای بهرام بیگ
۱۵	سنگ لاشه حصار	۱۰ سال	سنگ لاشه	۱	۰	۰	۱	۴	زنجان	
۱۶	شن و ماسه کوهی باغلوچه سردار	۱۰ سال	شن و ماسه کوهی	۱	۰	۰	۱	۳	زنجان	زنجان- بخش مرکزی -روستای باغلوچه -فاصله تا زنجان ۴۷ کیلومتر
۱۷	شن و ماسه کوهی قره بوطه	۸ سال	شن و ماسه کوهی	۱	۰	۰	۱	۳	زنجان	زنجان -روستای نیک پی -فاصله تا زنجان ۷۵ کیلومتر
۱۸	شن و ماسه کوهی بزوشا	۱۰ سال	شن و ماسه کوهی	۱	۰	۰	۱	۳	زنجان	زنجان-بخش نیک پی-روستای بزوشا-فاصله تا نیک پی ۸ کیلومتر
۱۹	شن و ماسه کوهی حسن آباد تازه کند	۱۰ سال	شن و ماسه کوهی	۱	۰	۰	۱	۳	زنجان	زنجان-بخش نیک پی-روستای تازه کند-فاصله تا زنجان ۴۵ کیلومتر
	شن و ماسه کوهی اربط	۷	شن و ماسه کوهی	۱				۴	زنجان	۵۰ کیلومتری غرب زنجان
	خاک رس سرچم	۱۰	خاک رس	۱				۴	زنجان	۷۵ کیلومتری جاده زنجان میانه
۲۰	شن و ماسه کوهی قیطول یک	۱۰	شن و ماسه کوهی	۱				۴	زنجان	۹۰ کیلومتری غرب زنجان
۲۱	شن و ماسه کوهی قیطول دو	۱۰	شن و ماسه کوهی	۱				۴	زنجان	۹۱ کیلومتری غرب زنجان
۲۲	شن و ماسه کوهی حسن آباد تازه کند	۱۰	شن و ماسه کوهی	۱				۴	زنجان	۴۰ کیلومتری شمال غرب زنجان

۲۳	شن و ماسه کوهی دولا ناب	بهرام نورزی	۵	شن و ماسه کوهی	۱		۱	۳	زنجان	۴۰ کیلومتری جاده زنجان میانه
۲۴	شن و ماسه کوهی دولا ناب دو	شرکت زنجان رود ماسه	۱۰	شن و ماسه کوهی	۱		۱	۳	زنجان	زنجان - روستای دولا ناب
۲۵	شن و ماسه کوهی دولا ناب ۳	اباذر چیره	۱۰	شن و ماسه کوهی	۱	۰	۰	۱	زنجان	۴۵ کیلومتری غرب زنجان - جاده قدیم زنجان به تبریز
۲۶	شن و ماسه حسن آباد تازه کند ۳	مریم روجبیان (آقای اربطی)	۱۰	شن و ماسه کوهی	۱	۰	۰	۱	زنجان	زنجان - بخش زنجانرود - دهستان زنجانرود پایین - روستای دره لیک
۲۷	آهن حسین آباد	ش صنعت معدن دشت کویر	۱۰ سال	آهن	۱	۰	۰	۱	زنجان	
	آهن اوزج	شرکت دانا توانا پارسا	۶ سال	آهن	۱	۰	۰	۱	زنجان	۷۵ کیلومتری جنوب غرب زنجان
	آهن سلمان کندی	آقای کریم منصوری	۱۵ سال	سنگ آهن هماتیت مگنتیت	۱	۰	۰	۱	زنجان	۵۰ کیلومتری جنوب غرب زنجان
۲۸	آهن قالیچه بلاغی	سلب صلاحیت			۰	۱	۰	۰	زنجان	روستا دهشیر کیلومتر ۲
۲۹	آهن تورپاخلو	شرکت سپیدان سنگ زنگان	۱۰ سال	آهن	۱	۰	۰	۱	زنجان	زنجان-نیک پی-روستا نصیرآباد تورپاخلو فاصله تا زنجان ۷۰ کیلومتر
۳۰	منگنز ساری کند	ش منگنز جویان	۱۰ سال	منگنز	۱	۰	۰	۱	زنجان	
۳۱	معدن سنگ آهن میرجان دو	قدرت اله صیدی	۱۰	سنگ آهن هماتیتی	۱			۱	زنجان	۷۰ کیلومتری غرب زنجان
۳۲	سنگ آهن میرجان یک	سعید آدمی	۱۰	سنگ آهن	۱			۱	زنجان	زنجان روستای میرجان
۳۳	پتاس ایلجاق	ش پتاس ایران	۱۵ سال	پتاس	۱	۰	۰	۱	زنجان	
۳۴	زغال سنگ قالیچه بلاغی	شرکت ذوب روی سدید زنجان	۶	زغال سنگ	۱	۰	۰	۱	زنجان	۹۲ کیلومتری شمال غرب زنجان

مأخذ سازمان صنعت، معدن و تجارت ۱۳۹۷

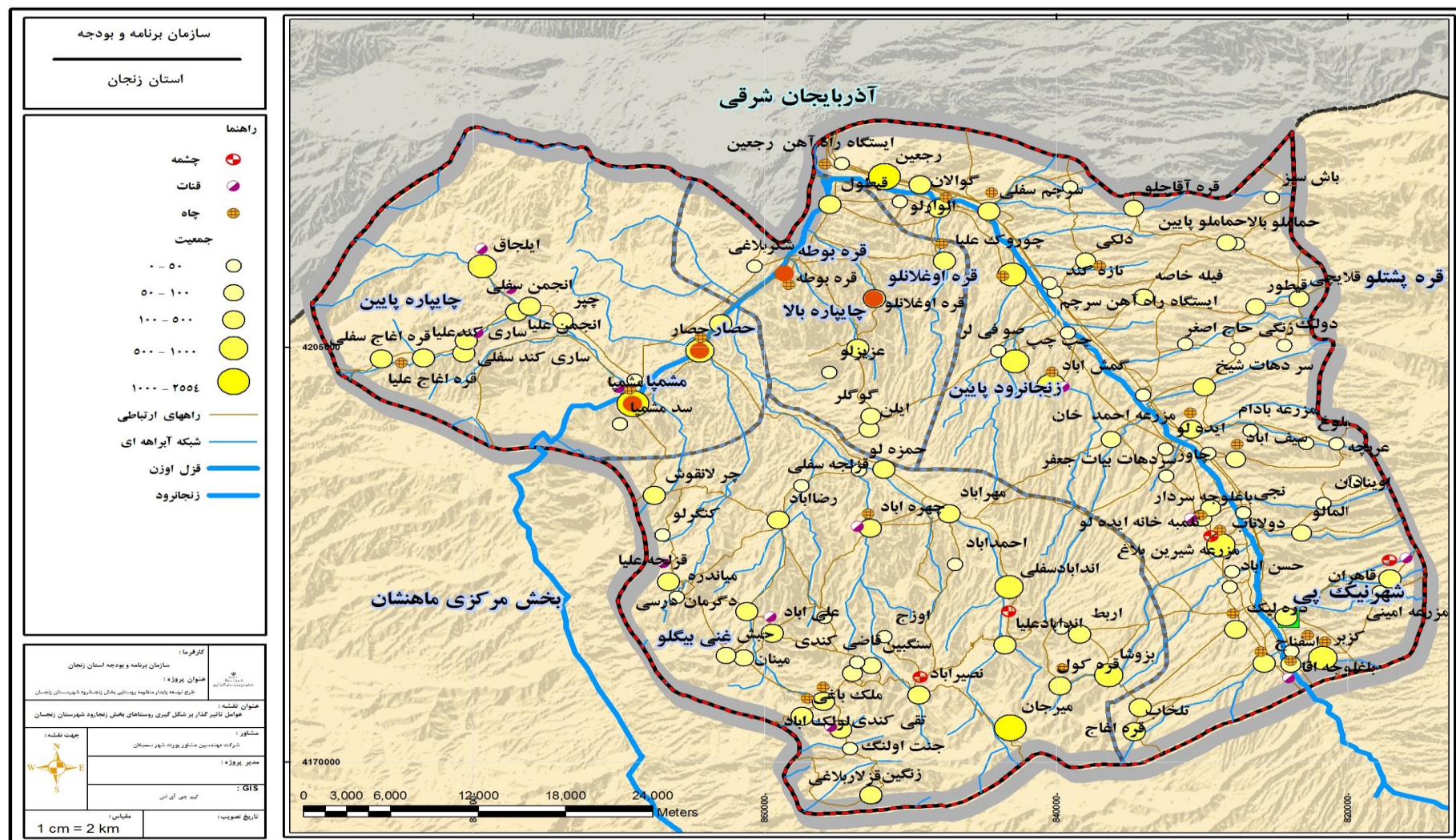
۲-۶- توصیف، تحلیل و تبیین فضایی و سلسله‌مراتب سکونتگاهی

۲-۶-۱- تراکم فضایی جمعیت

برای تبیین فضایی بخش زنجانرود، نقاط جمعیتی در محیط جی.آی.اس و با استفاده از دستور IDW درون‌یابی شده که نتایجی به شرح زیر به دست آمد:

- بین تراکم جمعیتی با ارتفاع و شیب نسبت مستقیمی دارد که این امر در بخش زنجانرود نیز مشاهده می‌شود؛ به این معنی که با ارتفاع و شیب کم بر تراکم جمعیت افزوده می‌شود، و با و نزدیک شدن به محیط کوهستانی عموماً از تراکم جمعیتی کاسته می‌شود.
- در دهستان چاپپاره بالا، دو روستای قره بوطه و قره اوغلانلو دارای بیشترین جمعیت، و عمده فعالیت در این بخش به‌صورت زراعت و دامداری می‌باشد. و اراضی این بخش از ارتفاعی بین ۱۰۹۴-۱۳۴۹ برخوردارند. در دهستان زنجانرود پایین، روستای رجین و در دهستان غنی بیگلو، روستای میرجان از تراکم جمعیت بالاتری برخوردار است.
- در بخش زنجانرود، مرکز بخش شهر نیک‌پی است که حدود ۴۵۵ نفر جمعیت دارد؛ درواقع جمعیت شهری این بخش بسیار کم می‌باشد. در این بخش جمعیت نقاط روستایی بیشتر از جمعیت نقاط شهری است. مهم‌ترین تراکم جمعیت روستایی در قسمت شمالی بخش زنجانرود است. تراکم جمعیت در قسمت جنوبی در روستاهای میرجان، نصیرآباد، اندآباد سفلی، آندآباد علیا و مهرآباد شکل گرفته است. همچنین در قسمت‌های جنوب غربی در روستاهای کزبر، قره چوپان، دره لیک، اسفناج تراکم جمعیتی وجود دارد.
- دسترسی به آب کافی (در اینجا آب سطحی رودخانه‌ها) در شکل‌گیری روستاها و تراکم جمعیت سکونتگاه‌ها تأثیر دارد. در بخش زنجانرود دسترسی به رودخانه‌های قزل اوزن، زنجانرود، قلعه‌چای و میرجانسو، در کشت محصولات باغی و زراعی و تراکم جمعیتی روستاها تأثیرگذار بوده است؛ به‌طوری‌که رودخانه زنجانرود به شکل‌گیری روستاهای رجین، تازه‌کند، دولا ناب و گمش آباد؛ رودخانه قلعه چای به شکل‌گیری روستاهای ایلجاق، چپر، قره آغاچ و رودخانه قزل اوزن به شکل‌گیری روستای مشمپا و سد مشمپا؛ رودخانه میرجانسو به شکل‌گیری روستاهای میرجان، نصیرآباد، احمدآباد و آغبالغ منجر شده است (نقشه ۲۳).
- در بخش زنجانرود پایین، عبور زیرساخت‌های ارتباطی، عبور رودخانه زنجانرود و طبیعت آن باعث شده است تا محور گردشگری قدرتمندی را شکل دهد.
- به‌صورت کلی با نزدیک شدن به کوهستان‌ها و خطوطی که حوزه‌های آبریز را از هم جدا می‌کند، تمرکز جمعیت کاهش را نشان می‌دهد.
- روستاهای دور از رودخانه، اقتصادشان متکی بر دامداری سنتی و زراعت دیم است، و در عوض روستاهای در مسیر رودخانه اقتصاد متکی بر باغداری و زراعت آبی و دیم در گذر زمان دارند.

نقشه ۲۴: عوامل تأثیرگذار بر شکل‌گیری روستاهای بخش زنجانرود

منبع: مشاور، ۱۳۹۷

۲-۶-۲- سلسله‌مراتب سکونتگاهی

به لحاظ سلسله‌مراتب سکونتگاهی، بخش زنجانرود دارای یک شهر با جمعیت ۴۵۵ نفر، ۱ روستا بالای ۲۰۰۰ نفر، ۴ روستای بالای ۱۰۰۰ نفر، ۸ روستای با جمعیت ۱۰۰۰-۵۰۰ نفر، ۱۹ روستای ۵۰۰-۲۰۰، ۱۹ روستای ۲۰۰-۱۰۰ نفر، ۲۱ آبادی ۱۰۰-۲۰ نفر و ۱۹ آبادی بدون سکنه است.

جدول ۴۶: طبقه‌بندی جمعیت روستایی بخش زنجانرود

ردیف	میزان جمعیت	تعداد آبادی
۱	+۲۰۰۰	۱
۲	۱۰۰۰-۲۰۰۰	۴
۳	۵۰۰-۱۰۰۰	۸
۴	۲۰۰-۵۰۰	۱۹
۵	۱۰۰-۲۰۰	۱۹
۶	۲۰-۱۰۰	۲۱
۶	بدون سکنه	۱۹

منبع: مشاور، ۱۳۹۷

۲ روستاهای هدف تعریف شده در بخش زنجانرود دارای جمعیت ۱۰۰۰-۵۰۰ نفر است؛ روستای قره اوغلانلو حدود ۴۲۷ نفر جمعیت دارد و در روستای حصار جمعیتی حدود ۵۵۱ نفر ساکن هستند. ۲ روستای دیگر هدف نیز دارای جمعیت بین ۲۰۰۰ تا ۱۰۰۰ نفر می‌باشند که روستای قره بوطه با جمعیتی حدود ۲۵۹۴ نفر پرجمعیت‌ترین روستای بخش زنجانرود به حساب می‌آید و روستای مشمپا با جمعیت ۱۲۰۳ نفر یکی از روستاهای پرجمعیت بخش زنجانرود است. در نقشه زیر جمعیت روستاهای بخش زنجانرود از طریق نمودار نشان داده شده است.

جدول ۴۷: روستاهای با جمعیت بیشتر از ۴۰۰ نفر در بخش زنجانرود

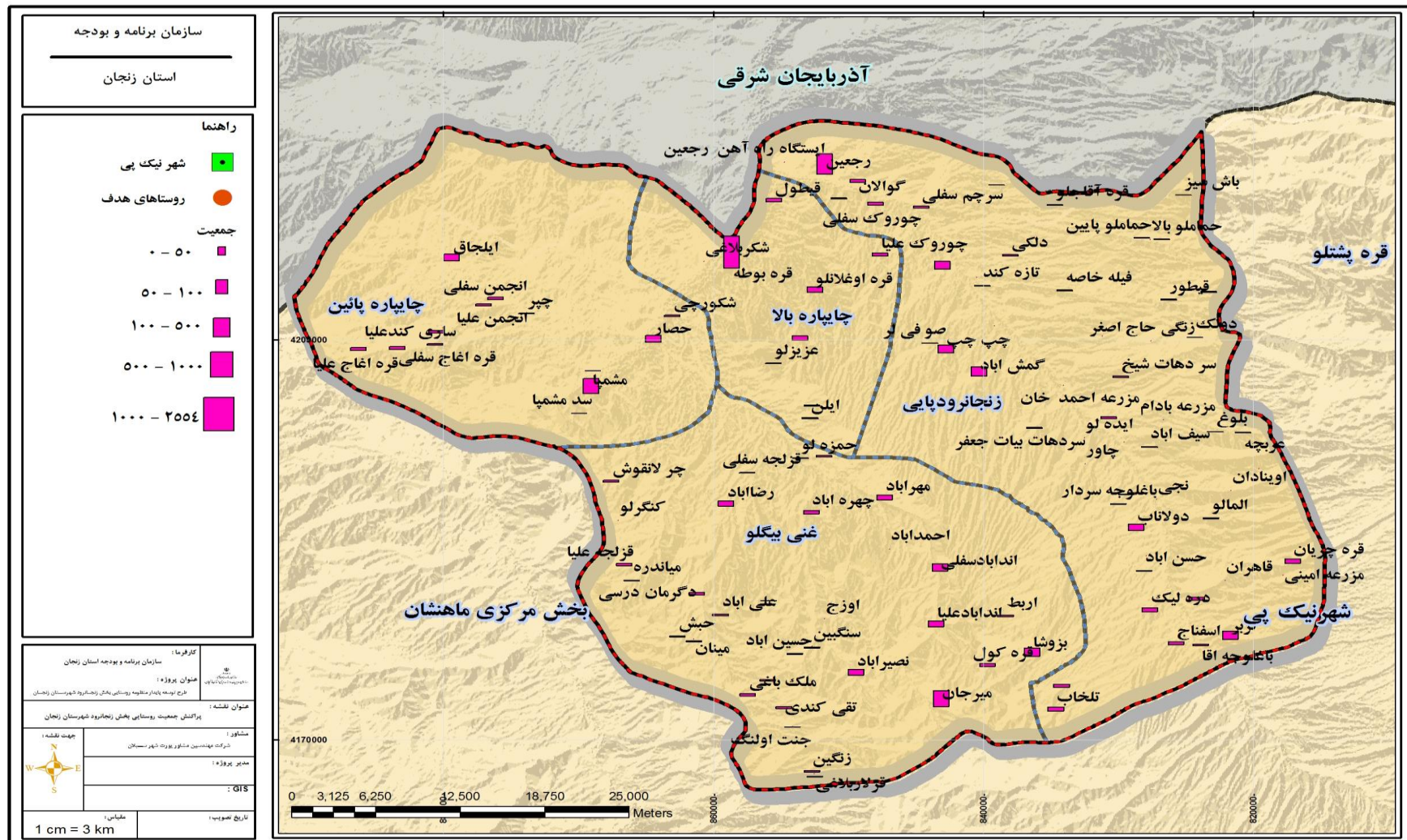
ردیف	نام آبادی	وضعیت	جمعیت
۱	قره بوطه	دارای سکنه	۲۵۹۴
۲	رجعین	دارای سکنه	۱۶۴۰
۳	میرجان	دارای سکنه	۱۲۷۰
۴	مشمپا	دارای سکنه	۱۲۰۳
۵	گمش آباد	دارای سکنه	۷۲۶
۶	بزوشا	دارای سکنه	۶۵۵
۷	کزبر	دارای سکنه	۶۴۱
۸	قولی قصه /سلطان آباد	دارای سکنه	۶۲۸
۹	چپ‌چپ	دارای سکنه	۶۲۱
۱۰	اندآبادسفلی	دارای سکنه	۵۷۰
۱۱	حصار	دارای سکنه	۵۵۱
۱۲	ایلجاق	دارای سکنه	۵۴۷
۱۳	دولا ناب	دارای سکنه	۵۲۹
۱۴	اندآبادعلیا	دارای سکنه	۴۷۷
۱۵	نصیرآباد	دارای سکنه	۴۷۰
۱۶	رضاآباد	دارای سکنه	۴۳۳

۴۲۷	دارای سکنه	قره اوغلانلو	۱۷
۴۱۶	دارای سکنه	مهرآباد	۱۸

منبع: مشاور، ۱۳۹۷

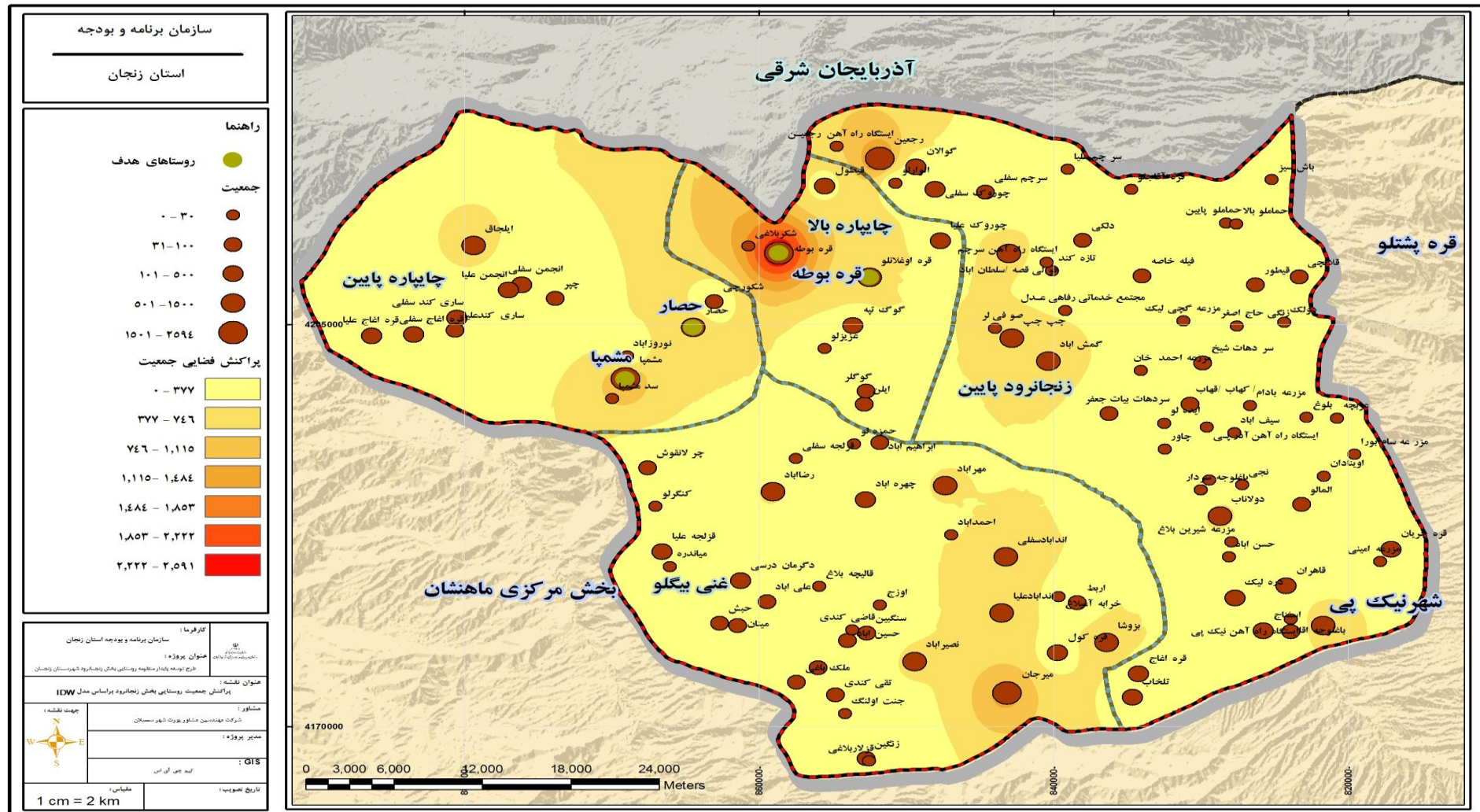
به‌طور کلی شرایط جغرافیایی به‌ویژه دسترسی به منابع آبی بخش زنجانرود باعث تمرکز جمعیت بیشتر در قسمت شمالی بخش شده است. در نقشه شماره ۲۵ پراکنش فضایی جمعیت روستاهای بخش زنجانرود نشان داده شده است. بر اساس نقشه زیر روستای قره بوطه بیشترین جمعیت را دارد که به نارنجی پررنگ مشاهده می‌شود. در این نقشه در هر دهستان چهار روستا به‌وسیله رنگ نقاط پرجمعیت‌تر مشخص می‌شود.

نقشه ۲۵: نحوه پراکنش روستاهای بخش زنجانرود بر اساس میزان جمعیت

منبع: مشاور، ۱۳۹۷

نقشه ۲۶: پراکنش فضایی روستاهای بخش زنجانرود شهرستان زنجان

منبع: مشاور، ۱۳۹۷

۷-۲- شناسایی جریانات و پیوندهای بین سکونتگاه‌ها

با توجه به اینکه بخش زنجانرود در شهرستان زنجان قرار گرفته و شهر زنجان با جمعیتی نزدیک به ۵۰۰ هزار نفر به‌عنوان بزرگ‌ترین نقطه سکونتگاهی استان در این شهرستان واقع شده، این شهر بر جریانات و پیوندهای بخش زنجانرود تأثیرگذار است. به‌طور کلی عواملی که جریانات و پیوندهای بخش زنجانرود را شکل می‌دهد عبارت است از:

- روستای قره بوطه بزرگ‌ترین روستای بخش زنجانرود است که بعد از شهر زنجان، پیوند قدرتمند بین روستاهای بخش زنجانرود با شهر زنجان و روستای قره بوطه وجود دارد.
- در بخش زنجانرود بازار خرید و فروش محصولات کشاورزی (زراعی، باغی، دامی، طیور و ...) وجود ندارد و تنها بازار بخش زنجانرود، جمعه بازاری است که در روستای قره بوطه برگزار می‌شود و اغلب مایحتاج روزانه و پوشاک، خرید و فروش می‌شود. لذا شهر زنجان به‌عنوان مرکز استان و شهرستان، بازار بزرگی برای محصولات تولیدی روستاهای بخش زنجانرود شهرستان زنجان است و ساکنان روستاهای بخش زنجانرود محصولات خود را به‌واسطه‌گران که اغلب از شهر زنجان هستند، می‌فروشند.
- بخش زنجانرود به دلیل فاصله نزدیک به استان آذربایجان شرقی به‌ویژه شهرستان میانه (شهر میانه)، جریانات قدرتمند اقتصادی با این شهر شکل گرفته است. بسیاری از خریداران شهرستان میانه به منظور خرید محصولات برنج به روستاهای بخش زنجانرود به‌خصوص به روستاهای حصار، مشمپا و قره بوطه مراجعه می‌کنند و علاوه بر آن، برخی از خریداران دام از شهر میانه به روستاهای بخش زنجانرود مراجعه نموده و محصولات خریداری‌شده (محصولات زراعی و دامی) را در شهرستان خود با برند میانه به فروش می‌رسانند.
- همسایگی استان زنجان با استان‌های آذربایجان شرقی، اردبیل، گیلان، قزوین، کردستان و لرستان باعث ایجاد جریانات و پیوندهایی با این استان‌ها شده است.
- مرغوبیت تولید برخی محصولات کشاورزی به‌ویژه برنج و نبود صنایع بسته‌بندی آن، باعث شده است تا این محصول با برند شهرهای دیگر نظیر میانه به فروش برسد.

جدول ۴۸: عوامل اصلی تأثیرگذار بر جریانات و پیوندهای مختلف بخش زنجانرود شهرستان زنجان

ردیف	متغیر	نوع تأثیر
۱	نزدیکی به شهر زنجان و نبود بازار در بخش زنجانرود	شکل‌گیری ارتباط قدرتمند اقتصادی با شهر زنجان و بازار مصرف بزرگ برای محصولات مختلف زراعی، باغی و دامی بخش زنجانرود
۲	نزدیکی به شهر میانه	امکان شکل‌گیری بازار خرید و فروش با شهرستان میانه
۳	همسایگی با استان‌های مختلف	جریانات اقتصادی با استان‌های مختلف براساس محصولات متفاوت کشت‌شده
۴	مرغوبیت تولید برخی محصولات کشاورزی نظیر برنج و نبود صنایع بسته‌بندی	خروج و فروش محصول با برند شهرهای دیگر نظیر میانه

منبع: مشاور، ۱۳۹۷

– جریان‌ات و پیوندهای اقتصادی

شکل‌گیری جریان‌ات مداوم و پیوندی دوسویه بین شهر زنجان و روستاهای بخش زنجانرود قابل مشاهده است. بازار عمده فروش انواع محصولات زراعی و باغی بخش زنجانرود نظیر سیب زمینی، پیاز، برنج (تا حدی)، صیفی جات، میوه و گندم، شهر زنجان است.

در کنار بازار شهر زنجان، محصولات تولید شده بخش زنجانرود به شهرهای مختلف صادر می‌شود. برنج تولید شده در بخش زنجانرود در روستاهایی مانند حصار، مشمپا، قره بوطه و ... به شکل شلتوک به خریداران شهر میانه و استان کردستان فروخته شده و در آنجا با نام برند و بسته‌بندی جدید به فروش می‌رسد.

همچنین بازار اصلی خرید و فروش دام روستاهای بخش زنجان، کشتارگاه شهرستان زنجان واقع در شهر زنجان است. و انواع میوه‌های تولید شده در بخش زنجانرود به میادین میوه و تره‌بار شهر زنجان رفته و در آنجا با نام زنجان به بازار استان‌های اطراف به‌ویژه به استان تهران و البرز عرضه می‌شود.

جدول ۴۹: جریان‌ات اقتصادی، براساس محل عرضه محصولات عمده تولید شده

نوع محصول	بازار عرضه
سیب زمینی	زنجان
پیاز	زنجان
صیفی جات	زنجان
برنج	میانه/کردستان
میوه	زنجان
گندم، جو	سیلوی زنجان
دام	زنجان/کشتارگاه شهر زنجان

منبع: مشاور، ۱۳۹۷

– جریان‌ات اداری-اجتماعی

شهر نیک‌پی به‌عنوان مرکز بخش، و شهر زنجان به‌عنوان مرکز شهرستان و استان هدف اصلی جریان‌ات اداری در بخش زنجانرود است و به نوعی تمامی جریان‌ات اداری به سمت شهر زنجان، جریان دارد.

اغلب مهاجرت‌ها به شهر زنجان، شهرهای استان تهران و البرز صورت می‌گیرد. برخی از مهاجرت‌های ساکنین روستاهای بخش زنجانرود به این شکل است که در شهر زنجان اسکان دارند ولی همزمان در فصل کار، به امور کشاورزی در روستاهایشان نیز می‌پردازند. این امر، نشان‌دهنده پیوند اجتماعی-اقتصادی روستاهای بخش زنجانرود با شهر زنجان است.

بیشترین ارتباطات اجتماعی-فرهنگی روستاهای بخش زنجانرود، در داخل روستاهای بخش زنجانرود و پس از آن با شهر زنجان صورت می‌گیرد. پس از آن بخش زنجانرود به دلیل ارتباطات اقتصادی و همسایگی که با استان‌های آذربایجان شرقی به‌ویژه شهرستان میانه، استان تهران و استان البرز، دارد باعث شکل‌گیری پیوندهای قوی اجتماعی-اقتصادی با مکان‌های فوق، شده است.

۸-۲- توصیف، تحلیل و تبیین قوانین و مقررات محدودیت ساز و محدودیت نهادی در توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی روستاهای بخش زنجانرود شهرستان زنجان

قانون حمایت از توسعه و ایجاد اشتغال پایدار در مناطق روستایی و عشایری با استفاده از منابع صندوق توسعه ملی:

قانون حمایت از توسعه و ایجاد اشتغال پایدار در مناطق روستایی و عشایری با استفاده از منابع صندوق توسعه ملی که در تاریخ ۱۳۹۶/۶/۸ به تأیید شورای نگهبان رسیده است، برای طرح توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی روستایی الزاماتی را به همراه دارد. این قانون شامل ۷ ماده و پنج تبصره است.

در ماده یک این قانون آمده است که به منظور تحقق اهداف سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی به صندوق توسعه ملی اجازه داده می‌شود تا باهدف ارتقای تولید و ایجاد اشتغال پایدار در مناطق روستایی و عشایری با تصویب هیأت امنای صندوق، معادل ریالی یک میلیارد و پانصد میلیون (۱۵۰۰۰۰۰۰۰۰) دلار از منابع صندوق را به‌صورت قرض‌الحسنه نزد بانک‌های کشاورزی، پست بانک و توسعه تعاون و صندوق کارآفرینی امید و صندوق حمایت از توسعه سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی سپرده‌گذاری کند تا این منابع صرف اعطای تسهیلات به اشخاص حقیقی و حقوقی غیردولتی برای ایجاد اشتغال در روستاها و شهرهای زیر ده هزار نفر جمعیت با اولویت روستاها و شهرهای زیر ده هزار نفر جمعیت واقع در تبصره ۲ از ماده ۱ قانون فوق آمده که توزیع تسهیلات موضوع این قانون بین استان‌ها بر اساس شاخص ترکیبی جمعیت روستایی، نرخ بیکاری و عکس درآمد سرانه استان می‌باشد.

در ماده ۴ ذکر شده که تسهیلات موضوع این قانون به طرح‌های غیردولتی در حوزه کشاورزی، منابع طبیعی، معادن کوچک، فناوری اطلاعات، گردشگری، صنایع‌دستی، کلیه فعالیت‌های مربوط به فرش دستباف و خدمات در مناطق روستایی و عشایری و همچنین برای تأمین سرمایه در گردش واحدهای تولیدی مستقر در نواحی صنعتی روستایی و شهرهای زیر ده هزار نفر جمعیت اختصاص می‌یابد.

در ماده ۵ این قانون آمده است که درون هر استان به نسبت ۵۰ درصد بر اساس شاخص سهم بیکاران روستایی، جمعیت عشایری، مناطق مرزی و مناطق محروم به‌صورت استانی توزیع می‌گردد.

در ماده ۶ این قانون، سازمان برنامه و بودجه کشور موظف شده تا بر نحوه اعطای تسهیلات و اشتغال ایجاد شده نظارت کند.

آیین‌نامه اجرایی قانون حمایت از توسعه و ایجاد اشتغال پایدار در مناطق روستایی و عشایری با استفاده از منابع صندوق توسعه ملی:

هیئت وزیران در جلسه ۱۳۹۶/۸/۱۷ با استناد به ماده ۷ قانون فوق، با پیشنهاد سازمان برنامه و بودجه و با همکاری وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و معاونت توسعه روستایی و مناطق محروم کشور آیین اجرایی قانون یاد شده را به تصویب رسانده است که این آیین‌نامه اجرایی نیز یکی دیگر از مصوباتی است که برای طرح توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی محدودیت‌های قانونی و نهادی را به همراه دارد:

در ماده ۱ این آیین‌نامه اجرایی برخی از اصطلاحات در معانی مشروح به‌کاررفته است:

سازمان: سازمان برنامه و بودجه

صندوق: صندوق توسعه ملی

وزارت: وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی

معاونت: معاونت توسعه روستایی و مناطق محروم کشور

سازمان استانی: سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان، بخش غیردولتی: کلیه اشخاص حقیقی و اشخاص حقوقی خصوصی و تعاونی

کارگروه ملی: کارگروه تخصصی مدیریت و راهبری توسعه اشتغال پایدار

کارگروه: کارگروه اشتغال استان با مسئولیت استاندار و با حضور مدیر کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی (دبیر)، رئیس سازمان برنامه و بودجه استان، مدیر کل دفتر امور روستایی و شوراهای استانداری، مدیر کل صنعت، معدن و تجارت استان، مدیر کل جهاد کشاورزی استان، مدیر کل امور اقتصادی و دارایی استان، مدیر کل میراث فرهنگی، صنایع‌دستی و گردشگری استان، رئیس اتاق بازرگانی، صنایع، معدن و کشاورزی استان و مدیر کل دفتر امور زنان و خانواده استانداری

مؤسسه عامل: بانک‌های کشاورزی، پست بانک، توسعه تعاون، صندوق‌های کارآفرینی امید و حمایت از توسعه سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی

دستگاه بخشی: وزارت جهاد کشاورزی، وزارت صنعت، معدن و تجارت، سازمان میراث فرهنگی، صنایع‌دستی و گردشگری، وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات، سازمان امور عشایر ایران و معاونت علمی و فناوری رییس جمهور. در ماده ۲، دامنه شمول این آیین‌نامه اجرایی شامل فعالیت‌های اقتصادی بخش غیردولتی با اولویت رسته‌های اقتصادی پر اشتغال در مناطق هدف اجرای طرح، اعم از ایجاد، تکمیلی و توسعه موارد زیر است:

- کشاورزی شامل زراعت، دام و طیور، باغداری، شیلات، گلخانه، گیاهان دارویی، خدمات تجاری، خدمات فنی و مهندسی بخش کشاورزی، خدمات ماشینی کردن (مکانیزاسیون) کشاورزی، صنایع تبدیلی و تکمیلی کشاورزی و منابع طبیعی شامل جنگل‌کاری، پرورش نهال و...
- معادن کوچک شامل کلیه معادن به‌جز معادن بزرگی که در جدول موضوع بند (ب) ماده ۲ آیین‌نامه اجرایی تشخیص، انطباق و طبقه‌بندی فعالیت‌ها و بنگاه‌های اقتصادی با هر یک از سه گروه اقتصادی مطرح در ماده ۲ قانون اصلاح موادی از قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و اجرای سیاست‌های اصل چهل و چهارم قانون اساسی موضوع تصویب نامه شماره ۱۱۵۳۲۰/ت/۴۳۱۸۱ ک مورخ ۱۳۸۸/۶/۷ مشخص شده‌اند.
- فعالیت‌های خدماتی شامل خدمات ارتباطات و فناوری اطلاعات، اصناف، آموزش، گردشگری، ورزشی، فرهنگی و هنری، حمل و نقل، انبارداری، بیمه‌ای، بهداشتی و درمانی، بازیافت و انرژی‌های تجدیدپذیر و غیره.
- صنایع‌دستی و فعالیت‌های فرش دستباف و کلیه فعالیت‌های مربوط به آن و سایر صنایع‌دستی.
- تأمین سرمایه در گردش واحدهای تولیدی مستقر در نواحی صنعتی روستایی و شهرهای زیر ده هزار نفر جمعیت.

در ماده ۴ این آیین‌نامه اجرایی سهم بخش‌های هدف که در فوق آمده به شرح جدول زیر تعیین می‌شود:

جدول ۵۰: سهم بخش‌های هدف براساس ماده ۴ آیین‌نامه اجرایی

ردیف	مصادیق ماده ۲ این آیین‌نامه	بخش هدف	سهم هر بخش از کل منابع (درصد)
۱	موضوع بند (الف)	کشاورزی و منابع طبیعی	۴۵
۲	موضوع بند (ب)	صنایع و معادن کوچک	۱۰
۳	موضوع بند (پ)	فعالیت‌های خدماتی و فناوری اطلاعات	۱۵
۴		گردشگری	۱۰
۵	موضوع بند (ت)	صنایع دستی و فعالیت‌های فرش دستباف	۱۰
۶	موضوع بند (ث)	سرمایه در گردش واحدهای تولیدی مستقر در نواحی صنعتی روستایی و شهرهای زیر ده هزار نفر	۱۰

منبع: آیین‌نامه اجرایی، ۱۳۹۶

دستورالعمل آیین‌نامه اجرایی قانون حمایت از توسعه و ایجاد اشتغال پایدار مناطق روستایی و عشایری با استفاده از منابع صندوق توسعه ملی

دستورالعمل آیین‌نامه اجرایی قانون حمایت از توسعه و ایجاد اشتغال پایدار مناطق روستایی و عشایری با استفاده از منابع صندوق توسعه ملی در ۱۳۹۶/۸/۲۳ به تصویب کمیسیون تخصصی شورای عالی اشتغال (کارگروه ملی تخصصی مدیریت و راهبری توسعه اشتغال پایدار ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی) رسیده است. در تبصره ماده ۲ این دستورالعمل آمده که کارگروه مکلف است سهم تسهیلات شهرستان بر اساس دو شاخص جمعیت روستایی، عشایری، مناطق مرزی و محروم و سهم بیکاران هر شهرستان (نتایج سرشماری نفوس و مسکن ۹۵) اقدام نماید.

در ماده ۹ دستورالعمل، نرخ سود تسهیلات موضوع این دستورالعمل به شرح زیر آمده است:

- با نرخ ۱۰ درصدی برای سرمایه در گردش واحدهای تولیدی مستقر در نواحی صنعتی روستایی و شهرهای با جمعیت زیر ده هزار نفر قابل اعطا می‌باشد.
- برای سایر طرح‌ها، تسهیلات موصوف با نرخ ۴ درصد به مناطق روستایی مرزی و عشایری مرزی و ۶ درصد به روستاهای غیر مرزی و عشایری غیرمرزی به متقاضی پرداخت می‌شود.
- در ماده ۱۰ این دستورالعمل وثایق و تضامین قابل اخذ از متقاضی عبارت است از:
 - سند منازل مسکونی روستایی؛
 - سند زمین کشاورزی؛
 - سند واحدهای دامپروری و تجاری در روستاها و نواحی صنعتی؛
 - سفته؛
 - ضمانت‌نامه‌های بانک‌ها، صندوق‌ها و یا بیمه‌ها؛
 - اسناد مالکیت محل اجرای طرح؛
 - اسناد ماشین‌آلات طرح؛

- سایر وثایق قابل ارائه به موسسه عامل (در صورتی که وثایق فوق، پوشش وثایق طرح را ندهد).
- در بند ۱ از ماده ۱۳، تسهیلات اعطایی به طرح‌های سرمایه‌گذاری مناطق هدف مطابق به شرح جدول زیر آمده است:

جدول ۵۱: سهم تسهیلات اعطایی به طرح‌های سرمایه‌گذاری مناطق هدف براساس ماده ۱۳ دستورالعمل آیین‌نامه اجرایی

ردیف	نوع اشتغال	سهم تسهیلات (درصد)	میزان وام (میلیون ریال)
۱	خویش‌فرمایی	۱۰	۱۰۰ تا ۲۰۰
۲	کارفرمایی	۱۵	۲۰۰ تا ۱۰۰۰
۳		۵۵	۱۰۰۰ تا ۲۵۰۰۰
۴		۲۰	۲۵۰۰۰ تا ۱۵۰۰۰۰

منبع: دستورالعمل آیین‌نامه اجرایی، ۱۳۹۶

در تبصره ۱ از بند ۱ ماده ۱۳ دستورالعمل آمده: پرداخت تسهیلات به طرح‌های سرمایه‌گذاری بالای ۲۵ میلیارد ریال پس از بررسی کارگروه اشتغال استان (کمیته فنی) با تایید کارگروه ملی امکان‌پذیر می‌باشد.

در تبصره ۲ از بند ۱ ماده ۱۳ دستورالعمل آمده: در صورت تفویض مسؤولیت کارگروه به کمیته فنی شهرستان، طرح‌های سرمایه‌گذاری با درخواست تسهیلات بیش از ۲,۵ میلیارد ریال پس از بررسی اولیه توسط کمیته فنی شهرستان جهت تصویب نهایی به کمیته فنی استان ارسال می‌شود.

در پیوست شماره ۱ از این دستورالعمل، سهم تسهیلات استان زنجان مطابق ماده ۵ آیین‌نامه اجرایی حدود ۱۰۰۰ میلیارد ریال (۲,۳۸ درصد از کل کشور) پیش‌بینی شده است. در نمودار زیر خلاصه فرایند اعطای تسهیلات آورده شده است:

نمودار ۵: فرایند اعطای تسهیلات طبق دستورالعمل

۹-۲- قابلیت‌ها و تنگناهای طبیعی، اجتماعی-فرهنگی، زیرساختی و فضایی، منابع تولید و نظام فعالیتی جهت تولید و عرضه در بخش کشاورزی، صنعت و خدمات در بخش زنجارود
در مجموع قابلیت‌های تنگناهای بخش زنجارود در چهار بخش طبیعی، اجتماعی-انسانی، زیرساختی-فضایی و اقتصادی به شرح جدول زیر جمع‌بندی می‌شود.

جدول ۵۲: قابلیت‌ها و تنگناهای بخش زنجارود شهرستان زنجان

تنگناها	قابلیت‌ها	
- روند رو به کاهش میزان بارندگی در چند سال اخیر - واقع شدن ۳۸ درصد از ناحیه در پهنه با خطر نسبی خیلی زیاد و ۶۲ درصد ناحیه در پهنه با خطر نسبی زیاد زلزله‌خیزی - افت سطح آب‌های زیرزمینی - احتمال وقوع سیل و آسیب دیدن مزارع - احتمال رانش و زمین لغزش	- منابع غنی آب سطحی و زیرزمینی به‌واسطه جاری بودن رودخانه قزل اوزن و زنجارود و رودخانه‌های فرعی به مانند میرجان چای، تلخه رودچای، بیوک‌چای، لوان چای، قلعه چای - ۶۴ درصد از محدوده بخش زنجارود شهرستان زنجان در طبقه ارتفاعی ۱۰۰۰ تا ۱۵۰۰ متر واقع شده است. - قرارگیری ۵۱ درصد محدوده در شیب ۰ تا ۶ درصد - میانگین مجموع بارش سالیانه ۲۹۴،۱ میلی‌متر - واقع شدن منطقه حفاظت شده سرخ آباد و منطقه شکار ممنوع و مناسبت آن برای توسعه اکوتوریسم	طبیعی
- کاهش شدید جمعیت روستایی شهرستان از ۱۰۴۶۱۷ نفر در سال ۱۳۸۵ به ۸۷۶۲۷ نفر در سال ۱۳۹۵ (۱،۷۶- درصد) - کاهش جمعیت بخش زنجارود از ۳۲۱۷۱ در سال ۱۳۴۵ به ۲۳۳۰۷ نفر در سال ۱۳۹۵ - ۴۰ درصد نرخ مشارکت اقتصادی (پایین‌تر از میانگین کشوری و روستایی کل کشور) - در گروه بیکاران ۹۵،۴۹ درصد افراد باسواد و ۴،۳۷ درصد بی‌سواد بوده‌اند. همچنین ۲۷،۵۱ درصد از بیکاران دارای تحصیلات عالی هستند.	- اتحاد و انسجام فرهنگی - اجتماعی - قرار گیری ۸۴ درصد جمعیت در سن ۱۵-۶۵ سال (سن فعالیت و اشتغال)	اجتماعی-فرهنگی
- کمبود آب شرب در برخی از روستاها - عدم دسترسی به گاز لوله‌کشی در برخی از روستاها - ضعف آنتن‌دهی همراه اول	- دسترسی به زیرساخت‌های قدرتمند ریلی(راه‌آهن)، جاده‌ای(بزرگراه) در دهستان زنجارود پایین - دسترسی همه روستاهای بخش زنجارود به راه آسفالت - عبور خطوط اصلی انتقال برق، گاز و... از دهستان زنجارود پایین	زیرساختی-فضایی
- دیمی بودن بیش از ۸۵ درصد از اراضی زراعی شهرستان - عدم تکمیل زنجیره ارزش محصولات کشاورزی به‌صورت قدرتمند و کسب حجم پایین از ارزش	- تولید برنج با مرغوبیت بالا در بخش زنجارود - مقام اول تولید برنج، سیب درختی، پیاز و کلزا شهرستان در سطح استان - رتبه اول تولید باغی شهرستان در استان	اقتصادی

نهایی محصولات توسط کشاورزان - عدم توسعه روش‌های آبیاری نوین و فشار بر منابع آب	- رتبه اول محصولات دامی از قبیل شیر، گوشت قرمز، گوشت مرغ و... در استان - محصولاتی چون گندم، جو، و شلتوک دارای بیشترین سطح زیر کشت هستند. - محصولاتی چون هندوانه، خربزه، یونجه و گندم دارای بالاترین میزان تولید به لحاظ وزنی هستند. - محصولات باغی چون سیب، انگور، و زردآلو دارای بالاترین میزان تولید به لحاظ وزنی هستند. - - دسترسی به بازارهای قدرتمند شهرهایی چون زنجان و میانه - موقعیت گردشگری با توجه به قرارگیری منابع گردشگری طبیعی - وجود ۸ اثر تاریخی ثبت‌شده در بخش زنجانرود شهرستان زنجان - وجود ۳۱ معدن فعال در بخش زنجانرود به‌صورت معادن گرانیت، فلدسپات، گچ، آهک و سنگ لاشه	
--	---	--

منبع: مشاور، ۱۳۹۷

به‌صورت کلی مهم‌ترین توانمندی‌ها و قابلیت‌های بخش زنجانرود به شرح زیر است:

- مهم‌ترین ویژگی بخش زنجانرود این است که این بخش در انتهای شمالی استان زنجان قرار گرفته و هم‌مرز با استان آذربایجان شرقی است. لذا بازار فروش محصولات کشاورزی این بخش، شهر زنجان از استان زنجان و شهرهای میانه و تبریز از استان آذربایجان شرقی است.
- رشد خطی امکانات زیربنایی، شبکه ارتباطی (آزادراه، راه آهن)، خط انتقال گاز، خط انتقال برق قوی در محور شرق بخش زنجانرود قرار گرفته است و مابقی بخش زنجانرود فاقد این تجهیزات هستند.
- بخش زنجانرود نیازهای بازار مصرف شهر زنجان؛ به عنوان قطب فعالیت‌های اقتصادی استان، را فراهم می‌کند.
- وجود دو رودخانه قزل اوزن و زنجانرود باعث شده که در بخش زنجانرود بیشترین اراضی سطح کشت به بخش زراعت اختصاص یابد و پس از آن پرورش دام سنگین و دام سبک به ترتیب در مرتبه دو و سوم قرار گرفته است. به طور کلی وجود اراضی مسطح، و دسترسی به منابع آب سطحی و زیرزمینی شرایط مطلوبی برای انجام فعالیت‌های کشاورزی ایجاد کرده است.
- علاوه بر فعالیت‌های کشاورزی فوق، در این بخش فعالیت‌های مربوط به پرورش طیور به روش سنتی و باغداری وجود دارد که از طیور در همه روستاهای بخش زنجانرود نگهداری می‌شود ولی فعالیت باغداری اغلب در روستاهایی که در حاشیه رودخانه‌های قزلا اوزن و زنجانرود واقع شده‌اند و به آب کافی دسترسی دارند، وجود دارد. همچنین ماهی و زنبور عسل نیز در این بخش پرورش داده می‌شود.

- در بخش زنجانرود فعالیت صنعتی وجود ندارد و همه صنایع در بخش مرکزی به ویژه در شهر زنجان تمرکز یافته و قطب استان زنجان را تشکیل داده است. این بخش به لحاظ مواد معدنی، از پتانسیل بالایی برخوردار است و حدود ۳۱ معدن فعال دارد.
 - بررسی سمت و جریانات ارتباطی، سرمایه، بار و کالا نشان می‌دهد که بیش از نیمی از محصولات زراعی، باغی و دامی به شهر زنجان در جریان است و برخی از این محصولات که به استان آذربایجان شرقی نزدیک هستند به شهر میانه و شهر تبریز در جریان است.
 - همه زیرساخت‌های تولیدی و بازرگانی و مراکز خدمات پشتیبان شامل انبارها، سردخانه‌ها و سیلوها در این شهر زنجان استقرار یافته است و این بخش فاقد اینگونه خدمات می‌باشد. همچنین تمامی مراکز آموزش عالی دولتی و غیردولتی در بخش مرکزی تمرکز یافته و متقاضیان ساکن در این بخش، برای دریافت خدمات آموزش عالی به شهر زنجان مراجعه می‌کنند.
 - در این بخش با وجود داشتن پتانسیل حاشیه رودخانه‌های قزل اوزن و زنجانرود و طبیعت گردی، واحدهای اقامتی، پذیرایی و رفاهی کمی مستقر می‌باشد.
 - پرجمعیت‌ترین نقطه سکونتگاهی بخش زنجانرود، روستای قره بوطه در دهستان چاپاره بالا می‌باشد و شهر نیک‌پی با ۴۵۵ نفر در دهستان زنجانرود واقع شده است.
- براین اساس وظیفه روستاهای واقع در بخش زنجانرود شهرستان زنجان برندسازی و تأمین نیازهای کشاورزی (زراعی-باغی-دامی به‌صورت خام و فرآوری شده) بازارهای زنجان، میانه و تبریز است. همچنین تقویت صنعت گردشگری از دیگر وظایفی است که می‌توان برای روستاهای بخش زنجانرود در نظر گرفت.

بخش سوم

تدوین برنامه توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی روستایی

۱-۳- شناسایی و امکان‌سنجی ایجاد زنجیره‌های ارزش، تولید و خوشه‌های کسب و کار در روستای

هدف

براساس اطلاعات به دست آمده از برداشت میدانی مشاور، پرسشنامه تکمیل شده و جلسات کارگروه مشارکتی برگزار شده، روستاهای هدف منتخب در بخش زنجانرود شهرستان زنجان را می‌توان در دو دسته اصلی طبقه بندی کرد. روستاهای متکی بر منابع آبی (آب سطحی؛ رودخانه قزل اوزن و آب زیرزمینی؛ چاه و قنات) که زراعت و باغداری را به صورت آبی و دیم و به صورت توأمان انجام می‌دهند. روستاهای قره‌بوطه، مشمپا و حصار در این طبقه قرار دارند. روستای قره بوطه، که در این طبقه جای گرفته، پرجمعیت‌ترین روستای بخش زنجانرود به حساب می‌آید و از بین دو روستای دیگر هدف، روستای مشمپا در مرتبه دوم جمعیتی قرار دارد و روستای حصار به لحاظ جمعیتی در رتبه سوم قرار گرفته است. عموماً روستاهای این طبقه پرجمعیت بوده و به اراضی کشاورزی گسترده‌تری دسترسی دارند. در این سه روستا محصولات زراعی به ترتیب شلتوک، یونجه، گندم آبی و دیم، جو آبی، ذرت آبی، هندوانه و خربزه، کاشته می‌شود و محصولات باغی نظیر زردآلو، سیب، و انگور به عمل می‌آید که در جدول زیر نشان داده شده است. پهنه بعدی مربوط به روستای متکی بر دامداری است که کشاورزی آن به صورت دیم، با دسترسی محدود قرار دارد. روستای قره اوغلانلو در این طبقه قرار گرفته است که در بین روستاهای هدف، این روستا کمترین جمعیت را داراست. بر اساس استعلام از اداره جهاد کشاورزی استان زنجان در این روستا حدود ۳۰۰۰ رأس گوسفند وجود دارد. که آنها را در اواخر فصل بهار به مراتع کوه‌های بزگوش استان آذربایجان شرقی کوچ می‌دهند. شیر دام این روستا به همراه شیر دام‌های روستاهای گوگ‌تپه، ایلن، گوگلر و روستاهای شهرستان میانه از طرف آقای علی سلمان اهل شهرستان سراب خریداری می‌گردد و در استان آذربایجان شرقی با برند پنیر آن استان به فروش می‌رسد. در هر چهار روستاهای هدف، از دام‌هایی نظیر گاو بومی، گوسفند و بره، بز و بزغاله نگهداری می‌شود و در روستای قره اوغلانلو، علاوه بر موارد فوق، از شتر نیز نگهداری می‌شود و همه ساله جشنواره شتر برگزار می‌گردد.

جدول شماره ۵۳: محصولات عمده روستاهای هدف منتخب به صورت کلی

دهستان	ردیف	آبادی	محصولات زراعی	محصولات باغی	محصولات دامی	سایر
چاپاره بالا	۱	قره بوطه	شلتوک، یونجه، گندم آبی و دیم، جو آبی، ذرت آبی، هندوانه و خربزه	سیب، زردآلو	گاو بومی، گاو دو رگه، گوسفند و بره، بز و بزغاله	پرورش ماهی (۱۳)، کارگاه برنجکوبی (۸)
	۲	قره اوغلانلو	گندم دیم، نخود،	-	گاو بومی، گوسفند و بره، بز و بزغاله و شتر	فرش‌بافی خانگی
چاپاره پایین	۳	مشمپا	شلتوک، یونجه، گندم آبی و دیم، جو آبی، هندوانه، خربزه و سورگوم	سیب، انگور، زردآلو	گاو بومی، گاو دو رگه، گوسفند و بره، بز و بزغاله	پرورش ماهی (۲)، کارگاه سد مخزنی مشمپا، کارگاه برنجکوبی (۴)
	۴	حصار	گندم آبی و دیم، جو آبی، شلتوک، یونجه، کلزا، خربزه،	سیب، زردآلو	گاو بومی، گاو دو رگه، گوسفند و بره، بز و بزغاله	پرورش ماهی (۴)، کارگاه برنجکوبی (۳)

منبع: مشاور، ۱۳۹۷

۱-۳-۱-۱- فعالیت‌های پشتیبان زنجیره ارزش فعالیت‌های کشاورزی

براساس مدل پورتر بررسی زنجیره تولید و عرضه در دو بخش فعالیت‌های پشتیبان و فعالیت‌های اصلی انجام شد. بر این اساس در بررسی فعالیت‌های پشتیبان به موضوعات زیرساخت‌ها، مدیریت منابع انسانی، توسعه تکنولوژی و تامین پرداخته شده است. بخش زیرساخت‌ها به زیرساخت‌های تولید، تبدیل و عرضه تقسیم‌بندی شده است. در بخش زیرساخت‌های تولید به تامین آب، تامین برق، دسترسی به زمین‌های کشاورزی و وجود اتحادیه مرتبط با محصولات پرداخته شده است.

در بخش تامین آب، علاوه بر منابع سطحی، آب مورد نیاز روستاهای هدف از منابع مختلفی چون ایستگاه‌های پمپاژ آب، چاه و قنات تامین می‌شود. روستای مشمپا دارای ۲ ایستگاه پمپاژ در مدار با حجم ۷۷۸ مترمکعب در روز، روستاهای قره بوطه، حصار و قره اوغلانلو هر کدام دارای ۱ ایستگاه پمپاژ آب به ترتیب با حجم ۳۴۶، ۵۱۸ و ۲۵۹ مترمکعب در روز است. روستای مشمپا دارای یک رشته قنات در حال آبدهی هستند. روستاهای قره بوطه (۲ حلقه چاه)، مشمپا (۱ حلقه چاه) و حصار (۱ حلقه چاه) از طریق چاه‌های در اختیار، امکان استفاده از منابع زیرزمینی آب را دارا هستند. روستای قره اوغلانلو دارای خط انتقال آب از مجتمع چروک علیا نیز می‌باشد. همچنین سد مشمپا دارای مخزن ۷۰۰,۰۰۰,۰۰۰ مترمکعب می‌باشد که آب شرب شهر زنجان، آبیاری اراضی کشاورزی پایین دست سد مشمپا تا دشت رجین و برق زنجان را تامین می‌نماید.

جدول شماره ۵۴: تامین آب از طریق ایستگاه‌های پمپاژ

ردیف	نام شهرستان	نام بخش	نام دهستان	نام روستا	تعداد ایستگاه پمپاژ در مدار	حجم ایستگاه پمپاژ در مدار-مترمکعب در روز
جمع بخش					۳۸	۲۵۹۳۰
جمع دو دهستان هدف					۱۲	۴۱۴۷
۱	زنجان	زنجانرود	چاپپاره بالا	قره بوطه	۱	۳۴۶
۲	زنجان	زنجانرود	چاپپاره بالا	قره اوغلانلو	۱	۲۵۹
۳	زنجان	زنجانرود	چاپپاره پایین	حصار	۱	۵۱۸
۴	زنجان	زنجانرود	چاپپاره پایین	مشمپا	۲	۷۷۸

منبع: اداره آب و فاضلاب روستایی استان زنجان، ۱۳۹۷

تامین برق برای پشتیبانی از زنجیره ارزش محصولات کشاورزی، از طریق خطوط انتقال برق به صورت خط ۶۳ کیلوولت، ۲۳۰ کیلوولت و خط ۴۰۰ کیلوولت و ترانس‌های برق موجود انجام می‌شود.

در زمینه تامین زیرساخت‌های مورد نیاز برای تبدیل محصولات، پهنه‌های صنعتی، در شهرستان زنجان ۴ شهرک صنعتی، ۱ شهرک صنعتی تخصصی و دو ناحیه صنعتی است که به عنوان یک زیرساخت آماده سرمایه گذاری هستند. این پهنه‌های صنعتی در بخش مرکزی شهرستان زنجان است و در بخش زنجانرود هیچ پهنه صنعتی موجود نیست. کارگاه‌های مرتبط با صنایع تبدیل محصولات کشاورزی مانند کارگاه برنجکوبی، در سه روستای هدف؛ روستاهای قره بوطه (۸ واحد)، حصار (۳ واحد) و مشمپا (۲ واحد) استقرار دارند.

زیرساخت‌های ارتباط جاده‌ای-ریلی بخش زنجانرود شامل دسترسی به بزرگراه، جاده‌های اصلی و خط ریلی است که در قسمت شرقی بخش زنجانرود واقع شده است و روستاهای هدف از این خدمات به دور هستند. در صورت وجود

این زیرساخت‌ها در روستاهای هدف، می‌توان خدمات پشتیبان قدرتمندی برای شکل‌گیری صنایع مرتبط با محصولات کشاورزی فراهم نمود.

تامین قسمتی از سرمایه مورد نیاز برای صنایع و کارگاه‌های تبدیلی توسط بانک‌های عامل وام‌های اشتغال روستایی (بانک‌های کشاورزی، توسعه تعاون، پست بانک و صندوق کارآفرینی امید)، صندوق‌های اعتبارات خرد اشتغال روستایی و اداره تعاون، کار و رفاه اجتماعی (اعطای تسهیلات؛ ۷۰ درصد آورده بانک ۳۰ درصد آورده تعاونی) صورت می‌گیرد. بازارهای شهر زنجان، میانه و تبریز از مهمترین بازارها برای توزیع محصولات کشاورزی تولید شده بخش زنجانرود است.

تامین برق برق برای پشتیبانی از زنجیره ارزش محصولات کشاورزی، از طریق خطوط انتقال برق به صورت خط ۶۳ کیلوولت، ۲۳۰ کیلوولت و خط ۴۰۰ کیلوولت و ترانس‌های برق موجود انجام می‌شود.

در زمینه تامین زیرساخت‌های مورد نیاز برای تبدیل محصولات، پهنه‌های صنعتی، در شهرستان زنجان ۴ شهرک صنعتی، ۱ شهرک صنعتی تخصصی و دو ناحیه صنعتی است که به عنوان یک زیرساخت آماده سرمایه‌گذاری هستند. این پهنه‌های صنعتی در بخش مرکزی شهرستان زنجان است و در بخش زنجانرود هیچ پهنه صنعتی موجود نیست. کارگاه‌های مرتبط با صنایع تبدیل محصولات کشاورزی مانند کارگاه برنجکوبی، در سه روستای هدف؛ روستاهای قره بوطه (۸ واحد)، حصار (۳ واحد) و مشمپا (۲ واحد) استقرار دارند.

زیرساخت‌های ارتباط جاده‌ای-ریلی بخش زنجانرود شامل دسترسی به بزرگراه، جاده‌های اصلی و خط ریلی است که در قسمت شرقی بخش زنجانرود واقع شده است و روستاهای هدف از این خدمات به دور هستند. در صورت وجود این زیرساخت‌ها در روستاهای هدف، می‌توان خدمات پشتیبان قدرتمندی برای شکل‌گیری صنایع مرتبط با محصولات کشاورزی فراهم نمود.

تامین قسمتی از سرمایه مورد نیاز برای صنایع و کارگاه‌های تبدیلی توسط بانک‌های عامل وام‌های اشتغال روستایی (بانک‌های کشاورزی، توسعه تعاون، پست بانک و صندوق کارآفرینی امید)، صندوق‌های اعتبارات خرد اشتغال روستایی و اداره تعاون، کار و رفاه اجتماعی (اعطای تسهیلات؛ ۷۰ درصد آورده بانک ۳۰ درصد آورده تعاونی) صورت می‌گیرد. بازارهای شهر زنجان، میانه و تبریز از مهمترین بازارها برای توزیع محصولات کشاورزی تولید شده بخش زنجانرود است.

جدول ۵۵: فعالیت‌های پشتیبان موجود برای زنجیره محصولات کشاورزی (طبق مدل پورتر) در روستاهای هدف منتخب

تامین آب: - ۵ ایستگاه پمپاژ در مدار با ظرفیت استحصال ۱۹۰۱ مترمکعب در روز / چاه‌ها (۴ حلقه) و قنات (۱ رشته)، ۱ خط انتقال آب از مجتمع چروک علیا به روستای قره اوغلانلو تامین برق: خطوط انتقال برق به صرت خطوط ۶۳، ۲۳۰ و ۴۰۰ کیلوولت	تولید	
تامین سرمایه: بانک‌های عامل وام‌های اشتغال روستایی (بانک‌های کشاورزی، توسعه تعاون، پست بانک و صندوق کارآفرینی امید) + صندوق‌های اعتبارات خرد اشتغال روستایی + اداره تعاون، کار و رفاه اجتماعی (اعطای تسهیلات؛ ۷۰ درصد آورده بانک ۳۰ درصد آورده تعاونی) پهنه‌های صنعتی: ۴ شهرک صنعتی، ۱ شهرک صنعتی تخصصی، ۲ ناحیه صنعتی موجود در بخش مرکزی شهرستان زنجان کارگاه‌های خارج از پهنه‌های صنعتی: کارگاه‌های برنجکوبی در روستاهای قره بوطه، حصار و مشمپا کارگاه‌های صنعتی شهر میانه برای تبدیل شلتوک به برنج کارگاه‌های تبدیل شیر به پنیر در میانه و تبریز	تبدیل	زیرساخت‌ها
حوزه راه: جاده‌های اصلی و فرعی بازارهای دائمی: بازار شهرهای زنجان، میانه، تبریز کردستان معرفی محصولات: تهیه بروشور، کتابچه و امکان شرکت در نمایشگاه‌های داخلی و خارجی از طریق اداره تعاون، کار و رفاه اجتماعی، برگزاری جشنواره‌ها	توزیع	
آموزش توسط: دانشگاه زنجان / دانشگاه علمی - کاربردی / دانشگاه آزاد اسلامی / دانشگاه پیام نور / آموزش فنی و حرفه ای / جهاد کشاورزی موجود در شهر زنجان		مدیریت منابع انسانی
تحقیق و توسعه، بهبود سیستم‌ها و فرایندها و روش‌های انجام کار با تاکید بر محصولات اصلی		توسعه تکنولوژی
کود شیمیایی: خرید از شهر زنجان / تولید: بروجرد، شیراز و... آب و برق: اداره آب (اعطای مجوز و اخذ هزینه حق بستر) / اداره برق (تامین برق و اخذ هزینه تامین برق) سمپاشی و آفت زدایی: خرید از شهر زنجان / تولید سم و داروهای گیاهی: تهران، مشهد، اصفهان و...		تامین

منبع: مشاور، ۱۳۹۷

۳-۱-۲- فعالیت‌های اصلی زنجیره تولید و عرضه فعالیت‌های کشاورزی

مهمترین نکته در فعالیت‌های اصلی زنجیره تولید و عرضه محصولات کشاورزی، ضعف در فرایند تبدیل و فرآوری محصولات تولیدی است. محصولات تولید شده عموماً به صورت خام عرضه و مصرف می‌شود و یا فرآوری‌های انجام شده به صورتی نیست که ارزش افزوده بیشتری را نصیب کشاورزان کند.

در مورد محصولی به مانند برنج، که مصرف آن برنج به صورت پلو، آرد برنج پفی (برنج بو داده)، برنج برای آش است، در عمل در روستاهای هدف؛ روستای قره‌بوطه، حصار و مشمپا، صنایع تبدیلی برنج و بسته‌بندی آن وجود ندارد. در روستاهای هدف دو نوع برنج کشت می‌شود: یکی برنج معطر است که بسیار مرغوب و با کیفیت است و نوع دیگر، برنج آش است. اغلب خریداران برنج معطر از شهر میانه هستند و شلتوک را از سه روستای هدف خریداری می‌کنند

و در شهر میانه تبدیل به برنج نموده و با بسته‌بندی با نام میانه به فروش می‌رسانند. بازار برنج آش نیز شهر میانه، تبریز و استان کردستان است که اغلب خریداران از این مکان‌ها می‌باشند.

در مورد محصولی به مانند گندم، هر چند مصرف آن مستلزم تولید آرد و تبدیل آن به نان و محصولات مشابه است، در عمل به خرید محصول توسط دولت به صورت تحویل به سیلو از طرف کشاورز صورت می‌گیرد و کشاورزان عملاً از مشارکت در ادامه زنجیره تبدیل و عرضه حذف می‌شوند. در مورد محصولاتی چون جو و یونجه، تغییرات جزئی برای آماده کردن این محصولات برای استفاده دام، در چرخه داخل اقتصاد خانوار اتفاق می‌افتد، علیرغم ارزش اقتصادی برای خودکفایی اقتصاد روستاییان و نقش آن در تامین تدارکات برای تولیدات دامی، در ایجاد ارزش افزوده قابلیت محاسبه را ندارد. در مورد محصول سیب، زردآلو و انگور؛ صنایع تبدیلی تولید کمپوت و آبمیوه در روستاهای هدف وجود ندارد و بازار اصلی این محصولات استان زنجان با تأکید بر شهر زنجان (میدان میوه و تره‌بار) و شهرک‌های صنعتی زنجان است که این محصول را به صورت مستقیم در میدان میوه و تره بار به فروش می‌رسانند و یا محصولات خریداری شده بعد از اعمال عملیات تبدیل و فرآوری مجدداً به بازار عرضه می‌شود.

در مورد محصولات صیفی نظیر خربزه و هندوانه تولید شده در روستاهای هدف، این محصول توسط دلالان و اهالی در شهر زنجان به فروش می‌رسد و از آنجا در استان‌های شمالی و آذربایجان شرقی به فروش می‌رسد. بخش از این صیفی‌جات در مرز با استان اردبیل به فروش می‌رسد.

از آنجایی که بخش زنجارود از یک طرف در انتهای استان زنجان واقع شده و به شهر زنجان و قطب صنعتی (با ۴ شهرک صنعتی، یک شهر صنعتی تخصصی و ۲ ناحیه صنعتی) آن نزدیک است و از طرف دیگر به استان آذربایجان شرقی به شهرهای میانه و تبریز نزدیک است، محصولات کشاورزی بخش زنجارود نیاز بازارهای شهر زنجان و استان آذربایجان شرقی با تأکید بر شهرهای میانه و تبریز را برآورده می‌کند. و همچنین عدم زیرساخت‌های ارتباطی قوی و نبود افراد سرمایه‌گذار در روستاهای هدف از بخش زنجارود، مانع امکان شکل‌گیری کارگاه‌های کوچک مقیاس شده است و کشاورزان در سیستم موجود نقش تولید کننده را بر عهده دارند و عموماً در فرایند تبدیل نقش چندانی را برعهده ندارند.

تقویت اقتصاد گردشگری می‌تواند به امکان عرضه محصولات ویژه محلی (مربای سیب، کمپوت سیب و زردآلو، آبمیوه، مارمالاد انگور و سیب و...) امکان داده و بر ایجاد اقتصاد معیشت محور، با تأکید بر کسب بالاترین میزان ارزش افزوده توسط روستاییان تولیدکننده، زمینه‌سازی کند.

در زمینه محصولات دامی نظیر شیر و گوشت، سیستم جمع آوری، انتقال و تبدیل شیر برای سه روستای هدف به غیر از روستای قره‌اوغلانلو به این نحو است که شیر توسط شیرپزهای مستقر در روستا خریداری و سپس به کارخانه‌های بسته‌بندی و تبدیل شیر در شهر زنجان منتقل می‌شوند و به صورت بسته بندی شده از طریق سیستم توزیع خرده‌فروشی (بقالی‌ها و سوپرمارکت‌ها) به دست مشتریان نهایی می‌رسد. معیشت اصلی ساکنان روستای قره اوغلانلو، از طریق دامداری است. با توجه به نتایج کارگاه‌های مشارکتی، دامداران این روستا شیرها را به خریداران اهل شهرستان سراب می‌فروشند و آنها در استان آذربایجان شرقی تبدیل به پنیر کرده و با نام برندهای آذربایجان شرقی به فروش می‌رسانند. گوشت دامی تولید شده هر چهار روستای هدف در کشتارگاه شهرستان زنجان به فروش می‌رسد و در آنجا با اعمال فرایندهای مربوطه، بسته‌بندی شده و پس از آن با توزیع در استان زنجان به دست مصرف‌کننده می‌رسد.

به طور کلی در زمینه توزیع محصولات کشاورزی زراعی و باغی تولید شده در بخش زنجانرود شهرستان زنجان، نقش بازار شهر زنجان و میدان میوه و تره‌بار آن بسیار پر رنگ است. محصولات تولید شده عموماً توسط دلالان بومی و غیربومی خریداری شده و در سطح استان زنجان و سایر استان‌های کشور توزیع می‌شود. علاوه بر آن بازار اصلی برنج سه روستاهای هدف، استان‌های آذربایجان شرقی (شهر میانه و تبریز) و کردستان، محسوب می‌شوند. خریداران به روستاهای حصار، مشمپا و قره بوطه مراجعه کرده و شلتوک آن را خریداری کرده و در مقصد با تبدیل به برنج با برند مقصد به فروش می‌رسد. بازار دام هر چهار روستای هدف نیز کشتارگاه شهرستان زنجان واقع در بخش مرکزی است که تولید کننده دام را به آنها می‌فروشد و در کشتارگاه با عملیاتی فرایندهای مختلف و پس از بسته‌بندی، گوشت را از طریق مراکز فروش به دست مصرف‌کننده می‌رسانند.

جدول ۵۶: زنجیره تولید و عرضه محصولات اصلی زراعی روستاهای هدف منتخب

تامین تدارکات	تولید	عملیات تبدیل	عملیات توزیع	مصرف کنندگان نهایی
- نیروی کار: - اهالی خود روستاها - بذر، کود، سم و... بازار شهر زنجان	شلتوک (۷۶۱۲,۳ تن)	زنجان/میانه	دلالان	- استان زنجان - آذربایجان شرقی - استان کردستان
	ذرت (۷۰۰ تن) / قره بوطه	- خارج از روستاها - کارخانه‌های شهر زنجان	- اهالی - دلالان	خام: زنجان
	خریزه (۶۵۰ تن) / روستاهای قره بوطه، حصار و مشمپا	عموماً بدون فرآوری	- دلالان - اهالی	- شهر زنجان - اردبیل - استان‌های شمالی - آذربایجان شرقی
	هندوانه (۵۵۰ تن) / روستاهای قره بوطه، حصار و مشمپا	عموماً بدون فرآوری	- اهالی - دلالان	- شهر زنجان - اردبیل - استان‌های شمالی - آذربایجان شرقی
	گندم (۱۱۷۶,۲ تن) / مجموع ۴ روستا	عموماً بدون فرآوری	- خرید تضمینی توسط دولت - عرضه در سیلوی شهر زنجان	مردم از طریق نانوایی‌ها
	نخود (۲۸ تن) / قره اوغلانلو	عموماً بدون فرآوری	- اهالی - دلالان	زنجان
	- جو (۱۵۲,۸ تن) / روستاهای قره بوطه، حصار و مشمپا - یونجه (۳۴۴۰۰ تن) / روستاهای قره بوطه، حصار و مشمپا	عموماً بدون فرآوری	اهالی	مصرف داخلی، دام‌های خود روستاها

منبع: مشاور، ۱۳۹۷

جدول ۵۷: زنجیره تولید و عرضه محصولات اصلی باغی روستاهای هدف منتخب

تامین تدارکات	تولید	عملیات تبدیل	عملیات توزیع	مصرف کنندگان نهایی
- نیروی کار: اهالی خود روستاها - نهال، کود، سم و...: - بازار شهر زنجان	سیب (۴۵ تن)، مجموع روستاها به غیر از قره اوغلانلو	عموما بدون فراوری	- دلان - میدان میوه و تره بار زنجان	استان زنجان استان تهران استان البرز
	زردآلو (۲۵ تن)، مجموع روستاها به غیر از قره اوغلانلو			
	انگور (۱۰ تن)/ روستای مشمپا			

منبع: مشاور، ۱۳۹۷

جدول ۵۸: زنجیره تولید و عرضه محصولات اصلی دامی روستاهای هدف منتخب

تامین تدارکات	تولید	عملیات تبدیل	عملیات توزیع	مصرف کنندگان نهایی
- نیروی کار: اهالی خود روستاها - علوفه: تولیدات کشاورزی خود روستا	گاو دورگه (۳۷۰ راس - ۱۷۹۰ تن شیر - ۵۰۴۳,۲ تن گوشت) / همه روستاهای هدف به غیر از روستای قره اوغلانلو	شیرپزهای مستقر در شهرستان میانه	توزیع از طریق سیستم خرده فروشی	استان زنجان استان آذربایجان شرقی
	گاو بومی (۲۶۵ راس - ۳۹۷,۵ تن شیر - ۳۶۷۰۰ تن گوشت) / همه روستاهای هدف	کارخانجات بسته بندی و تبدیل شیر شهر زنجان		
	گوسفند و بره (۵۳۵۰ راس، ۸۷۰ تن شیر - ۴۶۳۵۷,۵ تن گوشت)			
	بز و بزغاله (۷۵۸ راس - ۳۷۹,۷ تن شیر - ۱۵۰۰۶,۳ تن گوشت)			

منبع: مشاور، ۱۳۹۷

۲-۳- شناسایی، توصیف و اولویت‌بندی قابلیت‌ها و تنگنای طبیعی، اجتماعی، اقتصادی و

فضایی منابع تولید و نظام فعالیتی جهت تولید و اشتغال روستا

۱-۲-۳- وضع طبیعی روستاهای هدف

به لحاظ وضعیت طبیعی روستاهای قره بوطه، حصار و مشمپا در مقر تپه‌ای واقع شده‌است. روستاهای قره بوطه، حصار و مشمپا در اراضی هموار اطراف رودخانه قزل اوزن قرار دارند. روستاهای حصار و مشمپا به دو رود دیگر؛ رودخانه قلعه چای و تلخه‌رود، دسترسی دارند.

به صورت کلی و با چشم پوشی از نحوه دسترسی به منابع آب، دسترسی به نوع خاک عاملی مهم در نحوه مکان‌گزینی روستاهای هدف بوده است و بزرگترین روستای پرجمعیت بخش زنجانرود و روستاهای بزرگ، در حاشیه رودخانه و در جای دارای خاک حاصلخیز بنا شده است.

دو روستای حصار و مشمپا در بین روستاهای هدف منتخب در بخش زنجانرود در محدوده گسل قرار گرفته‌اند. همچنین روستاهای هدف بخش زنجانرود در شهرستان زنجان در پهنه با خطر نسبی زیاد و خیلی زیاد زلزله واقع شده است.

جدول ۵۹: وضع طبیعی روستاهای هدف طرح توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی

نام آبادی	وضع طبیعی آبادی	منبع آب
قره بوطه	تپه‌ای	مجتمع - چاه
قره اوغلانلو	تپه‌ای	مجتمع آب چروک علیا
حصار	تپه‌ای	چاه
مشمپا	تپه‌ای	چاه، قنات

منبع: مشاور، ۱۳۹۷

۳-۲-۲- وضع اجتماعی روستاهای هدف

اتحاد و انسجام فرهنگی - اجتماعی در بخش زنجانرود و روستاهای هدف می‌تواند به عنوان یک قابلیت مثبت برای تعریف برخی از طرح‌های اشتغال‌زایی به صورت مشترک، در صورت لزوم، تلقی شود.

در بخش زنجانرود؛ بین سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۵ نرخ رشد جمعیت مثبت بوده است ولی در بازه زمانی ۱۳۸۵ الی ۱۳۹۵، کاهش جمعیت در این بخش رخ داده است. نرخ رشد جمعیت در روستای قره اوغلانلو (۱,۷ درصد)، مشمپا (۰,۹۱ درصد) و حصار (۰,۹۵ درصد)، مثبت بوده است و در روستای هدف قره بوطه (۰,۳۶ - درصد)، نرخ رشد منفی بوده است.

عدم افزایش منابع آب و خاک، همزمان با افزایش جمعیت در کنار عدم تعریف موقعیت‌های جدید اشتغال حاصل از گسترش صنایع تبدیلی مرتبط با محصولات کشاورزی و... باعث شده است تا ظرفیت جمعیت‌پذیری روستاها محدود باشد. همچنین محدودیت در فضای اختصاص یافته برای احداث واحدهای مسکونی در روستاها باعث شده است تا ساخت و سازهای جدید عموماً با مشکلاتی برخورد کنند. همین عوامل باعث شده است تا در روستاهایی که تعریف جدیدی از اشتغالات مرتبط با کشاورزی صورت نگرفته است، جمعیت کاهش یابد.

جدول ۶۰: وضعیت روستاهای هدف به لحاظ نرخ رشد جمعیت

نام آبادی	دهستان	نرخ رشد ۱۳۹۵-۱۳۹۰	وضعیت
قره بوطه	چاپپاره	۰,۳۶ -	منفی
قره اوغلانلو	بالا	۱,۷	مثبت
مشمپا	چاپپاره	۰,۹۱	مثبت
حصار	پایین	۰,۹۵	مثبت

منبع: مشاور، ۱۳۹۷

۳-۲-۳- وضع اقتصادی روستاهای هدف

تعداد بهره‌برداران در فعالیت‌های مختلف کشاورزی نشان دهنده اهمیت فعالیت در اقتصاد و معیشت کشاورزان است. بر این اساس در پیشنهاد مرتبط با اشتغال‌زایی و توسعه اقتصادی، احتمالاً می‌توان در فعالیت‌های قدرتمندتر، موفقیت بیشتری را کسب کرد.

طبق آمار در دسترس، اکثریت بهره‌برداران کشاورزی در حوزه زراعت و باغداری مشغول هستند. پرورش دام سبک بعد از زراعت و باغداری بیشترین علاقه‌مندی را در بین بهره‌برداران کشاورزی داشته است. پرورش طیور به صورت

سنتی و پرورش دام سنگین از فعالیت‌های عمده در کنار زراعت، باغداری و پرورش دام سبک است. فعالیت‌های مرتبط با پرورش زنبور عسل و ماهی نیز در برخی از بهره‌برداران دیده می‌شود.

جدول ۶۱: بهره‌برداری‌های کشاورزی بر حسب نوع فعالیت

پرورش کرم ابریشم	پرورش ماهی	کشت گلخانه‌ای	پرورش زنبور عسل	پرورش دام سنگین	پرورش طیور به روش سنتی	پرورش دام سبک	باغداری	زراعت	
۲	۳۸	۵۰	۶۷۰	۴۴۵۹	۶۱۳۲	۷۰۲۶	۱۱۲۷۸	۱۳۹۸۳	جمع شهرستان
۰	۱۹	۲	۸۵	۱۲۷۴	۲۰۶۹	۲۳۳۱	۲۷۶۷	۵۲۲۰	جمع بخش
۰	۹	۰	۲۰	۵۶۹	۵۲۶	۵۵۵	۳۲۶	۱۲۹۰	جمع دهستان
۰	۰	۰	۰	۰	۳۲	۴۴	۷	۲۸	آبادی قره اوغلانلو
۰	۵	۰	۲	۱۱۱	۱۳۸	۶۲	۸۹	۳۷۵	آبادی قره بوطه
۰	۰	۰	۱	۶۴	۳۱	۳۸	۳۹	۹۱	آبادی حصار
۰	۰	۰	۹	۷۶	۵۷	۸۳	۲۰	۱۹۰	آبادی مشمپا

منبع: مرکز آمار، ۱۳۹۳

الف- بررسی وضعیت اراضی و محصولات زراعی

برای بررسی وضعیت زراعی در روستاهای هدف منتخب بخش زنجانرود شهرستان زنجان از داده‌های جهادکشاورزی استان زنجان، براساس استعلام دریافتی، استفاده می‌شود.

در بخش زراعی، در روستای قره‌بوطه شلتوک (۱۳۰۰ هکتار-۵۲۰۰ تن)، گندم آبی (۶۰ هکتار-۲۴۰ تن)، گندم دیم (۱۵ هکتار-۱۲ تن)، ذرت (۱۰ هکتار-۷۰۰ تن)، یونجه آبی (۱۰ هکتار-۱۰ تن)، جو آبی (۵ هکتار-۱۵ تن)، خربزه (۵ هکتار-۳۵۰ تن) و هندوانه (۳ هکتار-۲۴۰ تن) به زیرکشت می‌رود. در مجموع از ۱۴۰۸ هکتار اراضی زراعی روستای قره‌بوطه ۸۶۸۷ تن محصول برداشت شده است

در بخش زراعی، در روستای مشمپا شلتوک (۲۸۵،۵ هکتار-۱۴۵۶ تن)، یونجه آبی (۱۱۴ هکتار-۱۱۴۰۰ تن)، گندم دیم (۱۰۸ هکتار-۱۰۴ تن)، گندم آبی (۵۵،۵ هکتار-۱۳۲ تن)، جو آبی (۴۷،۵ هکتار-۹۰،۳ تن)، خربزه (۵ هکتار-۱۵۰ تن)، هندوانه (۴ هکتار-۱۶۰ تن) و سورگوم (۱ هکتار-۳۰ تن) به زیرکشت می‌رود. در مجموع از ۷۳۵،۵ هکتار اراضی زراعی روستای مشمپا، حدود ۲۴۹۲۲،۳ تن محصول برداشت شده است (جدول ۶۲).

در بخش زراعی، در روستای حصار یونجه آبی (۲۲۹ هکتار-۲۲۹۰۰ تن)، شلتوک (۱۸۷،۵ هکتار-۹۵۶،۳ تن)، گندم آبی (۴۱،۵ هکتار-۹۹ تن)، جو آبی (۲۵ هکتار-۴۷،۵ تن)، گندم دیم (۵ هکتار-۸۰۴ تن)، خربزه (۵ هکتار-۱۵۰ تن) و کلزا (۵ هکتار-۷ تن) به زیرکشت می‌رود. در مجموع روستای حصار با ۷۲۷ هکتار اراضی زراعی حدود ۴۷۰۶۴،۶ تن محصول تولید می‌کند.

در بخش زراعی، در روستای قره‌اوغلانلو محصولاتی چون گندم دیم (۷۳ هکتار-۵۸۴،۴ تن)، نخود دیم (۲۸ هکتار-۲۸ تن) به زیرکشت می‌رود. در مجموع روستای قره‌اوغلانلو با ۱۶۷،۵ هکتار اراضی زراعی بیش از ۶۱۲،۴ تن محصول زراعی تولید می‌کند.

جدول ۶۲: میزان مساحت و برداشت از فعالیت زراعی

سطح زیر کشت (هکتار)															آبادی	
نباتات علوفه‌ای		محصولات جالیزی					سبزیجات	محصولات صنعتی	چوبیات	غلات						
تولید		سایر (سورگوم)	ذرت (آبی)	پنبه (آبی)	هندوانه	خربزه	سیر	کلبا	تولید	شلتوک		جو		گندم		
آبی	سبز									هکتار	هکتار	هکتار	هکتار	هکتار		هکتار
۰			۰	۰	۰	۰			۲۸	۰	۰	۰	۰	۰	۷۳	قره اوغلانلو
۱۰			۱۰	۰	۳	۵			۰	۱۳۰۰	۰	۵	۰	۶۰	۱۵	قره بوطه
۲۲۹			۰	۲۲۹	۰	۵		۵	۰	۱۸۷,۵	۰	۲۵	۰	۴۱,۵	۵	حصار
۱۱۴		۱	۰	۱۱۴	۴	۵	۱		۰	۲۸۵,۵	۰	۴۷,۵	۰	۵۵,۵	۱۰۸	مشمپا
میزان تولید (تن)															آبادی	
۰			۰	۰	۰	۰			۲۸	۰	۰	۰	۰	۰	۵۸۴,۴	قره اوغلانلو
۱۰			۷۰	۱۰۰	۲۴	۳۵			۰	۵۲۰۰	۰	۱۵	۰	۲۴۰	۱۲	قره بوطه
۲۲۹۰			۰	۲۲۹۰	۰	۱۵		۷	۰	۹۵۶,۳	۰	۴۷,۵	۰	۹۹	۴,۸	حصار
۱۱۴۰		۳۰	۰	۱۱۴۰	۱۶	۱۵	۰		۰	۱۴۵۶	۰	۹۰,۳	۰	۱۳۲	۱۰۴	مشمپا

منبع: اداره جهاد کشاورزی استان زنجان، ۱۳۹۷

ب- بررسی وضعیت اراضی و محصولات باغی

آگاهی از میزان زمین و میزان تولید باغی می‌تواند برای ظرفیت‌سنجی میزان تولید و پیشنهادات در خصوص صنایع تبدیلی مرتبط با محصولات باغی موثر باشد. بر اساس استعلام صورت گرفته از جهاد کشاورزی استان زنجان، وضعیت روستاهای هدف به لحاظ باغداری مورد بررسی قرار گرفته است.

روستای مشمپا دارای ۳ هکتار سیب (۲۰ تن)، ۳,۵ هکتار زردآلو (۱۷,۵ تن)، ۲,۵ هکتار انگور (۱۰ تن) است. در مجموع از حدود ۹ هکتار باغات روستای مشمپا بیش از ۴۷,۵ تن محصول برداشت می‌شود.

روستای حصار دارای ۳ هکتار سیب (۲۰ تن) و ۱ هکتار زردآلو (۵ تن) است. در مجموع از حدود ۴ هکتار باغات روستای حصار بیش از ۲۵ تن محصول برداشت می‌شود.

روستای قره بوطه از این دهستان حدود ۱ هکتار اراضی باغی دارد. این روستا دارای ۰,۵ هکتار سیب (۵ تن)، ۰,۵ زردآلو (۲,۵ تن) است. در مجموع از ۱ هکتار اراضی باغی این روستا ۷,۵ تن محصول برداشت می‌شود. و روستای قره اوغلانلو در دهستان چاپپاره پایین فاقد اراضی باغی هستند. به صورت کلی محصولات سیب (۶,۵ هکتار)، زردآلو (۵ هکتار) و انگور (۲,۵ هکتار) مهمترین محصولات باغی روستاهای هدف منتخب بخش زنجانرود شهرستان زنجان هستند. در مجموع از ۱۴ هکتار باغات این روستاها، سالانه حدود ۸۰ تن میوه برداشت می‌شود که در جدول زیر نشان داده شده است.

جدول ۶۳: میزان مساحت و برداشت از فعالیت باغی

محصولات باغی			
ابادی	سیب	زرد آلو	انگور
قره اوغلانلو	۰	۰	۰
قره بوطه	۰,۵	۰,۵	۰
حصار	۳	۱	۰
مشمپا	۳	۳,۵	۲,۵
آبادی	میزان تولید		
قره اوغلانلو	۰	۰	۰
قره بوطه	۵	۲,۵	۰
حصار	۲۰	۵	۰
مشمپا	۲۰	۱۷,۵	۱۰

منبع: اداره جهاد کشاورزی استان زنجان، ۱۳۹۷

ج- بررسی وضعیت اقتصاد دامداری

برای بررسی وضعیت اقتصاد دامی در روستاها هدف منتخب بخش زنجانرود شهرستان زنجان، اطلاعات به دست آمده از استعلام جهادکشاورزی استان زنجان به کار گرفته شده است. براساس این اطلاعات روستای قره اوغلانلو دارای ۲۰ رأس گاو بومی، ۲۵۰۰ راس گوسفند و بره و ۱۲۵ راس بز و بزغاله است. روستای قره بوطه دارای ۱۲۰ راس گاو دورگه، ۴۵ راس گاو بومی، ۶۵۰ راس گوسفند و بره و ۳۳ راس بز و بزغاله است. روستای حصار دارای ۵۰ راس گاو دورگه، ۱۶۰ راس گاو بومی، ۱۰۰ راس گوسفند و بره و ۲۰۰ راس بز و بزغاله است. روستای مشمپا دارای ۲۰۰ راس گاو دورگه، ۴۰ راس گاو بومی، ۱۲۰۰ راس گوسفند و بره و ۴۰۰ راس بز و بزغاله است. در مجموع این آبادی‌ها دارای ۳۷۰ راس گاو دورگه، ۲۶۵ راس گاو بومی، ۵۳۵۰ راس گوسفند و بره و ۷۵۸ راس بز و بزغاله است. از این میزان دام می‌توان سالیانه ۳۴۳۷,۲ تن شیر و ۱۴۸۱۰۷ تن گوشت استحصال کرد.

جدول ۶۴: آمار تولیدات دامی روستاهای هدف منتخب

آبادی	گاو دو رگه			گاو بومی			گوسفند و بره			بز و بزغاله		
	جمعیت (راس)	شیر	گوشت (تن)	جمعیت (راس)	شیر	گوشت	جمعیت (راس)	شیر(تن)	گوشت	جمعیت (راس)	شیر (تن)	گوشت(تن)
قره اوغلانلو	۰	۰	۰	۲۰	۳۰	۳۶۰۰	۲۵۰۰	۷۵	۱۲۵	۱۲۵	۳,۷۵	۵
قره بوطه	۱۲۰	۵۴۰	۴۳,۲	۴۵	۶۷,۵	۸۱۰۰	۶۵۰	۲۰	۳۲,۵	۳۳	۰,۹۷۵	۱,۳
حصار	۵۰	۲۵۰	۱۰۰۰۰	۱۶۰	۲۴۰	۲۰۰۰۰	۱۰۰۰	۱۷۵	۴۲۰۰	۲۰۰	۷۵	۵۰۰۰
مشمپا	۲۰۰	۱۰۰۰	۴۰۰۰۰	۴۰	۶۰	۵۰۰۰	۱۲۰۰	۶۰۰	۴۲۰۰۰	۴۰۰	۳۰۰	۱۰۰۰۰
جمع	۳۷۰	۱۷۹۰	۵۰۰۴۳,۲	۲۶۵	۳۹۷,۵	۳۶۷۰۰	۵۳۵۰	۸۷۰	۴۶۳۵۷,۵	۷۵۸	۳۷۹,۷۲۵	۱۵۰۰۶,۳

منبع: اداره جهاد کشاورزی استان زنجان، ۱۳۹۷

۳-۳- ظرفیت‌شناسی نیروی انسانی از طریق شناسایی جوانان و سرپرستان خانوار جویای کار

ترویج و تقویت فرهنگ کار، تولید و کارآفرینی، آموزش نیروی انسانی با توجه به پتانسیل روستا، حمایت از بخش خصوصی و تعاونی، ایجاد اشتغال و افزایش درآمد پایدار روستائیان و ... از اهداف برنامه‌ریزی‌های توسعه است که دولت در برنامه ششم توسعه با طرح توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی در پی رسیدن به آنهاست. یکی از مهم‌ترین اهداف طرح‌های توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی، ایجاد اشتغال، کاهش فقر و محرومیت از طریق شناخت ظرفیت‌های نیروی انسانی به ویژه شناسایی جوانان و سرپرستان بیکار جویای کار است. با شناسایی جوانان و سرپرستان جویای کار خانوارهای روستایی، و ایجاد اشتغال و کارآفرینی در روستا می‌توان از ظرفیت‌های انسانی، مکانی و فضایی روستا استفاده نمود و روستا را در مسیر توسعه قرار داد و جوانان و سرپرستان جویای کار را توانمند نمود.

در این قسمت برای شناسایی جوانان جویای کار و سرپرستان خانوار، از اطلاعات افراد تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی (ره) شهرستان، افراد تحت پوشش سازمان بهزیستی شهرستان و کارگاه مشارکتی و پرسشنامه تکمیلی روستاهای هدف استفاده می‌شود.

۳-۳-۱- خانوارهای تحت حمایت کمیته امداد

در سال ۱۳۹۷ افراد تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی (ره) در شهرستان زنجان ۲۷۶۹ نفر هست که از این تعداد ۱۵۲۴ نفر زنان سرپرست خانوار محسوب می‌شوند. در میان مددجویان ساکن در مناطق روستایی در سال ۱۳۹۷ حدود ۴ نفر فوق دیپلم، ۱۶ لیسانس و ۴ نفر دارای تحصیلات در سطح دو حوزوی هستند. همچنین از سال ۱۳۹۲ تا ۷ ماهه اول سال ۱۳۹۷ حدود ۸۵۳ نفر از افراد، تسهیلات روستایی از کمیته امداد امام خمینی (ره) دریافت کرده‌اند.

جدول ۶۵: تسهیلات روستایی پرداختی کمیته امداد امام خمینی (ره) از سال ۱۳۹۲ الی ۷ ماهه سال ۱۳۹۷ بر اساس گروه فعالیت (مبالغ به میلیون ریال)

گروه فعالیت	سال ۱۳۹۲		سال ۱۳۹۳		سال ۱۳۹۴		سال ۱۳۹۵		سال ۱۳۹۶		سال ۱۳۹۷ (۷ ماهه)	
	تعداد	مبلغ	تعداد	مبلغ	تعداد	مبلغ	تعداد	مبلغ	تعداد	مبلغ	تعداد	مبلغ
دامداری	۷۱		۷۳		۱۳۰		۱۱۶		۱۳۷		۵۱	
کشاورزی	۲		۰		۰		۱		۳		۲	
خدمات	۱۱		۱۴		۹		۸		۹		۶	
حمل و نقل	۳		۱		۱		۲		۵		۱	
قالیبافی	۱۳		۶		۲۶		۳۵		۵۸		۱۵	
زنبورداری	۵		۵		۷		۴		۸		۰	
طیور	۱		۰		۱		۱		۱		۱	
صنایع دستی	۱		۰		۱		۰		۰		۰	
شیلات	۰		۰		۰		۱		۰		۰	
صنعتی و صنفی	۰		۱		۲		۱		۲		۱	
جمع	۱۰۷	۱۱،۰۹۰	۱۰۰	۹،۶۸۰	۱۷۷	۱۵،۹۷۰	۱۶۹	۱۶،۹۱۰	۲۲۳	۳۰،۰۰۰	۷۷	۱۴،۲۹۱

منبع: کمیته امداد امام خمینی شهرستان زنجان، ۱۳۹۷

۳-۲-۳- خانوارهای تحت پوشش اداره بهزیستی

بر اساس استعلام سازمان بهزیستی، زنان سرپرست خانوار تحت پوشش اداره بهزیستی در شهرستان زنجان در سال‌های ۱۳۹۵، ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷ به ترتیب ۱۱۰۱، ۱۱۴۲ و ۱۱۴۶ نفر بوده است که اداره بهزیستی با برگزاری دوره‌های آموزشی مختلف و پرداخت وام، به توانمندسازی این قشر همت گمارده است.

جدول ۶۶: برنامه‌های آموزشی و خدمات خاص ارائه شده برای زنان سرپرست خانوار تحت پوشش اداره بهزیستی

خدمات خاص ارائه شده	برنامه‌های آموزشی اداره برای مددجویان تحت پوشش	زنان سرپرست خانوار	افراد تحت پوشش	سال
نهیض مسکن و اشتغال - تشکیل گروه همیار خیاطی - غربالگری زنان سرپرست خانوار - تک توانمندسازی زنان سرپرست خانوار (وام و سرمایه کار)	مهارت‌های زندگی زنان سرپرست خانوار و اعضای خانواده ایشان	۱۱۰۱	۱۱۰۱	۱۳۹۵
تشکیل گروه همیار مليله و میناکاری و فرش‌بافی - تک توانمندسازی زنان سرپرست خانوار (وام و سرمایه کار)	مهارت‌های زندگی - کسب و کار	۱۱۴۲	۱۱۴۲	۱۳۹۶
تشکیل گروه همیار آرایشگری - غربالگری زنان سرپرست خانوار - تک توانمندسازی زنان سرپرست خانوار (وام و سرمایه کار)	مهارت‌های زندگی - مشاوره قبل ازدواج - تاب‌آوری - کسب و کار	۱۱۴۶	۱۱۴۶	۱۳۹۷

منبع: سازمان بهزیستی شهرستان زنجان، ۱۳۹۷

همچنین طبق استعلام دریافتی از سازمان بهزیستی، این سازمان در سال ۱۳۹۷ برای ۸۰ نفر از معلولین در روستاهای هدف اقداماتی نظیر اشتغال‌زایی (۴ نفر)، مناسب‌سازی فضا (۷ نفر)، وسایل کمک توانبخشی (۴ نفر) انجام داده‌اند که در جدول زیر نشان داده شده است.

جدول ۶۷: برنامه‌های آموزشی و خدمات خاص ارائه شده برای زنان سرپرست خانوار تحت پوشش اداره بهزیستی

نام روستا	تعداد معلولین	تعداد اشتغال	مناسب سازی	وسایل کمک توانبخشی	معیشتی	ارجاع	سایر	مستمری ۹۷
روستای قره بوطه	۵۳	۳	۶	۳	۱	۷	۱۵	۱۵
روستای مشمپا	۱۸	۱	۱	۰	۰	۱	۶	۱
روستای قره اوغلانلو	۲	۰	۰	۱		۱	۲	۱
روستای حصار	۷	۰	۰	۰	۰	۱	۵	
جمع	۸۰	۴	۷	۴	۱	۱۰	۲۸	۱۷

منبع: سازمان بهزیستی شهرستان زنجان، ۱۳۹۷

۳-۳-۳- جوانان جویای کار و سرپرستان خانوار روستاهای هدف

با توجه به کارگاه مشارکتی از روستاهای هدف و تکمیل پرسشنامه توسط شورای اسلامی و دهیار روستا در خصوص تعداد نیروی انسانی جویای کار، مجموع جوانان جویای کار در روستاهای هدف حدود ۵۹۴ نفر و مجموع سرپرستان خانوار بیکار روستاهای هدف ۲۸۰ نفر می‌باشد که به شرح جدول زیر شناسایی شده‌اند.

جدول ۶۸: شناسایی جوانان و سرپرستان خانوار جویای کار روستاهای هدف از بخش زنجانرود

نام روستا	تعداد جوانان جویای کار	سرپرستان جویای کار
قره بوطه	۲۶۰ نفر (۲۰۰ نفر دیپلم، ۵۰ نفر لیسانس و ۱۰ نفر فوق لیسانس)	۵۰ نفر بیکار فصلی و کارگر روزمزد
مشمپا	۱۲۵ نفر (۱۰۰ نفر دیپلم، ۱۰ نفر فوق دیپلم، ۱۵ نفر لیسانس و فوق لیسانس) با تخصص خاص در زمینه جوشکاری، تعمیرکاری و ...	۱۰۰ نفر بیکار فصلی کارگر روزمزد
حصار	۶۰ نفر (۵۰ نفر دیپلم، ۱۰ نفر فوق دیپلم و ...)	۲۰ نفر بیکار فصلی
قره اوغلانلو	۱۵۰ الی ۲۰۰ نفر زیر دیپلم و ۱ نفر دیپلم به بالا	۱۱۰ نفر بیکار فصلی با تخصص کشاورز و کارگر روزمزد

منبع: برداشت میدانی، ۱۳۹۷

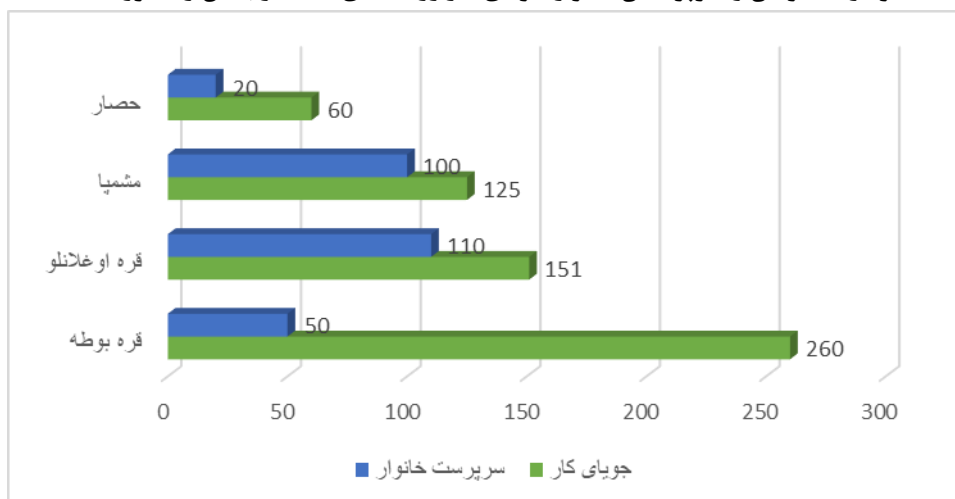
بر اساس جدول زیر، با توجه به جمعیت روستاهای هدف در سال ۱۳۹۵ و تعداد سرپرستان بیکاران و جوانان جویای کار، بیشترین درصد بیکاری در روستای قره اوغلانلو می‌باشد و کمترین درصد بیکاری مربوط به روستای قره بوطه می‌شود که در جدول و نمودار زیر نشان داده شده است. اغلب سرپرستان بیکار، بیکاری شان از نوع فصلی و پنهان است. روستای قره اوغلانلو نسبت به سه روستای دیگر کمتر به آب دسترسی دارد که آن بر اشتغال روستائیان نیز تأثیر گذاشته است.

جدول ۶۹: درصد جوانان و سرپرستان خانوار جویای کار روستاهای هدف از بخش زنجانرود

روستا	جویای کار	سرپرست خانوار	جمع	جمعیت ۹۵	درصد
قره بوطه	۲۶۰	۵۰	۳۱۰	۲۵۹۴	۱۲,۰
قره اوغلانلو	۱۵۱	۱۱۰	۲۶۱	۴۲۷	۶۱,۱
مشمپا	۱۲۵	۱۰۰	۲۲۵	۱۲۰۳	۱۸,۷
حصار	۶۰	۲۰	۸۰	۵۵۱	۱۴,۵

منبع: مشاور، ۱۳۹۷

نمودار ۶: جوانان و سرپرستان خانوار جویای کار روستاهای هدف از بخش زنجانرود

منبع: مشاور، ۱۳۹۷

۳-۴- شناسایی و اولویت‌بندی مهمترین ظرفیت‌های روستا با تأکید بر برندسازی فعالیت‌ها و خدمات برای تعیین محورهای تولید یا خدمات دارای اولویت و پیشران‌ها جهت تحرک اقتصادی روستا

براساس توان‌های اصلی و محصولات عمده تولیدی، روستاهای هدف بخش زنجانرود شهرستان زنجان را می‌توان در دو دسته اصلی گروه بندی کرد.

جدول ۷۰: طبقه بندی ویژگی‌های اصلی روستاهای هدف

پهنه	آبادی	ویژگی
۱	- قره بوطه، حصار و مشمپا	- متکی بر منابع آب رودخانه قزل اوزن - زراعت و باغداری به صورت آبی و دیم و به صورت توامان - وجود پرجمعیت‌ترین روستای بخش زنجانرود (روستای قره بوطه) - روستاهای پرجمعیت (روستای مشمپا ۱۲۰۳ نفر و روستای حصار ۵۵۱ نفر) - اراضی کشاورزی گسترده‌تر (بیشتر از ۷۰۰ هکتار) - تامین بخشی از نیاز بازار شهر زنجان و شهر میانه و تبریز - دارا بودن برخی از زیرساخت‌های گردشگری - محصولات زراعی شامل: شلتوک، یونجه، گندم، جو، کلزا، ذرت، خربزه، هندوانه - محصولات باغی شامل: سیب، انگور و زردآلو - فعالیت‌های دامداری: پرورش گاو دورگه، گاو بومی، گوسفند و بره، بز و بزغاله - وجود فعالیت‌هایی نظیر پرورش ماهی به صورت مدرن - وجود کارگاه‌هایی به مانند برنجکوبی، سنگ‌تراشی صنعتی

۲ - قره اوغلانلو	- متکی بر دامداری - کشاورزی به صورت دیم - دسترسی به منابع آبی از طریق خط انتقال آب از مجتمع چروک علیا - دسترسی محدودتر به اراضی کشاورزی (۱۰۱ هکتار) - روستای با جمعیت ۴۲۷ نفر - محصولات زراعی شامل: گندم دیم، نخود - عدم وجود محصولات باغی - فعالیت‌های دامداری: پرورش گاو بومی، گوسفند و بره، بز و بزغاله - وجود فعالیت‌هایی نظیر پرورش مرغ به صورت سنتی - روستای هدف گردشگری و برگزاری جشنواره سالانه شتر سواری
------------------	--

منبع: مشاور، ۱۳۹۷

جدول ۷۱: مهمترین ظرفیت‌های روستاهای هدف برای توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی

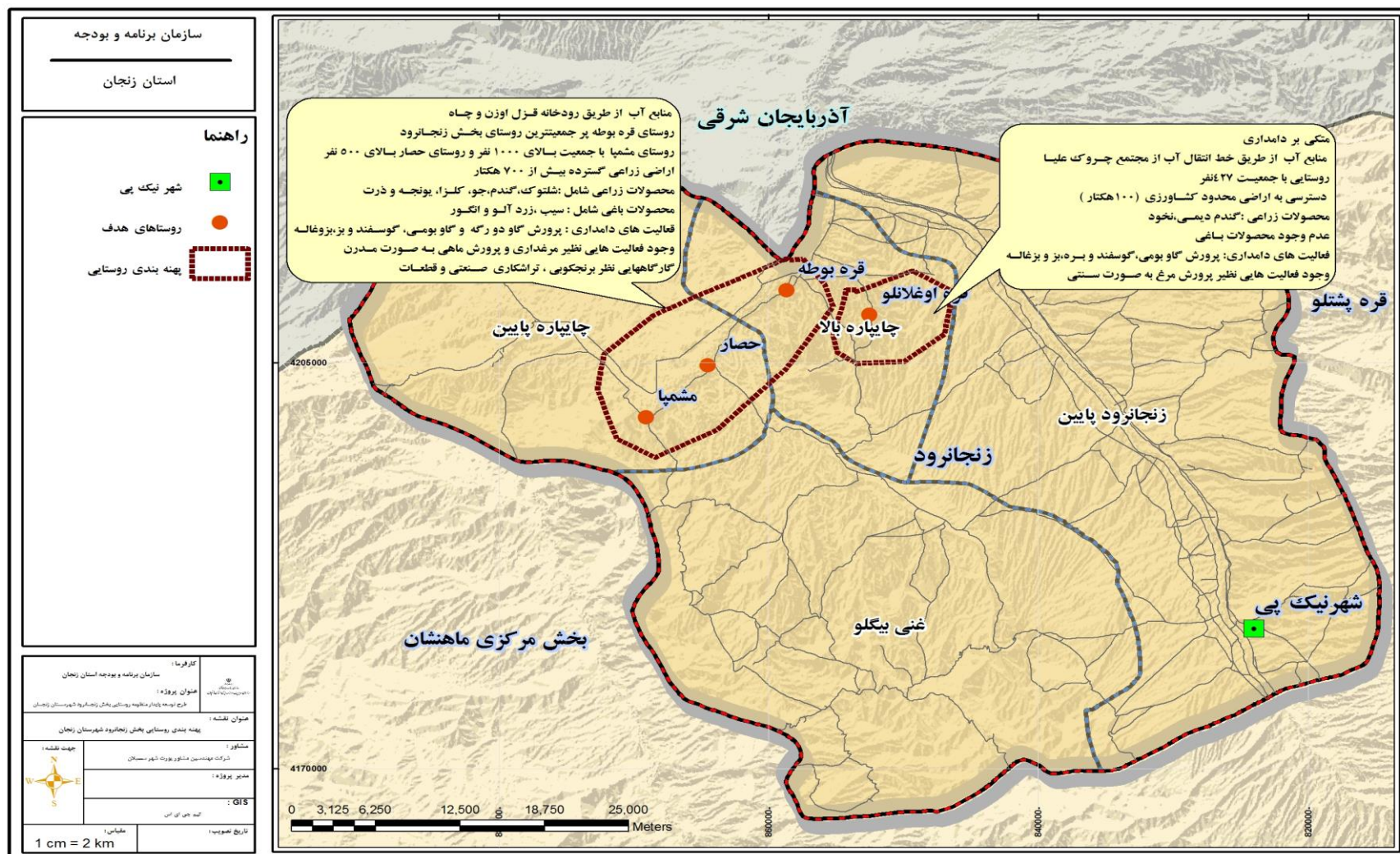
	دام						زراعت و باغداری	
	گاو دو رگه	گاو بومی	گوسفند و بره	بز و بزغاله	مساحت اراضی زراعی	مساحت اراضی باغی	جمع اراضی کشاورزی	
قره بوطه	۱۲۰	۴۵	۶۵۰	۳۳	۱۴۰۸	۱	۱۴۰۹	
مشمپا	۲۰۰	۴۰	۱۲۰۰	۴۰۰	۷۳۵,۵	۹	۷۴۴,۵	
حصار	۵۰	۱۶۰	۱۰۰۰	۲۰۰	۷۲۷	۴	۷۳۱	
قره اوغلانلو	۰	۲۰	۲۵۰۰	۱۲۵	۱۰۱	۰	۱۰۱	
جمع	۳۷۰	۲۴۵	۲۸۵۰	۷۵۸	۲۹۷۱,۵	۱۴	۲۹۸۵,۵	

منبع: مشاور، ۱۳۹۷

همانطور که در جدول فوق نشان داده شده است، در روستای قره اوغلانلو، گاو دو رگه نگهداری نمی‌شود ولی در زمینه نگهداری از گوسفند و بره، این روستا در مرتبه اول قرار دارد. اراضی باغی نیز در این روستا وجود ندارد و همچنین اراضی زراعی این روستا نیز نسبت به سه روستای دیگر محدودتر است.

تفاوت در نوع دامداری، در نوع زراعت (آبی و دیم)، باغداری (وجود یا عدم وجود) و همچنین تفاوت در میزان اراضی زراعی و جمعیت روستاها به نحویست که تقسیم بندی صورت گرفته را منطقی جلوه می‌دهد که در نقشه زیر نشان داده شده است.

نقشه ۲۷: پهنه بندی روستاهای هدف بخش زنجانرود شهرستان زنجان به لحاظ توان ها و ویژگی های اصلی

منبع: مشاور، ۱۳۹۷

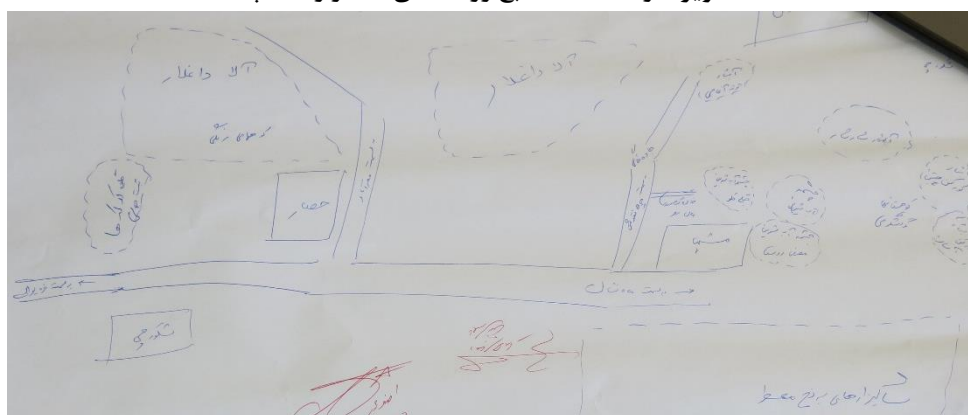
۳-۵- جمع‌آوری ایده‌های مرتبط با طرح‌های کارآفرینی قابل‌اجراء توسط افراد بومی و غیربومی، مرتبط با ظرفیت‌ها، مزیت‌ها و محورهای تولید

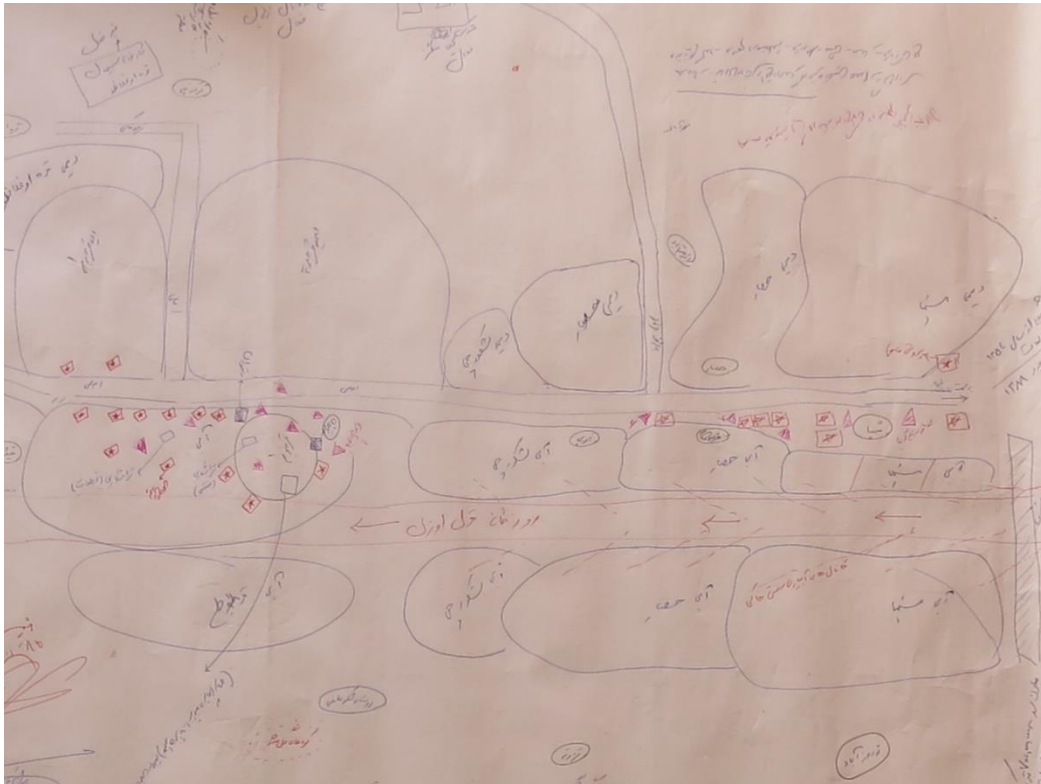
برای جمع‌آوری ایده‌های مرتبط با طرح‌های کارآفرینی لازم بود تا مشاور تا چند مساله را در نظر بگیرد. اولین مساله اینکه ایده‌های ارائه شده مرتبط با منابع و توان‌های روستاها باشد و در ثانی راه برای ارائه ایده‌های نوین بر اساس تجربیات ویژه افراد و فعالیت‌های نوینی که می‌تواند راه جدیدی را عرضه کرده ولی تا به حال مورد توجه نبوده‌اند را باز بگذارد.

براساس تجربیات مشاور، خطری که در نشست‌های مشارکتی احساس می‌شود این است که تمرکز بر ارائه راه‌های جدید و ویژه به نحوی شدت می‌گیرد که عموم نظرات از ارتباط با منابع و توان‌های روستاها دور می‌شود و در نتیجه احتمال موفقیت طرح را خدشه‌دار می‌کند. در حقیقت مشاور در اخذ ایده‌های اهالی بومی به دنبال این بود تا افکار بیشتر از هر چیز به توان‌های مغفول مانده روستا متوجه شود و در یک رابطه دیالکتیکی بین نمایندگان مشاور و افراد بومی شناخت عمیق‌تری از توان‌ها و منابع روستا هم برای مشاور و هم برای ساکنین حاصل آید و از این رهگذر ایده‌های ارائه شده بتواند هر دو جنبه مرتبط بودن و متهورانه و شجاعانه بودن خود را داشته باشد. براین اساس مشاور از روش نقشه منابع سود جست.

در نقشه منابع روستاهای حصار و مشمپا، عبور رودخانه قزل اوزن را در مسیر روستاها نشان می‌دهد. دو نقشه منابع زیر، چشمه آب شیرین (۳ رشته)، آبشار (۴)، شالیزارها، محل قرار گیری کارخانه برنجکوبی (۲ واحد)، اراضی آبی، کانال‌های آبیاری اماکن پرورش ماهی (۴ واحد)، مرغداری و سد مشمپا در روستای مشمپا مشخص شده است. همچنین در این نقشه‌ها برای روستای حصار، محل قرار گیری کارخانه برنجکوبی (۳ واحد)، اراضی آبی، کانال‌های آبیاری اماکن پرورش ماهی (۴ واحد)، کوههای رنگی در حصار و قلعه لک‌لک‌ها در روستای شکورچی نشان داده شده است.

تصویر ۲ و ۳: نقشه منابع روستاهای حصار و مشمپا

منبع: مشاور، ۱۳۹۷

طبق کارگاه مشارکتی برگزار شده در این روستاها پیشنهادات زیر ارائه شده است:

۱. ایجاد کارگاه‌های فرآوری، صنایع تبدیلی و بسته بندی برای محصولات زراعی و باغی
۲. ایجاد کارگاه خیاطی به صورت گروهی و تعاونی
۳. ایجاد کارگاه فرش بافی به صورت گروهی و تعاونی
۴. راه‌اندازی تاسیسات گردشگری نظیر اقامتگاه بوم‌گردی، خدمات گردشگری برای جاذبه‌های گردشگری مانند کوهنوردی، چشمه‌های آب‌شیرین، قنات و آبشارهای متعدد
۵. تکمیل سد مشمپا
۶. توسعه دامداری روستا
۷. ایجاد صنایع تبدیلی برنج به صورت صنعتی و مدرن
۸. صنایع تبدیلی دام
۹. توسعه پرورش قارچ
۱۰. توسعه پرورش ماهی
۱۱. احداث گلخانه نشاء برنج
۱۲. کارگاه تولیدی ادوات کشاورزی
۱۳. برگزاری جشنواره عکاسی جهت شناساندن مناطق گردشگری منطقه
۱۴. ایجاد ساحل مناسب جهت برگزاری مراسم ماهیگیری

۱۵. تولید علوفه‌های دامی

۱۶. ایجاد واحدهای زنبورداری

در نقشه منابع روستای قره بوطه عبور رودخانه قزل اوزن را نشان می‌دهد. همچنین محل قرار گیری کارخانه برنجکوبی (۸ واحد)، اراضی آبی و دیم، رستوران (۲ واحد)، ساختمان سه طبقه بوم‌گردی، پرورش ماهی (۱۳ واحد)، کوههای گل‌مشه، کارگاه تراشکاری قطعات و تراشکاری صنعتی بر روی نقشه زیر مشخص شده است.

تصویر ۴: نقشه منابع روستای قره بوطه

منبع: مشاور، ۱۳۹۷

طبق کارگاه مشارکتی برگزار شده در این روستاها پیشنهادات زیر ارائه شده است:

۱. توسعه اراضی برنج روستا
۲. ایجاد کارگاه‌های فرآوری، صنایع تبدیلی و بسته بندی برای محصولات زراعی و باغی
۳. ایجاد کارگاه خیاطی به صورت گروهی و تعاونی
۴. ایجاد کارگاه فرش بافی به صورت گروهی و تعاونی
۵. ایجاد شهرک کارگاهی
۶. ایجاد تاسیسات گردشگری نظیر راه‌اندازی اقامتگاه بوم‌گردی، جشنواره و آیین برداشت برنج منطقه، برگزاری جام‌های نوروزی تحت عنوان یادواره شهداء
۷. توسعه جاذبه‌های گردشگری شالیزارها و حاشیه رودخانه قزل اوزن روستا
۸. ایجاد صنایع تبدیلی و بسته‌بندی برنج
۹. ایجاد صنایع تبدیلی و بسته‌بندی محصولات جانبی کشاورزی برای عرضه به بازارهای داخل و خارج از استان
۱۰. صنایع تبدیلی دام
۱۱. توسعه پرورش قارچ

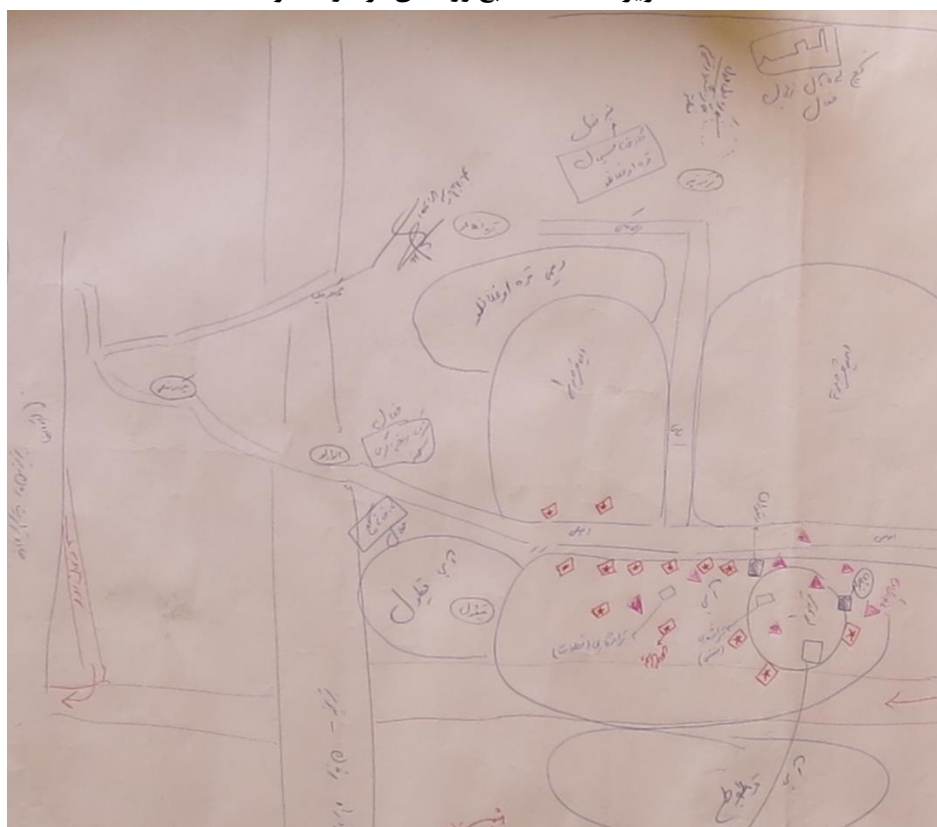
۱۲. توسعه پرورش ماهی

۱۳. احداث گلخانه نشاء برنج

۱۴. کارگاه تولیدی ادوات کشاورزی

در نقشه منابع روستای قره اوغلانلو دوری روستا از رودخانه قزل اوزن، محل قرار گیری اراضی دیم روستا، و کوه‌های دول دول (که مکان تفریحی - گردشگری است) و کارخانه غیرفعال سیمان مشخص شده است.

تصویر ۵: نقشه منابع روستای قره اوغلانلو

منبع: مشاور، ۱۳۹۷

طبق کارگاه مشارکتی برگزار شده در این روستاها پیشنهادات زیر ارائه شده است:

۱. اختصاص دادن زمین جهت اسکان دامداران از طرف اداره منابع طبیعی
۲. ایجاد دامداری‌های مدرن صنعتی
۳. ایجاد صنایع تبدیلی دامداری
۴. توسعه صنایع دستی
۵. ایجاد کارگاه‌های فرآوری، صنایع تبدیلی و بسته بندی برای محصولات زراعی و باغی
۶. ایجاد کارگاه خیاطی به صورت گروهی و تعاونی
۷. ایجاد کارگاه فرش بافی به صورت گروهی و تعاونی

۳-۶- تعیین نتایج کیفی و کمی مورد انتظار برنامه توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی روستا

با توجه به هدف عمده طرح توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی روستاهای هدف و اهداف ویژه طرح؛ شناخت علمی و تحلیل راهبردی مزیت‌ها، توانمندی‌ها و تنگناهای اساسی توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی در روستاهای هدف، بسترسازی جهت رفع تنگناها و بهره‌گیری از توانمندی‌های توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی در روستاهای هدف، یکپارچه‌سازی، هدفمندکردن و تعیین اولویت‌های سرمایه‌گذاری‌های اقتصادی اشتغال‌زا در روستاهای هدف، تقویت ظرفیت‌های موجود و ایجاد ظرفیت‌های جدیدی تولیدی با تاکید بر تکمیل زنجیره ارزش و زنجیره تولید با مشارکت بخش غیردولتی در روستاهای هدف، تقویت و نهادینه‌سازی مشارکت بخش عمومی، خصوصی، تعاونی و مردمی (ساکنین و ذینفعان روستاهای هدف) در توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی در روستاهای هدف، انتظار می‌رود که در روستاهای هدف دستاوردهای زیر بدست آید:

- ایجاد اشتغال پایدار و رونق کسب و کار در روستاهای هدف
- کاهش شکاف توسعه اقتصادی و تعادل بخشی روستایی-شهری
- تقویت اقتصاد محلی صادرات محور در پیوند با اقتصاد منطقه‌ای در روستاهای هدف
- افزایش مشارکت اقتصادی روستاهای هدف
- توانمندسازی اقتصادی روستاییان و ظرفیت‌سازی مشارکت تحصیلکردگان محلی در طرح‌های توسعه اقتصادی
- تنوع بخشی به اقتصاد و معیشت روستاییان
- سهم‌بری عادلانه عوامل در زنجیره ارزش فعالیت‌های اقتصادی روستاهای هدف
- سهم‌بری عادلانه و پایدار از منابع زیستی با اهداف اقتصاد مقاومتی در زمینه عدالت بین نسلی و درون نسلی
- افزایش سطح درآمد و ارتقاء سطح بهره‌وری در روستاهای هدف
- تقویت تمرکززدایی در انجام مطالعات توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی روستایی
- تثبیت جمعیت روستایی و ایجاد انگیزه برای بازگشت مهاجران روستایی
- با اجرا و تحقق برنامه‌های توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی روستایی، انتظار می‌رود که نتایج کیفی و کمی زیر برای روستاهای هدف بدست آید:
- اشتغال‌زایی از طریق ایجاد صنایع تبدیلی زراعت به ویژه محصولات شلتوک، گندم، جو، یونجه با توجه به پتانسیل روستا
- اشتغال‌زایی از طریق ایجاد صنایع تبدیلی دامی با توجه به پتانسیل روستا
- اشتغال‌زایی از طریق ایجاد خدمات گردشگری با توجه به پتانسیل روستا
- تثبیت جمعیت و جلوگیری از نرخ رشد منفی در روستاهای هدف
- کاهش بیکاری فصلی، افزایش اشتغال جوانان و سرپرستان خانوار روستا از طریق ایجاد صنایع تبدیلی
- افزایش درآمد روستاییان از طریق برندسازی محصولات منطقه نظیر برنج و قارچ کوهی (دنبلان)
- بازاریابی و تبلیغات و فروش محصولات روستاهای هدف در سطح استانی و ملی

- افزایش مشارکت مردم در سرمایه‌گذاری‌های اقتصادی روستا

۳-۷- تعیین اقدامات مناسب برای ارتقاء ظرفیت فعالیت‌های اقتصادی و اشتغال‌زایی موجود روستا

برای ارتقاء ظرفیت فعالیت‌های اقتصادی و اشتغال‌زایی موجود روستاهای هدف، عوامل زیرساختی، سیاسی-مدیریتی، اجتماعی-آموزشی و اقتصادی-مالی، می‌توانند به عنوان اقدامات مناسب موجب تحرک اقتصادی منطقه گردند که در جدول زیر و در ادامه آورده شده است:

جدول ۷۲: اقدامات مناسب برای ارتقای ظرفیت اقتصادی روستا در مقوله‌های مختلف

عوامل زیرساختی	عوامل سیاسی-مدیریتی	عوامل اجتماعی-آموزشی	عوامل اقتصادی-مالی
- تقویت خدمات گردشگری	- ثبات و نظارت در اجرای قوانین و مقررات	- ارائه آموزش‌ها و مهارت‌های مرتبط با صنایع تبدیلی	- حمایت مالی از سوی بانک‌ها و موسسات مالی عامل
- توسعه زیرساخت جاده‌ای	- جلوگیری از نوسانات شدید بازار	- ارائه آموزش‌های مشاغل خانگی و صنایع دستی	- استفاده از اعتبارات خرد
- توسعه آبیاری مکانیزه	- کاهش هزینه‌های کشاورزی	- اتکا به منابع مردمی و مشارکت دادن آنها	- آسان نمودن شرایط دریافت اعتبارات
- برندسازی محصولات اصلی	- تسهیل فرایند صدور محصولات به خارج از کشور	- برگزاری دوره‌های بازاریابی	- پرداخت اعتبارات با نرخ سودهای مصوب ۴-۶ درصد
- توسعه زیرساخت‌های اینترنت مبتنی بر موبایل	- تسهیل‌گری اقدامات در ارتباط با رفع موانع اداری و قانونی ناحیه‌های صنعتی	- تشکیل و حمایت از شرکت‌های تعاونی	- تضمین خرید محصولات روستایی

منبع: مشاور، ۱۳۹۷

۳-۷-۱- ارتقاء عوامل زیرساختی روستاها

برای ارتقاء ظرفیت‌های اقتصادی روستا، داشتن شرایط زیرساخت مناسب نظیر وجود یا نزدیکی به خطوط راه آهن، آزادراه، بزرگراه، راه اصلی، راه آسفalte بین روستایی، راه آسفalte داخل روستا، برخورداری از آب شرب هم به لحاظ کمی و هم به لحاظ کیفی و برخورداری از آب کشاورزی، برخورداری از برق، گاز و خدمات مخابراتی ضرورت دارد. اقدامات راهبردی در زمینه ارتقای عوامل زیرساختی در روستاهای هدف بخش زنجانرود شهرستان زنجان به شرح زیر پیشنهاد می‌شود:

- تقویت خدمات گردشگری نظیر رستوران
- توسعه زیرساخت جاده‌ای
- توسعه آبیاری مکانیزه به ویژه در روستای قره اوغلانلو
- برندسازی محصولات اصلی زراعی نظیر برنج و دامی
- توسعه زیرساخت‌های اینترنت مبتنی بر موبایل
- تقویت روستای هدف گردشگری روستای قره اوغلانلو
- برند سازی محصولات دامی بویژه در روستای قره اوغلانلو

۳-۷-۲- عوامل سیاسی-مدیریتی

دولت به عنوان تامین کننده اصلی کالاها و خدمات عمومی بایستی اقدامات خود را در زمینه‌های زیرساختی، قانونی و مدیریتی را به نحو احسن انجام دهد تا شرایط لازم برای توسعه فعالیت‌های اشتغال‌زای روستایی فراهم شود. بخش عمده‌ای از موانع محدودیت‌ساز در جهت تحرک اقتصادی روستاها و به ویژه گسترش مشاغل در سطح مناطق روستایی به مشکلات کلان اقتصادی مربوط می‌شود. بی‌ثباتی قوانین و مقررات، مشکلی است که نه تنها در مناطق روستایی محدودیت ایجاد کرده بلکه در کل اقتصاد کلان کشور نیز محدودیتی اساسی بوجود آورده است. این مسئله با نوسانات شدید بازار، هزینه‌های بالای تولید، و عدم تنوع فرصت‌های شغلی در روستاها تشدید می‌شود. وجود پاره‌ای از قوانین محدودیت ساز به ویژه دستورالعمل‌های دولتی در تخصیص منابع، دریافت مجوزهای تولید، و بسیاری از موارد قانونی و حقوقی از جمله زمینه‌های تاثیرگذار بر عملکرد فعالیت‌های اقتصادی در سطح روستاها می‌باشد. اقدامات راهبردی در زمینه سیاسی-مدیریتی در روستاهای هدف در بخش زنجارود به شرح زیر است:

- جلوگیری از نوسانات شدید بازار
- کاهش هزینه‌های کشاورزی روستاهای هدف در زمینه تولیدات زراعی و باغی نظیر دارو و سم، در زمینه دارو و خوراک ماهی، در زمینه تغذیه دام
- تسهیل فرایند صدور محصولات به خارج از کشور
- تسهیل اقدامات در ارتباط با رفع موانع اداری و قانونی ناحیه‌های صنعتی برای مجوز تولیدات

۳-۷-۳- ارتقاء عوامل اجتماعی-آموزشی

زندگی شغلی افراد باید مولد و همراه با توسعه مستمر مهارت‌ها باشد تا قادر شوند با سرعت تغییر هماهنگ شوند و به آسانی از یک شغل به شغل دیگر حرکت کنند. دولت‌ها، کارفرماها و افراد باید به آموزش شغلی و ارتقاء مهارت، به عنوان سرمایه‌گذاری پایدار برای آینده نگاه کنند نه هزینه‌هایی اضافی که باید به حداقل رسانده شود.

اقدامات راهبردی در زمینه اجتماعی و آموزشی در روستاهای هدف بخش زنجارود به شرح زیر است:

- ارائه آموزش‌ها و مهارت‌های مرتبط با صنایع تبدیلی در زمینه زراعت، باغداری، دامداری برای روستاهای هدف
- ارائه آموزش‌های مشاغل خانگی و صنایع دستی در زمینه فرش‌بافی برای روستای هدف
- مشارکت دادن مردم در ایجاد شرکت تعاونی، بهبود وضعیت کالبدی روستاها
- برگزاری دوره‌های بازاریابی برای آگاه نمودن روستائیان از اهمیت بازاریابی و تبلیغات به منظور بازاریابی فروش محصولات کشاورزی
- تشکیل و حمایت از شرکت‌های تعاونی به وسیله مردم و دولت
- ایجاد شرکت‌های خصوصی و تعاونی برنج
- برندسازی محصولات عمده نظیر برنج، تولیدات دامی
- اصلاح و بهبود وضعیت زنجیره ارزش تولیدات کشاورزی روستاهای هدف از طریق تقویت حوزه‌های کارآفرین در زمینه کشاورزی (زراعت، باغداری و دامداری) و گردشگری

۳-۷-۴- عوامل اقتصادی و مالی

- یکی از مهمترین عوامل تاثیرگذار در توسعه اقتصادی روستاها، حمایت‌های مالی و تسهیلات اعتباری با نرخ سود کم می‌باشد. وجود اعتبارات کم سود و تسهیل در فرایند دریافت این اعتبارات باعث انگیزش روستائیان و توسعه کسب و کار آنها می‌شود. اقدامات راهبردی در زمینه اقتصادی و مالی در روستاهای هدف بخش زنجارود به شرح زیر است:
- حمایت مالی از سوی بانک‌ها و موسسات مالی عامل از طریق تامین منابع مالی متناسب با نیازهای واحدهای تولیدی با سود مصوب ۴-۶ درصد و حل ضمانت‌های بانکی به ویژه در حوزه باغداری، زراعت و دامداری روستاهای هدف
 - استفاده از اعتبارات خرد برای بهبود وضعیت تولید در بخش کشاورزی
 - آسان نمودن فرایند دریافت اعتبارات از بانک‌های عامل
 - حمایت‌های بیمه‌ای از محصولات در زمان وقوع خسارات طبیعی نظیر تگرگ، سرمازدگی و ...

۳-۸- تعیین برنامه‌های توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی برای ارتقاء سطح فعالیت‌های اقتصادی و

اشتغال‌زایی روستا

نتایج حاصل از اسناد فرادست، برداشت میدانی تشکیل کارگاه‌های مشارکتی، تهیه نقشه منابع روستاها و ایده‌های اخذ شده از افراد بومی و ساکنین نشان می‌دهد که محوریت توسعه فعالیت اقتصادی و اشتغال‌زایی روستاهای هدف واقع در بخش زنجارود، بر حوزه کشاورزی (زراعت، باغداری و دامداری) و گردشگری استوار است.

جدول ۷۳: برنامه‌های توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی روستای هدف بخش زنجارود شهرستان زنجان

برنامه	طرح / پروژه
برنامه توسعه صنایع دستی و گردشگری	• کارگاه تولید فرش بافی • ایجاد تاسیسات گردشگری (اقامتگاه‌های بوم‌گردی و سنتی، سفره‌خانه‌های سنتی، مراکز اقامتی جوان، تفرجگاه، محیط‌های گردشگری روستایی و عشایری، مراکز گردشگری ساحلی و واحدهای پذیرایی و انواع غذاهای منفرد)
برنامه توسعه صنایع تبدیلی مرتبط با محصولات زراعی	• کارگاه برنجکوبی مدرن • احداث گلخانه نشاء برنج • کارگاه معیشت‌محور تولید آرد برنج • کارگاه معیشت‌محور تولید برنجک بو داده شده (برنج پفی) • احداث گلخانه نشاء برنج
برنامه توسعه صنایع تبدیلی مرتبط با محصولات باغی	• کارگاه معیشت‌محور تولید کمپوت، و مارمالاد سیب، زردآلو و انگور • کارگاه معیشت‌محور تولید آب‌غوره‌گیری و ترشی غوره انگور • احداث سردخانه و انبار نگهداری محصولات کشاورزی
برنامه توسعه صنایع تبدیلی مرتبط با محصولات دامی	• کارگاه تولید پنیر سنتی • کارگاه تولید پنیر و خامه پاستوریزه • پرواربندی گوسفند
محصولات آبی	• احداث استخرهای پرورش ماهی جدید

منبع: مشاور، ۱۳۹۷

۹-۳- تعیین و اولویت‌بندی طرح‌ها و پروژه‌های سرمایه‌گذاری توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی با

مقیاس کارکردی در سطح روستا

۳-۹-۱- سازگاری و تطابق ویژگی‌ها و توان‌های روستاهای هدف با برنامه‌ها و طرح‌های پیشنهادی طرح

با توجه به پهنه‌بندی انجام شده از ویژگی‌ها و توان‌های روستاهای هدف و با توجه به برنامه‌های تعریف شده در بخش‌های گردشگری، زراعت، باغداری و دامداری؛ میزان تطابق و سازگاری ویژگی‌ها و توان‌های روستاها با هر کدام از این برنامه‌ها مورد بررسی قرار گرفته است.

- با توجه به قرارگیری سه روستای قره‌بوطه، حصار و مشمپا در یک پهنه با ویژگی‌های کوه‌های رنگی، رودخانه قزل اوزن و قلعه لک‌لک‌ها، امکان ایجاد تاسیسات گردشگری نظیر اقامتگاه‌های بوم‌گردی و سنتی، سفره‌خانه‌های سنتی، مراکز اقامتی جوان، تفرجگاه، محیط‌های گردشگری روستایی، مراکز گردشگری ساحلی و واحدهای پذیرایی و انواع غذاخوری‌های منفرد در این روستاها، برای گردشگران وجود دارد.
- با توجه به مساحت اراضی زراعی و باغی، تعداد دام و شرایط آبی و آبی‌پروری، روستاهای قره‌بوطه، حصار و مشمپا سازگاری و انطباق لازم با برنامه‌ها و طرح‌های مرتبط با این حوزه‌ها را دارا هستند. این روستاها، در کنار توسعه خدمات گردشگری، امکان تعریف گلخانه‌نشاء، کارگاه‌های برنج‌کوبی مدرن، توسعه دامداری به صورت صنعتی و مدرن و ایجاد استخرهای جدید پرورش ماهی و ماهیگیری وجود دارد.
- روستای قره‌اوغلانلو به عنوان روستای هدف گردشگری و با وجود برگزاری سالانه جشنواره شترسواری و کوچ دام توسط عشایر، برای گردشگری مناسب است. با تعداد دام موجود در روستا و وجود مراتع، این روستا پتانسیل ایجاد پرواربندی گوسفندی و ارائه خدمات تولید پنیر سنتی و سایر لبنیات سنتی را دارد. همچنین در این روستا امکان تجهیز اقامتگاه‌های بوم‌گردی و سنتی، ایجاد محیط‌های گردشگری روستایی و عشایری، و ایجاد کارگاه‌های صنایع دستی فرش‌بافی نیز وجود دارد. با توجه به عدم وجود باغ در روستای قره‌اوغلانلو؛ امکان تعریف صنایع تبدیلی و بسته‌بندی برای باغداری در این روستا توصیه نمی‌شود. این روستا بیش از همه برای حوزه توسعه دامداری به صورت صنعتی و مدرن و ایجاد صنایع تبدیلی دامی و گردشگری مناسب است.

جدول ۷۴: سازگاری و انطباق روستاهای هدف با برنامه‌های کلی طرح توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی

ردیف	دهستان	آبادی	صنایع دستی و گردشگری	زراعت	باغداری	دامداری	آبی‌پروری
۱	چاپاره بالا	قره اوغلانلو	*	-	-	*	-
۲		قره بوطه	*	*	*	*	*
۳	چاپاره پایین	حصار	*	*	*	*	*
۴		مشمپا	*	*	*	*	-

منبع: مشاور، ۱۳۹۷

جدول ۷۵: سازگاری و انطباق روستاهای هدف با برنامه‌های کلی طرح توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی

برنامه	طرح / پروژه	قره‌اوغلانو	قره‌بوطة	حصار	مشمپا
برنامه توسعه صنایع دستی و گردشگری	- ایجاد تاسیسات گردشگری (اقامتگاه‌های بوم‌گردی و سنتی، سفره‌خانه‌های سنتی، مراکز اقامتی جوان، تفرجگاه، محیط‌های گردشگری روستایی و عشایری، مراکز گردشگری ساحلی و واحدهای پذیرایی و انواع غذاخوری‌های منفرد) - کارگاه تولید فرش بافی	*	*	*	*
برنامه توسعه صنایع تبدیلی مرتبط با محصولات زراعی	- کارگاه برنجکوبی مدرن - احداث گلخانه نشاء برنج - کارگاه معیشت‌محور تولید آرد برنج - کارگاه معیشت‌محور تولید برنجک بو داده شده (برنج پفی) - احداث گلخانه نشاء برنج	-	*	*	*
برنامه توسعه صنایع تبدیلی مرتبط با محصولات باغی	- کارگاه معیشت‌محور تولید کمپوت، و مارمالاد سیب، زردآلو و انگور - کارگاه معیشت‌محور تولید آبغوره‌گیری و ترشی غوره انگور - احداث سردخانه و انبار نگهداری محصولات کشاورزی	-	-	*	*
برنامه توسعه صنایع تبدیلی مرتبط با محصولات دامی	- کارگاه تولید پنیر سنتی - کارگاه تولید پنیر و خامه پاستوریزه - پرواربندی گوسفند	*	*	*	*
محصولات آبرزی	احداث استخرهای پرورش ماهی جدید	-	*	*	-

۳-۹-۲- اولویت بندی برنامه‌ها و طرح‌های پیشنهادی برای روستاهای هدف

بعد از توجه به ویژگی‌ها، توان‌ها روستاهای هدف و همسازي و انطباق این توان‌ها با برنامه‌های توسعه طرح لازم بود تا اولویت بندی هر یک از روستاهای هدف در ارتباط با این برنامه‌ها استخراج شود. در این مرحله بالاترین کارکرد و فعالیت فعلی روستا ملاک عمل در اولویت‌دهی بوده است.

جدول ۷۶: اولویت‌بندی برنامه‌های پیشنهادی برای روستاهای هدف

ردیف	آبادی	گردشگری	زراعت	باغداری	دامداری	آبرزی پروری
۱	قره بوطة	۲	۱	۵	۴	۳
۲	حصار	۳	۱	۵	۴	۲
۳	مشمپا	۳	۱	۴	۲	۵
۴	قره اوغلانو	۲	۳	-	۱	-

۳-۹-۳- تعیین برنامه‌ها و طرح‌های پیشنهادی برای روستاهای هدف

حال لازم است تا با در نظر گرفتن گزاره‌های زیر طرح‌ها و پروژه‌های مناسب برای هریک از روستاهای هدف بخش زنجانرود مشخص شود:

- با توجه به اینکه اقتصاد روستای قره اوغلانو به دامداری متکی است و همچنین با دسترسی به مراتع کوه‌های بزگوش آذربایجان شرقی، و کشت محصولات چوبی و یونجه در روستاهای اطراف، از اینرو اولویت اول روستای قره اوغلانو توسعه و ایجاد صنایع تبدیلی دامداری است. با توجه به اینکه پروژه‌های مرتبط با گردشگری دارای کمترین میزان فشار بر منابع آب و خاک سکونتگاه‌هاست، و ظرفیت این صنعت با افزایش خدمات و اشتغال مربوط به آن

افزایش می‌یابد و همچنین روستای قره اوغلانلو جزء روستاهای هدف گردشگری هستند و همه ساله در این روستا جشنواره شترسواری برگزار می‌گردد، از اینرو حوزه گردشگری در روستای قره اوغلانلو اولویت دوم قرار می‌گیرد و حوزه زراعت سومین اولویت برنامه پیشنهادی این روستا است. از آنجایی که در این روستا باغداری وجود ندارد لذا فاقد اولویت است.

- حجم بالای زراعت و باغداری در روستاهای قره‌بوطه، حصار و مشمپا باعث شده است تا فرآوری این محصولات، امکان توسعه در این روستاها را داشته باشند. در این روستاها، حوزه زراعت اولویت اول را تشکیل داده و در روستاهای حصار و مشمپا حوزه باغداری در اولویت دوم قرار دارد و اولویت دوم روستای قره بوطه به حوزه گردشگری اختصاص می‌یابد.

- اولویت سوم و چهارم روستاهای حصار و مشمپا به برنامه‌های حوزه گردشگری و دامداری اختصاص یافته و حوزه دامداری و باغداری اولویت سوم و چهارم روستای قره بوطه را تشکیل می‌دهد.

جدول ۷۷: تعیین طرح‌ها و پروژه‌های پیشنهادی برای هر یک از روستاهای هدف

آبادی	طرح و پروژه پیشنهادی
قره بوطه	- ایجاد تاسیسات گردشگری (اقامتگاه‌های بوم‌گردی و سنتی، سفره‌خانه‌های سنتی، مراکز اقامتی جوان، تفرجگاه، محیط‌های گردشگری روستایی، مراکز گردشگری ساحلی و واحدهای پذیرایی و انواع غذاخوری‌های منفرد) - ایجاد پرورش ماهی (۳ واحد) - ایجاد رستوران (۲ واحد) - ایجاد محل‌های اقامت شبانه گردشگری - کارگاه برنج‌کوبی مدرن برنج - کارگاه تولید آرد برنج - احداث انبار محصولات کشاورزی
مشمپا	- ایجاد تاسیسات گردشگری (بوم‌گردی، جشنواره،) - احداث گلخانه نشاء برنج - کارگاه معیشت محور تولید کمپوت سیب، زردآلو و انگور - کارگاه معیشت محور تولید آبغوره‌گیری و ترشی غوره انگور
حصار	- کارگاه معیشت محور تولید کمپوت زردآلو و سیب - کارگاه معیشت محور تولید برنجک بو داده شده (برنج پفی) - کارگاه برنج‌کوبی مدرن - کارگاه ادوات تولید کشاورزی - ایجاد پرورش ماهی - ایجاد تاسیسات گردشگری (بوم‌گردی، جشنواره،)
قره اوغلانلو	- ایجاد تاسیسات گردشگری (بوم‌گردی، جشنواره شتر و کوچ عشایر،) - تجهیز خانه‌های بومگردی (۳ واحد) - پرور بندگی گوسفند (۵ واحد) - کارگاه تولید پنیر سنتی - کارگاه تولید پنیر و خامه پاستوریزه - کارگاه فرش بافی

منبع: مشاور، ۱۳۹۷

